

HAJDÚSZOBOSZLÓ VÁROS
INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA
(ITS)

2022

HAJDÚSZOBOSZLÓ VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Készült Hajdúszoboszló Város Önkormányzata megbízásából

Készítette:

MEGAKOM Tanácsadó Iroda

2016. március

módosítva: 2021. január, 2022. június

Anyaggyűjtés lezárva:

2015. október 30., 2020. november 30., 2022. június 10.

TARTALOMJEGYZÉK

1	BEVEZETÉS	5
2	HELYZETELEMZÉS	6
2.1	HAJDÚSZOBOSZLÓ SZEREPE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN	6
2.1.1	<i>Hajdúszoboszló szerepe az egyes térszerkezeti egységekben</i>	6
2.1.2	<i>Funkciók szerinti vonzáskörzet</i>	10
2.2	A VÁROS EGÉSZÉNEK HELYZETELEMZÉSE	13
2.2.1	Városszerkezet	13
2.2.2	Gazdaság	14
2.2.3	Társadalom	23
2.2.4	Települési környezet	36
2.2.5	Közzolgáltatások	45
2.2.6	A korábbi időszak fejlesztései	54
2.2.7	Összegzés	57
2.2.8	A város egészére vonatkozó SWOT elemzés	58
2.3	A VÁROSRESZEEK ELEMZÉSE	60
2.3.1	Városrészek azonosítása	61
2.3.2	Városrészek összehasonlító elemzése	62
2.3.3	Belváros	65
2.3.4	Turisztikai városrész, üdülőövezet	68
2.3.5	Délkeleti, vegyes hasznosítású városrész	72
2.3.6	Lakógyűrű	74
2.3.7	Egyéb területek	76
2.3.8	Összegzés a városrészekről és azok funkcióiról	79
3	KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	82
3.1	JÖVŐKÉP	82
3.2	A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA	83
3.2.1	Átfogó célok	84
3.2.2	Tematikus célok	86
3.2.3	Területi célok	96
3.3	A TEMATIKUS ÉS A TERÜLETI CÉLOK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK BEMUTATÁSA	100
3.4	CÉLHIERARCHIA ÉS A CÉLOK SZÁMSZERŰSÍTÉSE	102
4	A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	103
4.1	AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE, A KIJELÖLÉS ÉS LEHATÁROLÁS INDOKLÁSA	103
4.2	AZ EGYES AKCIÓTERÜLETEKEN MEGVALÓSÍTANDÓ FEJLESZTÉSEK ÖSSZEFOGLALÓ BEMUTATÁSA	105
4.2.1	<i>Élhető Város akcióterület</i>	105
4.2.2	<i>Gyógyhelyfejlesztési akcióterület</i>	107
4.2.3	<i>Szociális városrehabilitációs akcióterület</i>	110
4.3	AZ AKCIÓTERÜLETEKEN KÍVÜL VÉGREHAJTANDÓ, A TELEPÜLÉS EGÉSZÉ SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK	111
4.3.1	<i>Kulcsprojektek</i>	111
4.3.2	<i>Hálózatos projektek</i>	112
4.3.3	<i>Egyéb projektek</i>	113
4.4	A TERVEZETT FEJLESZTÉSEK ILLESZKEDÉSE A STRATÉGIA CÉLJAIHOZ	113
4.5	A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE	117
4.6	AZ AKCIÓTERÜLETI FEJLESZTÉSEK ÖSSZEHANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE	120
5	ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	124
5.1	A TELEPÜLÉS SZEGREGÁTUMAINAK ÉS SZEGREGÁCIÓ ÁLTAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEINEK BEMUTATÁSA	124
5.1.1	<i>Szedres u. – Alkotás u. területe</i>	125
5.1.2	<i>Csontos utca – Kender utca területe</i>	128
5.1.3	<i>Hőforrás utca – Keleti utca területe</i>	129
5.1.4	<i>Rákóczi utca K-i oldala</i>	130
5.1.5	<i>Kötelesi utca – Határ utca területe</i>	131
5.1.6	<i>Gábor Áron utca – Damjanich utca területe</i>	132

5.2	A SZEGREGÁTUM TERÜLETÉN LAKÓK SZOCIÁLIS HELYZETÉNEK VIZSGÁLATA	133
5.3	ANTISZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV	134
5.3.1	A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések.....	135
5.3.2	A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések	135
5.3.3	A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.....	136
6	A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	137
6.1	KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK.....	137
6.1.1	Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseire.....	137
6.1.2	Illeszkedés az Európai Unió 2021-2027 közötti célkitűzéseire.....	140
6.1.1	Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz	141
6.1.2	Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat	145
6.2	BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK	148
6.2.1	A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata.....	149
6.2.2	A célok logikai összefüggései.....	153
6.2.3	A stratégia megvalósíthatósága	155
6.2.4	A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása	156
7	A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI.....	158
8	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	160
8.1	A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK	160
8.1.1	Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet.....	160
8.1.2	Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás	160
8.1.3	Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése	161
8.1.4	Befektetés-ösztönzési stratégia.....	162
8.2	AZ ITS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI	163
8.2.1	A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere.....	163
8.2.2	Az ITS megvalósításának intézményi háttere	165
8.3	A TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK	167
8.4	A PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS KÉSZÍTÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN	169
8.5	MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA	170
8.5.1	Az ITS intézkedéseire kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása	170
8.5.2	A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása.....	177
9	MELLÉKLETEK	179
9.1	VÁROSRÉSZEK ÉS AKCIÓTERÜLETEK UTCASZINTŰ LEHATÁROLÁSA	179
9.2	RÉGÉSZETI TERÜLETEK JEGYZÉKE	180
10	ÁBRA-, KÉP-, TÁBLÁZATJEGYZÉK	181
10.1	ÁBRAJEGYZÉK	181
10.2	KÉPJEGYZÉK	182
10.3	TÁBLÁZATJEGYZÉK.....	183

1 BEVEZETÉS

Jelen dokumentum **Hajdúszoboszló Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának felülvizsgálata (ITS)**, amely a 2014-ben aktualizált Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) és több más, korábbi fejlesztési dokumentum feldolgozásával készült. Az ITS **kijelöli a középtávon (4-10 év) elérendő fejlesztési célokat, a megvalósítást szolgáló beavatkozások körét és a megvalósítás eszközeit** – elsősorban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP), másodsorban az ágazati operatív programok forrásainak felhasználásához, illetve egyéb fejlesztési források mozgósításához.

Az ITS az alábbi rendeletek, módszertani útmutatók figyelembevételével került kidolgozásra:

- 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről,
- Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 elkészítéséhez (Belügyminisztérium, 2014. 12. 11.),
- Városfejlesztési Kézikönyv (Második, javított kiadás, NFGM, 2009. január 28.).

Az ITS partnerségi **egyeztetése és elfogadása** a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet és a város partnerségi szabályzata alapján történt.

2 HELYZETELEMZÉS

2.1 Hajdúszoboszló szerepe a településhálózatban

Hajdúszoboszló járási, kistérségi központként és ismert nemzetközi üdülőhelyként kiterjedt vonzáskörzettel rendelkezik, amely az egyes funkciókat tekintve különböző térségeket fed le.

2.1.1 Hajdúszoboszló szerepe az egyes térszerkezeti egységekben

2.1.1.1 Nemzetközi szerepkör

Hajdúszoboszló nemzetközi szerepköre mindenekelőtt az **idegenforgalom** területén mutatkozik meg. A külföldi turisták elsősorban Lengyelországból (53 415 fő), Romániából (37 912 fő), Szlovákiából (20 502 fő), Ukrajnából (9 455 fő) valamint Németországból (5 523 fő) származnak¹.

A város évtizedek alatt **kiterjedt és intenzíven működő külkapcsolati hálózatot** épített ki, amelynek megteremtette intézmény- és feltételrendszerét is. Ennek részeként Hajdúszoboszló testvérvárosai: Bad Dürreim (Németország), Dicsőszentmárton (Románia), Késmárk (Szlovákia), Lanskroun (Csehország) és Dzierzoniow (Lengyelország). A nemzetközi együttműködések különböző formális (pl. nemzetközi szervezetek, testvérvárosok) és informális (pl. turisztikai partnerségek) kapcsolatok formájában valósulnak meg, a cégek, intézmények, civil szervezetek is bekapcsolódnak.

A város több intézménye intenzív nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik, a nyelvtanulás, a sport, a kultúra, a közös pályázatok benyújtása, az üdülés, a cseretáborok, a turisztika, a tanulmányutak és a közös szakmai programok szervezése terén.

2.1.1.2 Országos szerepkör

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) mellett, hogy megyei szinten nevesíti a várost, több esetben indirekten is utal rá.

Egyrészt Hajdúszoboszló kedvező turisztikai adottságokkal rendelkezik, természeti adottságaink közül a legfontosabbak közé tartoznak a gyógy- és termálvizek. A természeti erőforrásaink megőrzése lehet jövőjük alapja.

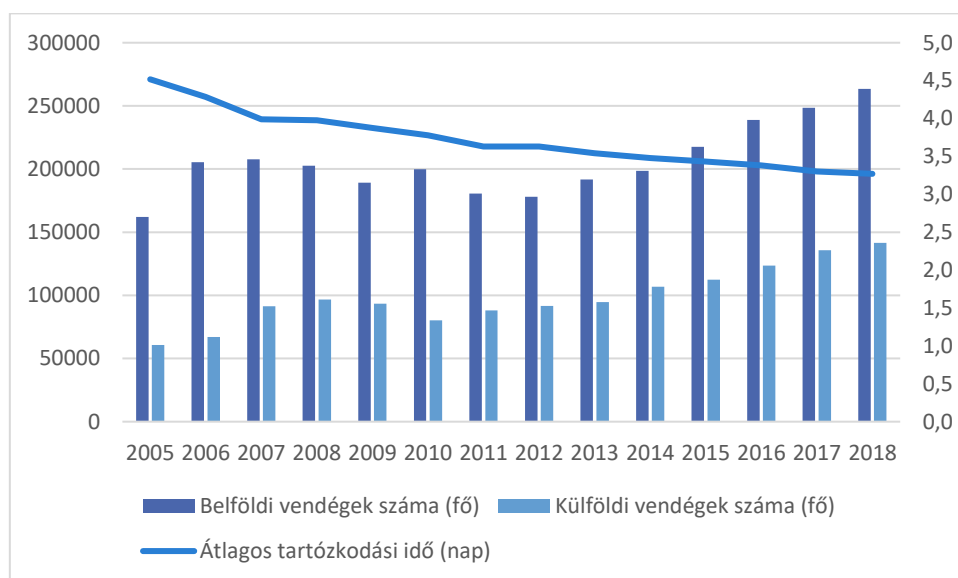
Másrészt a város a hosszú távú fejlődés előmozdítása érdekében képes aktívan, hatékonyan együttműködni a határ menti térségekkel. Az együttműködés irányulhat a térségek elérhetőségének fejlesztésére, a határon átnyúló kapcsolatok kulturális erősítésére, az egymást kiegészítő erősségek aktívabb összehangolására.

Harmadrészt az OFTK meghatározott tizenhárom specifikus célt, amelyek között szakpolitikai jellegű célkitűzésként szerepel: „Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság”. A célkitűzés keretében megvalósul a termál- és egészségturizmus fejlesztése, a gyógyvizek hasznosítása és a ráépülő gyógyfürdők szolgáltatásainak fejlesztése és bővítése, a belföldi turizmus erősítése a kiemelt turisztikai vonzerők fejlesztésével. Ebben Hajdúszoboszló természeti adottságai és fejlesztési potenciálja alapján kiemelt szerepet játszik.

Utóbbi azért is fontos, mert a belföldi turisztikai kereslet bővülésével a vendégforgalom összetétele is megváltozott, bár az elmúlt évek tendenciája ellentmondásos, mind a belföldi, mind a külföldi turisták száma lényegesen magasabb, mint 2005-ben. A belföldi turisták erőteljesebb jelenléte miatt a lerövidült tartózkodási igényekkel párhuzamosan növekedett a látogatások gyakorisága.

¹ Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata 2018-as vendégforgalmi adatai alapján

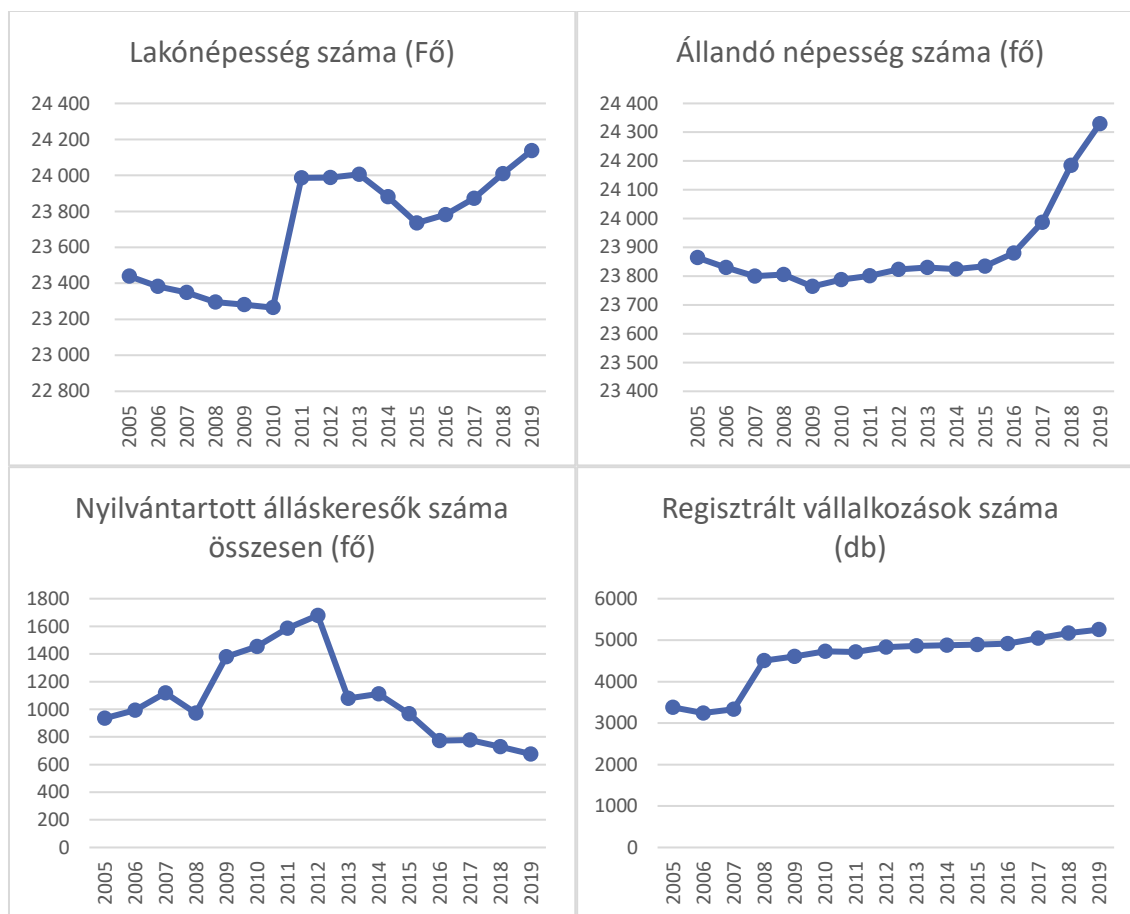
1. ábra: A Hajdúszoboszlóra érkező vendégek számának (fő) és az átlagos tartózkodási időnek (nap) a változása 2005 és 2018 között

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata

A város fejlődésének egyértelműen pozitív dinamikáját a kedvező népesedési folyamatok, a munkanélküliek számának csökkenése és a vállalkozások számának változása jelzik.

2. ábra: Hajdúszoboszló fejlődésének dinamikája

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

2.1.1.3 Regionális szerepkör

Hajdúszoboszló az Észak-alföldi régió 6. legnépesebb városa. A régió Stratégiai Programjában kialakított tervezési tércategóriák közül a település a jelentősebb **vonzáskörzet nélküli dinamizálható központok** közé került, aminek az oka egyrészt a régióközpont már említett közelsége, másrészt a közeli kis- és közepes méretű városok viszonylag nagy száma. Az OFTK Észak-alföldi régióra vonatkozó fejezete is kiemeli ezeknek „**az innovációk átvételére és továbbítására alkalmas, dinamizálható**” városoknak a jelentőségét, amelyek esetében a legfontosabb cél a térszervező és népességmegtartó erő fokozása, a gazdasági, társadalmi, kulturális vonzerő és teljesítmény növelése, az elérhetőség és a közösségi közlekedés feltételeinek javítása, a foglalkoztatás bővítése és a szerkezetátalakítás. Hajdúszoboszló **a régió legjelentősebb fürdővárosaként** erre a szerepkörre teljes mértékben alkalmas, de jelentősebb regionális szintű funkciók megtelepedése egyrészt a nagy népességű vonzáskörzet hiánya, másrészt a magyarországi dekoncentrációs folyamatok miatt reálisan nem várható.

2.1.1.4 Megyei szerepkör

Hajdú-Bihar megye térszerkezetében a Debrecentől és a fő közlekedési útvonalaktól való távolság az egyik legfontosabb, a térszerkezetet és a funkciók térbeli eloszlását alakító tényező. **Kedvező elhelyezkedésének** köszönhetően (Debrecentől 21 km-re, az M35 autópályától 10 km-re fekszik) Hajdúszoboszló **a megye városhálózatának egyik** gazdasági és turisztikai szempontból **kiemelkedő eleme**. Mindezt a statisztikai adatok és tendenciák is alátámasztják.

1. táblázat: Néhány összehasonlító adat Hajdúszoboszló megyén belüli szerepére vonatkozóan (2019)

	Hajdú- Bihar megye	Hajdúszoboszló	Részesedés a megyén belül (%)
Lakónépesség (fő)	526 727	24 138	4,6%
Regisztrált vállalkozások (db)	101 664	5 253	5,2%
Összes kereskedelmi szállásférőhely (db)	15 536	7 470	48,1%
A kereskedelmi szálláshelyek egységei (db)	158	69	43,7%
Vendéglátóhelyek száma (db)	1 793	230	12,8%
Nyilvántartott álláskereső (fő)	17 971	676	3,8%

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

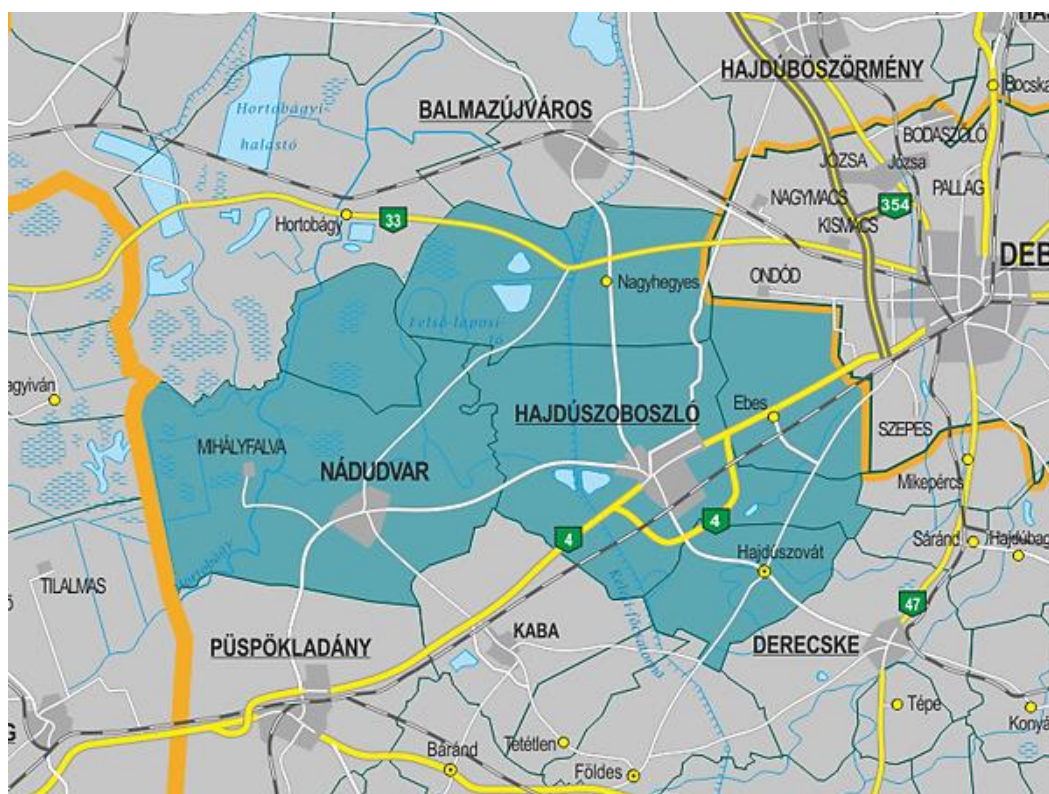
Látható, hogy Hajdúszoboszló vállalkozássűrűsége magasabb, munkanélküliségi mutatója alacsonyabb a megyei átlagnál. A legszembetűnőbb adatok persze **a város turisztikai dominanciáját jelző** arányok: látható, hogy a megye szálláshely kapacitásának közel felét Hajdúszoboszló adja.

Debrecen hatása Hajdúszoboszlóra az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően megváltozott. Egyfelől a megyeszékhely tágabban értelmezett agglomerációjába tartozó Hajdúszoboszló sok szempontból kötődik Debrecenhez, a lakosok ott veszik igénybe a közszolgáltatások egy részét, valamint munkaerő-piaci és oktatási vonzáskörzete is egyértelműen kiterjed a Hajdúszoboszlói járás területére. Másfelől Debrecen fejlesztő, dinamizáló hatása és a közös együttműködések erősödnek. Az idegenforgalom szempontjából, – a gyógy-, a termál- és a fürdőturizmus hasonló adottságai miatt – kölcsönösen előnyös funkciómegosztással, intenzívebb együttműködéssel és közös arculatformálással lehet pozitív eredményeket elérni.

2.1.1.5 Mikroregionális szerepkör

A 23 870 hektár kiterjedésű **Hajdúszoboszló az azonos nevű kistérség és járás központja is egyben**. A Hajdúszoboszlói járás Hajdú-Bihar megye egyik közepes kiterjedésű és közepes lakónépességű körzete (területe 732,6 km², népessége 42 869 fő, népsűrűsége 58,5 fő/ km²). A **kedvezményezett járásokról szóló 290/2014. (XI. 26.) Kormányrendelet** szerint az ország 197 járásán belül a komplex fejlettségi mutató alapján a Hajdúszoboszlói járás a 107. helyre került, a kedvezményezett járások közé tartozik. A térség viszonylagos **gazdasági fejlettsége** elsősorban az 1925-ben, egy sikertelen olajfúrás eredményeként felfedezett termálvízzel és az arra épülő, sokrétű turisztikai kínálattal magyarázható. Ennek ellenére Hajdúszoboszló is szembesül bizonyos strukturális problémákkal, amelyek a gazdaság és a helyi munkaerőpiac egy lábon állására vezethetők vissza. A regionális kapcsolatokat nagymértékben befolyásolja az elmúlt évek területfejlesztési és redisztribúciós gyakorlata, amelyek eredményként növekedtek Hajdú-Bihar megyében is a regionális fejlettségi különbségek – ez érezhető a járáson belül is.

3. ábra: A Hajdúszoboszlói járás

Forrás: www.jaras.info.hu

Mikroregionális szinten Hajdúszoboszló feladatai kiterjednek a gazdaság és a társadalom szinte minden területére (kereskedelmi ellátás, egészségügy, oktatás, közlekedés, munkahelyteremtés, közigazgatási feladatok, kommunális szolgáltatás, szabadidős tevékenység stb.), a felmerült szükségleteknek a város, képes megfelelni. Azonban annak ellenére, hogy kistérségi székhelyként működik, és körzeti közigazgatási funkciókat is ellát, csak **korlátozott mértékben tölt be valódi központi szerepkört**, mert a kistérség másik három települése és annak lakosai részben más városokhoz, térségekhez kapcsolódnak (pl. Debrecen, Püspökladány, Derecske, Balmazújváros). A nem egyértelmű, illetve átfedésben lévő vonzáskörzeti határok mutatkoznak meg abban is, hogy a járási rendszerben a Hajdúszoboszlói járás nem ugyanazokat a településeket fedi le, mint a kistérség. Az eltéréseket az alábbi táblázat szemlélteti.

2. táblázat: A Hajdúszoboszlói kistérség, illetve járás közötti különbségek

Település	Kistérség	Járás
Ebes	Hajdúszoboszlói	Hajdúszoboszlói
Hajdúszoboszló	Hajdúszoboszlói	Hajdúszoboszlói
Hajdúszovát	Hajdúszoboszlói	Hajdúszoboszlói
Nádudvar	Püspökladányi	Hajdúszoboszlói
Nagyhegyes	Hajdúszoboszlói	Hajdúszoboszlói

Forrás: www.kormanyhivatal.hu

A Hajdúszoboszlói járás foglalkoztatási viszonyai jól mutatják, hogy a települések között egyfajta **funkciómegosztás** is kialakult², így a fejlettségbeli és a gazdasági szerkezetben megmutatkozó eltérések járási szinten kiegyenlítik egymást. **Hajdúszoboszló** turizmusorientált funkciója az egész térségre kedvező hatást fejt ki, kiegészítő szolgáltatásokkal a három községnek is célszerű kapcsolódni a központ gyógyturizmusához. **Ebes** rendelkezik a legkedvezőbb adottságokkal logisztikai szempontból, a vállalkozások innovációs tevékenységének támogatásával és befektetés-ösztönzéssel a leghatékonyabban tud az ipar és a logisztika irányába specializálódni. **Hajdúszovát** a kistérségi szintű szociális szolgáltatásokhoz kapcsolódó infrastruktúra és a kevésbé képzett munkaerő tartós foglalkoztatását biztosító kisüzemek kialakításában vállalhat járási szinten meghatározó szerepet. **Nagyhegyes** a járás leginkább mezőgazdasági jellegű települése, a jövőben a termékszerkezet átalakításával „biofalú” válhat belőle.

2.1.2 Funkciók szerinti vonzáskörzet

A Városfejlesztési kézikönyvben felsorolt funkciók alapján Hajdúszoboszló mikroregionális szinten mutatja a legnagyobb **funkcionális koncentrációt**: gyakorlatilag az összes vizsgált területen – gazdaság, kereskedelem, közlekedés, távközlés, államigazgatás, oktatás, egészségügy, szociális ellátás, kultúra, turizmus, rekreáció – széles körű és változatos szolgáltatásokat kínál a környező települések lakosságának, vállalkozásainak.

A gazdasági funkciók közül egyértelműen kiemelkedik a nemzetközi jelentőségű idegenforgalom, valamint az ehhez kapcsolódó szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás. A nagyobb kereskedelmi üzletek megtelepedésével Hajdúszoboszló szerepe a környező települések lakosainak ellátásában tovább erősödik.

A nevelési-oktatási funkciók szerinti vonzáskörzet hagyományosan az oktatási szinttől függ: az óvodákba és általános iskolákba leginkább hajdúszoboszlói gyermekek járnak, míg a középfokú oktatási intézmények vonzáskörzete túlnyúlik a járás határain is.

Hasonlóan alakul az egészségügyi és a szociális szolgáltatások vonzáskörzete is: az alap-, illetve a nappali ellátási formákat elsősorban a város lakosai veszik igénybe, míg a speciális szakellátások iránti kereslet a járás egész területét lefedi.

A hatósági feladatellátások jelentős része a járási hivatal felelősségi körébe kerültek - gyámhivatal, építésügy, okmányiroda, munkaügy, földhivatal, népegészségügy.

Ahhoz a jelenséghez, hogy Hajdúszoboszló **vonzáskörzete csak néhány ágazat esetében terjed ki a járás határain túli településekre** is, nagyban hozzájárul több hasonló méretű város és a megyeszékhely közelsége. Ezt ellensúlyozzák a kedvező közlekedés-földrajzi adottságok, jóllehet a város nem tölt be vasúti, illetve távolsági autóbusz-közlekedési csomóponti funkciót. A vasútállomás személyvonatforgalma hétköznapiak mintegy 80 vonat, ennek jelentős része a megye határain túlra közlekedik. A buszjáratok többnyire a megyei közlekedési kapcsolatokat szolgálják, de néhány távolabbi megyeszékhely (pl. Miskolc, Szeged) is közvetlen elérhető a városból.

² Forrás: Hajdúszoboszló idegenforgalmi, település- és termékfejlesztési koncepciója (Aquaprofit Rt., 2006)

Alapvetően Hajdúszoboszló funkcionalitása meghaladja a hazai kis- és középvárosok átlagosnak tekinthető szintjét, ami a turizmusra épülő, de a helyi lakosságot is kiszolgáló terciér szektor fejlettségének köszönhető. Ahhoz azonban, hogy a város vonzáskörzete bővüljön, kijelölhető néhány olyan fejlesztendő terület, amely jelenleg relatív **funkcióhiányt** okoz:

A termálvízre épülő kutatás-fejlesztés bázisát a Debreceni Egyetem és a HungaroSpa Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő és Egészségturisztikai Zrt. együttműködése jelentheti.

Az egészségipar megerősödésével egyrészt lehetővé válik a helyi egészségügyi szolgáltató köz- és magánszektor megerősödése, másrészt végbemehet a város gazdasági diverzifikációja is.

Mindezek hozzájárulhatnak olyan környezetkímélő, technológia- és tudás intenzív iparágak megtelepedéséhez, amely a város népességmegtartó erejét és munkaerő-piaci vonzáskörzetét is nagymértékben növelné.

3. táblázat: A város funkcióinak területi hatóköre
(a „Városrehabilitáció 2007-2013-ban – Kézikönyv a városok számára” útmutatóban felsorolt funkciók alapján)

	Nemzetközi	Országos	Megyei	Mikroregionális
Gazdaság			ipartelep	irodaházak pénzügyi szolgáltatók bankok
Közlekedés, távközlés		vasútállomás	távolsági autóbusz-állomás	postahivatalok benzinkutak taxi szolgáltatás helyi tömegközlekedés
Kereskedelem				szaküzletek, szakáruházak kiskereskedelmi üzletek piac
Államigazgatás			tűzoltóság rendőrség igazságügyi szolgáltatás bíróház, ügyészség	területi hatósági intézmények okmányiroda polgárőrség
Oktatás				óvodák, általános iskolák középiskolák
Egészségügy			mentőállomás	körzeti orvos gyógyszertár járó beteg szakellátás központi körzeti ügyelet
Szociális ellátás			tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézmények időskorúak otthona	nappali és alapellátás bölcsődék nappali ellátást nyújtó idős klubja
Kultúra			kulturális és hagyományörző rendezvények múzeumok	könyvtár, művelődési és kulturális központ mozi
Turizmus, rekreáció	élmény-, gyógy- és termálfürdő magas kategóriájú szállodák	széleskörű szálláshelykínálat	szabadtéri szabadidő központ vendéglátóhelyek	sportpályák és egyéb sportinfrastruktúra uszoda játsszótérek

2.2 A város egészének helyzetelemzése

Hajdúszoboszló az ország keleti részén, három jellegzetes alföldi táj – a Hortobágy, a Hajdúhát, valamint a Sárrét-Berettyó vidéke – találkozásánál hazánk egyik legelmaradottabb régiójában, az **Észak-alföldi régióban** fekszik (a régió területe 17 728 km², lakónépessége 1 442 660 fő). A képet árnyalja, hogy a város a régió leginkább prosperáló megyéjében, **Hajdú-Bihar megyében** található.

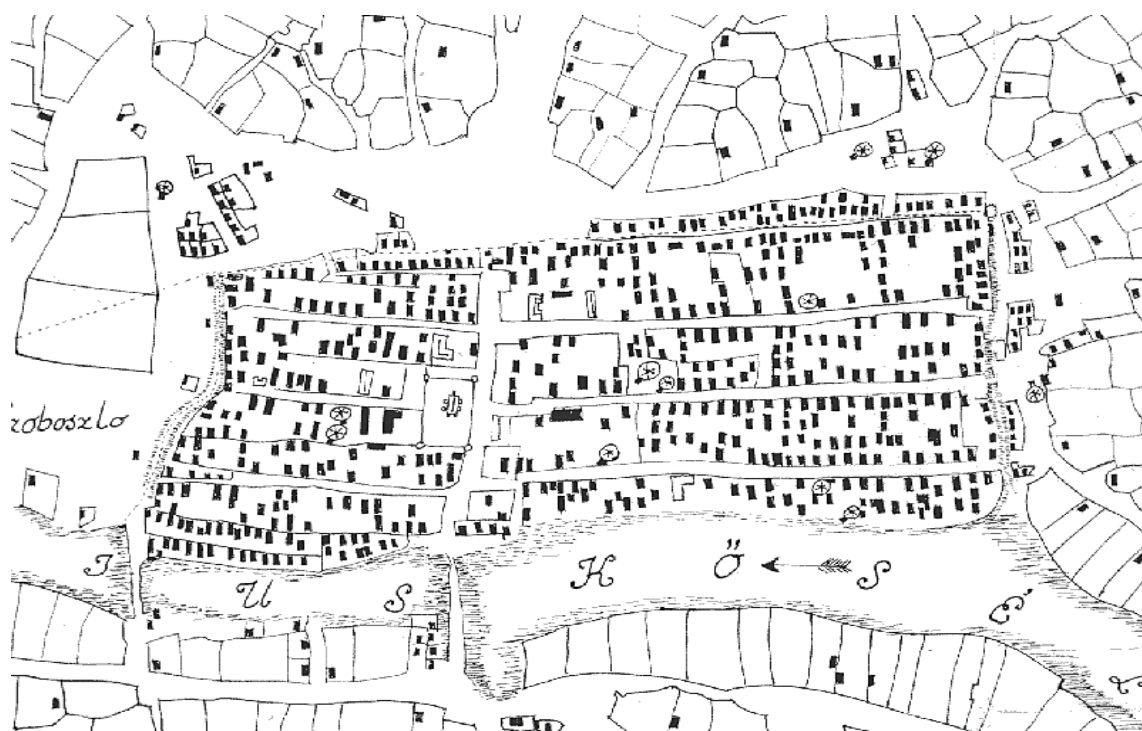
Hajdúszoboszló **kedvező térszerkezeti pozíciója** a megyeszékhely és a fő közlekedési útvonalak közelségének tudható be: egyrészt Debrecentől 21 km-re helyezkedik el, másrészt – a 100. számú vasúti fővonalnak és a 4. számú főútnak köszönhetően egyébként is kedvező – **közlekedés-földrajzi helyzetét** a 2006 végén átadott M35 autópálya, amely Ebes és Debrecen közigazgatási határánál éri el a 4. számú főutat, jelentős mértékben javítja. Emellett megközelítőleg félúton fekszik két másik térségi jelentőségű város, Derecske és Balmazújváros között.

A város első írásos említését 1075-ben találjuk I. Géza adománylevelében, amelyben az újonnan alapítandó garamszentbenedeki apátságnak adományozta Szoboszlóvásár királyi vámjának felét. Bocskai István hajdúkkal telepítette be 1606-ban, innen kapta az eredetileg szláv eredetű településnév a „hajdú” előtagot (bár ez az elnevezés csak a 19. században terjedt el). A budai török pasa 1660-as hadjárata, a Szejdi-dúlás szinte teljesen elpusztította a települést. A város élete 1925. október 26-án változott meg, amikor egy próbafúrás során – a remélt – olaj vagy gáz helyett meleg víz tört fel 1 091 méter mélységből. A gyógyvízre épülő fürdőturizmus teljesen átalakította és gyors fejlődésnek indította a települést.

2.2.1 Városszerkezet

A mintegy 900 éves múltú település szerkezetében annak ellenére őrzi a **hajdúváros jellegzetességeit**, hogy az elmúlt évszázadok népességnövekedése következtében a külső kertek fokozatosan beépültek, a területek tovább osztódtak, és új kertségek jelentek meg.

4. ábra: Hajdúszoboszló történelmi városmagja 1783-ban

Forrás: Rácz István (1975): Hajdúszoboszló Monográfiája, Szoboszló Hajdúváros

A város jelenlegi arculatát a XX. század második felében nyerte el – a jelentős változásokat a gyógyvíz felfedezése és a szocialista időszak építkezései idézték elő. A város településszerkezetében meghatározó a **kétpólusú felépítés**. A városközpont a középkori település belső lakóterületét foglalja magában, ezt veszi körül a külső kertségből kialakult lakóterületek gyűrűje, amit észak-északkeleti irányban „megtör” az idegenforgalmi övezet.

Hajdúszoboszló történelmi városmagja az írásos feljegyzések alapján már a XVII. században is létezett, ez alkotta az ún. belső vár településrészt, azaz a város belső lakóterületét. Az épületállomány többször átépült, de az utcahálózat még a középkori utcák vonalát őrzi. Az alábbi 1783-ban készült térképen jól kivehető három, a Kösély- érrel párhuzamosan futó utca, megközelítőleg a mai Rákóczi, Bocskai és Kossuth Lajos utcák vonalában. Ezekre merőlegesen elhelyezkedő szélesebb utca a Hősök tere előzményének tekinthető, valamint látható a református templom is, körülötte a mai Kálvin térrel.

Sajátos településszerkezeti övezetet jelent a fürdőtől keletre elhelyezkedő üdülőházas városrész (sok eredetileg üdülőházként épült ingatlan ma lakófunkciót szolgál). A meglévő – viszonylag csekély számú és kiterjedésű – iparterületek a várost délről elkerülő vasútvonal építését követően, főleg a vasútvonal mellé települtek.

A város gyors ütemű fejlődése megmutatkozik a belterület, illetve a lakófunkciójú terület folyamatos (napjainkban is tartó), intenzív növekedésében is. A területi terjeszkedés a területrendezési terveknek és a helyi építési szabályzatnak megfelelően az északi és keleti irányban indult meg. A beépítésre alkalmassá tett nyugati és délnyugati peremek beépülése a zöldmezős lakossági és vállalati beruházásoknak köszönhetően megkezdődött.

2.2.2 Gazdaság

Hajdúszoboszló gazdaságának alapját a turizmus és kapcsolódó szolgáltatásai jelentik, mely a vállalkozások specializációjában, valamint a vendéglátóhelyek, kereskedelmi szálláshelyek számában, idegenforgalmi adóbevételekben is megmutatkozik. Az idegenforgalom és az azt kiszolgáló infrastruktúra működtetése kiemelkedő szerepet tölt be a foglalkoztatásban, mely azonban szezonális munkanélküliség kialakulását eredményezi.

A munkanélküliek számának emelkedése ellenére Hajdúszoboszló a környező városokhoz képest kedvezőbb munkaerő-piaci helyzetben van.

Egy város gazdasági helyzetét a munkaerő-piac aktuális alakulása, valamint a helyben működő vállalkozások eredményei alapvetően meghatározzák. A **gazdasági szerkezetváltás** Hajdúszoboszlót kevésbé érintette érzékenyen, mint a régió más településeit, mely a szolgáltatás-alapú gazdasági struktúrájának köszönhető. Leginkább a primer szektor erőteljes hanyatlásában és a belföldi turisztikai kereslet átmeneti csökkenésében nyilvánult meg az 1990-es évek elején, azóta azonban a tendenciák ismét kedvezőek.

2.2.2.1 Szolgáltatások

Hajdúszoboszlón a gazdaság húzóerejének a **turizmus** számít. Legnagyobb vonzereje a gyógy- és termálvizéről ismert gyógyfürdő és strand, az Aquapark, illetve az AquaPalace fedett élményfürdő, melyeket együttesen évente több mint két millió fő látogat. A belföldi és külföldi turistákra egyaránt berendezkedett idegenforgalom számos szolgáltatással várja vendégeit.

Hajdúszoboszló a turizmus területén 90 éves hagyományokkal és tapasztalattal rendelkezik, mely kiegészül a helyiek vendégszeretetével.

1. kép AquaPalace fedett élményfürdő

Forrás: <http://hajdusoboszló.hu/aqua-palace>

Gyógy- és termálvízének köszönhetően a város a régió leglátogatottabb települései közé tartozik, de ezt az attrakció-együttest egyéb természeti, építészeti és kulturális értékek is kiegészítik.

4. táblázat: Hajdúszoboszló idegenforgalmi attrakciói

Értékek	Természeti	Gyógy- és termálvíz Keleti-főcsatorna Hortobágy közelsége Fürdő-tó Nádaspart (horgásztó)
	Építészeti	Református templom (műemlék) Erődfal (műemlék) Katolikus templom (helyi védettség) Városháza (helyi védettség) Rendőrség épülete (helyi védettség) Harangház
	Kulturális	Bocskai István Múzeum Gönczy Pál-emlékszoba Múzeumi Galéria Nemzetközi Modern Múzeum Népművészeti kiállítás Rácz György emlékház Retro Múzeum Gazdaház (Vasvári Pál utca) Veterán autók, motorok múzeuma (Árpád utca) Csanády Ház Szilveszteri csergetés Kösely Kupa lovas rendezvény

Az elmúlt évtized első éveiben a megye egészében **megélénkült a belföldi turizmus**, ami pozitívként értékelhető, hiszen az idegenforgalmi fejlesztések eredményességét a belföldi turisztikai kereslet nagymértékben befolyásolja, a pénzügyi-gazdasági válság azonban ezt a kedvező tendenciát megtörte. A városban és környékén található építészeti és kulturális értékek mellett leginkább gyógy- és termálvízéről ismert hajdúszoboszlói gyógyfürdő és strand jelenti a legfontosabb turisztikai vonzerőt. Hajdúszoboszló további attrakciókkal és kulturális kínálatának folyamatos fejlesztésével kíván hozzájárulni turisztikai vonzerejének növeléséhez.

A városban a **szállást kínálóok száma** 1997-től 2003-ig folyamatosan emelkedett (944-ről 1507-re), majd egy 2004-2007 közötti csökkenő időszak után 2009-ben tetőzött. Ebben az évben 1670 szállásadó működött a városban. Számuk 2014-ig évről-évre csökkent, majd ismét emelkedés vette kezdetét (elsősorban a magán szállásadók vonatkozásában). Az önkormányzat 2018-as nyilvántartása szerint 42 szálloda és 1563 magánszálláshely várja a vendégeket.

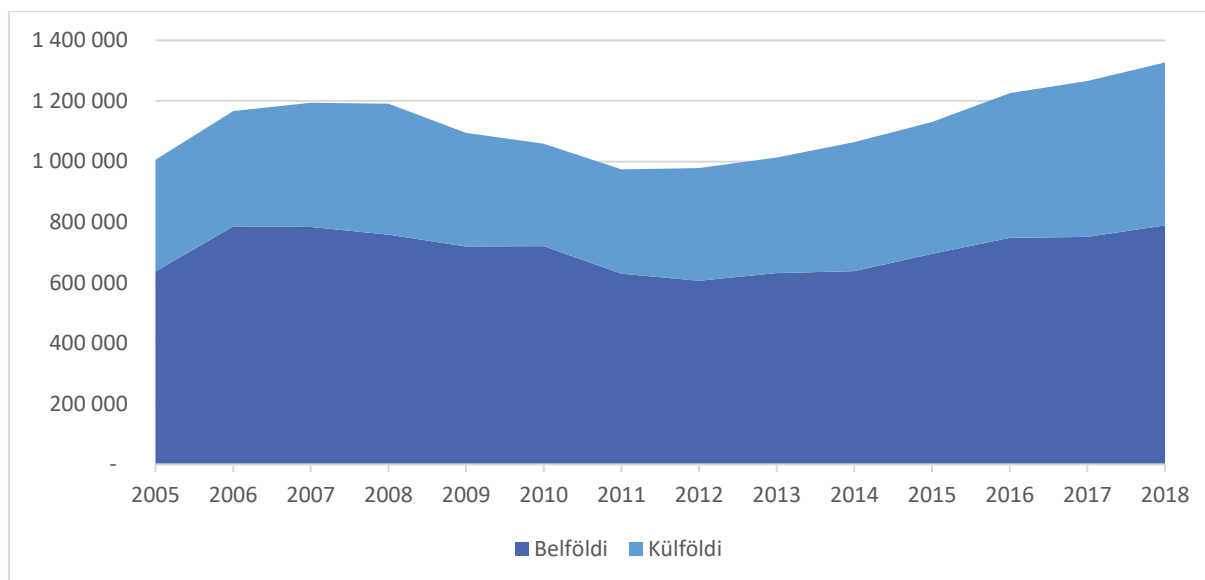
Az összes szálláshely **szállásférőhelyeinek száma** eközben 2005 és 2014 között alig változott (18 871-ről 18 113 férőhelyre csökkent), 2009-ben 20 629 férőhellyel érte el maximumát. 2014-et követően emelkedő tendencia vette kezdetét, 2018-ban a férőhelyek száma ismét meghaladta a 20 000 főt. **Minőségi átrendeződést** jelent ugyanakkor, hogy a szállodai férőhelyek száma ugyanezen időszak alatt dinamikusán nőtt (3 983-ról 5 758 férőhelyre). Hajdúszoboszló kiemelkedik a **kereskedelmi szállásférőhelyek** 1000 lakosra jutó száma tekintetében: a megyeszékhely értékének (29,5) több mint tízszerese (309,5).

A kereskedelmi és magánszálláshelyeken megforduló **vendégek száma** 2005-2018 között 81,8%-kal emelkedett (404 911 főre). A vendégéjszakák számának növekedése azonban kevésbé dinamikus (31,9%), ugyanakkor egy 2011-es mélypont óta ez az adat is intenzíven nő.

Az idegenforgalom jelentőségét a városban, illetve a város jelentőségét a megye idegenforgalmában jól mutatja, hogy az összes vendég tekintetében Hajdúszoboszló részesedése 52-60%, míg az összes vendégéjszaka tekintetében 63-70% között mozgott 2008-2019 között a KSH adatbázisa szerint.

A vendégéjszakák számát tekintve a mélypontnak számító 2011-es évet követően minden évben növekedés tapasztalható, 2018-ban az előző évhez viszonyítva 4,8 %-kal, 1 327 069-re nőtt. Az átlagos növekedés üteme 2011-et követően 4,5%:

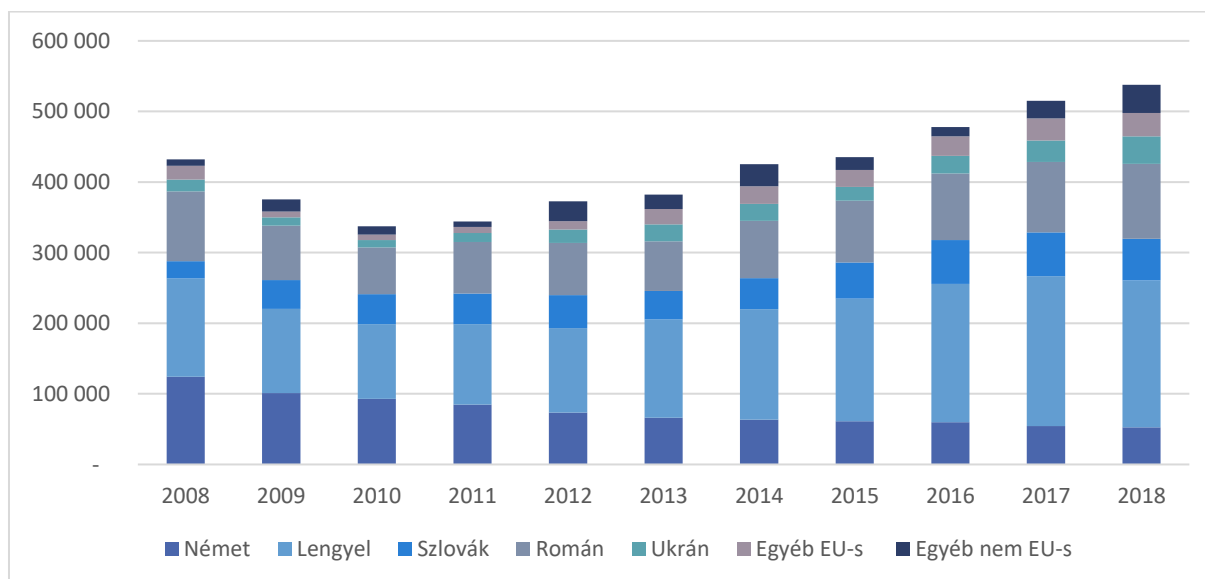
5. ábra: Hajdúszoboszlón regisztrált vendégéjszakák éves száma (2005-2018)

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata

A 2010-es mélypont óta azonban a külföldi vendégek száma is dinamikusan emelkedik. A hagyományosan egyik legjelentősebb küldőországnak számító Németország szerepét régiós országok veszik át, különösen szembeötlő az idelátogató lengyel és szlovák turisták számának emelkedése:

6. ábra: Külföldi vendég éjszakák száma³ (2008-2018)

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata

³ 2010 és 2012 között a szlovák turisták számát egybeszámították a csehekkel.

Hajdúszoboszló átfogó turisztikai fejlesztését szakmailag támogatja a 2010. július 1. óta működő **Hajdúszoboszlói Turisztikai Nonprofit Kft.**, amelyet európai uniós támogatással hoztak létre. A turisztikai desztináció menedzsment (TDM) szervezet fő céljai a következők:

- a város versenyképesebbé tétele,
- a vendégforgalom és a pozitív gazdasági hatások bővítése,
- a turizmus szereplői közötti információcsere és együttműködés javítása,
- komplex turisztikai szolgáltatások kialakítása, ehhez kapcsolódó marketing megvalósítása,
- a fenntartható turizmus helyi rendszerének kialakítása, szakmai és pénzügyi megerősítése.

A megfogalmazott célok elérése érdekében az alábbi konkrét feladatokat látja el:

- a helyi turizmus irányításában a professzionalizmus, a modern menedzsment és stratégiai szemlélet biztosítása,
- új helyi szakmai együttműködési modell kialakítása,
- a tulajdonosi szemlélet megjelenítése és szektorális együttműködés megvalósítása,
- a helyi turizmus irányításába, a desztinációs szintű turizmuspolitika alakításába szakmai és civil szervezetek aktív bevonása

5. táblázat: Vendégforgalmi adatok 2008 és 2019 között

	Szálloda		Panzió		Üdülőház-telep /üdülőház		Kemping		Összesen	
	Vendégek száma	Külföldi vendégek aránya	Vendégek száma	Külföldi vendégek aránya	Vendégek száma	Külföldi vendégek aránya	Vendégek száma	Külföldi vendégek aránya	Vendégek száma	Külföldi vendégek aránya
2008	163 226	21,9%	14 547	26,8%	9 544	50,1%	19 845	76,2%	208 345	28,7%
2009	143 997	20,1%	11 846	20,6%	11 509	47,4%	19 377	79,2%	188 280	28,0%
2010	159 629	18,0%	10 585	23,1%	15 457	34,5%	16 555	78,3%	203 110	24,7%
2011	154 602	21,8%	14 567	33,7%	13 310	36,3%	16 295	79,6%	199 663	28,5%
2012	157 109	23,9%	8 282	30,2%	11 804	34,2%	16 374	77,9%	194 425	29,5%
2013	174 575	23,1%	7 823	31,0%	11 937	33,3%	15 117	78,2%	210 308	28,1%
2014	189 965	25,3%	7 266	24,1%	10 709	22,9%	20 666	76,0%	228 922	29,8%
2015	216 718	23,8%	8 918	24,1%	10 462	22,7%	22 182	75,5%	258 634	28,3%
2016	238 427	23,6%	9 373	25,2%	10 095	23,2%	23 586	77,4%	282 169	28,3%
2017	246 543	23,9%	7 271	32,8%	13 506	26,0%	25 796	77,8%	293 277	28,9%
2018	253 896	24,1%	12 844	37,6%	11 852	24,0%	24 251	80,2%	302 888	29,1%
2019	251 297	25,6%	12 340	35,5%	10 460	22,2%	23 378	80,9%	297 673	30,2%
Hajdú-Bihar megye	424 929	27,0%	55 401	28,6%	19 377	19,31%	29 799	77,9%	546 105	29,25%
Észak-Alföld	647 733	23,6%	126 458	20,1%	63 570	14,7%	84 699	47,4%	968 929	24,0%
Magyarország	9 940 380	52,4%	1 087 546	22,4%	450 901	12,9%	579 705	47,0%	12 920 247	47,7%

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

2019-ben a településen 374 **kiskereskedelmi üzlet** működött, mely a 2010-es értékhez (437) képest 14,4%-os csökkenést jelent. Jelentős részük ruházati szaküzlet (16%) és élelmiszer jellegű üzlet (16,5%).

Hajdúszoboszlón a **kereskedelmi vendéglátóhelyek** száma az 2010-hez képest (228 db) érdemben nem változott. 2019-ben a 230 vendéglátóhely nagy része étterem és cukrászda (69,1%), de az italüzletek, bárók, borozók és szórakozóhelyek 30,9%-os részesedése is jelentős. A városban az 10 000 lakosra jutó vendéglátóhelyek száma (95), közel háromszorosa a megyei (34) és a regionális (36) értéknek, de az országos (46) értéknek is több, mint a kétszerese, ami szintén jelzi a város turisztikai karakterét és dominanciáját.

2. kép: Egy belvárosi étterem helyi védelemre javasolt épülete a Hősök terén

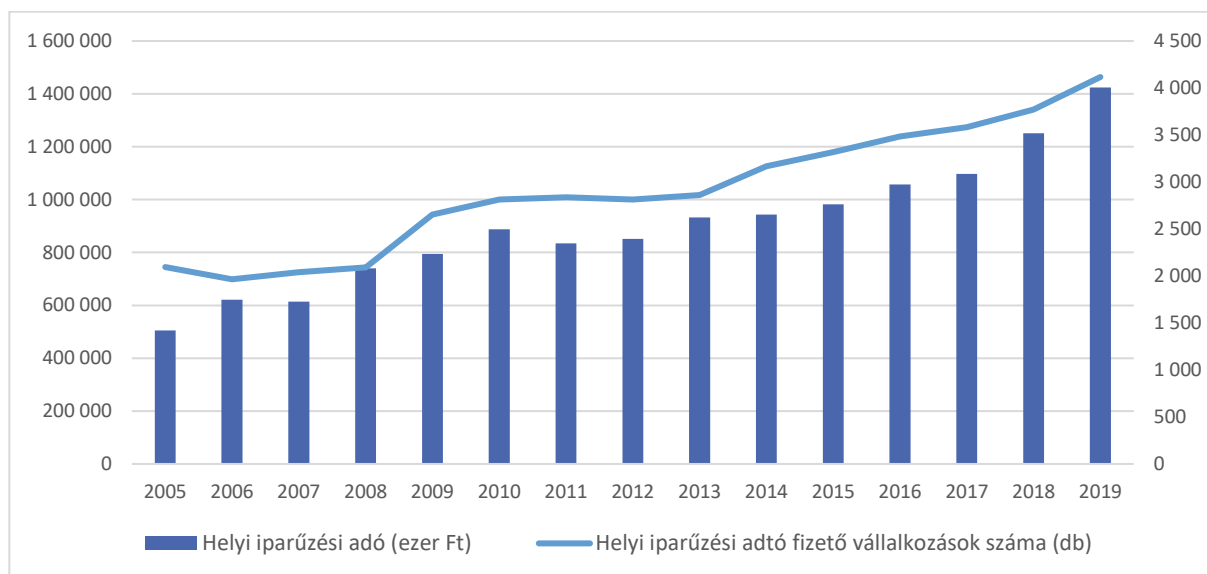
2.2.2.2 Ipar

Hajdúszoboszlón az ipar szerepe kisebb mértékű a turisztikai adottságok és lehetőségek miatt. A munkahelyteremtés színteréül is szolgáló **ipari fejlesztési területek elsősorban a város nyugati és déli részén**, az elkerülő úthoz közel, a turisztikai övezettől megfelelő távolságra helyezkednek el. Amellett, hogy a kistérségen belül van egyfajta funkciómegosztás a települések között, Hajdúszoboszló is törekszik ezen terület fejlesztésére. Az önkormányzat által azonosított potenciális ipari, kereskedelmi vagy szolgáltató területek a következők:

- Volt Állatvásártér (Kossuth utca vége)
- Rákóczi- Hőforrás - Vásártér sor ipari tömb
- Volt gyepmesteri telep (Szováti útfél)
- Hőforrás utca- Árpád utca sarok
- Kabai útfél jobb oldal (lőtér és környéke)
- Kabai útfél bal oldal (Tesco melletti terület)
- Nyugati sor nyugati oldal

A helyi adóbevételek csaknem 2/3-át kitevő **iparüzési adó** 2005-höz képest közel háromszorosára (505 millió forintról több, mint 1,4 milliárd forintra) emelkedett. Az emelkedés 2005 és 2019 között szinte folyamatos, előző évhez viszonyított csökkenés csak 2007-ben és 2011-ben volt tapasztalható.

7. ábra: Iparüzési adóbevételek és adózók

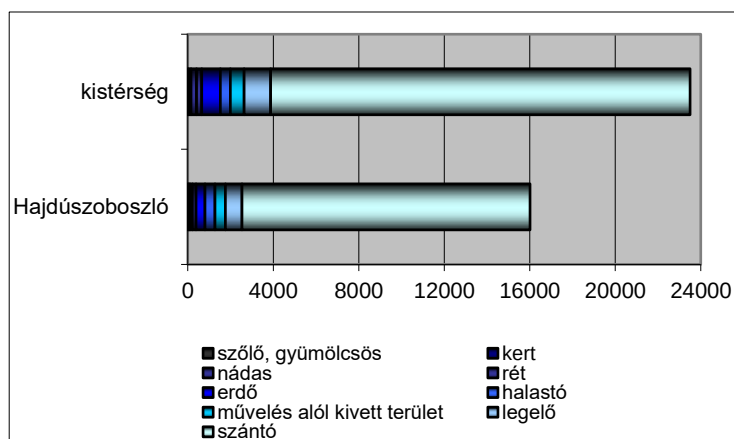
Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata

A városban zajló termelés, a növekvő gazdaság és a bővülő kereskedelmi és vendéglátó-ipari forgalom, jelentős adóbevételeket biztosít az önkormányzat számára: a helyi adóztatás, valamint az átengedett központi adók jellemzően az önkormányzat költségvetésének több mint 1/4-ét fedezik.

2.2.2.3 Mezőgazdaság

A **mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalkozások** viszonylag magas számát a térségben lévő termőföldek kedvező minősége adja (a Hajdúhát löszös talajainak átlagos arany-korona értéke 32, így a város legfontosabb mezőgazdasági tevékenysége a szántóföldi növénytermesztés). A jó termőtalajnak, valamint az öntözési lehetőségeknek köszönhetően a gazdák intenzív gazdálkodási tevékenységet folytatnak.

8. ábra: A földhasználati szerkezet Hajdúszoboszló és a kistérség területén (ha)

Forrás: www.hajdusoboszló.hu

A mezőgazdaságot térségben betöltött pozíciója ellenére **alacsony versenyképesség** jellemzi, amely az elaprózódott birtokszerkezettel és az **alacsony jövedelemtermelő képességgel** van összefüggésben. A helyi termények és mezőgazdasági termékek jelenleg nem képesek felvenni a versenyt az importtal, pedig lenne kereslet a helyben termelt és feldolgozott termékekre.

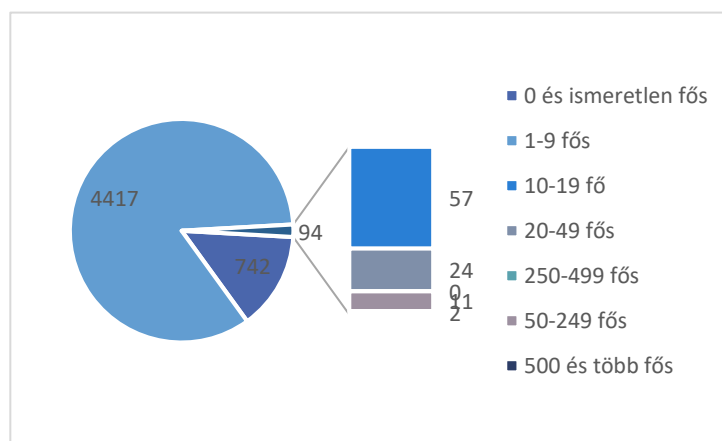
2.2.2.4 Vállalkozások

2019-ben 5 253 **regisztrált vállalkozást** tartottak nyilván Hajdúszoboszlón, 2005 és 2019 között a számuk 55,3%-kal növekedett. Ezen belül az elmúlt évtizedben az egyéni vállalkozások száma és aránya egyaránt növekedett (a társas vállalkozások száma mindössze 882). Hajdúszoboszlón a **működő vállalkozások** száma (1 881 vállalkozás – 2018-as adatok szerint) a megyében Debrecen és Hajdúböszörmény után a harmadik legmagasabb, ennek 62,2%-a egyéni vállalkozás.

A **vállalkozássűrűség**, vagyis az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma (218) nagymértékben meghaladja a megyei, a regionális és az országos átlagot is (184-193).

2014-ben a regisztrált vállalkozások 99%-a 0-9 főt foglalkoztatott⁴. Ennek az – első ránézésre kedvezőtlen – adatnak a háttérében is az idegenforgalom dominanciája áll, hiszen sok kisebb turisztikai vállalkozás néhány alkalmazottal is eredményesen működtethető.

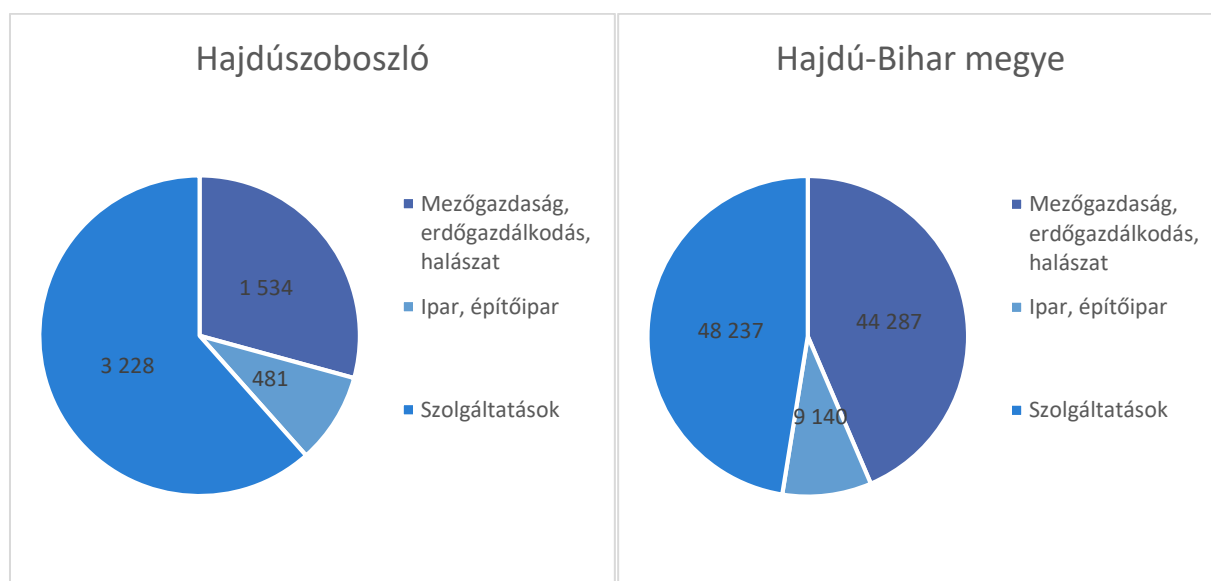
9. ábra: A regisztrált vállalkozások megoszlása a létszám-kategória alapján (2019)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

A **vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint** jellegzetes képet mutat. A mezőgazdasági jellegű termelést főtevékenységként folytató vállalkozások együttes aránya (29,3%) elmarad a megyei átlagtól (43,6%). A regisztrált vállalkozások 61,6%-a alapvetően szolgáltatási jellegű területeken tevékenykedik.

10. ábra: A regisztrált vállalkozások összevont nemzetgazdasági ág szerinti megoszlása (2019)

Forrás: KSH

⁴ Ebbe a kategóriába szokták sorolni az ismeretlen létszámú vállalkozásokat is, így ez némileg torzíthat az összképen.

A terciér szektoron belül az országos értéknél lényegesen magasabb a szálláshelyszolgáltatásra és a vendéglátásra specializálódott vállalkozások aránya, ami nagyfokú koncentrációt jelez az idegenforgalom területén.

A város **nagyobb foglalkoztatói** között elsősorban közüzemi és turisztikai cégek, valamint közfeladatot ellátó szervezetek szerepelnek:

- Tigáz Zrt. (529 fő)
- Hungarospa Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő Zrt. (510 fő)
- Hajdúszoboszló Város Önkormányzata (258 fő)
- Kösely Mezőgazdasági Zrt. (184 fő)
- Hunguest Hotels Zrt. Hotel Béke (154 fő)
- Egyesített Óvodai Intézmény (144 fő)
- Hajdúszoboszlói Gazdasági Szolgáltató Intézmény (101 fő)
- Fundus Invest Kft Hotel Délbáb (100 fő)
- Hajdúszoboszlói Városgazdálkodási Nonprofit Zrt. (85 fő)
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Hajdúszoboszlói Járási Hivatala (81 fő)
- Járóbeteg Ellátó Centrum, Hajdúszoboszló (66 fő)

A **vállalkozások fejlődését** jól mutatja az USZT-ben és a Szechenyi2020 programban nyertes vállalkozói projektek száma (126 és 59) melynek eredményeként több mint 7,1 milliárd forint támogatás megítélésére került sor⁵. A beruházások között a legjelentősebbek az USZT program keretein belül a következők: telephelyfejlesztés, egészségügyi turizmus szolgáltatásainak fejlesztése, komplex vállalati technológia-fejlesztés, turisztikai attrakciók és szolgáltatások fejlesztése, piacorientált kutatás-fejlesztési tevékenység. A Szechenyi2020 keretében támogatott projektek a következő célokkal valósultak meg: termelési kapacitás bővítése, technológiai modernizáció, kapacitásbővítés, modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések, piaci megjelenés, K+F+I tevékenység, Prototípus, termék-, technológia- és szolgáltatásfejlesztés, versenyképesség növelése, infokommunikációs és mobilfejlesztések, felhőalapú online üzleti szolgáltatások bevezetése, megújuló energia használatának bevezetése, gyakornoki program bevezetése.

A város a **befektetői érdeklődések** felkeltése, és a hasznosítható ingatlanok bemutatása érdekében több különböző potenciális ipari, kereskedelmi vagy szolgáltató területet azonosított, amely önkormányzati és magántulajdonú ingatlanokat egyaránt tartalmaz. Az érdeklődők jelenleg a városról különböző kommunikációs eszközök (honlap, újság, tv) segítségével tájékozódhatnak, de a város aktív befektetés-ösztönzési tevékenységet is folytat a 2013-ban elkészült egységes városmarketing stratégia alapján. Ez egyrészt a megfelelő műszaki feltételek és szükséges munkaerő biztosítását, másrészt az értékesíthető ingatlanok ismertetését, kínálatát jelenti.

A befektetés-ösztönzés tekintetében normatív jellegű **kedvezményeket** az önkormányzat nem tud biztosítani, ezekről **egyedi tárgyalás és elbírálás alapján** hoz döntést.

A befektetők Hajdúszoboszlóra csábításának egyik legfontosabb várospolitikai eszköze a **városmarketing**, mely egységes arculat, imázs formájában jeleníti meg, pozicionálja és kommunikálja a várost. 2013-ban készült el Hajdúszoboszló Városmarketing Stratégiája, mely tudatosan meghatározza a szükséges feladatokat, lépéseket a kedvező imázs kialakításáról. Emellett az elmúlt években hatékony és eredményes munka zajlott a vonzó arculat kialakítása érdekében, a Hungarospa Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő és Egészségturisztikai Zrt., a

⁵ Adatok forrása: <http://eupalyazatiportal.hu>

Hajdúszoboszlói Turisztikai Közhasznú Nonprofit Kft. (TDM-szervezet), valamint a Kovács Máté Művelődési Központ és Könyvtár által megvalósított rendezvények keretében.

Hajdúszoboszló Város Önkormányzatának Vállalkozásfejlesztési Koncepciója (2020-2030)

A helyi gazdaság tudatos fejlesztésében ma már a városok egyre inkább kulcsszerepet töltenek be. Az önkormányzatok tevékenysége ma már túlmutat a törvényben előírt közszolgáltatások biztosításán és az egyéb kötelező feladatok ellátásán. A 2030-ig szóló Vállalkozásfejlesztési Koncepció a helyi vállalkozások fejlődését támogató, önkormányzati eszközök és intézkedések alapdokumentuma, amelynek célkitűzése, hogy Hajdúszoboszlót vállalkozó- és befektetőbarát településként pozicionálja a sikeres, munkaerőt megtartani vagy akár bővíteni tudó vállalkozások fejlődése érdekében.

2.2.2.5 Információs társadalom

A telekommunikáció három legfontosabb szegmense a telefonhálózat, a kábeltelevízió és az Internet. Jóllehet a vezetékes távbeszélő hálózat a város teljes területén kiépítésre került, a magánszemélyek telefonellátottsága tekintetében egyértelműen érezhető a mobiltelefonok térhódítása, azonban az egyéni fővonalak (lakásfővonalak) 2005-höz képest közel 30%-kal emelkedett 2019-re. Ennek valószínűsíthető oka, hogy az egyes távközlési szolgáltatók gyakran a kábeltelevíziós és internetes előfizetésükkel csomagban biztosítják a telefonszolgáltatást. Az üzleti analóg fővonalak száma) ennél is nagyobb mértékben, 44%-kal emelkedett ugyanezen időszak alatt. 2005 és 2019 között a távbeszélő fővonalak száma összességében 6 689-ről 8 749-re emelkedett, míg a nyilvános fővonalak számának csökkenése – az igényekhez igazodva – nem állt meg: a 2005-ben mért 109-ről 11-re esett vissza. Hajdúszoboszló közigazgatási területén a legnagyobb magyarországi mobil telefonszolgáltatók (Telekom, Vodafone, Telenor) teljes lefedettséggel bírnak, míg a szolgáltatását a közelmúltban elindító DIGI Mobil esetében néhány, főképp a város délnyugati részén fekvő utcájában előfordulhatnak lefedettség problémák.

A város teljes területén **kábeltelevíziós és internetes hálózat** üzemel. Az internet-előfizetések száma 2019-ben 7 961 volt, a kábeltelevíziós előfizetések száma pedig 6 750 (ez 2005-höz képest több, mint kétszeres növekedés).

A város élenjár az internetes információszerezési, ügyintézési lehetőségeket támogató e-közigazgatási megoldások terén, elsősorban az „IKeR” Integrált Kistérségi Elektronikus Közigazgatási Rendszer és az „ADATSZTÁR” adatkezelő, információszolgáltató rendszerek kifejlesztése révén. A közigazgatás digitalizációja 2017-2019 között tovább folytatódott, amikor a település önkormányzata Európai Unió források felhasználásával csatlakozott az országos ASP rendszerhez.

A helyi információs társadalom erősödése szempontjából rendkívül fontosak azok a **kommunikációs eszközök**, ahol a város eseményei, hírei megismerhetők. Ilyen csatorna a Hajdúszoboszló Városi Lap, a Szókimondó újság és a Hajdúszoboszlói Városi Televízió, valamint az itt lakók és a város iránt érdeklődők számára egyaránt hasznos információkat tartalmazó, városi honlap is (www.hajduszoboszlo.eu).

2.2.3 Társadalom

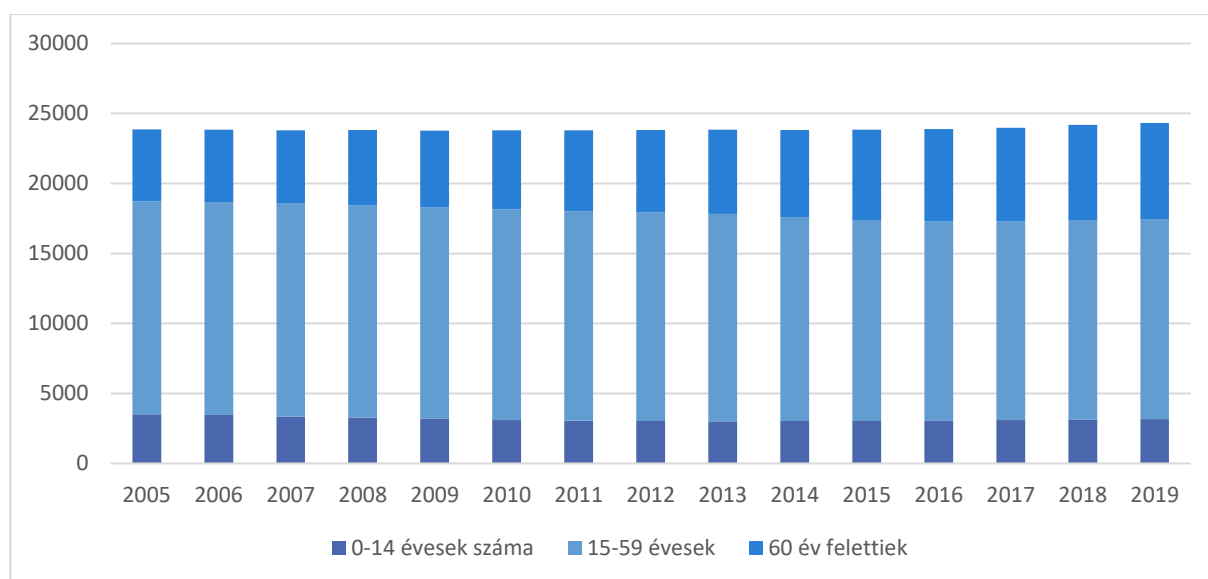
2.2.3.1 Demográfia

Hajdúszoboszló népességfejlődése lényegesen kedvezőbb az országos folyamatoknál. Az utóbbi években egyaránt ingadozik az állandó és a lakónépesség száma. 2019-ben a város 238,62, km² területén 24 138 főnyi lakónépességnek adott otthont, az állandó népesség száma 24 329 fő volt. 2005 és 2019 között mindkét érték kis mértékben emelkedett: a lakónépesség 3%-kal, míg az állandó népesség 1,9%-kal. A KSH népmozgalmi adatai az emelkedést nem támasztják alá, mivel **természetes fogyást** a városra jellemző **pozitív vándorlási különbözet**

csak részben tudja ellensúlyozni: a 2005-2019 közötti összes természetes szaporodás, ill. fogyás -1 941 fő, míg a vándorlási különbözet 1 566 fő volt. Hajdúszoboszló népességmegtartó képessége elsősorban a viszonylag magas életszínvonalnak köszönhetően relatíve erős – ettől függetlenül a munkalehetőségek egyoldalúsága miatt a fiatalok szelektív elvándorlása jelentős mértékű, míg a betelepülők között viszonylag sok az időskorú.

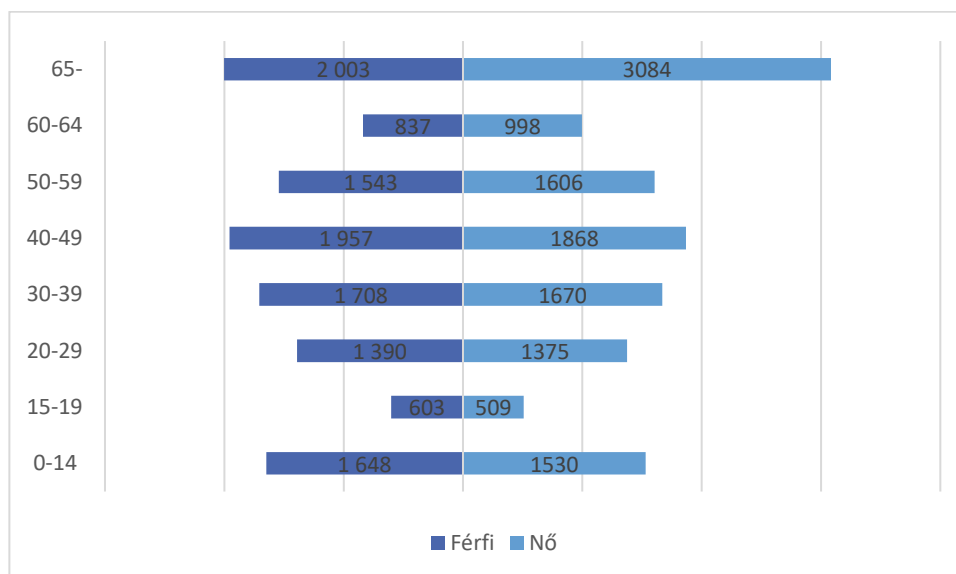
Az állandó népesség **korcsoportok szerinti megoszlását** tekintve elmondható, hogy az országos trendnek megfelelően a társadalom előregedésére utaló folyamatok rajzolódnak ki, bár a fiatalok (0-14 évesek) számában 2013-at követően a folyamatok kedvező irányba fordultak: a 0-14 évesek száma 2005-ben 3 510 fő, 2013-ban 3 007 fő 2019-ben 3 178 fő volt. Az öregedést jelzi a 60 év feletti lakosság számának és arányának jelentős növekedése (2005-ben 5 146 fő, 2019-ben 6 922 fő). Az állandó népesség legnagyobb hányadát a 15-59 éves korcsoport (58,5%) képviseli. A 60 év feletti korcsoport aránya 28,5%, míg a 0-14-esek korosztálya az állandó népességnek csak 13,1%-át képezi.

11. ábra: Az állandó népesség korcsoportok szerinti megoszlása (2005-2019)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

A lakosság nemek szerinti megoszlása megfelel a hazai tendenciáknak: a gyermek és fiatal korban jellemző férfitöbbség az 50-59 közötti korosztályban fordul át, innentől a nők száma lényegesen magasabb a férfiakéhoz képest. Míg átlagosan 1,06 nő jut egy férfira, addig ez az érték a 65 évnél idősebbek esetében már meghaladja az 1,5-öt.

12. ábra: Hajdúszoboszló korfája (2019)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

2.2.3.2 Foglalkoztatás, munkanélküliség

Az idegenforgalom és az ehhez kapcsolódó egyéb kiszolgáló infrastruktúra és működtetése **kiemelkedő szerepet tölt be a foglalkoztatásban**. Az évezred elején a fürdőfejlesztés hatására folyamatosan emelkedett a foglalkoztatottak száma. Az AquaPalace fedett élményszobor 2010-es átadása újabb 60 fő foglalkoztatását jelenti az idegenforgalomban. Hajdúszoboszlón a **foglalkoztatottak száma** 2011-ben az előző népszámlálás adataihoz viszonyítva 8 161 főről 9 483 főre nőtt, ezzel egyidejűleg a gazdaságilag inaktívok száma csökkent. A kedvező gazdasági mutatók mellett azonban a gazdaságilag aktívok csoportján belül a munkanélküliek száma tovább növekedett. A tartós munkanélküliek elhelyezkedési esélye lényegesen rosszabb, esetükben a munkanélküli státuszt gyakran az inaktivitásba vonulás követi. Az elhelyezkedési esélyeket tovább nehezíti, hogy a munkanélküliek között nagy arányban fordulnak elő alacsony, vagy nem a keresletnek megfelelő végzettséggel rendelkező munkakeresők (miközben a pályakezdők és diplomások aránya csökkent).

6. táblázat: A lakosság gazdasági aktivitása (2011)

		Gazdaságilag aktív				Gazdaságilag inaktív			
		Foglalkoztatott		Munkanélküli		Inaktív kereső		Eltartott	
		fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Hajdúszoboszló	1980	10 204	43,6	0	0	4 164	17,8	9 028	38,6
	1990	10 207	42,7	332	1,4	5 621	23,5	7 731	32,4
	2001	8 161	34,8	1 354	5,8	7 293	31,1	6 617	28,3
	2011	9 483	46	1 513	7,3	6 965	33,7	5 972	28,9
Hajdúszoboszlói kistérség		13 241	45,2	2 227	7,6	9 959	34	8 781	30
Hajdúszoboszlói járás		16 347	44,6	2 754	7,5	12 604	34,4	11 356	31
Hajdú-Bihar megye		198 106	42,8	37 468	8,1	157 362	34	153 785	33,2

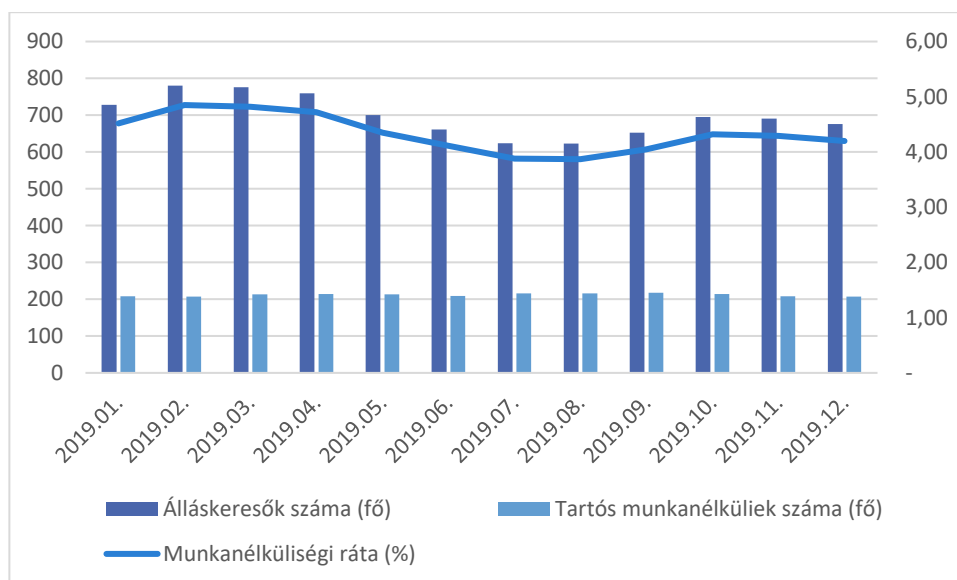
	Gazdaságilag aktív				Gazdaságilag inaktív			
	Foglalkoztatott		Munkanélküli		Inaktív kereső		Eltartott	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Észak-alföldi régió	528 828	42,2	103 041	8,2	451 278	36	409 440	32,7
Magyarország	3 942 723	46,4	568 497	6,6	2 949 727	34,7	2 476 681	29,2

Forrás: www.nepszamlalas.hu

A foglalkoztatottsági adatok azonban még mindig sokkal kedvezőtlenebbek, mint a rendszerváltást megelőző időszakban. 2011-ben 100 háztartásra átlagosan 234 személy és 95 foglalkoztatott jutott. Az összes háztartás (9 989 db) 39,3%-a foglalkoztatott nélküli.

A város egyik fontos munkaerő-piaci jellemzője a **regisztrált munkanélküliek viszonylag alacsony aránya**, a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat 2020. júniusi adatai alapján a városban 1 234 fő volt a nyilvántartott álláskeresők száma. A munkaképes korú népesség 7,87%-a nyilvántartott álláskereső. A munkanélküliség alakulását a városban nagymértékben befolyásolja az idegenforgalom. A 2020 tavaszán kitört koronavírus járvány egyik legsúlyosabb gazdasági hatása a turizmusban jelentkezett, ez a valószínűsíthető oka annak, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma 2019. júniusához (661 fő) képest közel megkétszereződött. A turizmus munkaerőpiacra gyakorolt hatása a szezonális ingadozás is, amely kimutatható a 2019-es munkanélküliségi statisztikákban: a turisztikai főszezonhoz közeledve a munkanélküliségi ráta folyamatosan csökken, majd augusztust követően ismét növekedésnek indul.

13. ábra: A munkaerő-piaci mutatók szezonális ingadozása Hajdúszoboszlón (fő, %)

Forrás: nfsz.munka.hu

A pénzügyi-gazdasági válság hatása az előzetes várakozásokkal szemben Hajdúszoboszlón is nagymértékben nyomon követhető a munkanélküliségi adatokon: jóllehet a szezonális ingadozás arányaiban mérséklődött, de a munkanélküliek száma és a munkanélküliségi ráta nagymértékben emelkedett 2010-2013 között, ami azt mutatja, hogy az idegenforgalom sem volt képes felszívni a helyi munkaerőt.

7. táblázat: A munkanélküliségi mutatók összehasonlítása 2006-ban és 2013-ban

Mutatók		2006	2013
Nyilvántartott álláskereső	maximum érték (fő)	1122	1796
	minimum érték (fő)	843	1115
	abszolút különbség (fő)	279	681
	relatív különbség a maximumhoz viszonyítva (%)	24,9	37,9
365 napnál régebb óta nyilvántartott álláskereső	maximum érték (fő)	230	496
	minimum érték (fő)	143	275
	abszolút különbség (fő)	87	218
	relatív különbség a maximumhoz viszonyítva (%)	37,8	44,5
Munkanélküliségi ráta	maximum érték (%)	7,26	11,5
	minimum érték (%)	4,98	7,14
	abszolút különbség (%)	2,28	4,36
	relatív különbség a maximumhoz viszonyítva (%)	31,4	37,9

Forrás: www.munka.hu

A munkanélküliségi adatokat hosszabb időtávon vizsgálva kijelenthető, a gazdasági válság több éves kedvezőtlen folyamata: 2008 és 2012 decembere között a nyilvántartott álláskeresők száma 725 fővel, a munkanélküliségi ráta értéke pedig 6,23%-ról 10,68%-ra emelkedett. A 2013-as évben azonban a negatív tendencia megfordult, a nyilvántartott álláskeresők száma és a munkanélküliségi ráta egyaránt jelentős mértékben csökkent – 2019 decemberében a nyilvántartott álláskeresők száma mindössze 676 fő volt, míg a munkanélküliségi ráta 4,2%.

8. táblázat: Munkanélküliségi adatok 2005 és 2019 között (minden év decemberében)

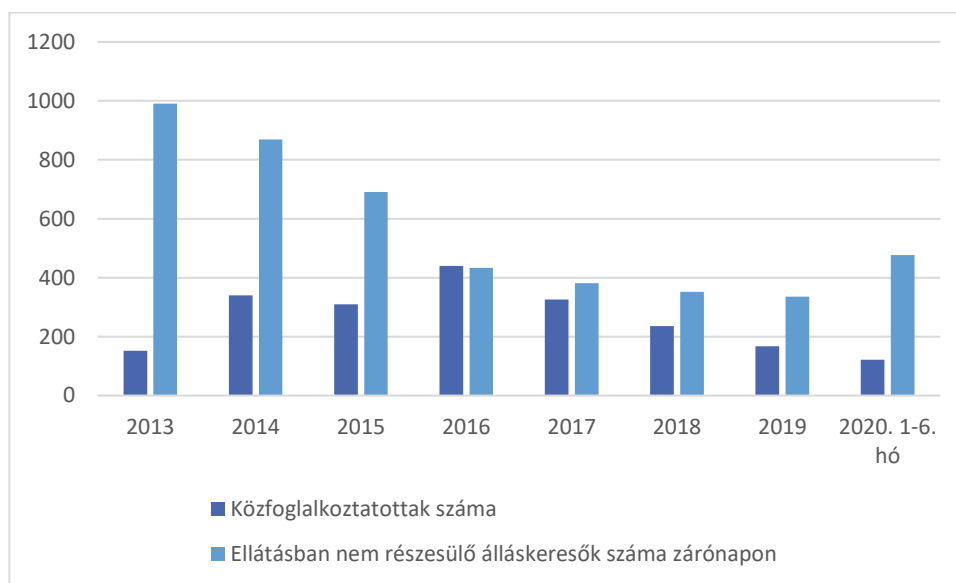
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	Munkanélküliségi ráta (%)
2005	936	6,1
2006	992	6,42
2007	1 117	7,17
2008	972	6,23
2009	1 379	8,75
2010	1 454	9,22
2011	1 585	10,07
2012	1 697	10,68
2013	1 115	7,14
2014	1 160	7,00
2015	983	5,97
2016	773	4,75
2017	777	4,80
2018	728	4,52
2019	676	4,20

Forrás: nfsz.munka.hu

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 38,5%, ami régiós összehasonlításban kedvező. Közülük csaknem minden harmadik személy legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik (a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül 8,1%).

A **közfoglalkoztatásban** részesülők száma Hajdúszoboszlón 2013-ban 152 fő volt. Ez 2016-ra közel a háromszorosára emelkedett, majd jelentős csökkenésnek indult – 2019-ben az átlagos havi létszám mindössze 167 fő volt. Ezen időszak alatt az ellátásban nem részesülő álláskeresők száma folyamatosan és jelentősen csökkent. Bár 2020. első féléve alapján a trend megtörni látszik – ez minden bizonnyal a koronavírus gazdaság következményeinek tudható be.

14. ábra: A közfoglalkoztatottak és az ellátásban nem részesülő álláskeresők számának alakulása (2013-2020. 1-6. hó)

Forrás: kozfoglalkoztatatas.bm.hu

2.2.3.3 Képzettség

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a **lakosság iskolai végzettsége** összességében kicsit elmarad az országos átlagtól, azonban a megyei értékekhez képest kedvezőbb a helyzet:

- a 10 évnél idősebb lakosságának 0,03%-a általános iskolai végzettséggel sem rendelkezik,
- a 15 év felettiek 87%-a legalább az általános iskolát befejezte,
- a 18 évesnél idősebbek 41%-a érettségizett,
- a 25 év felettiek 13%-a diplomás.

A képzettség szempontjából fontos, hogy az önkormányzatok és a középiskolák térségi szinten együttműködnek annak érdekében, hogy a **munkaerő-kínálat minél jobban igazodjon a jelenlegi és potenciális munkaadók elvárásaihoz.**

2.2.3.4 Egészségügyi állapot

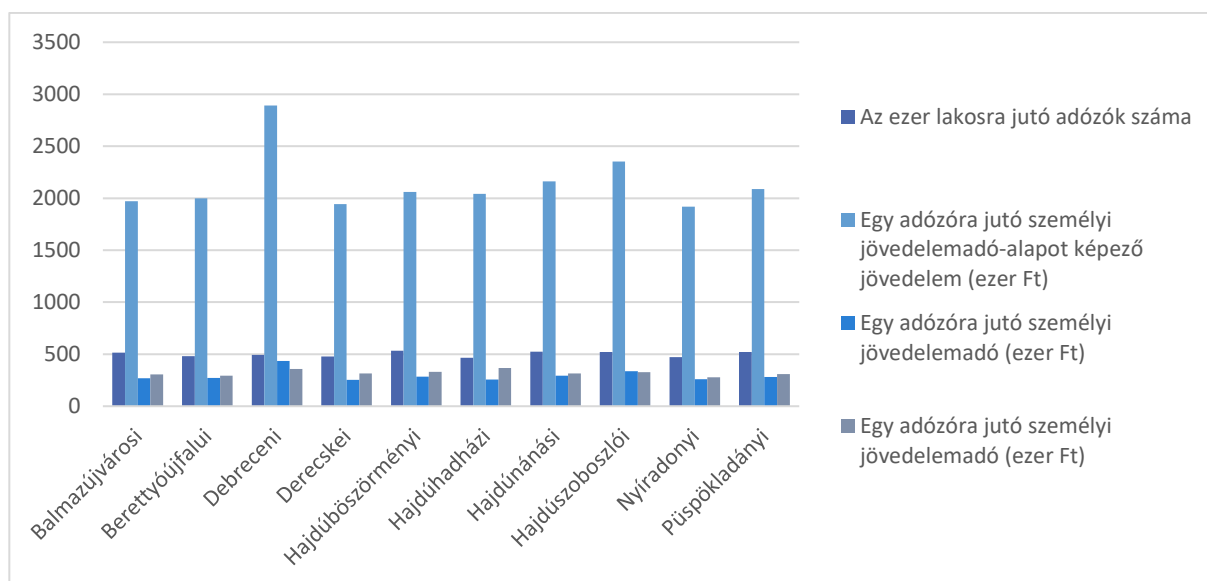
A társadalom életminőségi szintjének egyik indikátora a népesség egészségi állapota. Hajdúszoboszlón jelentős környezeti terheléssel járó tevékenységet végző vállalkozás nem

működik, így a lakosság egészségügyi állapota e szempontból nem fenyegetett. A járás lakosságának egészségi állapota a statisztikai adatok oldaláról az országos átlagot tükrözi. A képet árnyalja, hogy viszonylag magas az időskorúak aránya, akik körében értelemszerűen magasabb a különböző betegségek (pl. szív- és érrendszeri, daganatos stb.) előfordulása.

2.2.3.5 Jövedelmi helyzet

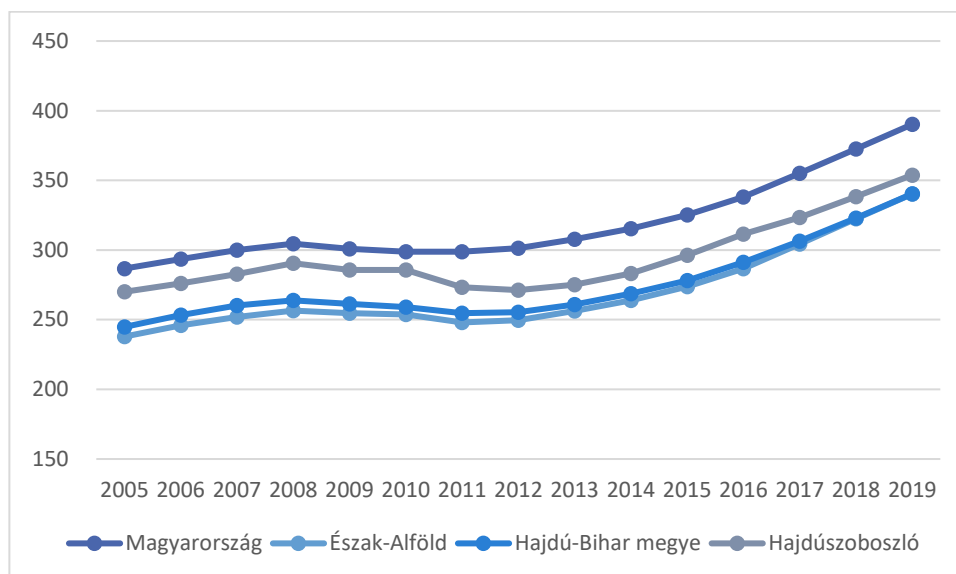
Az életminőség egyik legfontosabb jellemzője a jövedelem, a kereseti lehetőségek alakulása. Hajdúszoboszlón 2018-ban 518,4 adófizető jutott ezer lakosra, az egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó alap 2,435 millió Ft, a személyi jövedelemadó egy állandó lakosra jutó értéke pedig 365 ezer Ft volt. Mindez lényegesen kedvezőbb a megyei és a járási adatoknál egyaránt.

15. ábra: Jövedelmi helyzet Hajdú-Bihar megye járásaiban, 2018

Forrás: KSH

Az életminőséget, illetve annak anyagi tényezőit áttételesen jellemző mutatók közül viszonyítási alapot jelent a lakosság tulajdonában álló nagy értékű fogyasztási cikkek mennyisége, értéke. Ezek közül az egyik legjellemzőbb mutató az **1000 főre jutó személygépkocsi számának** változása. A következő ábra a gépkocsiállomány százalékos változását ábrázolja térségi összehasonlításban. A város bár elmarad az országos értékektől, de a megyei és regionális értékeket – egyre csökkenő mértékben – meghaladja.

16. ábra: Ezer főre jutó gépkocsialomány változása térségi összehasonlításban 2000-2019

Forrás: KSH

2.2.3.6 Szociális helyzet

Egy város lakosságának szociális helyzetéről ad kitűnő képet az **önkormányzati segélyezés** alakulása, azaz a szociális segélyezési rendszer igénybevételének foka. A népesség szociális helyzetét alapvetően a hátrányos helyzetű lakosság arányának lassú emelkedése jellemzi, amely azonban nem jár együtt automatikusan a támogatások mértékének és esetszámának növekedésével:

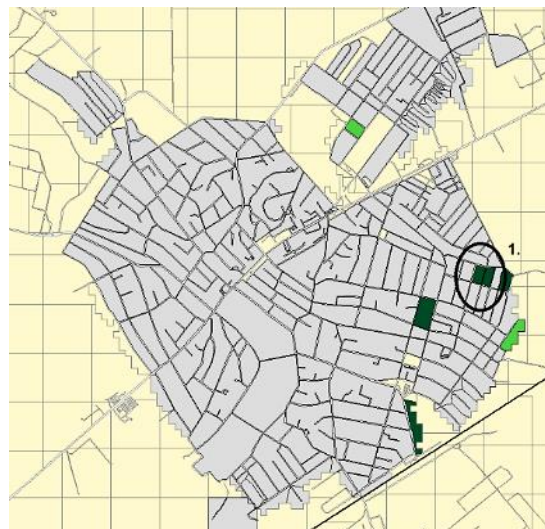
- a lakásfenntartási támogatásban részesültek évi átlagos száma a 2010. évi 1 828-ról 2019-re 1 048-ra csökkent;
- a rendszeres szociális segélyben részesülők száma csökkenő tendenciát mutat: 2015-ben még 646 fő vette igénybe ezt a támogatási formát, 2019-ben csak 339 fő;
- a közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma 2013 és 2016 között folyamatosan emelkedett (152-ről 440 főre), majd csökkenés vette kezdetét 2020 január-novemberben átlagosan 128 fő vett részt a programban;
- a családok 2017-ig egyre nagyobb számban részesültek rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban (2017-ben 488 eset), de ezt követő években a támogatások száma jelentősen lecsökkent (2019-ben 302 eset volt).

A viszonyítható, becsült adatok (pl. népszámlálás, választások) szerint **a város roma lakossága 200 fő körülire tehető**, akik többnyire a város teljes területén elszórtan helyezkednek el önkormányzati lakásban, albérletben vagy saját tulajdonú ingatlanban. Az országos tendenciáknak megfelelően a – főként szezonális – munkanélküliség körükben nagyobb arányban fordul elő. Idényjelleggel elsősorban a mezőgazdaságban, az építőiparban és a turizmusban dolgoznak. Foglalkoztatásukat az önkormányzat is segíti közhasznú foglalkoztatással.

A roma lakosság **földrajzi, területi mobilitás**ára vonatkozóan pontos adatok nem ismertek, de a szociális szakemberek tapasztalatai alapján a vizsgált lakosság körében nem jellemző a földrajzi mobilitás. Ennek oka elsősorban a városra jellemző sajátos ingatlanpiaci folyamatokban keresendő: a magas ingatlanárak miatt a rosszabb anyagi körülmények között élők nem Hajdúszoboszlót választják letelepedésük helyszínének. Erre a természetes, piac vezérelte folyamatra városnak nincs befolyása.

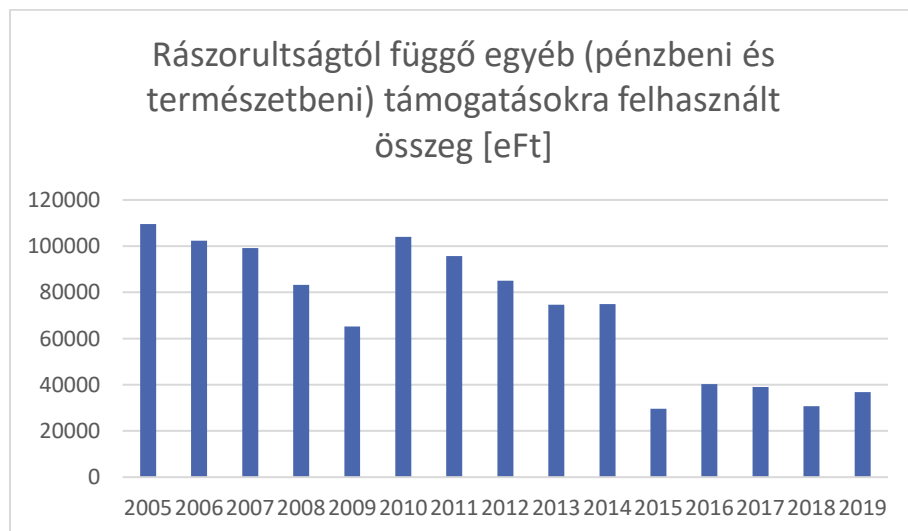
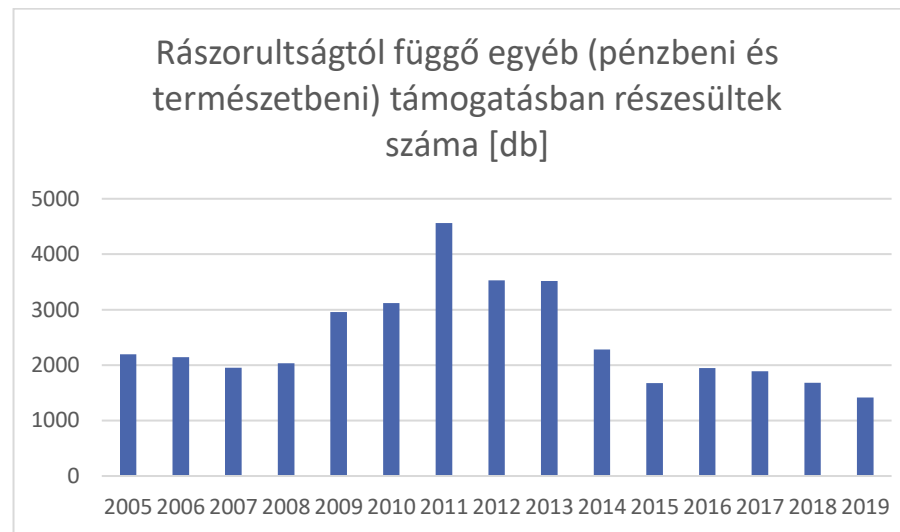
Hajdúszoboszló teljes területén 2011-ben összesen **1 939** olyan **fő** volt, **akik legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkeznek, és nincs rendszeres munkajövedelmük**, azaz potenciálisan a város lakosságának 8,1%-a felel meg a szegregációs mutatónak. Ez az érték jelentős javulás a 2001-ben mért 10,5%-hoz képest. Emellett az is látható, hogy **a hátrányos helyzetűek többnyire integrált lakókörnyezetben élnek**, amit jól mutat, hogy mindössze egy kisebb szegregált jellegű terület rajzolódott ki a város keleti oldalán, a lakóövezeti városrészben.

17. ábra: A szegregátum elhelyezkedése

Forrás: KSH

18. ábra: Segélyek és támogatások Hajdúszoboszlón

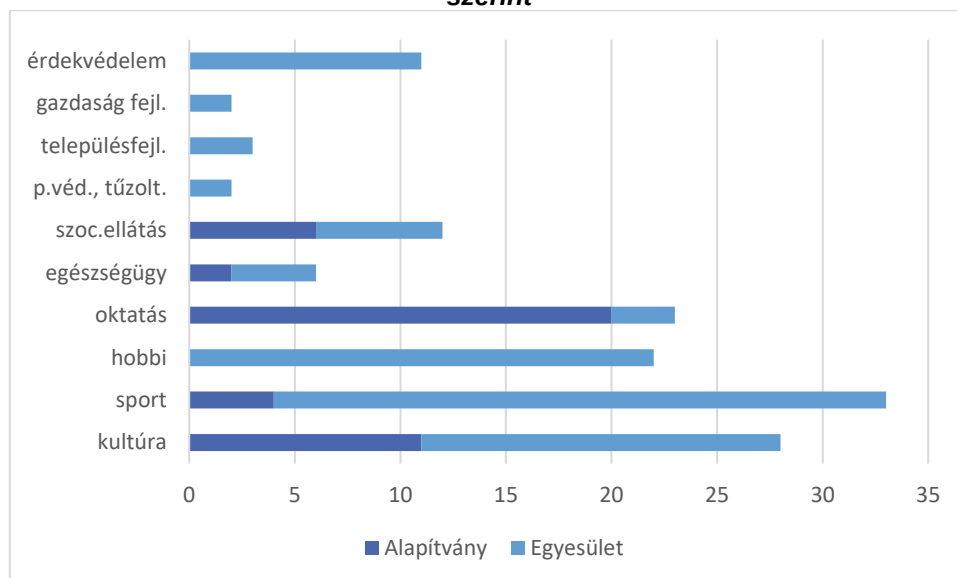
Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata, kozfoglalkoztatatas.bm.hu

2.2.3.7 Civil szféra

Hajdúszoboszló civil és egyházi szervezeteinek tevékenysége kiegészíti, sok esetben helyettesíti a város által nyújtott szolgáltatásokat. A városban jelenleg 142 civil szervezet működik, ebből 43 alapítványi, 99 egyesületi formában. A településen 5 egyház (Római Katolikus-, Református-, Görögkatolikus-, Hetednapi Adventista Egyház; Baptista Gyülekezet, Jehova Tanúi Gyülekezete) tevékenykedik.

A civil szervezetek 10 fő területen tevékenykednek, ezek megoszlása a következő:

19. ábra: A hajdúszoboszlói civil szervezetek megoszlása fő tevékenységi terület és jogi forma szerint

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata

Az önkormányzat **Civil Alap** létrehozásával támogatja a helyi civil szerveződések működését és megerősödését. A felhasznált támogatás keretösszege 2005 és 2014 között 2,5-3,3 millió forint között mozogott, majd 2015-től jelentősen megemelkedve minden évben meghaladta a 10 millió, 2018-ban a 15,5 millió forintot is.

9. táblázat: Az Önkormányzati Civil Alap adatai

	Támogatási igény (eFt)	Felhasználás (eFt)	Igénylők összesen (db)	Támogatott igények (db)
2005	3060	2500	18	17
2006	3400	2500	23	22
2007	4534	2500	32	26
2008	4644	2500	34	29
2009	4644	3000	34	30
2010	8265	3000	54	38
2011	5221	3300	40	38
2012	6230	3400	43	36
2013	6482	3500	48	34
2014	5972	3500	40	34

	Támogatási igény (eFt)	Felhasználás (eFt)	Igénylők összesen (db)	Támogatott igények (db)
2015	16097,1	10193	80	72
2016	12941,1	10500	59	59
2017	16966,7	11742,4	68	68
2018	14256	15574,21	74	73
2019	28862,9	13000	68	66

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata

2.2.3.8 Közbiztonság⁶

Hajdúszoboszlón a közbiztonság helyzete nemcsak a helyi lakosok, hanem a vendégek miatt is kiemelt jelentőségű. A 2018. évben a közbiztonság érdekében meghozott intézkedések elsősorban a jogsértések **megelőzését**, a már bekövetkezett jogsértések esetén az **elkövetők felkutatását**, valamint az **idelátogatók vagyonsbiztonságának** megfelelő szintű szavatolását szolgálták.

Hajdúszoboszlón napszakonként általában 2 fő gépkocsizó közrendvédelmi járőr és 1 fő gépkocsizó helyszínelő és balesetvizsgáló biztosította a bejelentésekre, eseményekre történő gyors reagálást, míg a veszélyeztetett időszakokban (hétvégéken és a nagyobb rendezvények idején), valamint a nyári idegenforgalmi szezonban a szolgálat megerősítésre került további gépkocsizó vagy gyalogos járőrszolgálattal. A közterületi szolgálatok részeként a turisztikai szezonban gyalogos „posztos” szolgálat ellátására került sor a Szilfákajla, a József Attila, a Pávai Vajna és a Damjanich utcákon, a Szent István parkban, a buszpályaudvaron, a MOL benzinkúton, a Mátyás király sétányon, a gyógyfürdő környezetében, a Hajdú Camping, valamint a Bányász, a Major és a Szilfákajla utcai közparkok területén, valamint a Mátyás király sétány elején lévő Rendőrségi információs pavilonban.

A rendőrség mellett a városban a közbiztonság fenntartásában aktív szerepet vállal a jól szervezett helyi polgárőr egyesület, a közterület-felügyelet, a mezőőri szolgálat és a Hungarospa fürdőkomplexumban működő fürdőrendészet.

A közterületi rendőri intézkedéseken belül az elfogások számában 2017 és 2018 között csökkenés történt (136-118). Csökkent a bűncselekmények elkövetésén tetten ért személyek elfogása (111-95) és az és az egyéb ok miatt elfogások száma (16-9) is. Emelkedett azonban a körözött személyek elfogása (9-14). A közterületi intézkedések másik csoportját képező (észlelt) szabálysértések száma 11,5%-kal csökkent. A közlekedésrendészeti alkoholszondás ellenőrzések száma 2,9%-kal csökkent, a felderített ittas gépjárművezetők számában ennél is nagyobb mértékű csökkenés történt (95-67).

2018-ban a rendőri eljárásban regisztrált bűncselekmények száma 257 volt, amely 2010-es években tapasztalt legalacsonyabb esetszám. A mutató 2013 óta folyamatosan és jelentősen csökken – a bázisévben regisztrált esetek száma még meghaladta a 2018-as értéket (843) háromszorosát. Az érték 2014-ben 646 volt, 2015-ben 603, 2016-ban 391, 2017-ben 351.

A 100 000 lakosra jutó bűncselekmények aránya Hajdúszoboszlón 2018-ban 1076,5 volt, 400-al kevesebb az előző évinél.

A településen történt regisztrált bűncselekmények közül a **kiemelten kezelt jogsértések** azok, amelyek jelentősen kihatnak a lakosság biztonságérzetére. Ezek 2018-ban az alábbiak szerint alakultak:

⁶ Forrás: Tájékoztató Hajdúszoboszló közbiztonságának 2014. évi helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és az azzal kapcsolatos feladatokról

- a testi sértések száma 14 volt, mely a 2010-es évek legkedvezőbb adata. Az esetek közül 11 minősült súlyos testi sértésesnek
- a garázdaságok száma 26, amely a testi sértésekhez hasonlóan az évtized legalacsonyabb értéke.

A **vagyon elleni bűncselekményeken** belül az elmúlt évekhez hasonlóan a lopás, a lakásbetörés és a rongálás volt a meghatározó. A lopások száma a 2010-2018 időszakban 2018-ban volt a legalacsonyabb (79 eset), ebből 1 eset köthető gépkocsilopáshoz. A lakásbetörések száma 12 volt, amely kevesebb, mint fele az előző évi értéknek (26). Rablás, illetve kifosztás sem 2017-ben, sem 2018-ban nem történt.

A Hajdúszoboszlói Rendőrkapitányság eljárásaiban regisztrált bűncselekmények **nyomozási eredményessége** 85,6%-os szintet ért el, kis mértékben elmaradva a 2017-es, rekordmagas 88,3%-tól.

A nyári időszakban történt bűncselekmények jelentős része az idegenforgalomhoz kötődik, az elkövetők nagy része a városba látogató turisták közül került ki. A bűncselekmények elkövetési helyei az idegenforgalmi szempontból frekvenciált helyekre koncentráálódtak. Az év többi időszakában a bűncselekmények legnagyobb részét a helyi lakosok követték el.

Hajdúszoboszló Város a bűnügyi statisztikai adatok alapján **nem veszélyeztetett kategória** szerint került besorolásra. Az önkormányzat ugyanakkor folyamatos anyagi és tárgyi támogatást nyújt a rendőrségnek és a polgárőrségnek, fejleszti a térfigyelő-kamera rendszert.

A városi Térfigyelő Rendszer jelenleg összesen 27 db kamerából áll. A működtetés célja a közbiztonság növelése, a közterület általános rendjének biztosítása, a Térfigyelő Rendszer által lefedett területen található vagyon megóvása, felügyelete, a közterület-felügyelet tevékenységének, a rendőrség bűnüldöző munkájának segítése, a két szervezet közötti együttműködés erősítése, a lakosság és a városba látogató turisták biztonságérzetének növelése, a jogsértések visszaszorítása.

Térfigyelő kamerák (az elhelyezés helye és a megfigyelt közterület):

- Hősök tere (Emlékezés tere) – 4 db fix kamera és 1 db mozgatható kamera,
- Bocskai Rendezvényközpont előtti tér – mozgatható kamera,
- Bethlen utca (Városi Piac) – mozgatható kamera,
- Kovács Máté Művelődési Központ és Városi Könyvtár (Halasi Fekete Péter tér) – mozgatható kamera,
- Járóbeteg – Ellátó Centrum (Luther u. - Hősök tere kereszteződés) – mozgatható kamera,
- Járóbeteg – Ellátó Centrum (belső udvar) – mozgatható kamera,
- József Attila utca (páratlan oldalon a parkolók mellett a Fesztivál térig) – 4 db mozgatható kamera,
- Szent István park (harangház) – mozgatható kamera,
- Mátyás király sétány – Fürdő u. kereszteződés – 4 db fix kamera,
- Hőforrás u. – Debreceni útkereszteződés – 4 db fix kamera,
- Médy I. u. (játszótér) – fix kamera.
- Rákóczi utcai játszótér - 1 db fix kamera
- Bányász utca 37 mögötti játszótér - 3 db fix kamera
- Major u. 16 mögötti játszótér - 1 db fix kamera
- Gönczy Pál utca 7. - 1 db fix kamera

- Hősök tere 19. jégpálya: - 1 db fix kamera
- Hősök tere 19. Bemutatóterem: - 2 db fix kamera
- Arany János utca- Jókai sor kereszteződés - 3 db fix kamera
- Szilfákalja 20. szám előtti parkoló és játszótérnél- 2 db fix kamera

Az érintett szervezetek és az önkormányzat erőfeszítéseknek köszönhetően Hajdúszoboszló közbiztonsági mutatói évek óta javulnak.

2.2.4 Települési környezet

2.2.4.1 Természeti környezet

Hajdúszoboszló területének zöme a Hajdúságon található, csak az északnyugati és keleti szöglete nyúlik át a Hajdúhátra, illetve az összefüggő közigazgatási területtől térben is elválasztott nyugati rész húzódik át a Hortobágy tájegység területére.

A területen előforduló **talajok** zöme csernozjom, amely löszön, illetve homokos vagy agyagos löszön alakult ki, ennek köszönhető, hogy a termőföld átlagos aranykorona értéke magas (32 AK). Talajszennyezés elsősorban a szennyvízszikkasztásból, a műszaki védelem nélküli és az illegális hulladéklerakókon történő tárolásból származik. Külön problémaként jelentkezik a fedetlen termőtalajok nyári kiporzása.

A város legjelentősebb **vízfolyása** a Keleti-főcsatorna, amely elsősorban öntözőcsatornaként funkcionál. A csatorna egyben turisztikai célpont is – főleg a szabad vizet, ökoturizmust kedvelők keresik fel. A város közigazgatási területe a 48. számú KFCS menti belvízrendszer 481b számú Kösely belvízöblözetben helyezkedik el. A Kösely- főcsatorna egy szakasza rendezetlen, nádas ősmeder. A kiépített öntöző csatornák a mezőgazdasági területek nagy részének öntözhetőségét biztosítják. Keleti-főcsatorna és Kösely keresztezésénél halastavak üzemelnek.

A **felszín alatti vizek** vonatkozásában a legnagyobb problémát a talajvíz szennyezése, szennyezettsége jelenti. Ennek oka elsősorban a „közmuólló” tágra nyílása volt korábban. Kiemelkedő jelentőségű azonban a város területe alatt húzódó rétegvíz: 1925-ben egy sikertelen olajfúrás eredménye volt a termálvíz kutatás. Először 1091 m mélyről 73°C hőmérsékletű vizet találtak, majd 1926-ban, újabb sikeres fúrást kezdeményezve, 78°C hőmérsékletű, 2032 m talpmélységű kutat fúrtak. A víz nagy mennyiségű metánt és földgázt is tartalmaz. A települést jelenleg is érintik – elsődlegesen szénhidrogén – ásványi nyersanyag gazdálkodási területek.

2015. december 22-én elkészült a vízgyűjtő gazdálkodási terv (VGT) felülvizsgálata. A VGT különböző célokat, intézkedéseket fogalmaz meg a 8.12. sz. mellékletében⁷, amelyek megvalósítására törekedni kell. Cél a víztestek jó állapotának elérése vagy fenntartása. A területen leginkább érintett víztestek:

1. sekély porózus talajvíz test (sp. 2.6.2. talajvíz test; Hortobágy, Nagykunság, Bihar északi rész) mennyiségi állapota gyenge, okai tartós vízszintsüllyedés, szárazföldi FAVÖKO (felszín alatti víztől függő ökoszisztéma). Kémiai állapota jó, de gyenge kockázatú.
2. porózus rétegvíz test (p. 2.6.2. rétegvíz test; Hortobágy, Nagykunság, Bihar északi rész) mennyiségi állapota gyenge a túlzott vízkivételek miatt, kémiai állapota jó.
3. porózus termálvíz testek (pt. 2.4 Északkelet- Alföld) mennyiségi és kémiai állapotuk jó.

⁷ A VGT megtalálható a www.vizeink.hu honlapon.

Hajdúszoboszló **klimatikus adottságai kedvezőek**. A térségben az északnyugati szél a jellemző. A város éghajlata alapjellegében szárazföldi (kontinentális), csupán 30-40 a téli napok száma 0°C átlaghőmérséklettel, és 80-85 a nyári napok száma, amikor a hőmérséklet átlaga 25°C. A levegő páratartalma alacsony, amit ellensúlyoz a fürdő és parkosított környékének mikroklimája. Az évi átlagos csapadékmennyiség mindössze 517 mm, ellenben a napfényes órák száma eléri, olykor meg is haladja a kétezer órát.

A terület levegőszennyezettségét alapvetően a kibocsátások mennyisége és minősége határozza meg. A kibocsátott primer levegőszennyező anyagok mennyiségi és minőségi eloszlása változó, amit egyrészt a gazdasági tevékenységek, másrészt a közlekedés, harmadrészt a lakossági energiafelhasználás befolyásol.

A Hajdúszoboszló területén található, változó kiterjedésű **erdőségek** elszórtan helyezkednek el. A külterületen lévő erdők zömét a település környéki erdőfoltok, kisebb részét az utak, csatornák és mezőgazdasági üzemek melletti keskenyebb erdősávok alkotják. Összefüggő, zárt állomány a Nádudvari út mentén, a település keleti peremén található, jelentősebb véderdősáv pedig a Keleti-főcsatorna mentén jelenik meg. A Hajdú- Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Osztályának adatszolgáltatása alapján, Hajdúszoboszló területén 413,9 ha erdő van, amely az elsődleges rendeltetés szerint megoszlik védelmi és gazdasági erdő részekre. Az erdőterületek összetétele kedvezőtlen: az erdőalkotó fatípusok nyárfélék, akác, kocsányos tölgy és több más elegyfa.

Természetes növénytakaró maradványok a szántó és kert művelésű területeken kívül, a rételező-nádas és mocsaras területeken található, többségük sziki növénytársulás, ősgyep, kevés erdőssztyepp maradványokkal.

Az országosan **védett területek** közé tartozik a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságának kezelésében lévő Angyalházi ősgyepes, valamint valamennyi élővízfolyás, ér és holt-meder. Hajdúszoboszló Hortobágyi Nemzeti Parkhoz tartozó, természeti- ökoturisztikai értéket képviselő területrésze a Hortobágy-főcsatorna és az Alsó-Kadarcs-csatorna környezetében helyezkedik el. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága a város északi és nyugati legelőterületeit fokozottan védett természeti területnek terjesztette fel a Környezetvédelmi Minisztériumnak. Az ex lege védett területek közé a város területén található 27 kunhalom tartozik.

10. táblázat: Kunhalmok adatai Hajdúszoboszló közigazgatási területén

Blokkazonosító	Kunhalom azonosító	EOV Koordináta X	EOV Koordináta Y	Felülvizsgált sugár (m)	Blokkba eső terület (ha)
L75LYP11	2012	823311,84	239541,04	22	0,15
LC816K11	2015	832260,61	232098,68	46	0,67
L6QE6911	2021	834202,85	234167,87	50	0,77
LA4DYK11	2022	824259,00	242284,00	41	0,53
L1V0L711	2023	808859,00	242499,00	29	0,26
L9CM5611	2024	827652,28	231701,44	28	0,25
L6TU6R11	2026	832271,00	232962,00	74	1,71
L9CM6711	2027	831701,87	235499,69	29	0,13
L5DU6A11	2027	831701,87	235499,69	29	0,00
L9DU6F11	2027	831701,87	235499,69	29	0,07
L4TU6P11	2030	830224,89	236351,63	50	0,77
L6CM6411	2032	834436,53	234490,31	54	0,92
L5CM5211	2034	819822,72	236372,99	68	1,43
LCCM5811	2035	819673,00	235608,00	33	0,34
L0KM5311	2036	818214,00	238573,00	34	0,37
L76U5511	2040	821399,00	234328,00	28	0,24
L2KM5511	2042	821180,00	237203,00	36	0,40

Blokkazonosító	Kunhalom azonosító	EOV Koordináta X	EOV Koordináta Y	Felülvizsgált sugár (m)	Blokkba eső terület (ha)
L2YM5K11	2042	821180,00	237203,00	36	0,00
L1V0L711	2044	807257,00	243117,00	33	0,34
L95M6111	2046	831109,00	237065,00	50	0,78
L0P75T11	2047	820139,00	238985,00	28	0,01
L1AE5N11	2047	820139,00	238985,00	28	0,23
L8CM6611	2050	829440,72	232478,11	45	0,20
L0XDLN11	2076	810612,00	243481,00	26	0,21
L10TL511	2122	805381,46	240965,34	36	0,11
L0TTLX11	2162	812364,00	245893,00	28	0,20
L6QE6911	8238	834210,83	233893,86	48	0,71

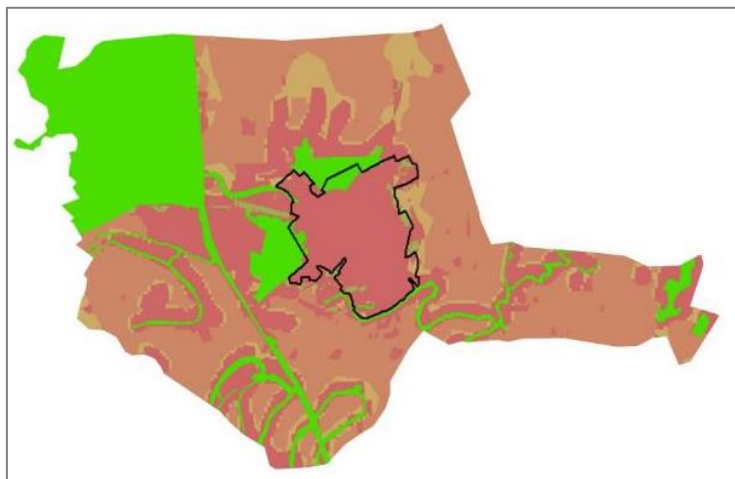
Forrás: Hajdúszoboszló Város Megalapozó Vizsgálata (2015)

A város területén található különleges természet-megőrzési (ún. Natura 2000-es) területek a következők:

- Hortobágy (HUHN20002),
- Hajdúszoboszlói szikes gyepek – Gát oldali legelő (HUHN20069),⁸
- A belterülettel határos a repülőtér területén és környezetében (Malom sor, Huba u., Böszörményi u.) elhelyezkedő országos ökológiai hálózati elem.

Az országos ökológiai hálózat részét képező területek elhelyezkedését az alábbi ábra mutatja a város belterületi és külterületi határához képest:

20. ábra: Az Országos Ökológiai Hálózat elemeinek elhelyezkedése Hajdúszoboszlón

Forrás: TEIR

⁸ Fejlesztés esetén figyelembe kell venni a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya által küldött szakvéleményben foglaltakat, kiemelten a 275/2004. (X.8.) korm. rendelet hivatkozott paragrafusait.

A természetvédelmi oltalom alatt nem álló, de értékes élőhelyek közül kiemelendő a Keleti – legelő (Szedres, Csontos, Kötelesi utcáktól keletre) és a 100-as vasúti fővonalától délre található Kösely meder, az azt övező természetközeli élőhelyekkel, továbbá a Gargóc nevű legelő a Rácz Farkas utcától délre, keletre.

Kiemelten ritka és értékes természeti képződmények a Keleti-főcsatorna mindkét oldalán található Ős- Kösely medrében található úszólápok.

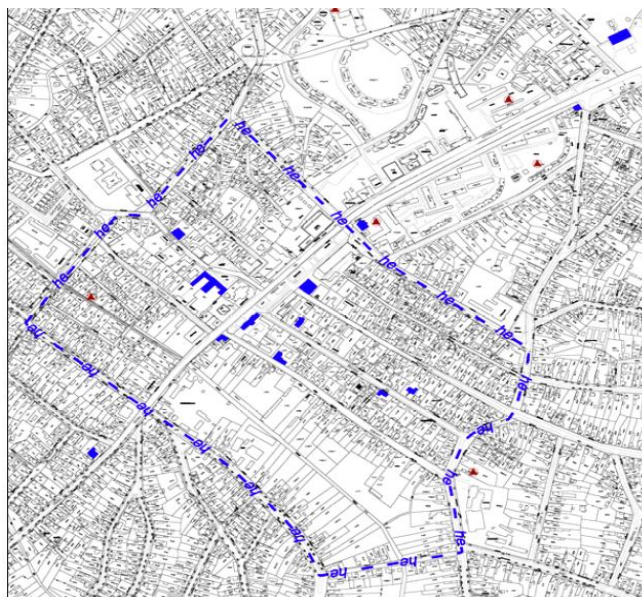
A város belterületén a **zöldterületek** kiterjedése 240 175 m² volt 2014-ben, mely a település teljes területének (kül- és belterületek) 0,09%-a, és a belterületnek is mindössze 1,97%-a. A rendszeresen tisztított közterületek mérete 127 000 m². A közterek és parkok elsősorban a városközpontra és a gyógyfürdő környékére koncentrálnak. A közparkok növényállománya vegyes, sok esetben felújításra szorul, a város utcafásítottsága jelenleg nem kielégítő, a városi zöldfelületi rendszerben az utak melletti védőfásítások hiányosak. A vizes, revitalizált élőhelyek (pl. Belső- Kösely) komplex felmérése indokolt. A város belterületén és környezetében lévő roncsolt vagy bányaművelésű területeken rekreációs hasznosítás szükséges.

2.2.4.2 Épített környezet⁹

Hajdúszoboszló városában több **országos jelentőségű műemlék** található (számos környező telek műemléki környezetbe tartozik):

- Református templom (901 hrsz.),
- Templomerőd - középkori templomok maradványa (900/2 hrsz.),
- Hajdú kapitány (Csanády) ház (1594/2 hrsz.),
- Népi lakóház (Czeglédy ház) (6468).

21. ábra: A helyi értékvédelmi terület

Forrás: Hajdúszoboszló Város Településrendezési Terve

⁹ Az épített környezet részletes bemutatását a Megalapozó Vizsgálat tartalmazza.

A helyi értékvédelmi kataszter összesen 19 épületet tartalmaz, szerepel köztük a városháza, a rendőrkapitányság, és több egyéb közintézmény, kereskedelmi létesítmény és lakóház. A rendezési tervben kijelölték a helyi értékvédelmi terület határait is. **Védett közterületek** közé a helyi értékvédelmi területen belüli közterületek tartoznak, amelynek határai

- északon: Erzsébet u., Gönczy Pál u., Kenézy u.
- keleten: Bethlen u., Luther u.
- délen: Új u., Rákóczi u., Bocskai u., Högyes u.
- nyugaton: Nádudvari u., Bajcsy-Zsilinszky u.

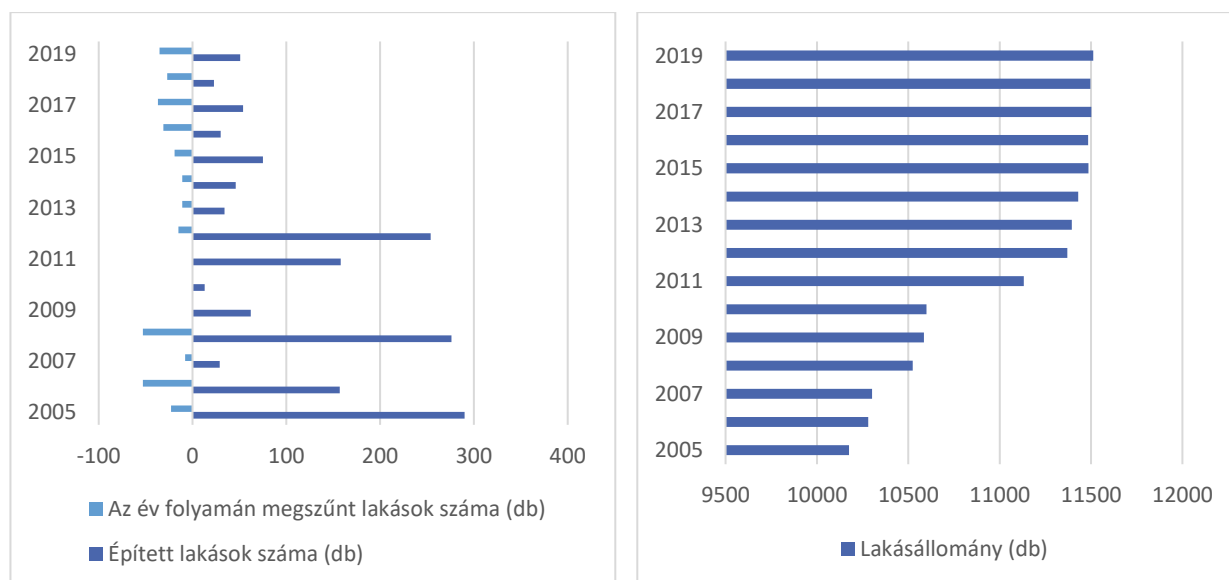
Az elvégzett régészeti kutatások alapján a város, különböző fokozatú régészeti védettségű területekkel rendelkezik. A **régészeti lelőhelyek** egy része belterületen, műemléki környezetben található (listájukat a Melléklet tartalmazza).

2.2.4.3 Lakásállomány

2005 és 2019 között a város lakásállománya 13,1%-kal nőtt, jelenleg 11 513 darab lakás szerepel a nyilvántartásban. Az épületek korösszetétele kedvező, jöllehet az országos átlagnál valamivel idősebb – főként a nagyterjedésű lakótelepek hiánya miatt.

Az elmúlt időszakban a lakásállomány a város egyes részein jelentős megújuláson ment keresztül. 2001-ben még a lakások csaknem 60%-a 1970 előtt épült, arányuk azóta az építési boomnak és a város idegenforgalmi adottságainak köszönhetően jelentős mértékben csökkent. Az épített lakások száma 2005-ben volt a legmagasabb, azóta a néhány kiugró év kivételével inkább stagnálás érvényesül.

22. ábra: A lakásállomány mutatóinak változása 2001 és 2014 között

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a lakásokra általában jellemző komfortosság jónak mondható. Míg az összkomfortos (6 308 db) és komfortos (4 009 db) lakások száma magasnak, addig a félkomfortos (226 db), komfort nélküli (476 db), szükség és egyéb lakások száma (28 db) viszonylag alacsonynak mondható. Ezek egyfelől a város belterületi peremterületén elszórtan helyezkednek el, másrészt jelentős részét a bányászati üdülő- és hétvégi házak alkotják, harmadrészt a vasúttól délre elhelyezkedő ún. 1. és 2. dűlőn

találhatóak. Utóbbiak esetében a 100. számú vasúti fővonal 160 km/óra sebességűre fejlesztésével egy időben a közművek átvezetését lehetővé tevő védőcsövek elhelyezésre kerültek, azonban a közművesítés befejezését az önkormányzat elegendő saját forrás híján állami vagy Európai Unió támogatásból tudja megvalósítani.

Az önkormányzat és szervei eddig is kiemelt figyelmet fordítottak arra, hogy telepszerű lakókörnyezet ne alakuljon ki a városban. Az okokhoz a viszonylag stabil munkaerő-piaci kereslet is hozzátartozik, ami legalább a nyári időszakban állandó bevételt jelent a családok számára.

Az önkormányzat tulajdonában 113 **bérlakás** van, összes alapterületük 5 597 m². A lakások harmada alacsony komfortfokozatú vagy komfort nélküli.

11. táblázat: Önkormányzati bérlakások Hajdúszoboszlón komfortfokozat szerint

Komfortfokozat	db
Összkomfortos	19
Komfortos	63
Félkomfortos	10
Komfort nélküli vagy szükséglakás	21
Összesen	113

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata

Az **önkormányzati ingatlanok** jelentős része, csaknem háromnegyede forgalomképtelen, értékük kismértékben haladja csak meg a korlátozottan forgalomképes ingatlanokét. A forgalomképtelen vagy korlátozottan forgalomképes ingatlanok között közterek, parkok, utak, szobrok és egyéb köztéri létesítmények mellett a közigazgatási és közszolgálati funkciókat (oktatás, egészségügy, sport stb.) kiszolgáló épületek és ingatlanok találhatók. A forgalomképes ingatlanok csoportjába tartoznak többek között az önkormányzati tulajdonú lakások, telkek, eladható és/vagy fejleszthető területek.

Hajdúszoboszló Város Önkormányzata az elmúlt években az önkormányzati vagyoni **törzsvagyon** részén megvalósított felújításokkal, beruházásokkal megőrizte, illetve növelte azok értékét. A középületek és közterületek fejlesztése nemcsak az adott objektumok megújításához és értéknöveléséhez járul hozzá, hanem ahhoz is, hogy az adott városrész ingatlanpiaci folyamatai kedvezőbbé váljanak. Kiemelten igaz lehet ez a közterek – Halasi Fekete Péter tér, Hősök tere – mellett fekvő lakó- és kereskedelmi ingatlanokra, amelyek esetében a megújult települési környezet a kereslet fokozódását és az ingatlanárak emelkedését idézheti elő. A fejlesztések ellenére továbbra is számos önkormányzati vagyonelem vár felújításra.

2.2.4.4 Települési környezeti infrastruktúra

A település **közülemi szolgáltatásokkal való ellátottsága országos és regionális összehasonlításban kedvező**. A közülemi ivóvízvezeték-hálózat hossza 109,6 km, ennek kiépítésével együtt az ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma folyamatosan növekszik, és 2012 óta 100%-os. A közülemi szennyvízcsatorna-hálózat szempontjából a 2005. év volt meghatározó, hossza ekkor – egy európai uniós támogatásnak köszönhetően – duplájára emelkedett (82 km). A beruházás következő üteme 2012-re valósult meg, így a hálózat jelenlegi teljes hossza 104,2 km, így egy km ivóvízvezetékre 950,7 m szennyvízcsatorna jut (**elsődleges közműolló**). A közcatorna-hálózatba bekapcsolt lakások száma szintén 2005-ben duplázódott meg (8 899 lakás), majd a szennyvízcsatorna-hálózat teljes kiépítése után (2012-től) fokozatosan a korábban nem bekötött lakóépületek csatlakozásával a belterületi rákötések közel 100%-ban megvalósultak. Mára a

Hajdúszoboszlón keletkező folyékony hulladék biológiai és mechanikai tisztítása a lakóterületen teljes mértékig megoldott, a szennyvíziszap komposztálásra kerül. A komposzt tárolása ugyanakkor egyre nagyobb problémákat okoz városnak.

Az elszegényedés következtében egyre többen költöznek ki a kertségekre, így az önkormányzatnak ellátási kötelezettsége merül fel közszolgáltatási szerződés keretében az ott élők ingatlanhasználatából keletkező, nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz összegyűjtésével, elszállításával és ártalmatlanítás céljára történő elhelyezésével kapcsolatosan.

Hiányos infrastruktúrájú utcák leginkább a zártkertekben, külterületen, illetve azokon a részeken rajzolódnak ki, ahol jelenleg is folyamatban van a város térbeli terjeszkedése (részletesen ld. a Mellékletben).

A **bel- és csapadék-vízvezető rendszer** Hajdúszoboszlón részben jól kiépített, a belvárosi elöntések nagyon ritkák, de a jövőben, az egyre szélsőségesebb időjárási események miatt hosszútávon előfordulhatnak. Fejlesztése pályázati és saját forrásból is folyik.

A rendszeres **hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma 2003 óta folyamatos növekedést mutat**, 2014-ben a teljes lakásállomány 65%-ából szállították el legalább hetente egyszer a kommunális hulladékot. A megyei és országos szinten is kirívóan alacsony érték oka a nem állandóan lakott, üdülő funkciójú ingatlanok nagy arányában keresendő. Az összes elszállított települési szilárd hulladék mennyisége gyakori ingadozásokat mutat, mert jelentősen függ a településre látogató turisták számától.

A városban keletkező **szilárd hulladék** jelentős része (hulladékudvaron és szelektív gyűjtés keretében begyűjtött hasznosítható anyagok kivételével) a debreceni lerakóba kerül. A város közszolgáltató gazdasági társasága a Debreceni Hulladék Közszolgáltató Nonprofit Zrt.

A Hajdúszoboszlói Városgazdálkodási Nonprofit Zrt. rendelkezik egy saját tulajdonú komplex hulladékgazdálkodási teleppel, amely a következő kapacitásokkal bír:

- Komposztáló tér a városban keletkező ág, gally, nyesedék, fű, stb. komposztálásának céljából;
- Hulladékudvar PET palack, üveg, papír, textil, elektronikai felszerelések, akkumulátorok stb. gyűjtésére;
- Átrakó állomás a keletkező hulladékszállításon felül keletkező települési szilárd hulladék fogadására.

A **szelektív hulladék gyűjtése** a városban 35 db gyűjtőszigeten történik, ebből 22 db társasház és 13 db kertes övezetben (itt csak üveg). A társasházaz övezetben 5 db gyűjtőszigeten, 3 db edényzetben, 4 frakció (papír, műanyag, fém és üveg) gyűjtésére nyílik lehetősége a lakosságnak. A házhoz menő szelektív gyűjtés keretében a papír, műanyag és fém elkülönített gyűjtése volt 2020. év végéig, melyhez szükséges feliratos gyűjtőzsákokat a szolgáltató biztosította a lakosság részére. 2021. január 1-től kizárólag az erre alkalmas gyűjtőkonténerrel történik az elszállítás.

Hajdúszoboszlón a háztartási **villamosenergia fogyasztók** száma 2005 és 2018 között 6%-kal növekedett. Kis mértékben, 3,7%-kal nőtt a háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyisége ugyanezen időszak alatt.

A település **gázfogyasztásában** változó tendenciáknak lehetünk tanúi. 2006 és 2011 között a szolgáltatott gázmennyiség jelentősen csökkent, a tendencia a háztartási fogyasztók esetében 2014-ig is eltartott. Ezen időszakot követően a fogyasztás évről évre ingadozik. A település gázszükségletének változását a lakossági fogyasztás határozza meg (2018-ban a lakások 84%-a kapcsolódott a gázhálózatra). A lakossági gázfogyasztásra elsősorban a fűtési célú gázfelhasználás jellemző. A kieső gázmennyiséget a település lakói a téli időszakban főként nagy kén és hamutartalmú szénfélék és tűzifa felhasználásával pótolták, ami jelentős hatással van a település levegőjének minőségére, növeli a kibocsátott üvegházhatású gázok, a szén-

monoxid, a kén-dioxid és korom koncentrációját. A távfűtésbe és ezzel együtt a melegvíz-szolgáltatásba bekapcsolt lakások száma 1215 db, emellett 5 db közület is csatlakozik a hálózatra.

A **környezetvédelem** fontosságát jelzi a Környezetvédelmi Alap létrehozása és működtetése. 2010 végén elkészült a Fenntartható Fejlődés Helyi Programja (Local Agenda 21) továbbá a kistérség energia-stratégiája. A Képviselő-testület elfogadta és jóváhagyta a Környezetvédelmi Programot 2021-2026-ig és a Hajdúszoboszló Város Klímastratégiáját 2020-2050-ig tartó időszakra vonatkozóan.

A **fenntarthatóság** szempontjait a turizmusban is igyekeznek a lehető legnagyobb mértékben figyelembe venni: az országban egyedülálló módon a Hungarospa Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő és Egészségturisztikai Zrt. egy olyan gázmotoros kiserőművet helyezett üzembe, mely a termálvíz természetes metántartalmát választja le és használja fel energiatermelésre. Emellett hőszivattyús és hőcserélős rendszereket is működtetnek, melyek segítségével a vállalat Magyarország egyik leginkább környezettudatos turisztikai szolgáltatójává vált.

A **megújuló energiák** (biomassza, geotermikus, napelem) hasznosítása Hajdúszoboszló városában elkezdődött, a meglévő, kedvező adottságok kiaknázásával. A város 2011 óta Fenntartható energetikai akciótervvvel is rendelkezik, amely számos rövid és hosszú távú stratégiai intézkedést tartalmaz. A további hosszútávú célok meghatározásához elkészült a klímastratégia.

2.2.4.5 Közlekedés

Hajdúszoboszló **belső közlekedési hálózatát** nagymértékben determinálta az átmenő forgalom, a belvárost a 4. számú főút elkerülő szakasza jelentősen tehermentesítette. Mára azonban a forgalom nagysága újra megközelíti az elkerülő megépítése előtti mértéket, ugyanakkor az összetétele főképp a személygépjárművekre korlátozódott. A teljes városközpont sétálóutcává alakítása csak az északi elkerülő megépítésével valósulhat meg, ami által a 33. számú útról érkező forgalom nem a városon áthaladva csatlakozna a 4. számú főútra. Az iparterületek a várost délről elkerülő vasútvonal építését követően, főleg a vasútvonal mellé települtek. A város területi terjeszkedése a kedvező északi és keleti irányban indult meg először, a rendezési tervek alapján a területek tereprendezését követően a beépítésre alkalmassá tett nyugati és délnyugati peremek beépülése is megkezdődött.

A város közlekedési hálózatának kiépítettsége megfelelő, de az utak és járdák jelentős része jelenlegi műszaki állapota miatt felújításra szorul, de ezeket a munkákat az önkormányzat ütemesen pótolja. Az állami belterületi közutak hossza 7,9 km, a kiépített önkormányzati utak hossza összesen 117,7 km, a kiépítetlen önkormányzati utak hossza pedig 199,4 km. Az összes járdának (183,5 km) mindössze 2,3%-a burkolatlan.

Az önkormányzat több gyűjtőút rekonstrukciós tervét készítette el az elmúlt időszakban annak reményében, hogy pályázati forrásból azok megvalósítása megtörténhet. Ezen utak jelentős szerepet töltenek be a város közlekedési hálózatában hiszen közintézmények, ipari- vagy lakóterületek megközelítését szolgálják, viszont bekerülési költségük miatt saját forrásból az önkormányzat anyagi eszközei nem teszik lehetővé a gyors megvalósítást (Hóvirág utca, Nyugati sor, Rákóczi utca, Kossuth utca, Bródy S. utca, Tessedik S. utca – Liget utca, Sport utca).

A város rendezési terve tartalmazza a városi körgyűrű megépítésének lehetőségét, melynek megvalósítása elengedhetetlen a városközpont és üdülőtérlet tehermentesítése érdekében. A tervezett nyomvonal nagy része magántulajdonban van, így jelentős mértékű kisajátítással is jár a fejlesztés, melyhez pályázati forrás szükséges, megépítésére az önkormányzat saját forrásból nem képes.

A település idegenforgalomban betöltött szerepe következtében a nyári időszakban megnő a köztérek terhelése mind a gépkocsi-, mind pedig a gyalogosforgalom vonatkozásában. A

közlekedés szereplőinek konfliktusmentes és gyors lebonyolítása érdekében a főúton meglévő jelzőlámpás és e nélküli, de jelentős forgalmat bonyolító csomópontok (Bethlen-Luther utca, Hőforrás- Fürdő utca, József Attila utca- Debreceni útfél) fokozatos átépítése kívánatos körforgalommá, mely leképezhető a zöldség-gyümölcs piacnál lévő Bethlen-Halasi Fekete Péter téri csomópontra is. A Hőforrás utcai csomópont átépítésével egy méltó „városkapu” kialakítása indokolt, hiszen jelentős azok száma, akik a várost Debrecen irányából az M35 autópálya és a 4. sz. főút igénybevételével közelítik meg. A közlekedés biztonsága érdekében több csomópont szabályozottá, biztonságosabbá tétele is szükséges lenne a megnövekedett gépjárműforgalom kiszolgálása érdekében; ilyenek a Dózsa Gy. út – Nádudvari út, Csepű sor – Nádudvari út, Tokay utca – Új utca – Rákóczi utca, Arany János utca – Szilfákajla – József Attila utca – Debreceni útfél csomópontok.

Az alternatív közlekedési módot választók számára Hajdúszoboszló jelenleg nem nyújt sok lehetőséget, hiszen a város **kerékpárút hálózatának** hossza mindössze 16,3 km, amelyből 7,2 km a belterületen történő közlekedést segíti. Az elmúlt években megépült a Nagyhegyes–Hajdúszoboszló összekötő hivatásforgalmi kerékpárút, majd annak folytatása Balmazújvárosig, ami a kerékpáros sportot kedvelők régi igényét igyekszik kielégíteni.

2015. évben a József Attila utcán és Szilfákajlán meglévő kerékpárutak hálózattá fejlesztése érdekében elkészült az Ebest Hajdúszoboszlóval összekötő kerékpárút I. üteme, az Arany János utcától a Fürdő utcáig a Jókai sor és Szent István park érintésével. A terv további részei (II. ütem a Fürdő utca és Tessedik utcák között, III. ütem a Tessedik utca és a település közigazgatási határa közötti szakasz) Ebes Önkormányzatával egy időben, uniós pályázati forrás felhasználásával valósult meg 2018 évben a TOP-3.1.1-15. azonosítójú pályázat alapján. Ezen projekt keretében összekötést biztosított a meglévő Hajdúszoboszló – Nagyhegyes – Balmazújváros között kiépült kerékpárúthoz, mely a Hősök tere- Kálvin tér – Gönczy Pál utca – Kenézy utca nyomvonalon, a csomópontokban került kialakításra, ezzel biztosítottá vált a településközponti kerékpárutak hálózattá fejlesztése érdekében, az Ady Endre utcai kerékpárút Hősök tere – Szilfákajla szakaszon kiépített kerékpárúthoz történő csatlakozás létrehozása is. A Gönczy Pál utcai szakasz kiépítése a TOP-2.1.2-15 pályázatból készült.

Elmúlt években az önkormányzat elkészítette a Dózsa György úti kerékpárút Hősök tere és Nyugati sor közötti szakaszának terveit is, ebből a pályázat keretében a Dózsa György út - Hősök tere- – Bajcsy-Zsilinszky. utca közötti szakasz került kivitelezésre, azonban a Bajcsy-Zsilinszky utca – Nyugati sor közötti szakasz megvalósítása forrás hiányában még várat magára.

A **parkolási** feltételek a városban kielégítőek, bár az idegenforgalmi főidényben annak ellenére kapacitáshiány mutatkozik esetenként, hogy a fürdő környékén mintegy 650 ingyenes parkolóhely áll a vendégek rendelkezésére. Az elmúlt években kiterjesztették a fizető parkoló zónát, illetve részben a fizetési kötelezettség időtartamát is. Elégtelen kapacitású és/vagy rossz műszaki állapotú parkolók jelenleg a közvetlen belvárosban találhatók. A fürdő közvetlen környezetében lévő értékes területek jelentős részén felszíni parkolóhelyek találhatók. Lehetséges alternatívaként vizsgálni szükséges a nagyobb igénybevételnek kitett területeken található felszíni parkolóhelyek megszüntetésének lehetőségét, a parkolóhelyek mélygarázsban vagy parkolóházban történő elhelyezésének, várható hatásait, a gazdaságos és fenntartható üzemeltetés feltételeit. A megszüntetésre kerülő felszíni parkolók helyén, illetve a mélygarázsok tetején zöldfelületek növelésére, a gyalogos és kerékpáros zónák, egyéb attrakciók kialakítására nyílna lehetőség.

A **közösségi közlekedés** révén szoros kapcsolat fűzi Hajdúszoboszlót a megyeszékhelyhez, mely egyrészt a 100. számú vasútvonalnak, másrészt a hétköznapi közlekedés közel 60 autóbusszjáratnak köszönhető, emellett a város területén közszolgáltatási szerződés keretében 5 vonalon autóbussz járat biztosítja a városon belüli utasforgalmat.

2.2.5 Közfeladatok és közszolgáltatások

A közfeladatok és a közszolgáltatások ellátását a város tudatos és átgondolt módon tervezi és valósítja meg. Az esélyegyenlőségi szempontokat maximálisan figyelembe vevő szolgáltatástervezést segíti az a 2007-ben elvégzett vizsgálat is, amelynek keretében a város családbarát jellegének felmérésére került sor, és amelynek eredményét a „Diagnosztikai riport: Családbarát munkahelyek és települések kialakítása – Hajdúszoboszló” című tanulmány foglalja össze.

2.2.5.1 Oktatás-nevelés

A város összesen 9 oktatási intézménye arra törekszik, hogy megteremtsék és javítsák azokat a feltételeket, amelyek az integrált nevelés-oktatás megvalósításához, a (halmozottan) hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek felzárkóztatásához szükségesek. Az óvodások között viszonylag magas a hátrányos helyzetű gyermekek aránya, az ebből származó esetleges problémákat a város a fokozott integrációval képes ellensúlyozni, amit a város Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzése is igazol.

Az oktatási rendszer 2013-ban nagymértékben megváltozott, mivel az általános és a középiskolák állami fenntartás alá kerültek, ami nagymértékben csökkenti a települési önkormányzat befolyását a helyi oktatási rendszerre.

12. táblázat: A hajdúszoboszlói oktatási intézmények adatai

OM azonosító	Intézmény neve	Tanulólétszám az intézményben			Tanulólétszám az osztályszervezés módja szerint							
					Normál (általános) tanterv			Emelt szintű és/vagy két tanítási nyelvű oktatás			Gyógypedagógiai tagozat	
		összes	HHH/HH	SNI	összes	HHH/HH	SNI	összes	HHH/HH	SNI	összes	HHH/HH
200463	Hajdúszoboszlói Egyesített Óvoda	781	31/14	22	770	31/13	11	-	-	-	11	0/1
031032	Hajdúszoboszlói Bárdos Lajos Általános Iskola	399	18	9	383	18	9	16	0	0	0	0
031029	Gönczy Pál Sport és Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	439	29	3	70	14	2	369	15	1	0	0
031033	Pávai Vajna Ferenc Általános Iskola	258	48	30	258	48	30	0	0	0	0	0
031030	Thököly Imre Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	465	5	5	67	3	3	398	2	2	0	0
038789	Éltes Mátyás Általános Iskola és Kollégium	84	57	84	0	0	0	0	0	0	84	57
031205	Hőgyes Endre Gimnázium és Szakközépiskola	529	4	4	386	3	2	143	1	2	0	0
203030	Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Közgazdasági Szakközépiskolája	252	12	0	252	12	0	0	0	0	0	0
203030	Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Bocskai István Szakképző Iskolája	367	46/41	0	367	46/41	0	0	0	0	0	0

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata

Hajdúszoboszlón az **óvodai ellátás** a nyolc tagintézményt magába foglaló Egyesített Óvodai Intézmény feladata. A férőhelyek száma 2004-ben volt a legmagasabb (950 fő), 2014-ig inkább a csökkenő, ezt követően növekvő tendencia jellemző. A gyerekszám csökkenése miatt ma már alig tapasztalható a zsúfoltság: 2001-ben 880 férőhelyen 876 óvodást láttak el, míg 2018-ban 830 férőhelyre 739 óvodás jutott. Korszerűsítési beruházások keretében a korábban nem óvodának épült épületekben tanulói csoportokat szüntettek meg, ezzel párhuzamosan viszont tornaszoba kialakítására került sor. Az egy gyermekcsoportra jutó óvodás gyermekek száma jelenleg 22 fő.

13. táblázat Óvodai feladat-ellátási helyek Hajdúszoboszlón

Egyesített Óvodai Intézmény	
Aprónép Óvoda	Lurkó Óvoda
Aranykapu Óvoda	Manókert Óvoda
Bambino Óvoda	Mesevár Óvoda
Liget Óvoda	Szivárvány Óvoda

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata

A településen 5 **általános iskolai** feladat-ellátási hely működik. A tanulók száma az általános demográfiai tendenciákhoz illeszkedve folyamatosan csökken (2018-ban 1 667 fő). A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának, fejlesztésének körülményei az elmúlt években kedvező irányban változtak a tárgyi feltételek javulásával, a rehabilitációs óraszámok növelésével, fejlesztő szakemberek és gyógypedagógiai asszisztensek alkalmazásával. Az enyhe értelmi fogyatékos és tanulásban akadályozott tanulók iskolai nevelését-oktatását korábban a megyei önkormányzat, jelenleg az állam által fenntartott intézmény látja el. Az intézmények folyamatos infrastrukturális fejlesztését az elmúlt időszak felújításai, korszerűsítései biztosítják.

Az általános iskolák kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy megfelelő oktatási kínálatot és közösségi lehetőségeket teremtsenek a város tanulói számára. A **térítésmentesen igénybe vehető szakkörök és edzések** lehetővé teszik a hátrányos helyzetű gyermekek képességkibontakoztatását, a szociális interakciók elsajátítását és a sikerélmény átélését, ami nagymértékben elősegíti a társadalmi integrációt.

A **hátrányos helyzetű gyermekek nyári ellátása** alapvetően megoldott: szociális alapon nyári napközis tábort szerveznek, amelynek helyszíne a Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtár telephelyeként működő Ifjúsági Ház.

3. kép: A Gönczy Pál Református Sport és Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola épületei

A városban **Pedagógiai Szakszolgálat** is működik. A Berettyóújfalui Tankerületi Központ üzemelteti jelenleg az állami fenntartásba került oktatási intézmények ingatlanait.

Középfokú oktatás Hajdúszoboszlón három intézményben biztosított: a Högyes Endre Gimnázium és Szakközépiskolában, a Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Közgazdasági Szakközépiskolájában és a Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Bocskai István Szakképző Iskolájában.

2018-ban összesen 1 075 nappali tagozatos középiskolai tanuló volt a városban, ebből mintegy 523 a gimnázium tanulója volt, a szakgimnáziumi tanulók száma 240, a szakközépiskolai tanulók száma pedig 308 fő. Összességében elmondható, hogy az elmúlt időszak során az érettségit adó intézményekben tanulók és a szakiskolai ellátásban részesülők számát egyaránt lassú csökkenés jellemezte. A városban egy középfokú gyógypedagógiai intézmény működik (Éltes Mátyás Általános Iskola és Kollégium), amely az egészségkárosodott és fogyatékos, tanulásban korlátozott tanulók szakképzését és rehabilitációját látja el.

14. táblázat: Középiskolai feladat-ellátási helyek Hajdúszoboszlón

Középfokú oktatási intézmények
Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Bocskai István Szakképző Iskolája
Högyes Endre Gimnázium és Szakközépiskola
Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Közgazdasági Szakközépiskolája
Szép Ernő Középiskolai Kollégium
Éltes Mátyás Általános Iskola és Kollégium

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata

Hajdúszoboszlón egy kollégium (a Szép Ernő Középiskolai Kollégium) biztosít elhelyezést a középiskolai képzésben résztvevők számára. A kollégiumban lakó középiskolások száma – 2005 és 2018 között – 163-ról 105 főre csökkent, jóllehet a középiskolások relatíve magas száma a csökkenő gyerekszám mellett azt sejteti, hogy jelentős a környező és távolabbi településekről származó, Hajdúszoboszlón középiskolába járó fiatalok száma.

15. táblázat: Oktatott szakok a középfokú oktatási intézményekben

Intézmény neve	Oktatott szakok, szakirányok
Högyes Endre Gimnázium	Történelem-Kommunikáció-Informatika képzés Felfedező Természettudományok Négy Évfolyamos Angol Nyelvi Tagozat Normál Gimnáziumi Képzés Hatosztályos emelt szintű matematika képzés Hatosztályos emelt szintű angol nyelvi képzés
Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Bocskai István Szakképző Iskolája	<u>Szakképző iskolai képzés (nappali tagozat):</u> cukrász szakács pincér – vendégtéri szakember eladó (kereskedelmi értékesítő) ipari gépész mezőgazdasági gépész <u>Szakma tanulása esti tagozaton:</u> cukrász szakács pincér eladó

Intézmény neve	Oktatott szakok, szakirányok
Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Közgazdasági Technikum	<u>Nappali tagozat:</u> Pénzügyi-számviteli ügyintéző Gazdasági informatikus <u>Szakképzési évfolyamok:</u> Pénzügyi-számviteli ügyintéző Ipari informatikai technikus Vállalkozási mérlegképes könyvelő

2.2.5.2 Egészségügyi intézmények és szolgáltatások

Hajdúszoboszló egészségügyi ellátó rendszere viszonylag fejlett: a 9 háziorvos, a 3 gyermekorvos¹⁰ tevékenysége mellett 6 gyógyszerárú működik a városban, valamint megoldott az iskola-egészségügyi és járóbeteg-ellátás. Ennek ellenére az egy házi- és gyermekorvosra jutó lakosok száma (2 012 fő) a megyei (1 587 fő), regionális (1 679 fő) és országos (1 625 fő) átlaghoz viszonyítva kedvezőtlen.

Az egészségügyi szolgáltatásokat területileg koncentráltan, a Járóbeteg-Ellátó Centrum pályázati támogatással megújult épületében biztosítják, kivételt ez alól a kissé távolabb lévő mentőállomás jelent. Az NNK helyi kirendeltsége az elmúlt években rendszeresen végzett felméréseket a lakosság állapotára vonatkozóan, valamint aktívan együttműködött a prevenciók tevékenységekben is.

Egy 2006-ban végzett lakossági felmérés alapján gyakorlatilag nincs olyan hajdúszoboszlói háztartás, amelyik ne lenne kapcsolatban a város valamelyik egészségügyi intézményével, szolgáltatásával. A háziorvosi rendelők és a gyógyszerárúk igénybe vétele lényegében minden háztartásra jellemző (97% feletti arányok), de igen magas (86,2%) a szakrendelések említési aránya is. Az egészségügyi szolgáltatások igénybevétele – főként a gyógyszerfogyasztást tekintve – a jelenlegi szakpolitikai tendenciáknak megfelelően várhatóan csökkenni fog.

2.2.5.3 Szociális intézmények és szolgáltatások

A szociális ellátás alapvetően az **integrált kistérségi intézmény**ként működő Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ feladata. A város helyzete a bölcsődei ellátás férőhelyeinek számát tekintve kielégítő, a bölcsődét európai uniós támogatással felújították és bővítették. A növekvő igények miatt a férőhelyek kapacitásának bővítése folyamatos, melyet az önkormányzat különböző pályázati forrásokból biztosít.

16. táblázat: A bölcsőde épületének adatai

	Korábbi alapterület	Bővítés utáni alapterület
Pince	169,43	376,47
Földszint	449,40	761,22
Tetőtér	0	41,73
Összesen	618,83	1179,42

Forrás: www.hajdusoboszlou.eu

A szociális szolgáltató központ a szociális étkeztetést, a nappali ellátást, és a házi segítségnyújtást is biztosítja. 2019-ben 665 fő részesült szociális étkeztetésben, 164 fő házi

¹⁰ Hajdúszoboszló Város Képviselőtestületének 10/2002. (IX. 30.) sz. rendelete a háziorvosi körzetek megállapításáról

segítségnyújtásban és 86 fő nappali ellátást vett igénybe. Az idősök nappali ellátását 2005-ig egy intézmény biztosította 60 férőhelyen. A magas kihasználtságnak tudható be, hogy 2005 óta 2 feladat ellátási helyen immár 90 fő számára nyújtanak szolgáltatást közel maximális kapacitáskihasználtság mellett.

17. táblázat: Szociális intézmények Hajdúszoboszlón

Gyermekek	Idősek	Hátrányos helyzetűek
Városi Bölcsőde Család- és Gyermejköltségi Szolgálat Nevelési Tanácsadó	Anna Idősek Otthona Szent Lukács Görögkatolikus Idősek Otthona Ősz Holdfény Alapítvány Idősek Otthona és Módszertani Intézménye Derűs Alkony Nyugdíjas Klub	Lovasterápia a Fogyatékos Gyermekekért Alapítvány Neked is jár Alapítvány Segíthetek Szociális, Támogató Alapítvány Segítő Szeretet Alapítvány Hajdúsági Segítő Centrum Egyesület
Gondozási Központ Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ		

Forrás: www.hajdusoboszlo.eu

Az önkormányzat civil szervezeteket, egyházi intézményeket és vállalkozásokat is bevon/bevont a szociális feladatok ellátásába: a Református Egyházközség által fenntartott Anna Idősek Otthona térségi hatókörű intézmény, 42 férőhelye azonban a megmutatkozó igényektől jelentős mértékben elmarad. A korábban a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat által fenntartott Idősek Otthona és Módszertani Intézménye mintegy 240 fő ellátását biztosítja. A két bentlakásos intézmény kihasználtsága évek óta 100% körüli.

2.2.5.4 Kulturális, sport és egyéb szabadidős intézmények és szolgáltatások

4. kép: A Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtár felújított épülete

Fotó: Matey István, forrás: www.naplo.hu

Hajdúszoboszló kulturális és szabadidős programkínálata bővebb és változatosabb, mint a hasonló méretű vidéki magyar városok többségéé. Ennek háttérében részben a turisták nagy száma, részben pedig a viszonylag magas életszínvonal áll. Szintén jelentős a város nemzetközi kapcsolatrendszere, valamint példaértékű a civil és egyházi szervezetekkel való együttműködés.

A város **kulturális centruma** a 2014 végére megújuló, és a város egyik leglátványosabb középületévé váló Kovács Máté Művelődési Központ és Könyvtár, amely elsősorban a helyi közösség életében tölt be fontos szerepet:

- különböző kulturális lehetőségeket biztosít többek között klubok (pedagógus klub, reiki klub), szakkörök formájában (matematika, rajz, tűzzománc, foltvarrás, hímzés, csipkeverés, mazsorett);
- helyet biztosít a különböző egyesületek összejöveteleihez, találkozóihoz, ingyenesen, vagy jelentős kedvezménnyel.

2018-ban a könyvtári egységek száma 44 288, ami ezer lakosra vetítve (1 845) jelentősen elmarad a megyei, régiós és országos adatoktól is (3 436, 4 734, illetve 4 333 db/ezer lakos). Ugyanakkor a felújítást követően 2016-ig intenzív emelkedésnek indult a beiratkozott olvasók száma, ezt követően azonban a növekedést is meghaladó csökkenés következett be (2012-ben 1 940, 2016-ban 2 924, 2018-ban 1 699 fő).

Hajdúszoboszló programkínálata nemcsak a turisztikai idényben, hanem azon kívül is viszonylag széles. A rendezvények szervezésében a művelődési központ mellett nagy szerepet játszik a Hungarospa Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő és Egészségturisztikai Zrt. is, míg azonban az előbbi főként ingyenes programokat kínál, addig utóbbi nagymértékben épít a városba érkező vendégekre.

A **sport- és egyéb szabadidős programok** terén számos lehetőség áll a lakosság és a turisták rendelkezésére: a Hungarospa széleskörű kínálatában az Árpád-uszoda, a repülőtér, a tenispályák, a minigolf-pálya és egyéb, a szabadidő aktív eltöltésére szolgáló létesítmények is találhatóak a városban. 2019-ben került átadásra a Szabadidő Park, ahol közel 3,5 ha területen számos sportolási és kikapcsolódási lehetőség nyílik, így rekortán futópálya, játszótér, BMX pálya, pumptrack pálya, rekortán kispályás focipálya. Az önkormányzat és intézményei kiemelt figyelmet fordítanak a helyi közösségi sportra (úszásoktatás, helyi és térségi szintű sportversenyek stb.). Ez elősegíti a lakosság összetartását, az egészséges életszemlélet terjesztését és a lakosság egészségi állapotának javítását is. Az önkormányzat a kulturális és sport alap, valamint a turisztikai és a civil alap keretében pályázati eljárással osztott támogatásaival is hozzájárul a város sokszínű szabadidős kínálatának fenntartásához és további bővítéséhez.

18. táblázat: Néhány kiemelt program 2019-ben

Program	Időpont
Szoboszlói Tavasz Művészeti Napok	március 5-április 11.
Szoboszlói Toros Napok	március 15 - 17
Hajdúszoboszlói Grillétel- és Sörfesztivál	június 7-9.
Pünkösdi Sokadalom Regionális Néptánc Találkozó	június 8.
Birka- és Slambucfőző Örömnep	szeptember 7.
Bioétel- és Borfesztivál	szeptember 13-15.
Márton Napi Libalakoma	november 15-17.
Hajdúszoboszlóra költözik a Mikulás!	december 5-6.
Óévbúcsúztató szilveszteri csergetés	december 31.

Forrás: www.hajduszoboszlo.hu

Hajdúszoboszló évtizedek alatt **kiterjedt nemzetközi kapcsolatokat** épített ki. Ezek közül fontosak a testvérvárosi együttműködések, amelyekbe a város intézményei és civil szervezetei is bekapcsolódnak. Hajdúszoboszló partnervárosai: Bad Dürreheim (Németország), Dicsőszentmárton (Románia), Késmárk (Szlovákia), Lanškroun (Csehország), Dzierżoniów (Lengyelország). Az önkormányzat számos intézménye intenzív nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik, a nyelvtanulás, a sport, a kultúra, a közös pályázatok benyújtása, az üdülés, a cseretáborok, a turisztika, a tanulmányutak és a közös szakmai programok szervezése terén.

19. táblázat: Hajdúszoboszló kulturális, sport- és közösségi szereplői

	Kultúra	Sport	Egyéb
Önkormányzat	Bocskai István Múzeum Bocskai Rendezvényközpont Kovács Máté Művelődési Központ és Könyvtár		Hajdúszoboszlói Városi Televízió
Civilszervezet	Szoboszlói Kulturális Közösség Kovács Máté Városi Könyvtárért Alapítvány Hajdúszoboszló Bárdos Lajos Városi és Pedagógus Énekkar Egyesület Hajdúszoboszló Városi Pedagógus Énekkarért Alapítvány Hajdúszoboszló Múzeumáért Alapítvány	Hajdúszoboszlói Sportegyesület Hajdúszoboszlói Árpád SE Hajdúszoboszlói Aero Club Hajdúszoboszló Sportegyesület Gázláng Súlyemelő Egyesület Hajdúszoboszlói Asztalitenisz Klub Hajdúszoboszlói Sakk Sportegyesület Hajdúszoboszlói Herkules Sportegyesület Hajdúszoboszlói Birkózó Sportegyesület Hajdúszoboszlói Főnix Látványtánc és Mazsorett Sportegyesület Hajdúszoboszlói Tollaslabda Sportegyesület Hajdúsági Vándorok Közhasznú Túraegyesület	Hajdúszoboszlói Magyar-Német Baráti Kör Hajdúszoboszlói Nyugdíjas Pedagógusokért Alapítvány Hajdúszoboszlói Kör V-181. sz Magyar Galambtenyésztők Egyesülete Életerő Egyesület Hajdúszoboszló Jövőjéért Egyesület Hajdúszoboszlói Városszépítő Egyesület Polgárőr Közhasznú Egyesület Hajdúszoboszló
Vállalkozás		HungaroSpa Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő és Egészségturisztikai Zrt.	

Forrás: www.hajduszoboszlou.eu

Egy település közösségi életében fontos szerepet töltenek be a **szabadtéri közösségi terek**. Ebből a szempontból Hajdúszoboszló helyzete kedvező, a lakosok és a városba látogató turisták a következők között válogathatnak:

- 10 db köztéri játszótér;
- 3 db kondipark;
- 1 db rekortán futópálya;
- 1 db aszfalt kézilabdapálya;
- 1 db gumiburkolatú kosárpálya;
- a HSE létesítményei (füves, műfüves pálya, petanque pálya, kondipark);
- a Szabadidő park létesítményei (1 db rekortán futópálya, rekortán focipálya, 3 db játszótér, 8 elemes extrém görpálya, 2 db pump track pálya, kiselemes játékok: lengő teke, sakktábla, teqball);
- 2 db kutyafuttató kistestű és nagytestű kedvencek részére.

A szabadidőparkban 2020-ban elkészült, az elsősorban kisebb gyermekek igényeit kielégítő játszótér bővítése.

2.2.5.5 Közigazgatás

Hajdúszoboszló Város Önkormányzata jogi személy, szervei: képviselő-testület, polgármester, bizottságok, jegyző, polgármesteri hivatal. Az önkormányzat szerveinek kötelező feladat- és hatásköreit jogszabályok állapítják meg. Az önkormányzat aktuális szervezeti és működési szabályzatát Hajdúszoboszló Város képviselőtestületének 18/2019. (XI. 7.) rendelete rögzíti.

A **képviselőtestület** létszáma a polgármesterrel együtt 12 fő. A képviselő-testület az aktuális SZMSZ alapján évente legalább 11 rendes ülést tart.

A képviselőtestület bizottsági szervezete **7 bizottság**ot foglal magában (Jogi, Igazgatási és Ügyrendi Bizottság; Szociális és Egészségügyi Bizottság; Kulturális, Nevelési és Sport Bizottság; Városfejlesztési és Műszaki Bizottság; Pénzügyi és Gazdasági Bizottság; Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Bizottság; Turisztikai és Nemzetközi Kapcsolatokért Felelős Bizottság). A bizottságok az önkormányzat előkészítő, véleményező javaslattevő, szervező és ellenőrző, a képviselő-testület által átruházott hatáskör esetén ügydöntő szervei.

A **Polgármesteri Hivatal** a hatékony működés érdekében jelenleg 7 irodára tagolódik (Adó- és Rendészeti Iroda; Gazdasági Iroda; Városfejlesztési Iroda; Önkormányzati Iroda; Egészségügyi és Szociális Iroda; Igazgatási Iroda, Polgármesteri Kabinet). Az ügyfélbarát közigazgatás érdekében a polgármesteri hivatalban bevezetésre került heti egy alkalommal a 17:00 óráig tartó meghosszabbított **ügyfélfogadási** idő, valamint különböző számítógépes ügyviteli rendszerek.

5. kép: Városháza

Forrás: www.hajdusoboszló.hu

Az **önkormányzat intézményei** között oktatási intézményeket működtető, egészségügyi, szociális, közművelődési, bölcsőde, óvoda, és média intézmények találhatóak, melyek önállóan, illetve részben önállóan gazdálkodó költségvetési szervek. Az intézményekben foglalkoztatottak száma évek óta csökken.

Hajdúszoboszló Város Önkormányzatának **gazdasági társaságai** a Hajdúszoboszlói Városgazdálkodási Nonprofit Zrt., amely az önkormányzat 100%-os tulajdonában áll, valamint a Hungarospa Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő és Egészségturisztikai Zrt., melynek az önkormányzat többségi (98,72%-os) tulajdonosa. A Hungarospa az elmúlt évtized jelentős fejlesztéseinek eredményeként a város legnagyobb foglalkoztatójává vált, létszáma az utóbbi években több száz fővel nőtt. A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) visszavonta a Hajdúkerületi és Bihari Víziközmű Szolgáltató Zrt. működési engedélyét, majd határozatot hozott, miszerint Hajdúszoboszló, Berettyóújfalu és Földes települések vonatkozásában 2022-12-31-ig az üzemeltetés a Debreceni Vízmű Zrt. feladata. Az Önkormányzat 2022. szeptember 02. napjáig valamely működési engedéllyel rendelkező szolgáltatóval köteles üzemeltetési szerződést kötni. Az önkormányzat emellett 40%-os tulajdoni aránnyal bír a Hajdúszoboszlói Turisztikai Közhasznú Nonprofit Kft.-ben is.

Az önkormányzat **éves költségvetését** önkormányzati rendelet rögzíti, melynek hatálya kiterjed Hajdúszoboszló Város Önkormányzata képviselő-testületére, bizottságaira, polgármesterére, valamint a képviselő-testület felügyelete alá tartozó, önállóan, illetve részben önállóan gazdálkodó költségvetési szervek költségvetésére, költségvetésének végrehajtására is.

Hajdúszoboszló város **közzolgáltatásokkal** való ellátottsága kedvező. A szolgáltatásokat önkormányzati többségi tulajdonú gazdasági társaságok, illetve költségvetési szervek biztosítják. A nyújtott szolgáltatások minősége általában jó, de a közzolgáltatást nyújtó egyes intézmények műszaki állapota nem megfelelő, felszerelése, infrastruktúrája kiegészítésre szorul.

A hatósági díjak átgondolt alakításával az önkormányzati gazdasági társaságok által nyújtott szolgáltatások esetében az önkormányzat törekszik arra, hogy magas minőségű szolgáltatásokat biztosítson a településen élőknek, alacsony költségek mellett.

A **Hajdúszoboszlói Városgazdálkodási Nonprofit Zrt.** feladatai közé a köztisztasági szolgáltatások, szilárd- és szelektív hulladékkezelés alvállalkozóként, teljes körű temetkezési szolgáltatások, piacok üzemeltetése, távhőszolgáltatás, belvízrendezés, közterületek és zöldterületek fenntartása, gyepmesteri szolgáltatás, parkolók üzemeltetése, közvilágítás üzemeltetése, ingatlankezelés, jégpálya üzemeltetése.

A **Debreceni Vízmű Zrt.** az ivóvíz szolgáltatásért, a csatorna-szolgáltatásért és a szennyvíztisztításért felelős 2022.12.31. napjáig.

A járásek kialakításáról, valamint egyes ezzel összefüggő törvények módosításáról szóló 2012. évi XCIII. törvény szabályozásával létrehozott járásek átalakították a közigazgatási rendszert. A korábban önkormányzati hatáskörébe tartozó szakigazgatási szervek jelentős része a **Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Hajdúszoboszlói Járási Hivatalának** illetékességi körébe kerültek. A hivatal hatáskörébe tartozó szakigazgatási szervek:

- Hatósági és Gyámügyi Osztály
- Foglalkoztatási Osztály
- Népegészségügyi Osztály
- Kormányablak és Okmányirodai Osztály

A járási hivatal területi illetékessége kiterjed Hajdúszoboszló, Nádudvar, Ebes, Hajdúszovát, Nagyhegyes településekre.

A városban több évtizede **igazságszolgáltatási** (bíróság, ügyészség), **államigazgatási és közigazgatási szervek** működnek, amelyek ellátják nemcsak a város, hanem a térség jogszolgáltatási és igazgatási funkcióit. A városban működő államigazgatási szervek működési feltételei megfelelőek, a rendőrség és a határőrség integrációjával jelentős mértékben javultak a közrend-közbiztonság ellátásának feltételei.

2.2.6 A korábbi időszak fejlesztései

A rendszerváltástól 2000-ig városfejlesztésre irányuló tevékenységek kényszerűen csak saját forrásból, viszonylag alacsony számban és volumenben valósultak meg, ezt követően az önkormányzati fejlesztések volumene nagymértékben megnövekedett: Az önkormányzat 2007-2013 között 21, 2014-2020 között 8 nyertes Európai Unió pályázatát nyújtott be. A nyertes pályázatok megítélt támogatástartalma megközelítette a 7,1 milliárd forintot. Az önkormányzat pályázatait az arányos városfejlesztés elvének megfelelően széles fejlesztési területekre irányultak, felölelték a kommunális infrastruktúra fejlesztését, a közzolgáltatások színvonalának javítását, a turisztikai vonzerő fokozását, a foglalkoztatás bővítését, valamint a polgármesteri hivatali ügyvitel modernizálását.

20. táblázat: A város jelentősebb EU-s fejlesztései

Projekt címe	Projektszám	Megítélt támogatás	Megvalósítás kezdete, vége
Hajdúszoboszló Város szennyvízcsatorna-hálózat és szennyvíztisztító-telep fejlesztése	KEOP - 1.2.0/2F-2009-0009	972 977 000 Ft	2009-2011
Hajdúszoboszlói Városháza energetikai korszerűsítése	KEOP-4.10.0/F/14-2014-0335	142 887 700 Ft	2015
Napelemes rendszerek kialakítása Hajdúszoboszlón	KEOP-4.10.0/N/14-2014-0303	38 767 443 Ft	2015
Hajdúszoboszló Város szennyvízcsatorna-hálózat és szennyvíztisztító-telep fejlesztése	KEOP-7.1.2.0	12 256 122 Ft	2008-2009
A turisztikai vonzerő felhasználása foglalkoztatásra a Hajdúszoboszlói kistérségben	TÁMOP-1.4.4-08/1-2009-0016	16 099 647 Ft	2010-2011
Esélyteremtő, interaktív Hajdúszoboszló	TÁMOP-2.4.5-12/3-2012-0008	46 458 651 Ft	2013-2015
Természettudományos labor kialakítása a hajdúszoboszlói Högyes Endre Gimnázium és Szakközépiskolában	TÁMOP-3.1.3-11/2-2012-0029	246 400 653 Ft	2014-2015
Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés - Innovatív intézményekben Hajdúszoboszlón	TÁMOP-3.1.4-08/2-2008-0148	112 733 400 Ft	2009-2010
Büro-ráció: szervezetfejlesztés Hajdúszoboszló Város Önkormányzatában	ÁROP-1.A.5-2013-2013-0087	36 139 569 Ft	2013-2014
József Attila utca útrekonstrukciója Hajdúszoboszlón	ÉAOP-3.1.2/A-09-2009-0001	93 976 526 Ft	2010
Hőforrás utca útrekonstrukciója Hajdúszoboszlón	ÉAOP-3.1.2/A-11-2012-0029	191 504 866 Ft	2014-2015
Högyes Endre Gimnázium komplex felújítása és akadálymentesítése	ÉAOP-4.1.1./2F-2f-2009-0001	464 020 273 Ft	2008-2010
Hajdúszoboszlói Járóbeteg-Ellátó Centrum - a kistérségi egészségügyi alappillér fenntartható korszerűsítése	ÉAOP-4.1.2/B-2008-0005	645 221 000 Ft	2009-2012
Ha a jövőről akarsz gondoskodni, vess magot és gondozd - Hajdúszoboszló Városi Bölcsőde fejlesztése	ÉAOP-4.1.3/B-2F-2010-0008	92 184 999 Ft	2010-2012
Polgármesteri Hivatal 'B' épületének akadálymentesítése	ÉAOP-4.1.5-2007-0171	22 339 000 Ft	2008-2009
Szociális Gondozási Központ épületének komplex akadálymentesítése	ÉAOP-4.1.5-2007-0172	10 000 000 Ft	2008-2009
(H)ősök terein - város- és kultúrközpont revitalizáció Hajdúszoboszlón	ÉAOP-5.1.1./D-09-2f-2011-0004	995 782 616 Ft	2012-2014

Projekt címe	Projektszám	Megítélt támogatás	Megvalósítás kezdete, vége
Hajdúszoboszló Város Önkormányzata Belterületi Csapadékvíz elvezető rendszer bővítése	ÉAOP-5.1.2/D2-11-2011-0041	267 626 971 Ft	2013-2015
Hajdúszoboszló gyógyhely komplex turisztikai fejlesztése	GINOP-7.1.9-17-2018-00011	1 499 411 317 Ft	2018-
A zöld klímáért Hajdúszoboszló városában	KEHOP- 1.2.1-18-2018-0019	12 849 860 Ft	2019-
HAJDÚSZOBOSZLÓ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA ASP KÖZPONTHOZ VALÓ CSATLAKOZÁSA	KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16-2017-00905	8 999 963 Ft	2017-2019
Hajdúszoboszlói Gyermeksziget Bölcsőde Aprócska Bölcsődei Tagintézményének létrehozása	TOP-1.4.1-19-HB1-2019-00013	244 705 881 Ft	2020-2022
(H)ősök terein- Kálvin tér és környezetének megújítása Hajdúszoboszlón	TOP-2.1.2-15-HB1-2016-00005	372 147 800 Ft	2017-2019
Fenntartható közlekedésfejlesztés Hajdúszoboszlón	TOP-3.1.1-15-HB1-2016-00007	427 913 475 Ft	2017-2019
Hajdúszoboszlói Aranykapu Óvoda energiatudatos korszerűsítése	TOP-3.2.1-15-HB1-2016-00018	95 846 044 Ft	2017-2018

Forrás: palyazat.gov.hu; hajdusoboszlou.eu

A fenti táblázatban a Hajdúszoboszló Város Önkormányzatának projektjei kerültek összefoglalásra, amelyek alapján elmondható, hogy a város – céljainak megfelelően – a lehető legtöbb területen jelentős, arányos fejlesztéseket hajtott végre az elmúlt években. A legjelentősebb projekteknek mind költségvetését, mind a hosszú távú hatását tekintve a városrehabilitációs projektek tekinthetők (ÉAOP, illetve TOP), de **a város már több nagyobb volumenű projektet is előkészített és megvalósított** többnyire azokkal a szakemberekkel, akik a városrehabilitációs programok végrehajtásában is részt vesznek:

- 2012-2014 folyamán valósult meg a „(H)ősök terein – város és kultúrközpont revitalizáció Hajdúszoboszlón” funkcióbővítő városrehabilitációs projekt több mint 1 milliárd forintból, majd ennek folytatásaként 2017-2019 között valósult meg a „(H)ősök terein- Kálvin tér és környezetének megújítása Hajdúszoboszlón” című projekt 372 millió forint támogatásból.
- 2009-2011 között a **szennyvízcsatorna-hálózat** kiépítésének újabb ütemét valósították meg.
- Jelentős fejlesztések történtek a **közzszolgáltatások** terén is (egészségügyi, oktatási, kulturális intézmények fejlesztése).
- Az időszak egyik legnagyobb volumenű projektje a „Hajdúszoboszló gyógyhely komplex turisztikai fejlesztése” című projekt, melynek értéke megközelíti az 2,1 milliárd forintot.
- Közel 430 millió forint felhasználásával bővült a város kerékpárúthálózata a „Fenntartható közlekedésfejlesztés Hajdúszoboszlón” című projektnek köszönhetően.

A Polgármesteri Hivatal dolgozói valamennyi projekt előkészítésében és lebonyolításában aktívan részt vettek/vesznek, így **elsajátították a sikeres projektek megvalósításához elengedhetetlen készségeket**, úgymint pl. pályázatok kidolgozásához szükséges ismeretek,

pénzügyi, közbeszerzési ismeretek, amelyek megfelelő alapot nyújtanak a nagy volumenű projektek előkészítéséhez és végrehajtásához egyaránt.

Az önkormányzat jelentős eredményeket ért el a városrehabilitációs tevékenységekben: számos komplex humán és infrastrukturális fejlesztést valósított meg – együttműködésben a város civil és vállalkozó szférájával, valamint a járás többi településével, e nélkül ugyanis nem lehet a szükségletekre reagáló, hosszú távon is eredményes és fenntartható fejlesztéseket végrehajtani.

Az önkormányzat által megfogalmazott másik fontos tanulság a korábbi fejlesztésekkel kapcsolatban **a megfelelő szakmai csapat összeállításának fontossága** volt. Ez alatt nemcsak a felkészült, körültekintő és precíz munkát végző hivatalnokokat, tervezőt és kivitelezőt, de a megfelelő, szakmai referenciákkal rendelkező egyéb külső beszállítókat (pl. pályázatot és egyéb dokumentációt készítő cégeket) is értjük. Emellett a projektek lebonyolításában nagy szerepe van **a projektmenedzsment csapat felkészültségének és az önkormányzat szervezeti hatékonyságának** is.

A korábbi időszak fejlesztéseit tovább vizsgálva megállapítható, hogy a helyi vállalkozók is igen aktívak voltak az EU-s források lehívásában. A legtöbb projektgazda a turizmushoz, illetve egyéb szolgáltatásokhoz kapcsolódó tevékenységek támogatása érdekében valósított meg – többségében – kisebb léptékű infrastrukturális fejlesztéseket az elmúlt években. Mindezek alapján látható, hogy a városnak a jövőben továbbra is ösztönöznie kell vállalkozóit a fejlesztésekre, illetve újabb cégek érkezésével is célszerű számolni.

2.2.7 Összegzés

A 24 138 lakosú Hajdúszoboszló Magyarország keleti részén, az Észak-alföldi régióban, Hajdú-Bihar megyében helyezkedik el. Hajdúszoboszló **kedvező elhelyezkedése** a megyeszékhely és a fő közlekedési útvonalak közelségének tudható be: egyrészt Debrecen vonzáskörzetében, attól 21 km-re fekszik, másrészt – a 100. számú vasúti fővonalnak és a 4. számú főútnak köszönhetően egyébként is kedvező – közlekedés-földrajzi helyzetét az M35 autópálya jelentős mértékben javítja. Az autópálya legközelebbi felhajtója a városközponttól 13,4 km-re található. Hajdúszoboszló légi megközelíthetőségét a debreceni, valamint a hajdúszoboszlói (füves sport) repülőtér biztosítja.

Hajdúszoboszló számos tekintetben jobb adottságokkal rendelkezik az ország hasonló méretű városaihoz képest, amelynek egyértelmű oka az 1925-ben felfedezett **termál- és gyógyvíz**, valamint az erre épülő turizmus. Az idegenforgalom és a hozzá szorosan kapcsolódó szolgáltatások jelentik a város gazdaságának húzóerejét, az ágazat kiemelkedő szerepet tölt be a foglalkoztatásban is. A munkanélküliség mértéke a megyei átlagnál kedvezőbb, azonban a turizmus dominanciája következtében – valamint az ugyancsak jelentős agrárgazdaság sajátosságai miatt – jellemző a városban a szezonális munkanélküliség.

A város a **befektetői érdeklődések** felkeltése, és a hasznosítható ingatlanok bemutatása érdekében több különböző potenciális ipari, kereskedelmi vagy szolgáltató területet azonosított, amely önkormányzati és magántulajdonú ingatlanokat egyaránt tartalmaz. Az érdeklődők jelenleg a városról különböző kommunikációs eszközök (honlap, újság, tv) segítségével tájékozódhatnak, de a város aktív befektetés-ösztönzési tevékenységet is folytat az önkormányzat Vállalkozásfejlesztési Konceptiója alapján.

A **közszolgáltatásokkal való ellátottság kedvező**, mely igaz a közüzemi, valamint a humán közfeladatok és közszolgáltatások terén is. A szolgáltatásokat egyrészt az önkormányzat gazdasági társaságai, másrészt az önkormányzati intézmények biztosítják. Az alapfokú oktatás mellett három középfokú intézmény és egy kollégium biztosítja a fiatalok képzését. A **szociális és egészségügyi ellátások széles köre biztosított**.

A **hajdúvárosok jellegzetességeit** őrző Hajdúszoboszló az épített környezetét (utak, járdák, terek és épületek) folyamatosan fejleszti, ezzel kívánja nemcsak az önkormányzat, hanem a lakosok tulajdonában lévő ingatlanok értékét növelni. A 2014-ben befejezett legutóbbi, átfogó

városközpont- revitalizációs beruházás is ezt szolgálta a Kovács Máté Művelődési Központ és Könyvtár látványos, funkcióit jelentősen bővítő megújításával, számos belvárosi közterület rekonstrukciójával és ezekhez kapcsolódó egyéb értékteremtő beavatkozásokkal.

Az önkormányzati ingatlanvagyon egy részének műszaki állapota ugyanakkor további beruházásokat tesz szükségessé.

A közigazgatási feladatok ellátását a 7 szervezeti egységre (Adó- és Rendészeti Iroda; Gazdasági iroda; Városfejlesztési Iroda; Önkormányzati iroda; Egészségügyi és Szociális Iroda; Igazgatási iroda; Polgármesteri Kabinet) tagolódó **polgármesteri hivatal** látja el. A hivatalban és az önkormányzati intézményekben **foglalkoztatottak száma** évek óta csökkenő tendenciát mutat. Az önkormányzati bevételek között az állami támogatás mértéke csökken, megnőtt az **önkormányzati saját bevételek** jelentősége. A város stabil és kiegyensúlyozott **költségvetéssel** rendelkezik, melynek egyik eleme a szakmailag átgondolt és pénzügyileg megtervezett **adópolitika**. Az önkormányzat helyi adókból származó saját bevétele évről évre nő. Hajdúszoboszló a helyi adópolitika kialakítása során három szempontot helyez előtérbe: a lakosság és a vállalkozások teherbíró képességét, a megfelelő minőségi szolgáltatások garantálását, valamint a kiegyensúlyozott költségvetés megvalósítását.

Hajdúszoboszló kulturális és szabadidős **programkínálatát** mind a lakosság, mind a turisták igényeinek figyelembe vételével alakítja, mely bővebb és változatosabb, mint a hasonló méretű vidéki magyar városok többségében.

Hajdúszoboszló a termálvíz révén a megújuló energiák hasznosítása szempontjából kedvező adottságokkal rendelkezik. A város a **fenntartható fejlődés** alapelvét is figyelembe véve igyekszik minőségi életkörülményeket biztosítani lakosai számára.

2.2.8 A város egészére vonatkozó SWOT elemzés

21. táblázat: Hajdúszoboszló SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
Hajdúszoboszló a régióközpont vonzáskörzetében helyezkedik el.	A város az ország keleti, viszonylag periférikus, részén fekszik.
Jól kiépített vasúti és közúti összeköttetéssel rendelkezik az ország egyéb területei felé.	A településközponton áthaladó forgalom részben még megterheli a város belterületi úthálózatát.
A Debreceni repülőtérhez közel helyezkedik el.	A településközpont több területe kisvárosias jellegű, alulhasznált vagy éppen leromlott állapotú.
A város rendelkezik ipari fejlesztésre kijelölt és bővíthető területekkel.	Hiányzik a karakteres üdülöhely-hangulat helyenként.
A település és a kistérség tökevonzó képessége magas, az egy főre jutó külföldi működő tőke a régiós átlaghoz viszonyítva kiemelkedő.	A beépítettség mértéke a városban magas.
A város és térsége jelentős mezőgazdasági hagyományokkal rendelkezik.	A turisztikai és szolgáltatási kínálat területi eloszlása a városon belül egyenlőtlen.
A termőhelyi adottságok kedvezőek.	A belváros egyes parkolói és zöldterületei elhanyagolt állapotban vannak.
A közhasználatú zöldterületek kiterjedése viszonylag magas.	A város egyes részei mély fekvésű, belvíz által veszélyeztetett területen fekszenek.
A terciér szektor a turizmusnak köszönhetően fejlett.	A kül- és belterületi csapadékvíz elvezetése csak részben megoldott.
Idegenforgalmi adottságai és turisztikai potenciálja kiemelkedő.	A város gazdaságára az egy lábon állás jellemző, ami kiszolgáltatottá teszi a piaci változásoknak.
A város jó minőségű termálvízzel, gyógyvízzel és nemzetközi hírű gyógyfürdővel rendelkezik.	

Erősségek	Gyengeségek
Az idegenforgalmi szolgáltatások színvonala magas. Kiegészítő jellegű turisztikai formák vannak jelen a térségben (vízi, öko-, kerékpáros, falusi turizmus). A városban helyi TDM-szervezet működik. A közműellátottság aránya a víz, a szennyvíz, a villany és a gáz tekintetében egyaránt magas. Az egészségügyi és a szociális intézményi alapellátás kiépült, az ellátás struktúrája és színvonala kedvezőtlen infrastrukturális adottságok ellenére magas. A város innovatív eljárásokat vezetett be a közigazgatás és a közszolgáltatások terén. A helyi civil szféra és a nonprofit szervezetek erősek. A kistérségen belüli erős kapcsolatrendszer és funkciómegosztás előnyös.	A városra jellemző a társadalom előregedése. A város viszonylag kevés munkahelyet tud biztosítani a felsőfokú végzettségű, szellemi munkaerő számára, ezért jelentős a kvalifikált, fiatal nemzedék elvándorlása. A rendezvények szervezésére és az aktív szabadidő eltöltésére alkalmas helyszínek száma és minősége nem megfelelő. A város nem rendelkezik kiemelkedő táji-természeti értékekkel, a természet közeli területek szétszórva helyezkednek el. Az idegenforgalmi programkínálat a gyógyfürdőn kívül nem éri el a vendégek által elvárt szintet. Nem elég hatékony együttműködés a civil és a közsféra között. A város központi szerepköre csak egyes igazgatási funkciókban erős, a kistérség többi településére kifejtett hatást a közeli városok gyengítik. A szezonális és időjárásfüggő szolgáltatások dominánsak.

Lehetőségek	Veszélyek
Az elkészült M35-ös autópálya, a fel- és lehajtó csomópont közelsége, valamint a vasúti pálya fejlesztése növeli a térségi helyzetből adódó előnyöket. Aktív együttműködés alakul ki Debrecennel elsősorban az egészségturizmus és a gyógyvízzel kapcsolatos innovációk terén. Charter és menetrendszerű járatok sűrűsödése a debreceni repülőtérén. A csapadékelvezetés megoldásával a jelenleg kihasználatlan mély fekvésű, de településszerkezeti pozíciójukat tekintve értékes területek hasznosíthatóvá válnak. A mezőgazdasági termékszerkezet kedvező irányú átalakulása várható. A nem kiemelt termőhelyi adottságú területek által érintett településként a mezőgazdaság speciális támogatása várható. A gazdálkodók egy részének átállítása a biogazdálkodásra, a helyi és biotermékek iránti kereslet ösztönzése. A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása település-fejlesztési húzóerő lehet.	A további közlekedési fejlesztések elhúzódása miatt a település elérési mutatói nem javulnak. Nem épül ki a városközpontot teljesen tehermentesítő északi elkerülő út. Magyarország, illetve Kelet-Közép-Európa elveszíti a befektetők és a turisták érdeklődését. A szelektív elvándorlás csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát. Kedvező idegenforgalmi adottságai ellenére az utóbbi évek kedvezőtlen tendenciái tovább folytatódhatnak. A gazdaság, ezen belül a turizmus diverzifikációja elmarad, elhúzódik. Erősödnek a város hazai és nemzetközi versenytársai. A fokozott belvízveszély megnehezíti a mezőgazdasági termelést. Az önkormányzati bevételek csökkenése miatt a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat a működésre kell fordítani. A város nem tudja teljes mértékben kiaknázni a járásközponti szerepköréből adódó lehetőségeket.

Lehetőségek	Veszélyek
A belföldi turizmus intenzitása és a komplex egészségturisztikai szolgáltatások iránti kereslet növekszik. A termálvíz intenzívebb ipari és egészségügyi hasznosítása. Fokozott piaci szegmentálás és az ahhoz igazított szolgáltatások kialakítása. Stabil, visszatérő vendégkör kialakulása. Térségi együttműködés az idegenforgalom, a településüzemeltetés, a gazdaságfejlesztés, az oktatás, az egészségügy és a szociális ellátás területén.	A tervezett fejlesztések az esetleges területi koncentráció miatt nem hatnak egyformán a város, illetve a járás egész területére. Burkolt ellentét jelenik meg a látogatók és a helyi lakosság között.

A SWOT-elemzés alapján **két lehetséges fejlődési irány** rajzolódik ki:

- a **dinamikus forgatókönyv** Hajdúszoboszló kiegyensúlyozott turisztikai és gazdasági fejlődését vetíti előre, amelynek köszönhetően nemzetközi szinten is versenyképes, a helyi lakosság számára magas életszínvonalat biztosító várossá válik;
- a **stagnáló forgatókönyv** alapján Kelet-Magyarország viszonylagos lemaradása tovább növekszik nemcsak az ország többi régiójához, hanem a szomszédos országok közeli térségeihez képest is. Ez, valamint a fürdővárosok erősödő konkurenciája negatívan hat Hajdúszoboszló fejlődésére is.

A két lehetséges fejlődési forgatókönyv közül a város endogén erőforrásait, a külső tényezőket, az elmúlt időszak tendenciáit és a jövőben várható folyamatokat figyelembe véve **a dinamikus változat megvalósulása prognosztizálható.**

2.3 A városrészek elemzése

Az alábbiakban kerül sor Hajdúszoboszló városszerkezetének bemutatására – kijelölve a város főbb részeit, amelyek egy része a későbbiek során a városfejlesztés akcióterületeit képezik. Az áttekintés mélysége nem éri el a településrendezési tervek részletezettségét és mélységét (ez nem is követelmény), de természetesen nagymértékben támaszkodik az érvényben lévő, felülvizsgálat alatt álló

- Hosszú Távú Településfejlesztési Koncepcióra,
- Településrendezési Tervre,
- Helyi Építési Szabályzatra.

Az áttekintésnek egy átfogó statisztikai elemzés¹¹ is részét képezi, amihez a városrészi összehasonlító statisztikákat a KSH bocsátotta rendelkezésre, ezeket egészíti ki az önkormányzat aktuális adatszolgáltatása. Az egyes mutatók relatív és a többi városrészhez viszonyított nagysága ezen adatok alapján tanulmányozható, az elemzés során minden városrésznél a városi átlagtól való eltérések vizsgálatára és rövid magyarázatára is sor kerül. A városrészek átfogó gazdasági, társadalmi és településszerkezeti jellemzésénél a cél az egyes városrészek belső folyamatainak, inhomogenitásának, különbözőségeinek feltárása.

¹¹ A városrészek elemzése a 2011-es népszámlálás adatai alapján készült.

2.3.1 Városrészek azonosítása

Hajdúszoboszló városrészekre való felosztását egy településszerkezeti és funkcionális tényező befolyásolta, a település **egyedi, kétpólusú szerkezete**, valamint **a pólusok közötti sajátos funkciómegosztás**:

- a város északi-északkeleti részén elhelyezkedő HungaroSpa Hajdúszoboszló Gyógyfürdő egy olyan komplex, szolgáltatásokkal nagy mennyiségben és magas minőségben ellátott üdülőövezet kialakulását indukálta, amely a vendégek számára a nyári időszakban ténylegesen központként funkcionál;
- a város – térbeli szempontból – központi része elsősorban a közszolgáltatások elérését és igénybevételét teszi lehetővé főként a helyi lakosság számára, a turisták csak alkalmanként keresik fel a belvárost, központi funkcióját elsősorban az idegenforgalmi idényen kívül tölti be.

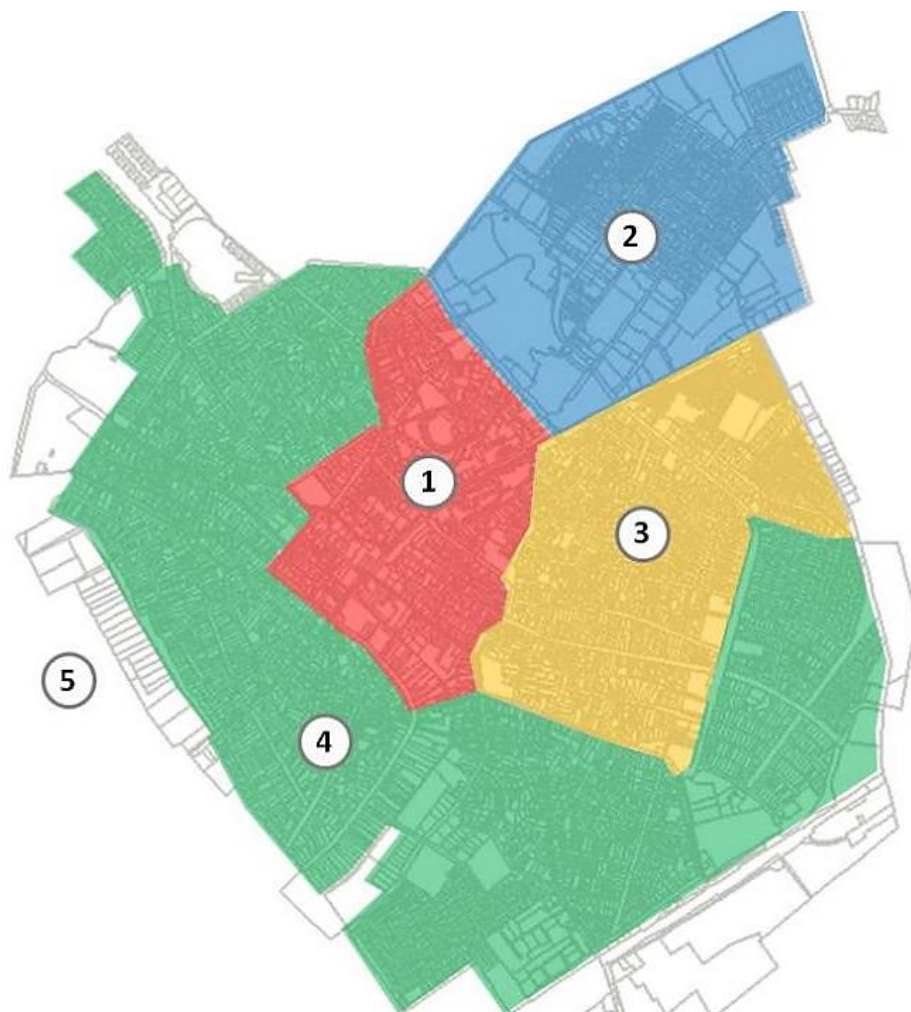
A két „városközpont” tehát nemcsak földrajzi értelemben, hanem funkcionálisan is elkülönül egymástól, más célcsoportok igényeit elégíti ki, ráadásul eltérő időben.

Nem törekedtünk teljesen homogén városrészek lehatárolására sem funkcionális, sem településmorfológiai szempontból – elkerülve ezáltal a túlzott elaprózottságot. Az Athéni Charta „**települési funkciók keverhetősége**” elvének megfelelően a városrészek is többféle, de egymást funkcionálisan kiegészítő területekből állnak.

A fenti keretfeltételek, a településrendezési terv, a korábbi elemzések és az előzetes egyeztetések alapján, Hajdúszoboszlón **5 városrészt** határoltunk le úgy, hogy

- a két központi szerepkörű városrész mellett
- egy, a belváros és a turisztikai övezethez egyaránt kapcsolódó, vegyes hasznosítású, de zömében lakófunkciójú városrészt,
- egy, a belvárost körbefogó, nagy kiterjedésű lakóövezetet
- és egy egyéb városrészt jelöltünk ki, amely többnyire a város külterületi részeit foglalja magában.

23. ábra: Hajdúszoboszló azonosított városrészei

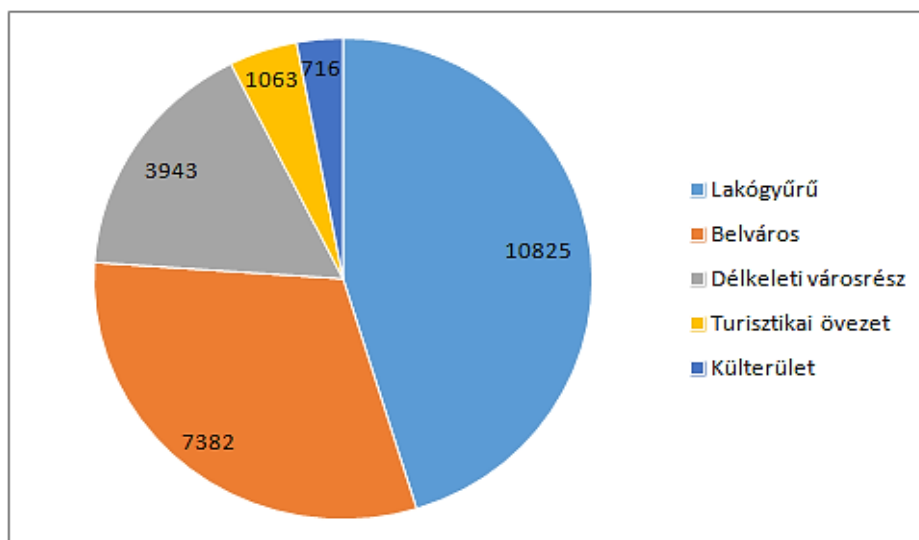
Forrás: Településszerkezeti terv, saját szerkesztés

Jelmagyarázat: 1. Belváros; 2. Turisztikai városrész, üdülőövezet;
3. Délkeleti, vegyes hasznosítású városrész; 4. Lakógyűrű; 5. Külterület

A városrészek átfogó gazdasági, társadalmi és településszerkezeti jellemzésénél igyekeztünk feltárni az egyes városrészek belső folyamatait, inhomogenitásait, különbözőségeit is.

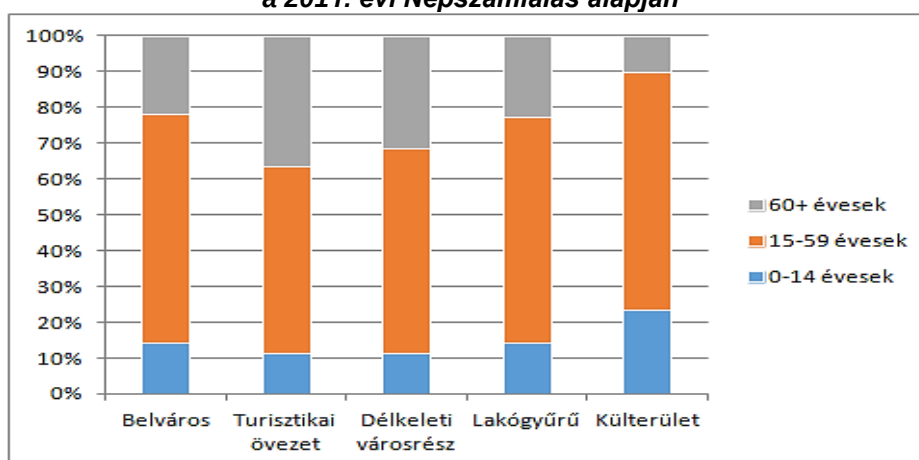
2.3.2 Városrészek összehasonlító elemzése

A városrészi szintű gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetelemzés egyrészt a KSH 2011. évi népszámlálási adataira, másrészt a Polgármesteri Hivatal adatbázisára épül. Ezeket egészítettük ki **a jelenlegi folyamatokra épülő adatok, tendenciák átfogó bemutatásával** annak érdekében, hogy **a városrészek adottságait, problémáit, legfontosabb funkcióit, lehetséges kitörési pontjait, illetve felzárkóztatási esélyeit feltárjuk**. Ez az alapja annak, hogy megalapozott, egységes településszerkezet kialakítására irányuló stratégiai célrendszert alakítsunk ki. Fontos azonban, hogy a városrészi szintű elemzések nem lehetnek teljesen egységes mélységűek és szerkezetűek, ettől függetlenül természetesen maximálisan törekszünk a minél teljesebb helyzetelemzés kidolgozására.

24. ábra: A városrészek lakó- és állandó népessége a 2011. évi Népszámlálás alapján (fő)

Forrás: KSH

A városrészek népességét tekintve megállapítható, hogy a legnagyobb népességkoncentrációjú terület a belváros a lakótelep és a társasházak jelenléte miatt, míg a turisztikai városrész funkcióját jól jelzi, hogy – területéhez viszonyítva - a lakónépessége alacsony.

25. ábra: A városrészek lakónépességének korcsoportos megoszlása a 2011. évi Népszámlálás alapján

Forrás: KSH

A városrészek lakosságának korcsoportos megoszlásából kiemelhető a néhány száz fős külterületi lakosság fiatalos korstruktúrája, valamint a munkaképes korúak magas aránya a Belváros és a Lakógyűrű területén. A turisztikai és a délkeleti vegyes övezet, amelyek a legközelebb helyezkednek el a gyógyfürdőhöz, az idős korosztály célterületének számítanak.

22. táblázat: A városrészek népességének szociális jellemzői a 2011. évi Népszámlálás alapján (%)

Mutató megnevezése	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	Felsőfokú végzettségűek a 25-x népesség arányában	Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya
Belváros	9,4	21,4	36,5	5,9	59,5	36,7
Turisztikai övezet	10,6	26,9	35,0	6,1	58,4	48,2
Délkeleti városrész	8,8	22,2	36,8	6,1	57,3	41,0
Lakóövezet	15,7	10,5	39,7	9,2	55,8	39,3
Külterület	40,3	7,2	52,2	25,6	44,8	44,2
Hajdúszoboszló	13,3	16,6	38,5	8,1	56,9	39,3

Jelmagyarázat:

A városi átlagnál sokkal kedvezőtlenebb érték

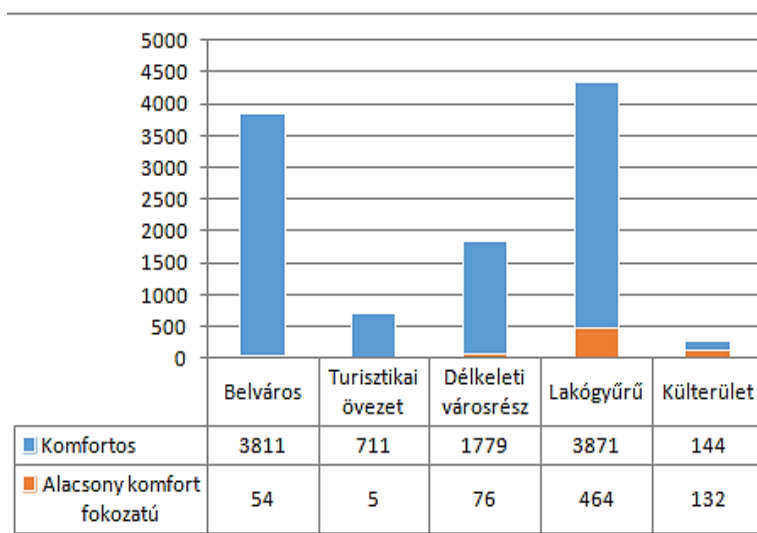

A városi átlagnál sokkal kedvezőbb érték

Forrás: KSH

A városrészek egyes mutatói között alapvetően nincs nagy különbség, kivételt ez alól a legkisebb népességű külterületi városrész jelent, ahol a legtöbb szociális és képzettségi jellegű mutató tekintetében elmaradás rajzolódik ki.

Ez a kedvezőtlen irányú eltérés hosszú távon azzal javítható, ha a 100. vasútvonal kiépítését követően megtörténik a zárt-tertes részek belterületbe vonása, aminek köszönhetően a városrész vonzereje emelkedik. Ezáltal a külterületen csökkenni fog az alacsony komfortfokozatú lakások aránya, aminek háttérben szintén az áll, hogy a vasútvonal miatt bizonyos közüzemi infrastruktúrák nem épültek ki.

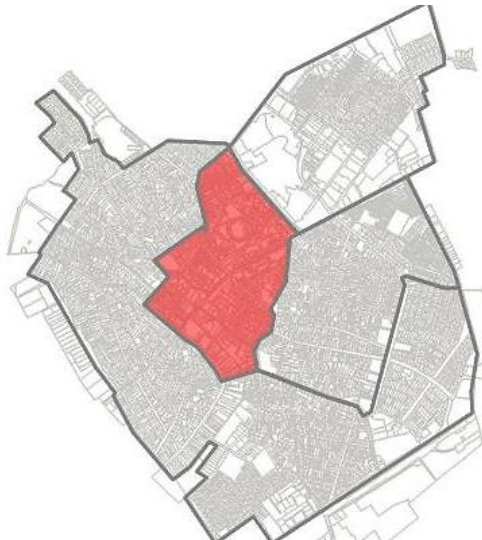
26. ábra: A lakásállomány jellemzői a 2011. évi Népszámlálás alapján

Forrás: KSH

2.3.3 Belváros

Hajdúszoboszló sajátos településszerkezeti vonása, hogy a városmag a Szilfákajla utcára és a Hősök terére felfűződve, vonalas formában jelenik meg. Az innen nyíló kis utcák, közök és teresedések főutcahoz kapcsolódó része hordozza az intézményi funkciókat. Ennek megfelelően a több mint hatezer lakosú belváros hagyományosan **közzolgáltatási központként** funkcionál, ahol a közigazgatási, humán szolgáltatási, kereskedelmi és egyéb szolgáltatásokat nyújtó szervezetek tömörülnek. A városközpontban található az összes közigazgatási, hatósági, közművelődési és egyházi intézmény, valamint az oktatási, egészségügyi és szociális ellátásokat nyújtó intézmények többsége.

27. ábra: A Belváros elhelyezkedése

Forrás: Településszerkezeti terv, saját szerkesztés

23. táblázat: A belvárosban található közzolgáltató szervezetek

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Közigazgatás	Polgármesteri Hivatal	Hősök tere 1.
	Rendőrség	Rákóczi u. 4.
	Tűzoltóság	Rákóczi u. 7.
	Városi Bíróság és Ügyészség	Kálvin tér 6/a
	Hajdú – Bihar Megyei Kormányhivatal Hajdúszoboszlói Járási Hivatal	Hősök tere 1.
Oktatás	Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Közgazdasági Szakközépiskolája	Gönczy Pál u. 1.
	Szép Ernő Középiskolai Kollégium	Gönczy Pál u. 15.
	Hajdúszoboszlói Bárdos Lajos Általános Iskola	Arany János u. 2.
	Szabó László Alapfokú Művészeti iskola	Arany János u. 2.
	Gönczy Pál Református Sport és Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	Kálvin tér 7.
	Zichy Géza Alapfokú Művészetoktatási Iskola	Kálvin tér 5.
	Thököly Imre Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	Kölcsey u. 2-4.
	Aprónép óvoda	Rákóczi u. 14.
	Aranykapu óvoda	Arany János u. 8.
	Városi Bölcsőde	Rákóczi u. 25.
	Nevelési Tanácsadó	Bányász u. 37.
	Éltes Mátyás Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon	Dózsa György u. 10-12.
	Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtár	Szilfákajla u. 2.
Közművelődés	Gyermek- és Ifjúsági Ház	Gönczy Pál utca 8.
	Bocskai Rendezvényközpont	Hősök tere 17.
	Bocskai István Múzeum	helytörténeti kiállítás
		nemzetközi kiállítás
		népművészeti kiállítás
Szociális szolgáltatások	Anna Idősek Otthona	Dózsa György u. 11.
	Gondozási Központ	Bocskai u. 35.

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Egészségügy	Szociális Szolgáltató Központ	Kossuth Lajos u. 15.
	Járóbeteg-Ellátó Centrum	Szilfákajla u. 1-3.
	Iskolafogászat, iskola-egészségügy	Bányász u. 37.
Egyházak	Baptista egyház	Puskin u. 10.
	Görög katolikus egyház	Szilfákajla u. 29/a
	H.N. Adventista egyház	Szabó László zug 9.
	Református egyház	Kálvin tér 9.
	Római katolikus egyház	Bocskai u. 1.

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata

A kereskedelmi és pénzügyi szolgáltatók közül a belvárosban található 232 kiskereskedelmi üzlet, 337 szálláshely, 58 vendéglátóhely, a település két postája, továbbá 5 bankfiók és 6 gyógyszertár. Mindez hozzájárul ahhoz, hogy a városmag döntően **településközponti, illetve központi vegyes területekből** áll. Hosszú távú városrendezési cél, hogy ezek a funkciók kiterjedjenek a városrész minél nagyobb területére.

Az **építészeti mozaikosság és változatosság** jegyeit magán hordozó városrész szerkezetét és épületállományát tekintve a régi polgárosodás emléke (zárt sorú beépítés, hajdú hagyományok) éppúgy megjelenik a városrészben, mint a lakótelepi tömbszerű, úszótelkes beépítés, a modern építészet lenyomata vagy a kertvárosias karakter. Hajdúszoboszló patinás intézményei, kereskedő és polgárházai a régi központ területén maradtak fenn legnagyobb mértékben, azonban több esetben jelentős átalakuláson mentek keresztül, így a Városháza, a református templom és a Nelson Panzió- Étterem épülete őrzi a település egykori kisvárosias hangulatát. A központ városképét is meghatározó egyes modernista közintézmények (művelődési központ, egészségügyi központ) műszaki állapota és infrastrukturális felszereltsége a pályázatos felújításokkal illeszkedik a belváros építészetébe, hangulatába.

A városrészben található a település két országos védettség alatt álló **műemléke**: a református templom és a középkori templomok maradványa. A belváros kijelölt határain belül helyi védelemre javasolják városközpont eredeti állapotban fennmaradt szerkezetét, utcahálózatát, a római katolikus templomot, a református gyülekezeti termet, egy lakóházat, egy éttermet, valamint a városháza, a rendőrség, a Járóbeteg-Ellátó Centrum, a Gönczy Pál Általános Iskola és a Gönczy Pál utcai napközi otthon épületét.

6. kép: A városháza látképe a református templom tornyából

A belváros és környéke hangulatára meghatározó hatással vannak a jelenleg összefüggő hálózatot még nem alkotó terek: a városmagot több, egymással kisebb felületen érintkező tér uralja (nyugatról keletre: Kálvin tér, Hősök tere, Halasi Fekete Péter tér). A belváros **köztterekkel** való ellátottsága tehát összességében kedvező, azonban azok állapota, jellege, kiépítettsége és ezzel együtt használata jelentős eltéréseket mutat. A központi szerepkörű Hősök terének északkeleti része önkormányzati forrásból megújításra került, a Polgármesteri Hivatal előtti rész rekonstrukciója pedig pályázati támogatással történt meg. A közeli Kálvin tér elsődleges funkciója jelenleg a közlekedés, átalakítása a közösségi funkciók fokozottabb érvényesítésével a közeli középkori városfal feltárása érdekében is célszerű. A Bocskai mozi

rendezvényközponttá fejlődött, a mozicsarnok tér felújítása és újabb funkciókkal való megtöltése is elkészült. A Halasi Fekete Péter tér megújítása megtörtént a városközpont rehabilitációs projekt I. ütemének keretében.

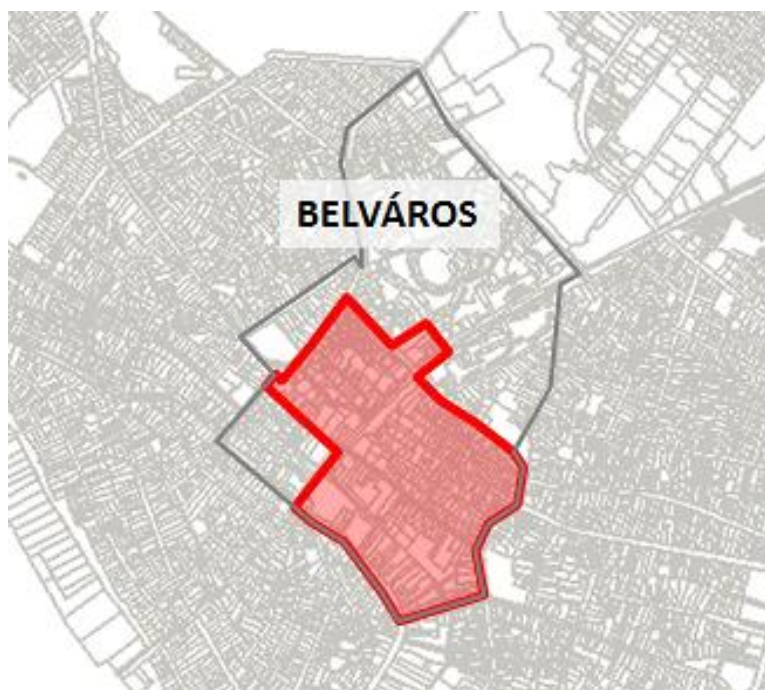
A belváros lakosságának **társadalmi helyzete** alapvetően kedvezőbb a városi átlagnál: magasabb a lakosság iskolai végzettsége és nagyobb a munkaképes korúak aránya, és a gazdasági aktivitás is csak minimális mértékben marad el a városi értéktől. A lakosság nagytöbbsége magas komfortfokozatú lakásban él.

A belváros **közlekedési** helyzetét nagymértékben javította a 4. számú főútvonal déli, elkerülő szakaszának kiépítése, aminek köszönhetően bekövetkezett a tranzitforgalom nagyarányú csökkenése, és megszűnt a városközpont kettévágott jellege. A belváros és szolgáltatásainak elérhetőségét javítják a helyi buszjáratok. A városrész nagyobb részén a **parkolás** ingyenes, de a fizetős parkolási övezetet az elmúlt időszakban kiterjesztették.

A városrész azonosított problémáinak egy részére megoldást nyújt az Észak-alföldi Operatív Program keretében elnyert támogatás, amelynek keretében az alábbi fő fejlesztések valósultak meg 1,2 milliárd forintból, a „(H)ősök terein - város és kultúrközpont revitalizáció Hajdúszoboszlón” c. komplex városrehabilitációs projekt keretében:

- Kovács Máté Művelődési Központ és Könyvtár felújítása és bővítése,
- Bocskai Többfunkciós Rendezvényközpont kialakítása,
- Üzletsor megújítása,
- Belvárosi közterek megújítása.

28. ábra: A korábbi városrehabilitációs akcióterület elhelyezkedése a Belváros területén

Forrás: Településszerkezeti terv,
saját szerkesztés

Ugyanakkor a közvetlen településközpontban további problémás térszerkezetű és alulhasznosított belvárosi területek is azonosíthatóak: Kálvin tér, Fogthüý utca, Kertmozi területe, Luther utca.

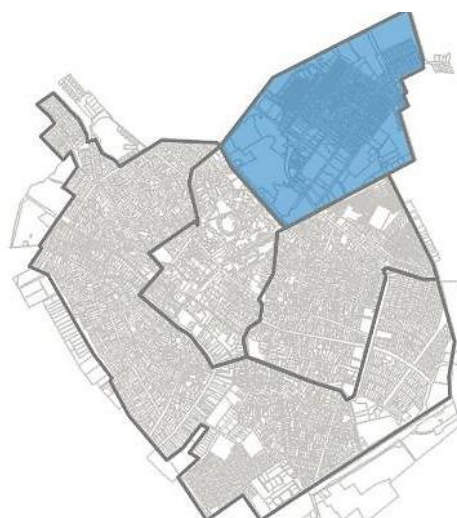
24. táblázat: A belváros SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
Lakások komfortossága és infrastrukturális ellátottsága jó Nagy a közigazgatási, közszolgáltatási intézmények koncentrációja Magas a vállalkozások, a kiskereskedelmi egységek, a vendéglátóhelyek és a szálláshelyek sűrűsége A városrész bővelkedik műemlékekben, köztéri szobrokban, helyi védelemre érdemes épületekben A turisztikai fogadási feltételek kiépültek A városrész megközelíthetősége kedvező A közterek, parkok száma és kiterjedése viszonylag nagy	A városmag központi területe kicsi A belváros egyes részei alulhasznosítottak, illetve állapotuk elavult A városmag közvetlen közelében helyezkednek el az iparosított technológiával készült lakóingatlanok A parkolóhelyek eloszlása kedvezőtlen A közterek, parkok eloszlása elönytelen A zöldterületek minősége helyenként nem megfelelő
Lehetőségek	Veszélyek
Nő a belföldi és a külföldi turisztikai kereslet A vendégforgalomban előtérbe kerül a gyógy-, wellness- és termálturizmus Kereskedelmi és egyéb szolgáltatási kínálat bővül A városmag központi közigazgatási és közszolgáltatási funkciói tovább erősödnek A város jelentős pénzügyi forrásokhoz jut a belváros megújítására	A városközpont veszít vonzerejéből a bevásárlóközpontokkal szemben A belvárosi üzletek versenyképessége csökken A fejlesztési források nem lesznek elegendők a belvárosi területek teljes rehabilitációjára A térség városai között élesedik a verseny a településközpont fejlesztései tekintetében Csökken a potenciális befektetők érdeklődése a belvárosi fejlesztések iránt

2.3.4 Turisztikai városrész, üdülőövezet

Az ún. Bánomkertet is lefedő turisztikai jellegű városrész **Európa legnagyobb, 30 hektáros fürdőkomplexuma** környezetében alakult ki, zömében idegenforgalmi célú különleges területekkel. A gyógyfürdőt, strandot, vízi élményparkot és fedett élményfürdőt magában foglaló HungaroSpa fürdőkomplexumban 2018-ben megforduló **2 648 872 vendég jelentős keresletet generál** a fürdőszolgáltatáshoz közel fekvő szállás- és vendéglátóhelyek, valamint egyéb szolgáltatások iránt.

29. ábra: A Turisztikai városrész, üdülőövezet elhelyezkedése

Forrás: Településszerkezeti terv, saját szerkesztés

Ennek köszönhető a városrész **széleskörű** és ezzel együtt változatos minőségű és ár fekvésű **szálláshelykinálata** (539 db), amely a szállodákon és panziókon kívül két kempinget és több száz üdülő- és hétvégi házat jelent. A frekventált helyen lévő Mátyás király sétány mentén alakult ki a város impozáns – és a településfejlesztési koncepció alapján továbbfejlesztendő – szállodasora.

7. kép: A város keleti részének látképe előtérben a fürdő területével

Forrás: www.hajdufly.hu

A **közterek és parkok** szintén a fürdő közvetlen környezetében helyezkednek el – köztük a város legnagyobb kiterjedésű közösségi célú zöldterülete, a Szent István park, ahol emlékművek mellett köztéri szobrok is találhatók.

A **vendéglátóhelyek koncentrációja** azonban **kevésbé jellemző** (78 db): a nagyarányú kereslethez képest a kapacitások a folyamatos bővülés ellenére – időszakosan – még mindig hiányosak.

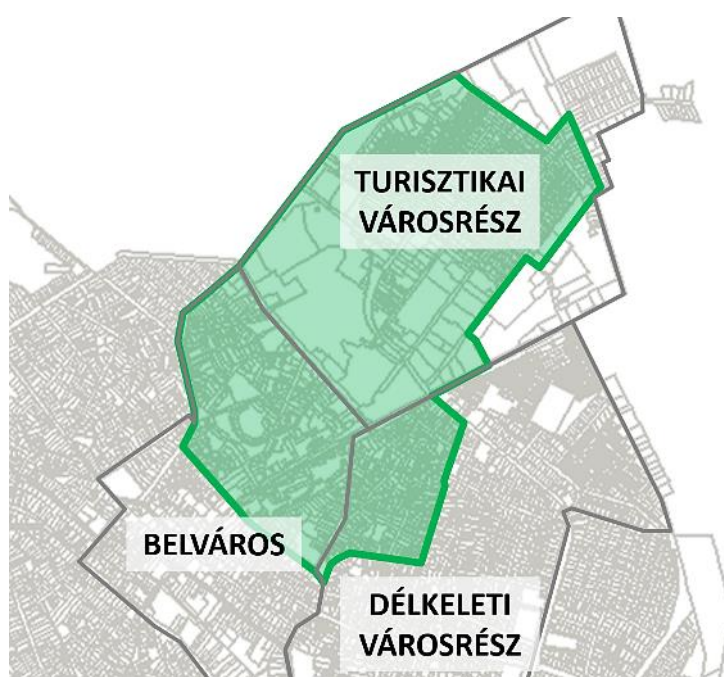
A gyógyfürdőtől és a szállodasortól keleti, északkeleti irányban **vegyes, üdülő-lakó funkciójú tömbök** alakult ki, amelyek egy részére, a „fa” végződésű utcákra (Diófa, Hársfa, Akácfa stb.) az 1960-as években épült sakktablás, **üdülőházas beépítés** jellemző. Míg a város többi részén – a belváros kivételével – a nagyobb telkek intenzívebb hasznosítása és a tömbfeltárás a cél, ezen a területen célszerű háttérbe szorítani a telekstruktúra további szétaprózódását, az alacsony intenzitású kistelkes üdülőterület további terjedését. Az üdülőházas beépítés az oka annak, hogy az 544 lakóingatlan 11,8%-a alacsony komfortfokozatú (a népszámlálás óta a lakásállomány jelentős fejlődésen ment keresztül, így az arányok valószínűleg javultak az elmúlt 10 évben).

A **közszolgáltatások** tekintetében a városrész ellátottsága hiányos, ami összességében a viszonylagos alacsony kereslet és a városi közintézmények könnyű elérhetősége miatt nem tekinthető jelentős problémának, azonban kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a városrészben **a települési átlagnál magasabb** – és növekszik – **az időskorúak aránya** (37,28%). Azt, hogy ez a városrész a szelektív migráció egyik célterülete, közvetetten a felsőfokú végzettségű lakosság magas aránya is jelzi. Közintézmények közül a városrész északi részén helyezkedik el a Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Bocskai István Szakképző Iskolája, amelynek fő profilja a vendéglátás és az idegenforgalom, emellett jelen vannak egyéb szakmacsoportok is. A fürdő mellett **szabadidős lehetőségeket** nyújt az Árpád uszoda és a Bocskai Sportpálya, amely nagyméretű, műfüves pályával is kibővült. A városrész további hiányossága, hogy kevésbé vannak megfelelő rendezvényhelyszínek változatos programok megszervezésére sem a lakosok, sem a vendégek számára.

A turisztikai övezet fontos szerepet tölt be a közösségi **közlekedésben**: a buszállomásról a város és a városrész elérhetőségét egyaránt szolgálja a csaknem 100 helyközi és a 3 helyi járat, utóbbiak a városközponton keresztül haladnak a vasútállomás irányába. A Debreceni útfél északi oldalán helyezkedik el a város egyik benzinkútja a MOL Zrt. üzemeltetésében. A nagyarányú kereslet miatt a turisztikai főszezonban a parkolók használatáért – méltányosnak tekinthető – díjat szednek, illetve mintegy 650 ingyenes parkolót alakítottak ki a fürdő közelében, de egyrészt ezek minősége nem megfelelő, másrészt egy-egy teltházas napon számuk sem elegendő.

Hajdúszoboszló Város Gyógyhelyfejlesztési Stratégiájának célja vendégbarát, magas minőségű szolgáltatásokat kínáló, egész éves programlehetőséget biztosító, újszerű kínálati elemeket magában foglaló fejlesztések megvalósítása, hozzájárulva ezzel a település vendégforgalmának bővítéséhez, illetve az ebből származó bevételek növeléséhez. Ez az akcióterület a Turisztikai városrész mellett a Belváros és a Délkeleti, vegyes használatú városrész jelentős területeit is magában foglalja:

30. ábra: A gyógyhelyfejlesztési akcióterület elhelyezkedése a Belváros, a Turisztikai városrész és a Délkeleti városrész területén

Forrás: Településszerkezeti terv, saját szerkesztés

A Turisztikai városrész **térszerkezeti problémáit és fejlesztési lehetőségeit** az alábbiak szerint foglalhatjuk össze¹²:

- A Bródy Sándor utcának a strandfürdő és a Pávai Vajna utca közötti szakaszai jelenleg alulhasznosítottak, és számos városrendezési problémát vetnek fel jelen formájukban. A közterületek jelenlegi elmaradottságának megszüntetése (út- és járdaépítés, parkolók kialakítása, csapadékvíz, közvilágítás, stb.) sokáig nem odázhatók.
- Az Aqua-Palace és a Hotel Atlantis a Gábor Áron utca elején megjelenésében domináns, de szükség lenne a folytatásra, a Gábor Áron u. beépítetlen szakaszának a tartalommal való megtöltésére. Annak elkerülése érdekében, hogy minden egyes, nagy befogadó

¹² A „Főépítési javaslat a Gábor Áron utcai önkormányzati területek hasznosítására” c. dokumentum alapján (Tokai-Kiss Gábor főépítész, 2015.09.09.)

képességű létesítményhez 250-300 férőhelyes tömbparkolók létesüljenek, a parkolóhelyek zömét ki lehetne helyezni a szűken vett fürdő- és szállodaterületet határoló utcákra, így kiépülhetne parkolókkal együtt a Bródy Sándor utca a Pávai Vajna utcáig, valamint a mellette létesítendő gyalogos sétányok, parkolósáv a Szent Erzsébet és Gábor Áron utcán.

- További fontos városrendezési feladat lenne az így kiépített Gábor Áron utcai sétány összekötése a Mátyás Király sétánnyal a Pávai Vajna utcán keresztül. Az így kialakuló körsétány térben széthúzná a jelenleg kis területre bezsúfolódó nyári turista tömeget. A kibővülő szolgáltatások önmagukban is vonzóak lehetnek, de ezek a fejlesztések egészen biztosan újabb fejlesztéseket is generálnának a még üres, alulhasznosított telkek esetében is.

25. táblázat: A turisztikai városrész SWOT-elemzése

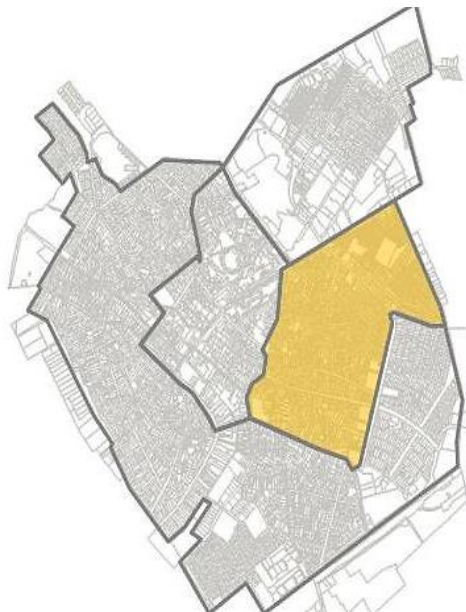
Erősségek	Gyengeségek
Turisztikai vonzerő szempontjából a gyógyvíznek köszönhetően a városrész jelentősége kiemelkedő Erős az idegenforgalmi és rekreációs funkció Nagy a vendéglátó- és szálláshelyek sűrűsége A turisztikai fogadási feltételek kiépültek A városrész megközelíthetősége kedvező A közterek, parkok száma és kiterjedése viszonylag nagy, állapotuk jó	A megfelelő minőségű parkoló kapacitás az idegenforgalmi szezonban esetenként hiányos A városrész egyes részei alulhasznosítottak, illetve állapotuk elavult A nyári turistaforgalom kis helyre zsúfolódik A turistaforgalom összetétele változó és így az igénye is. Ezért a turisták maximális kiszolgálása a kis hely miatt nem lehetséges A gyalogos és jármű közlekedési felületek burkolata nem kielégítő
Lehetőségek	Veszélyek
Növekszik a belföldi és a külföldi turisztikai kereslet A vendégforgalomban előtérbe kerül a gyógy-, wellness- és termálturizmus Csökken az idegenforgalom szezonálisitása A városrész vonzerő- és szálláshelykínálata nő az intenzív befektetői érdeklődés miatt Kereskedelmi és szolgáltatási kínálat bővül A városrész központi funkciói tovább erősödnek, amelyeket a lakosság is ki tud használni	Csökken a belföldi és külföldi vendégek száma és az itt-tartózkodás ideje Hasonló turisztikai kínálat jelenik meg hazánkban, illetve a környező országokban Növekszik az idegenforgalmi konkurencia Tőkeerős befektető hiányában a városrész turisztikai infrastruktúrája nem képes megújulni A városrész továbbra is csak a rövid idegenforgalmi idényben lesz élettel teli

2.3.5 Délkeleti, vegyes hasznosítású városrész

A belvárostól és a turisztikai övezettől délre egy zömében kertvárosias jellegű városrész helyezkedik el, amely **részben az idegenforgalmi, részben a belvárosi központhoz kapcsolódik** – egyfajta átmenetet, puffer zónát jelentve. A **vegyes hasznosítás** egyrészt a turisták kiszolgálásában jelenik meg: a kereskedelmi szolgáltatások között kiemelkednek a – főként a városrész északi részén elhelyezkedő – **szállás- és vendéglátóhelyek** (panzió, magánszálláshely, fizetővendéglátás, étterem): előbbiek száma 532, utóbbiaké 62 darab. Itt található a város másik, OMV benzinkútja (a MOL-hoz hasonlóan a Debreceni útfél mellett).

Másrészt **viszonylag kedvező a városrész közszolgáltatásokkal való ellátottsága**, jóllehet az intézmények egy része infrastrukturális fejlesztésre szorul:

31. ábra: A Délkeleti, vegyes hasznosítású városrész elhelyezkedése

Forrás: Településszerkezeti terv, saját szerkesztés

- A Hőgyes Endre Gimnázium és Szakközépiskola 1960-as évekbeli épületét európai uniós támogatásból újjátartották fel.
- A területen helyezkedik el a Pávai Vajna Ferenc Általános Iskola, amely intézményben magas a hátrányos helyzetű gyermekek aránya.
- Az Egyesített Óvodai Intézmény 8 telephelye közül három ebben a városrészben található (Szivárvány óvoda – Attila utca 51/b, Bambino óvoda – Rákóczi utca 84., Liget óvoda – Hőforrás utca 145.).
- A délkeleti városrész, a belváros és a turisztikai övezet határánál hozták létre a Mentőállomás épületét, emellett a városrészben található állategészségügyi intézmény is (Állatorvosi Rendelő – Attila utca 23.).
- A szociális szolgáltatások közül kiemelkedik a korábban a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat által fenntartott Idősek Otthona és Módszertani Intézménye, amely 1974 októbere óta működik a településen. A speciális bentlakásos intézmény és módszertani központ 350 adagos konyhájával az ebési szociális étkeztetésben is részt vesz.
- Rekreatív lehetőségeket az 1992 óta működő városi Sportház biztosít. Megszüntetése előtt hasonló szerepet töltött be a régi Gázláng Sporttelep is.

A szolgáltatások erőteljes jelenléte azért is fontos, mert ebben a városrészben él a **lakosság** 16,5%-a (3 943 fő), közöttük – a Turisztikai városrészhez hasonlóan – kiemelkedően magas a 60 évnél idősebbek aránya (31,4%). Az idősek jelenlétével együtt járó viszonylag jelentős inaktivitást jelzi a foglalkoztatott nélküli háztartások városi átlagnál magasabb aránya. A lakófunkció erőteljes jelenlétére utal az 1 855 lakás, amelyeknek 4,1%-a alacsony komfortfokozatú.

A városrész megközelíthetősége tömegközlekedési eszközökkel kedvező a közeli autóbusz és vasútállomásnak, valamint a helyi buszjáratoknak köszönhetően. Közterek és zöldfelületek terén a városrész helyzete kifejezetten előnytelen, a nyilvános közösségi terek hiányát a belvárosi és a turisztikai városrészek közelsége ellensúlyozza.

A nagyméretű telekstruktúrának köszönhetően a lakófunkció erősítését szolgáló tartalékok, feltáratlan tömbbelsőik jelenleg is rendelkezésre állnak, így lehetővé válik a belterületek **intenzívebb hasznosítása**, továbbá a falusias lakóterületek és a virágnevű utcák (Rózsa, Tulipán, Margaréta stb.) mentén kialakult üdülőterületek fejlesztése.

26. táblázat: A délkeleti, vegyes hasznosítású városrész SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
Elhelyezkedése a városon belül kedvező Átmenetet jelent a belváros és a turisztikai övezet között, kiszolgálója és hasznélvezője a két központi jellegű városrésznek A közszolgáltatásokkal való ellátottság viszonylag kedvező A városrész megközelíthetőségét több helyi buszjárat biztosítja A turisztikai fogadási feltételek kiépültek	A közösségi terek és zöldfelületek rendszere hiányos Magas az időskorúak aránya
Lehetőségek	Veszélyek
Magánérés fejlesztésekkel erősödik a városrész vegyes hasznosítása, idegenforgalmi, rekreációs, kereskedelmi és szolgáltató funkciója Az infrastrukturális fejlesztéseknek köszönhetően a lakóterületek hasznosítása intenzívebbé válik A fejlesztésekkel a városrész a belvároshoz közeli attraktív lakó- és turisztikai övezetté válik A közterek, parkok kialakításával a városrész bekapcsolódhat a város zöldfelületi rendszerébe, valamint növekedhet rekreációs értéket Az üdülőövezet határvonalának meghúzásával, az azon kívül eső területen a szálláshelyek kialakításának megtiltására irányuló szabályozással, az állandó lakosság megtartható lenne, illetve visszatelepülne ezekre a területekre.	A kedvezőtlen turisztikai tendenciák miatt csökken a kereslet a városrész szolgáltatásai iránt A lakóházakat a magán szálláshelyek váltják, így a belvároshoz közeli rész szinte teljesen elnéptelenedik és a város kül- és peremterületeire költözik. A kiemelkedően magas időskorú lakosság miatt ez a folyamat nagyon felgyorsulhat.

2.3.6 Lakógyűrű

A belvárost és a délkeleti városrészt **gyűrűszerűen** fogja körbe Hajdúszoboszló **hagyományos, mezővárosi jellegű lakóövezete**. Ez a legnagyobb kiterjedésű és legnépesebb belterületi városrész, ahol a városi átlagnál magasabb a gyermekkorúak aránya. A lakóövezet társadalmi szempontból inhomogén: területileg elszórtan alacsonyabb végzettséggel és magasabb inaktivitással jellemezhető népesség is előfordul a városrészben.

32. ábra: A Lakógyűrű elhelyezkedése

Forrás: Településszerkezeti terv, saját szerkesztés

A 2011. évi népszámlálás alapján a lakóövezet keleti peremén rajzolódott ki **Hajdúszoboszló egyetlen szegregált területe az Alkotás és a Szedres utca közötti** néhány utcában. Szintén ebben a városrészben helyezkedik el több önkormányzati tulajdonú, összközműves szociális bérlakás, amelyek egy szobából, konyhából, fürdőszobából, valamint kis előkertből és hátsó udvarból állnak. Jóllehet az ingatlanok kisméretűek, nem tekinthetők túlszűfoltnak, mert 1-3 fő él a lakásokban, amelyek aktuális állapota részben az önkormányzattól, részben a lakosoktól függ.

A városrész beépítetlen tömbbelsői és peremterületei jelentik a lakófunkciójú fejlesztések elsődleges célterületét, ugyanis a településen alapvetően lakóterület-hiány mutatkozik: a lakóingatlanok egy részét ténylegesen üdülőként hasznosítják. Az intenzívebb belterületi hasznosítást a hagyományos beépítéssel célszerű elérni, jóllehet a piaci kereslet a társasházi ingatlanokra jelenleg nagyobb.

A városrészt egyfelől a hagyományos **mezőgazdasági orientáció**, másrészt a **gazdasági területek jelenléte** jellemző (pl. a TIGÁZ Zrt.). Ipari hasznosítású területek elsősorban a peremi részeken, a vasútvonal, valamint a Nyugati sor mentén jöttek létre. Itt található több is azon vállalkozások közül, akik szerepelnek a 10 legtöbb iparüzési adót fizető vállalkozások listáján.

A városrész szerepe Hajdúszoboszló közlekedésében több szempontból is meghatározó: mind a vasúton, mind a bevezető fő útvonalakon érkezők – egy kivételével – ebben a városrészben találkoznak először Hajdúszoboszlóval. A tömegközlekedési funkciót erősíti, hogy mindegyik buszjárat érinti a vasútállomást. Illetve 2019-től a Hétvezér telepen is közlekedik helyi járat, elsősorban a hivatásforgalmú közlekedést biztosítva (iskolába, munkába járás). Részben ennek, részben a város kedvező térszerkezetének köszönhető, hogy a városrész lakossága a közszolgáltatást nyújtó intézmények csekély száma ellenére sem tekinthető ellátatlannak (mindössze három óvodai telephely működik a városrészben: Lurkó óvoda – Törökdomb utca 11., Manókert óvoda – Ady Endre utca 54., Mesevár óvoda – Kovács Gyula utca 24.).

A városrész infrastrukturális ellátottsága a közművek szempontjából megfelelő, a szennyvízcsatorna-hálózat kiépítettsége az erre irányuló európai uniós pályázatnak köszönhetően teljessé vált. A kiskereskedelmi üzletek (112 db) elsősorban a helyi lakosság napi igényeit elégítik ki, míg a vendéglátóhelyek száma a város többi részéhez képest alacsony, azonban az egy főre jutó érték így is lényegesen meghaladja a hasonló méretű városok átlagát.

A város egyetlen szegregált területe az Alkotás és a Szedres utca közötti néhány utcában (a Szabadság, Alkotás, Bor János és Szedres utcák által határolt két tömbben) rajzolódott ki a KSH adatai alapján. Fontos pozitív irányú változás, hogy a 10 évvel korábbi népszámláláskor még egy nagyobb, közel kétszeres lakosságú szegregátum rajzolódott ki ugyanitt a vonatkozó statisztikai adatok alapján. A terület fekvése viszonylag periférikus, a lakógyűrű keleti szélén helyezkedik el, **megközelíthetősége** tömegközlekedési eszközzel ugyanakkor megfelelő: a helyközi járatokat is fogadó autóbusz-állomás 10 percre fekszik, valamint időszakosan a terület peremét alkotó Hőforrás utcán közlekedik helyi járatú busz.

Ez hozzájárul ahhoz is, hogy az egyébként viszonylag távol, a város központjában vagy ahhoz közel elhelyezkedő **közszolgáltatások** könnyebben elérhetőek legyenek a lakosság számára, ugyanis a szegregátum területén – elhelyezkedéséből és kis méretéből – kifolyólag nincs közszolgáltatást nyújtó intézmény. Mindezek ismeretében kiemelten fontos, hogy a szegregátum lakosságának is szolgáltatásokat nyújtó önkormányzati intézmények kiemelt figyelmet fordítsanak az itt élőkre.

27. táblázat: A lakóövezeti városrész SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
A városrész közlekedési funkciója jelentős, megközelíthetősége kedvező A városrész aktívan bekapcsolódik a városba érkező vendégek kiszolgálásába A turisztikai övezettől távol helyezkednek el a város ipari jellegű területei Egyes részein őrzi a város hagyományos mezővárosi karakterét Lakások komfortossága és infrastrukturális ellátottsága jó	Kereskedelmi és (köz)szolgáltatási ellátottsága a város többi részéhez viszonyítva hiányos A városrész közútjai leterheltek, viszonylag nagy az átmenő forgalom A közterek, parkok, zöldterületek rendszere hiányos A városrész keleti peremén szegregált lakóterület található Az ipari létesítményeket lakófunkciók határolják, így fejleszthetőségük nem megoldott
Lehetőségek	Veszélyek
A fő közlekedési útvonalak mentén erősödik a kereskedelmi és szolgáltató funkció A városrész rekreációs és kiszolgáló funkciói erősödnek Az infrastrukturális fejlesztéseknek köszönhetően a lakóterületek hasznosítása intenzívebbé válik Kereskedelmi és egyéb szolgáltatási kínálat bővül A belföldi vendégforgalomban előtérbe kerül a magán szállásadás	A turisztikai kereslet esetleges csökkenésével a városrész panziói, vendéglátóhelyei kihasználatlanná válnak Az alapvető közösségi és humán szolgáltatások hiánya erősíti a városrész „alvó” funkcióját A források hiányában elmaradnak az alapvető infrastrukturális fejlesztések, amely a városrész pozícióvesztéséhez vezethet Az északi tehermentesítő útvonalak hiánya miatt nő a közlekedési zsúfoltság A szegregációs folyamatok erősödnek és térbelileg kiterjednek Az ipari létesítmények és a lakóházak közelsége miatt rendszeres a konfliktus A nem bővíthető ipari területek miatt az ipari cégek más településen alakítanak ki üzemeket és a fejlesztéseiket is ott végzik

2.3.7 Egyéb területek

Az ötödik városrészbe Hajdúszoboszló egyéb, zömében külterületei tartoznak, ahol a **mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi funkciók** mellett kiemelt szerepet töltenek be a **védett természeti területek** is (Natura 2000 területek, szikes gyepek). E városrészben

- épült fel a TESCO üzletlánc legújabb, sajátos „bevásárló utcával” kialakított 3 000 m² alapterületű egysége, valamint az ALDI;
- található a mezőgazdasági profilú Kösely Zrt.;
- húzódik a 4. számú főútvonal várost elkerülő szakasza is.

A nem védett területek intenzívebb hasznosítását gátolják a burkolatlan külterületi utak. A **külterületen található utak és hidak felújítása** nemcsak (mező)gazdasági, hanem turisztikai jelentőséggel is bír. A legfontosabb érintett objektumok:

- a Keleti-főcsatorna hídja,
- Aranyzegi Iskola emlékhely,
- az Ádám dűlő - Kötelesi út - Szedres dűlő a Harangi lovas tanya, Derecske irányába,
- a Hajdúszováti Víztorozóhoz vezető út,
- az Angyalházi út Pusztaangyalháza és a Natura 2000 területek irányába,
- a Fogthüty dűlő aszfaltozása a Malom sortól a repülőtér mellett,
- valamint a Nádudvari út összekötése az Angyalházi úttal.

A külterületi burkolat utak állapota nagyon leromlott, javításuk ebben a leromlott állapotban nem gazdaságos, ezért felújításuk szükséges. A külterületi gyűjtő utak szabályozási szélessége nem megfelelő a mezőgazdasági gépek számára.

8. kép: Külterületi utcák a 100-as vasúti fővonal D-i oldalán

Forrás: Google Street View

Kiemelt problémát jelent a várost és a Keleti-főcsatornát összekötő kerékpárút leromlott állapota – bár a problémás szakaszok felújítása, aszfaltozása rendszeresen megtörténik.

Részben szintén a közlekedést, de inkább a sportturizmust szolgálja a város északi részén, a fürdőtől 200 méterre elhelyezkedő **repülőtér**, amelynek 1 000 méter hosszú, füves

kifutópályája díj fizetésével igénybe vehető, illetve számos szolgáltatást biztosítanak az érdeklődőknek.

A **lakosság** száma a városrészben 716 fő, akik többsége a 100. számú vasúti fővonalától délre elhelyezkedő zártkertes területen az ún. Csatornakertben él, míg másik része a Nádudvari út és a Nagyhegyesi út közötti zártkertes területen a Vénkertben és Csepűskertben. A zártkerti dűlőkön található ingatlanok közművesítettsége nem teljes körű. Részben azért, mert a Csatornakertben a vasútvonal megnehezítette és – aránytalan mértékben – megdrágította az infrastruktúra kiépítésének költségét. Ennek tudható be, hogy a városrészben az alacsony komfortfokozatú ingatlanok aránya meghaladja a 47,8%-os, ugyanis a külterületi lakott utcák egy részében sem közvilágítás, sem vezetékes ivóvízhálózat nincs kiépítve.

A hiányos infrastruktúrával rendelkező utcákban összesen 24 halmozottan hátrányos helyzetű gyermek lakik (az összes HHH gyermek 12,8%-a). Hosszú távon az önkormányzat beavatkozásokat tervez annak érdekében, hogy az érintett terület infrastrukturális ellátottsága megközelítse a városi átlagot.

Már a fizikai infrastruktúra fejlesztését megelőzően is nagy hangsúlyt fektet a város a lakosság társadalmi kohéziójára annak érdekében, hogy javuljanak a városrész **szociális, munkaerő-piaci és képzettségi mutatói**. A foglalkoztatottak aránya ugyanis csak 44,8%, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya meghaladja a 25%-ot, míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya alig több 7%-nál. A városrész belső erőforrásait jelzi, hogy ezen a területen a legmagasabb a gyermekek és az aktív korúak aránya.

A külterületen a **zártkertes részek**en kívül néhány tanya is található, ahol az utóbbi időben egyre nagyobb igény mutatkozik elsősorban rekreációs célú ingatlanok kialakítására. Hasonló célokat szolgálnak az 1956-ban átadott, 98 km hosszú **Keleti-főcsatorna** vízügyi területnek számító töltésén kialakított, bérelt állami területen épült, magántulajdonban álló hétvégi házak, amelyek sajátossága, hogy egy helyrajzi számon jegyezték be őket, így ezen a területen a város nem tud fejlesztéseket generálni.

Szintén a város környéki szabadidős tevékenységekre nyújtanak lehetőséget a többnyire **mesterséges állóvizek** (horgásztavak, bányató). Az egyik legnagyobb mértékben hasznosított tó a Nádaspart horgásztó és szabadidős park, amely számos szolgáltatást kínál a horgászástól kezdve a strandoláson át a rendezvényszervezésig.

9. kép: A Nádaspart horgásztó

Forrás: www.nadaspart.hu

Hajdúszoboszló egyik településszerkezeti jellegzetessége a város egyéb területeitől elszigetelten, 17 km-re, Nagyhegyes és Nádudvar után elhelyezkedő külterületi rész, az **Angyalháza-puszt**a, amelynek védett területei a Hortobágyi Nemzeti Park részét alkotják. Az összesen 3566,7 hektáros puszt a Ramsari egyezményben meghatározott nemzetközi

A város intenzívebben támaszkodik a helyi mezőgazdasági termelésre Nő a kereslet a helyi és a biotermékek iránt Az ipari területek iránti kereslet nő Csatornakert kedvező adottságainak (4. sz. főút közelsége, iparvágányok, vasút közelség stb.) kihasználásával új bővíthető, fejleszthető ipari terület kialakítása munkahelyteremtés, lakosságmegtartás és iparüzési adóbevételek növelése céljából A városrész területén kiépülhetnek azok az elkerülő útvonalak, amelyek tehermentesítik a belterületi közlekedési hálózatot A fő közlekedési útvonalak mentén erősödik a kereskedelmi és szolgáltató funkció Erősödik a falusi és az ökoturizmus iránti kereslet A város lakosai és vendégei újra „felfedezik” a környező területek rekreációs kínálatát A 100. számú vasútvonal fejlesztésével lehetővé válik a zártkerti részek infrastrukturális felzárkóztatása Az üdülőövezet határvonalának meghúzásával, az azon kívül eső területen a szálláshelyek kialakításának megtiltására irányuló szabályozással, és/vagy új szabályzott belterületi telekosztással a zártkertekbe költözött lakosság visszatelepülésének gerjesztése, segítése	A tőke hiánya gátolja a falusi és az ökoturizmus feltételeinek kiépülését A tehermentesítő közlekedési útvonalak hiánya miatt nő a közlekedési zsúfoltság A délkeleti városrészből és egyéb városi területekről a zártkertekbe költöző lakosság lélekszáma rohamosan nő, ami a kertségekben az igények növekedését és a város belső elnéptelenedését is eredményezi A zártkerti utak keskeny volta miatt az infrastruktúra kiépítése, a jelenlegi állapotban szinte lehetetlen
---	--

2.3.8 Összegzés a városrészekről és azok funkcióiról

Hajdúszoboszló 5 beazonosított és bemutatott városrészének elhelyezkedése, gazdasági szerepe, társadalmi rétegződése és egyéb jellemzői alapján eltérő funkciókat tölt be a város és a környező települések életében.

A központi városmagot is magában foglaló belváros tömöríti a város népességének 30,8%-át, valamint itt koncentrálódnak a különböző közfunkciót betöltő, továbbá egyéb kereskedelmi és szolgáltató intézmények, szervezetek. Az utóbbi években megindult a lakásállomány megújulása is – a magas telekárak miatt elsősorban társasházak formájában.

A város **ipari technológiával épült lakótelepén** (a Szilfákajla utcától északra és délre) a legnagyobb a népsűrűség. A város többi részéhez képest sivár lakókörnyezet miatt az energetikai szempontból elavult lakások árszínvonala városi viszonylatban alacsony, jellemzően a szerényebb anyagi körülmények között élő idősebb korosztály, illetve az önálló életüket elkezdő fiatalok célterületévé válhat.

A **kertvárosias és a falusias jellegű lakóterületeken** él a lakosság csaknem $\frac{3}{4}$ -e. Mivel sok esetben ezek a városrészek a városon belüli migráció nyerteseinek számítanak, ezért általában fiatalosabb a korstruktúrájuk is. Az elsősorban lakó- és üdülőfunkciót betöltő városrészekben belül kirajzolódnak frekventált, magas ár színvonalú és kiemelkedő minőségű lakásállománnyal rendelkező területek, ahol a népesség képzettségi és foglalkoztatási mutatói is kedvezőbbek. A legtöbb családi házas övezetben lehetőség és igény van az intenzívebb

beépítésre annak ellenére, hogy a lakások átlagos alapterülete lényegesen meghaladja a városi átlagot.

A többnyire a város déli és nyugati részén, a lakóterületektől elhelyezkedő potenciális **iparterületek** kiterjedése jelentős. Ezen a területen a város jelentős tartalékokkal rendelkezik a környezetkímélő iparágak számára.

A városrészek funkciójáról összességében elmondható, hogy

- a városrészek többsége funkcionális szempontból heterogén,
- lényegében minden városrészben hiányoznak a megfelelő közösségi terek – nyitottak és fedettek egyaránt,
- hiányos és térbelileg kiegyenlítetlen a város zöldterületi rendszere, egyes városrészekben teljesen hiányoznak a közfunkciójú parkok, kertek,
- gyakoriak a közlekedési jellegű problémák, elsősorban a parkolással, a túlszűfolttsággal és az elérhetőséggel kapcsolatosan,
- vegyes gazdasági- kereskedelmi-szolgáltató területek a fő közlekedési útvonalak mentén kezdenek kialakulni,
- a mezőgazdasági funkció elsősorban a külterületre és a városperemi zártkertek területére jellemző,
- tömegközlekedés szempontjából kiemelkedik a „városkapu” funkciót betöltő busz- és vasútállomás környezete,
- a turisztikai és rekreációs funkció az egyes városrészek adottságainak megfelelően koncentrált, de a város szinte teljes területére jellemző a vendégfogadási feltételek jelenléte,
- a humán szolgáltatások területi megoszlásában kirajzolódnak hiányterületek az egyes városrészekben.

29. táblázat: Hajdúszoboszló városrészeinek jelenlegi funkciói

Funkció	1. Belváros	2. Turisztikai övezet	3. Délkeleti, vegyes hasznosítású városrész	4. Lakógyűrű	5. Egyéb területek
Ipari, logisztikai					
Kereskedelmi					
Mezőgazdasági					
Zöldfelületi, környezeti					
Turisztikai, rekreációs					
Közlekedési, távközlési					
Közösségi					
Közigazgatási					
Humán szolgáltatási					
Lakó					

Funkció	1. Belváros	2. Turisztikai övezet	3. Délkeleti, vegyes hasznosítású városrész	4. Lakógyűrű	5. Egyéb területek
Város(rész)-központi					

Jelmagyarázat: domináns funkció kiegészítő funkció

Mindezek alapján **Hajdúszoboszló fejlődését leginkább dinamizáló városrészek a Turisztikai városrész és a Belváros**, de nagy hangsúlyt kell fektetni a város egyéb részeire is, különösen

- a szociális város rehabilitációba potenciálisan bevonható területekre,
- a gazdasági funkciójú területekre
- és a város alulhasznosított részeit feltáró területekre.

3 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Hajdúszoboszló város integrált Településfejlesztési stratégiája olyan átfogó, hosszú távú, valamint 2023-ig elérendő középtávú stratégiai fejlesztési célrendszerrel határoz meg, amely épít a településfejlesztési koncepcióban felvázolt jövőképre és átfogó célokra, az Európa 2020 stratégiára, illetve a város már meglévő fejlesztési dokumentumaira:

- Hajdúszoboszló idegenforgalmi, település- és termékfejlesztési koncepciója (2006),
- Hajdúszoboszló projektalapú városfejlesztési programjavaslat 2007-2010 (2007),
- Hagyományok, értékek, ízek Hajdúszoboszlón (2009),
- Hajdúszoboszló Város Helyi Fenntartható Fejlődési Terve – Local Agenda 21 (2010),
- A Hajdúszoboszlói Kistérség energiasztratégiája 2010-2020 (2010),
- Hajdúszoboszlói Kistérség energetikai akcióterve (2010),
- Hajdúszoboszló Fenntartható Energetikai Akcióterve (2011)
- Hajdúszoboszló Város Települési Környezetvédelmi Programja 2009-2014 (felülvizsgálva 2021),
- Hajdúszoboszló Városmarketing Stratégia (2013),
- Hajdúszoboszló Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2014-ben aktualizálva),
- Helyi Esélyegyenlőségi Program (2013, felülvizsgálva 2020)
- Hajdúszoboszló Város Településfejlesztési Koncepciója és Megalapozó Vizsgálata (2015),
- Hajdúszoboszló Város Gyógyhelyfejlesztési Stratégiája (2015),
- Hajdúszoboszló Város Gazdasági Programja 2019-2024 (2020),
- Hajdúszoboszló Város Vállalkozásfejlesztési Koncepció 2020-2030 (2020),
- Hajdúszoboszló Város előzetes turisztikai fejlesztési koncepciója (2020).

A 2008-ban elfogadott és 2014-ben aktualizált IVS és a felhasznált dokumentumok egy szakmailag megalapozott és társadalmilag elfogadott célrendszerrel rendelkező város képét vetítik elénk, ezért jelen dokumentumnak nem egy teljesen új stratégia kidolgozása a célja, hanem egy olyan stratégia megalkotása, amely a korábbi célokat figyelembe véve tükrözi a jelenlegi állapotokat és a jövőben várható folyamatok kapcsán felmerülő igényeket és ennek megfelelően pontosítja a még hatályban lévő célkitűzéseket.

3.1 Jövőkép

Hajdúszoboszló a Hajdúszoboszlói járás központja. A város gazdaságának mozgatórugója az idegenforgalom, illetve a kapcsolódó szolgáltatások, melyek alapvetően befolyásolják a foglalkoztatást. Mivel a város Magyarország legnagyobb termálvízű fürdőhelye, és a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák tekintetében az ország Budapest és Hévíz utáni harmadik legnépszerűbb turisztikai célpontja, a város önkormányzata igyekszik a lehető legnagyobb mértékben kielégíteni nemcsak a lakosok, hanem az ide érkező vendégek, turisták igényeit is.

A város eddigi és további fejlődését számos tényező befolyásolta és befolyásolja:

- a város kedvező **elhelyezkedése** és előnyös térszerkezeti adottságai;
- az évszázados tradícióval rendelkező, **termál- és gyógyvízkincsre épülő idegenforgalom**;

- az idegenforgalmi, munkaerő-piaci, közigazgatási és közszolgáltatási funkciókból adódó **feladatok** és az ebből származó előnyök;
- a **lakosság szükségletei**, elvárásai a településsel, a közszolgáltatásokkal és a városi funkciókkal szemben;
- a városok, turisztikai desztinációk közötti élesedő hazai és nemzetközi **versenyhelyzet**;
- a **modern európai városfejlődés** kihívásai;
- a fejlesztések megvalósításához szükséges saját erő megléte, ami behatárolja a tervezett fejlesztések körét és megvalósíthatóságát.

Hajdúszoboszló Város Képviselő-testülete a 2019-2024 évi önkormányzati ciklusra vonatkozó gazdasági programjában figyelembe veszi a város adottságait, a korábbi önkormányzati ciklusok tapasztalatait, a hazai és európai uniós jogszabályi követelményeket és lehetőségeket, a lakossági elvárásokat, igényeket, valamint a város boldogulását leginkább szolgálni képes turizmus érdekeit.

Mindezen tényezőket, valamint a jelenlegi és jövőben várható trendeket figyelembe véve fogalmazódott meg Hajdúszoboszló **jövőképe**:

„Hajdúszoboszló hosszú távon egy hazai és nemzetközi szinten is ismert és elismert, jó módú város, amelynek működése – turisztikai vezető szerepének megőrzése és továbbfejlesztése mellett – stabil, diverzifikált gazdasági alapokon áll, a fejlett gazdaságnak köszönhetően a foglalkoztatási és jövedelmi szint magas, a megvalósuló városi fejlesztésekben a társadalmi és környezeti fenntarthatóság szempontjai érvényesülnek – összhangban a nemzetközi városfejlődési trendekkel. A város által nyújtott szolgáltatások mind a helyi lakosság, mind a városba érkező vendégek szükségleteinek és elvárásainak teljes mértékben megfelelnek.”

A jövőkép elérése érdekében egyszerre szükséges a város működésének, gazdaságának, termelő infrastruktúrájának és (köz)szolgáltatásainak hatékonyság-elvű fejlesztése, valamint a városban és környékén élő lakosság életminőségének emelése – szem előtt tartva a városba érkező vendégek igényeit is. Azt kell tehát elérni, hogy **gazdasági potenciál növekedésével, a térségi szerepkör erősödésével párhuzamosan, a város hazai és nemzetközi kapcsolatainak erősítése révén Hajdúszoboszló élhető, környezeti szempontból magas minőségű, a lakosság és a turisták számára egyaránt vonzó hely maradjon.**

3.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

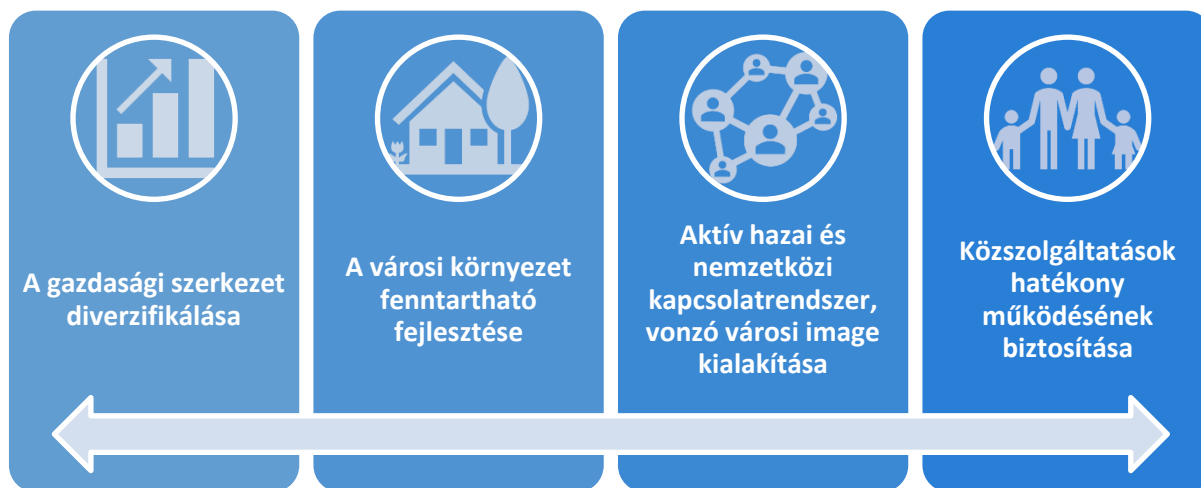
A hajdúszoboszlói jövőkép középpontjában a gazdasági és közigazgatási hatékonyság növelése áll, együttesen az életminőség átfogó javításával. Ez a jövőkép az egymással részben konfliktusban lévő célok miatt csak a közsféra aktív szerepvállalásával, kölcsönös előnyöket kereső, kooperációra és kompromisszumra épülő fejlesztési/szabályozási rendszerrel valósítható meg.

Az átfogó, a tematikus és a területi (városrészi) célok számszerűsítésére és ezáltal a megvalósulás nyomon követésére az egyes célokhoz rendelt indikátorok adnak lehetőséget, amelyeket a fejlesztések megvalósulását nyomon követő monitoring tevékenységhez lehet majd hasznosítani.

3.2.1 Átfogó célok

A település működésének és fejlesztésének **átfogó céljai** a következők:

34. ábra: Hajdúszoboszló átfogó stratégiai céljai

Az átfogó stratégiai célok közül a **gazdasági szerkezet diverzifikálása** tekinthető a legalapvetőbbnek, hiszen a város hosszú távú fejlődése csak stabil gazdasági alapokra támaszkodva biztosítható. Noha Hajdúszoboszló gazdasága hazai összehasonlításban kedvező állapotban van, a termálturizmustól való túlzott egyoldalú függése továbbra is komoly kockázatokat rejt magában. Ennek megfelelően a következő időszakban kiemelt feladat a gazdasági szerkezet fokozatos diverzifikálása, az alábbi elemek mentén:

- A város gazdasági alapját továbbra is a termálturizmus adja. A versenyképesség megőrzése érdekében a létesítmények folyamatos fejlesztése kiemelt fontosságú. A szolgáltatások minőségének folyamatos fejlesztésével és a gyógyhelyi kínálat hiányzó elemeinek kialakításával kell biztosítani a vendégek igényeinek lehető legmagasabb színvonalon történő kielégítését, és ezáltal a vendégek számának, és az általuk generált költségnek a növelését;
- A turizmus terén megfelelő fejlesztések végrehajtásával, a látnivalók és programok körének kiszélesítésével, új turisztikai szolgáltatások megteremtésével bővíteni szükséges a célcsoportok körét (pl. aktív turizmus, sportturizmus, lovasturizmus, ökoturizmus);
- A város gazdaságának turizmustól való függőségének csökkentése érdekében diverzifikálni szükséges Hajdúszoboszló gazdaságát a turizmust nem zavaró iparágak megjelenésével a városban iparterületek fejlesztésével és célzott befektetésösztönzési tevékenységgel;
- A város és környezetének (kistérség) mezőgazdasági adottságaira építve ki kell alakítani minőségi helyi (bio)termékek helyi termelésének és értékesítésének feltételeit;
- A stabil és diverzifikált gazdasági struktúra fenntartásához fontos a fejlett és innovatív vállalkozások ösztönzése, a tevékenységüket segítő infrastruktúra megteremtése.

Mint a legtöbb magyarországi városnak, Hajdúszoboszló számára is a következő évek egyik legfontosabb kihívása az, hogy miként tudja az energiafelhasználást és a károsanyag-kibocsátást csökkenteni, az energiafelhasználásban a megújuló energiák részarányát növelni. A **fenntartható lakó- és vállalkozói környezet** ugyanakkor a települési vonzerőnek és megtartóerőnek is egyre fontosabb tényezője, mind az itt lakók, mind az itt gazdasági

tevékenységet folytatók, mind pedig az ideköltözést vagy befektetést, beruházást fontolgatók számára.

Hajdúszoboszló mind a megújuló energiák hasznosítása, mind pedig a természeti környezet szempontjából kedvező adottságokkal rendelkezik, ugyanakkor ezek nagy volumenű turisztikai hasznosítása rejt magában környezeti kockázatokat is. A környezeti fenntarthatóság alapjainak megteremtése érdekében a városkép, a városszerkezet és a városi terek alakítása során egyszerre kell figyelni a vonzó települési környezet és a fenntartható, környezetbarát működés feltételeinek megteremtésére. Olyan városszerkezetet kell kialakítani, mely ösztönzi a gyalogos és a kerékpáros közlekedést, ahol erős a közösségi közlekedés szerepe, és az intézményi-, vállalkozási- és lakóinfrastruktúra egyaránt energia-hatékonyan üzemel.

A fenntartható lakó- és vállalkozási környezet fejlesztésének a következő időszakban célzott elemei a következők:

- Megújuló energiák részarányának növelése az energiafelhasználásban, megújuló energia-hasznosításon és energiaracionalizáláson alapuló projektek és tevékenységek támogatása;
- A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása a gyalogos és a kerékpáros közlekedést ösztönző megoldásokkal, a közösségi közlekedés feltételeinek javításával;
- Zöldterületek felújítása, bővítése, változatosabbá tétele különböző rekreációs funkciókkal (játsszótér, sétány, sportpálya, stb.)
- A természeti és épített környezet állapotának további javítása a vonzó településképp, a történeti értékek erőteljesebb megjelenítése, a magas életminőség és az értékálló ingatlanállomány biztosítása érdekében.
- A közmű infrastruktúra korszerűsítése és fejlesztésekhez igazodó, mennyiségi bővítése, a magas szintű ellátás biztosítása érdekében.
- Többközpontú, tagolt városszerkezet kialakítását elősegítő fejlesztések megvalósítása a klímaváltozás hatásait csökkentő városi klíma kialakítása, a területi egyenlőtlenségek csökkentése, a környezeti konfliktusok felszámolása és a közszolgáltatásokhoz történő homogén hozzáférés biztosítása érdekében.

A város jövőjét meghatározza a Hajdúszoboszló adottságaira építő aktív hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer működése is. A kapcsolatrendszernek fontos elemét képezik az **aktív testvérvárosi és partnervárosi együttműködések**, illetve a hazai és határon átnyúló **turisztikai együttműködések**, kulturális programok. A város nyitottságának, nemzetközi kapcsolatainak szélesítéséhez, valamint a városfejlesztési tapasztalatszerzéshez kiemelkedő lehetőséget biztosíthat az **EU-s és egyéb nemzetközi, transznacionális projektekben** való aktív részvétel, illetve a hazai egyetemekkel való együttműködés kiépítése.

Hajdúszoboszló nemzetközileg ismert márkanév, amely a város turisztikai adottságainak és városfejlesztési tevékenységének köszönhető. A települések image-ének fejlesztéséhez azonban **tudatos városmarketing-tevékenység** megvalósítása szükséges. Ennek során meg kell erősíteni és modernizálni szükséges a városmárkát mind megjelenésében, mind pedig tartalmában, és meg kell szervezni az átgondolt, tudatos kommunikációt Magyarországon és az országhatárokon túl is. A városi image erősítése érdekében elengedhetetlen a város (és intézményei, szervezetei, vállalkozásai) aktív hazai és nemzetközi marketingtevékenysége.

Az aktív hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer kialakítása és imázsfejlesztés következő időszakra vonatkozó rész céljai a következők:

- Az aktív partnerkapcsolat kiépítése, megerősítése a hazai felsőoktatási intézményekkel (kiemelten a Debreceni Egyetemmel), Debrecennel, a környező hajdúvárosokkal és a testvérvárosokkal;

- Nemzetközi projektekben való aktív részvétel a város nyitottságának növelése és városfejlesztési tapasztalatszerzés érdekében;
- Vonzó, „zöld városkép” kialakítása további beruházásokkal, szabályozási eszközökkel, civil szervezetek segítségével, és az ingatlantulajdonosok ösztönzésével, foltszerű beavatkozások mellett folyosó rendszerű, városképet meghatározó elemek fejlesztésével;
- Hajdúszoboszló, mint márka modernizálása és megerősítése egy nyitott, fejlődő és fejlődőképes település arculatának kialakításával, amely lakossági megtartó-erő, települési vonzerő és befektetési célterületként is előnybe tudja helyezni a várost versenytársaival szemben;
- A turisztikai infrastruktúra versenyképességet megőrző és erősítő fejlesztése (ld. a Gazdasági szerkezet diverzifikálása c. átfogó cél alatti ide vonatkozó tényezőket.)
- Befektetés-ösztönzési tevékenység a fejlesztési irányoknak és elképzeléseknek megfelelő kizárható (önkormányzati és magántulajdonú) ingatlanok azonosításával, és a közvetítő csatornák és szervezetek aktivizálásával;
- A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése a helyi lakosok igényeinek folyamatos monitorozásával, a városfejlesztési tevékenységben a társadalmi részvétel további elősegítésével, és a helyi identitástudatot is erősítő a turisták mellett az itt lakókat is célcsoportnak tekintő rendezvények, a város hagyományos értékeire és történelmi adottságaira építő programok és kulturális tevékenységek segítségével.

A költségvetési stabilitás fenntartása érdekében kiemelt fontosságú, hogy a város **magas minőségű közszolgáltatásokat** biztosítson hatékonyan, alacsony költségek mellett. Ennek érdekében, az elmúlt évek jelentős ügyviteli és informatikai fejlesztéseire is alapozva további optimalizálást és ügyfél- centrikus fejlesztést szükséges megvalósítani a városi működés szervezeti struktúrái és folyamatai területén, ugyanakkor az oktatási intézményrendszert, a szociális- és egészségügyi ellátórendszereket folyamatosan a lakossági és gazdálkodói igényeknek megfelelően szükséges továbbfejleszteni.

A következő időszak közszolgáltatás-fejlesztési célkitűzései a következők:

- A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének további erősítése, a belső folyamatok optimalizálása, az önkormányzati bizottsági struktúra átalakítása;
- A helyi gazdasági szféra igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés ösztönzése, feltételeinek megteremtése és az oktatási intézmények működési feltételeinek javítása;
- A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése;
- Széleskörű, folyamatos kommunikáció biztosítása a város lakosságával, az önkormányzat és a helyi vállalkozások közötti kapcsolatok megerősítése;
- A társadalmi különbségek mérséklése a komplex szociális ellátórendszer továbbfejlesztésével, a saját lakáshoz jutás elősegítésével, és az alacsony komfortfokozatú lakások lakói számára jobb lakáskörülmények biztosításával.

3.2.2 Tematikus célok

A 7-8 évre szóló középtávú tematikus célok az átfogó célokhoz kapcsolódóan, ágazati bontásban kerülnek meghatározásra az alábbiak szerint:

- T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása
- T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében

- T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálturisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével
- T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megerősítésével
- T5. A helyi gazdasági szféra igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés
- T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése
- T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése
- T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése
- T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával

3.2.2.1 T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása

Hajdúszoboszlónak a **külső közlekedési kapcsolatok** alakítására nincs direkt hatása. Ettől függetlenül pontosan meghatározhatók azok a nagyobb nemzetközi, illetve országos hatókörű közlekedési fejlesztések, amelyek alapvetően hozzájárulnak a város jobb elérhetőségéhez és a tranzitforgalom további csökkenéséhez:

- a 4. számú főút vonal 2x2 sávossal kiépítésének ösztönzése Hajdúszoboszló és Debrecen között,
- A belvárosi forgalomcsökkentést biztosító körgyűrű kialakítása, balesetveszélyes közlekedési csomópontok korszerűsítése
- megyei szintű kerékpárút-hálózat kiépítése.

A Megyei Kerékpáros Konceptióhoz illeszkedve a Hajdúszoboszló-Nagyhegyes közti 3321. j. összekötő út mentén már megvalósult kerékpárút építése hozzájárul a Hajdúszoboszló - Nagyhegyes-Balmazújváros - Hortobágy szakasznak részét képező, közel 100 km-es összefüggő kerékpárút hálózat kialakításához.

A Hajdúszoboszló-Nagyhegyes hivatásforgalmi célú kerékpárút mellett, hogy elősegíti a környezetbarát és biztonságos munkába járást, újabb szabadidős alternatívákat ad a Hajdúszoboszlóra érkező turisták számára.

A Hajdúszoboszló-Ebes közötti kerékpárút megépítésével lehetőség nyílt a Debrecen felé történő kerékpáros közlekedési útvonal folytatásának kiépítésére.

A külső városi körgyűrű megvalósítása nagymértékben hozzájárul a városközpont további tehermentesítéséhez, a meglévő ipari és kereskedelmi területek jobb megközelíthetőségéhez, új ipari, logisztikai vagy kereskedelmi területek feltárásához.

Szintén a külső elérhetőséget biztosítja a repülőtér, amely viszonylag kis ráfordítással alkalmassá tehető 20-40 fős repülőgépek fogadására is.

A **belső városi közlekedés fejlesztése** az útminőség javítására, a forgalmasabb közlekedési csomópontok átalakítására, a városrészek közötti megközelíthetőség javítására és a környezetbarát közlekedési megoldások elősegítésére irányul. A belvárosban és a turisztikai övezetben kiemelt figyelmet kell fordítani a minőségi **parkolási kapacitások** bővítésére, különösen a nagy forgalmú intézmények (pl. városháza, művelődési központ) és kereskedelmi egységek (pl. piac, Forrás üzletház) esetében. A parkolóhelyek hiányát a városmagtól gyalogostávolságban elhelyezkedő parkolóházak, esetleg mélygarázsok kiépítésével lehet ellensúlyozni, ezáltal lehetővé válik a belváros gyalogos és zöldfelületeinek nagyarányú kiterjesztése. A hosszú távú elképzelések között szerepel a **városmag forgalmának csökkentése**, esetleg teljes forgalommentesítése, amihez elengedhetetlen a **gyűjtő utak hálózatának fejlesztése**, kapacitásuk bővítése, teherbíró képességük javítása. Ezáltal kialakítható lesz egy **promenádszerű sétálóövezet** a város két központi szerepkörű része

között. A gyűjtő utak fejlesztése multiplikátor hatásként elősegíti a környező területek feltárását és gazdasági-társadalmi felértékelődését is – figyelembe véve az érintett városrészek elsődleges lakófunkcióját. A várost átszelő vasútvonal megnehezíti Hajdúszoboszló egyes részeinek megközelítését, melynek kezelése érdekében vasúti felüljáró építése tervezett. A közlekedés környezeti ártalmainak felszámolásához járul hozzá a **közösségi közlekedés** rendszerének korszerűsítése, amely a buszvégállomás átköltöztetését, a járatok útvonalának és menetrendjének optimalizálását, valamint környezetbarát közlekedési eszközök alkalmazását jelenti a belvárosban. Szintén a környezetterhelés csökkentése miatt fontos a belterületi kerékpárút-hálózat bővítése és folyamatos karbantartása.

Mindezek **eredményeként**

- hosszú távon javul a város nemzetközi elérhetősége,
- teljessé válnak a város központi funkciói a környező települések irányába,
- csökken a belterület egyes útvonalainak közlekedési leterheltsége,
- vonzóbbá válik a közösségi közlekedés az egyéni közlekedéssel szemben,
- emelkedik a környezetbarát helyváltoztatási megoldások használatának aránya,
- a belváros parkolási problémái enyhülnek,
- a nehezen elérhető városrészek megközelíthetősége javul,
- csökken a közlekedési eredetű zaj- és levegőszennyezés.

3.2.2.2 T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében

Hajdúszoboszló környezeti állapotát jelentős mértékben befolyásolják természeti és antropogén hatások egyaránt. A környezet állapotának hosszú távú javítása és a környezetterhelések csökkentése során öt kiemelt feladat rajzolódik ki:

- **A táj védelme és ökológiai stabilitásának erősítése:** a tájrendezés a természeti adottságoknak megfelelően kialakított és revitalizált ökológiai hálózattal, az erős regenerálódó képességű, magas biológiai aktivitásértékű erdő- és gyeptársulások, valamint az extenzív hasznosítású mezőgazdasági területek növelésével és tudatos elrendezésével erősíti a táj eredeti karakterét, növeli ökológiai potenciálját. Ennek keretében kiemelt körültekintéssel kell kezelni a belterülettel határos Natura 2000 területeket érintő vagy azokra hatással lévő fejlesztéseket, valamint a természetvédelmi oltalom alatt nem álló, de védett természeti értékek élőhelyéül szolgáló területeket.
- **A védett természeti területek megőrzése és a természeti területek fogyasának megállítása:** nemcsak a jelenleg oltalom alatt álló területek biológiai értékeinek megőrzésére kell hangsúlyt fektetni, hanem a jogi védelmet nem élvező ún. természeti területek fenntartására is – megvizsgálva a további védelemre érdemes területek és egyedi botanikai értékek körét.
- **A zöldfelületek rekultiválása és rendszerbe szervezése:** a zöldfelületi hálózat elemei nemcsak a környezeti állapot javításához és a város ökológiai stabilitásához járulnak hozzá, hanem fontos közösségi térként is funkcionálnak.
- **Felszíni vizek védelme és környezetük megújítása:** egyrészt a nagyobb vízfelületek hozzájárulnak a komfortérzet növeléséhez és a városi klíma javításához, másrészt a vízfolyások rehabilitációjával az ökológiai hálózat is bővíthető. Kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon a vízviszatarlás és a települési csapadékvíz-gazdálkodás, illetve a természetközeli meder kialakítása. Olyan klímaalkalmazkodási szempontból is javasolt vízmegtartó megoldásokat kell kialakítani, ahol a zöld infrastruktúra érvényesül, ami által kedvezően befolyásolható a vizek állapota és bővülnek az ökoszisztéma szolgáltatások,

javul a vízraktározó képesség, mely a klímaalkalmazkodás fő eszköze. Törekedni kell a belterületi vízgazdálkodás kapcsán a burkolt felületek felváltására kisebb beruházást igénylő zöld módszerek alkalmazásával tájépítők bevonásával (pl. esőkert, zöld drénezett árok, állandó vízborítású terület, zöldtető).

- **A káros környezeti hatások megelőzése és csökkentése:** a város hatásköre különböző mértékben terjed ki a lakossági, az ipari és a közlekedési kibocsátások csökkentésére, valamint a környezettudatos szemléletmód terjesztésére.

A távfűtőrendszer fejlesztése hozzájárulhat a gázfogyasztók arányának csökkenéséhez, ami kiemelten fontos az önkormányzati intézmények esetében. Az alternatív energiaforrások hasznosításával csökken az energetikai emisszió. A panel-felújítási program eredményeként csökken a lakossági energiafelhasználás és ezzel összefüggésben a kibocsátás. A lakossági szilárd tüzelés esetén figyelembe kell venni, hogy bár a biomassza alternatív energiaforrásnak minősül, de használata jelentős levegőterhelést okozhat.

A közlekedési rendszer ésszerűsítésével és a közösségi közlekedés fejlesztésével mérséklődik a közlekedési eredetű levegő- és zajszennyezés (pl. a szállópor terhelés mérséklésére az utak vonalában zárt, nagy lombosított fasorok telepítéséről legkésőbb az út felújítása, kiépítése során az út tulajdonosának, illetve kezelőjének gondoskodnia kell).

A jelentősebb levegőszennyező pontforrásoknál technológiai korszerűsítéssel vagy a kapacitások optimális szabályozásával kell elérni a kibocsátási értékek és a szennyezettségi szint mérséklését.

A közüzemi csapadék- és szennyvízhálózattal való lefedettség növelésével mérsékelhető a talaj és a vizek szennyezése. A települési szilárdhulladék gazdálkodási rendszernek köszönhetően a keletkezett hulladék – részben szelektív – gyűjtése, kezelése és újrahasznosítása, valamint az illegális hulladéklerakók felszámolása is megtörténik. Környezet-egészségügyi feladat az ivóvízminőség javítása és a földterület allergén gyomoktól való mentesítése.

Mindehhez közvetlenül vagy közvetetten hozzájárulnak a helyi környezettudatosság elterjesztését segítő tájékoztatási, szemléletformálási akciók, lakossági programok. A fejlesztések hatására csökkennek a környezeti ártalmak, javul a talaj, a levegő és a víz minősége, növekszik a jóléti-rekreációs célra hasznosított víz- és zöldfelületek aránya, összességében pedig javul a lakosság életminősége.

Az elmúlt évtizedek dinamikus fejlődése néhány szempontból egyenlőtlenül érintette Hajdúszoboszló **településszerkezetét és épületállományát**: a fürdő környéki területek intenzív fejlesztése egy sajátos kétpólusú város kialakulását eredményezte. A belváros központi funkciókkal rendelkező területe a város által betöltött szerepkörökhöz képest kicsi, ezért kiterjesztése elkezdődött tudatos és spontán módon egyaránt, ezt azonban nem kísérte megfelelő térszerkezeti fejlesztés.

A város szerkezetével és épületállományával kapcsolatos fejlesztések kiemelt célja **a nyugodt városi életforma hosszú távú felértékelődése**. Ennek előfeltétele az épített környezet olyan fejlesztése, amely összhangba hozza a város gazdasági- társadalmi-környezeti hatékonyságának növelését, az életminőség javítását és a város karakterének megtartását. E cél megvalósítása magában foglalja a helyi identitás erősítését a város karakterének feltárásával és fejlesztésével, a közterületek – mint a városi élet fő helyszíneinek – humanizálásával. Az elmúlt évtizedekben végbement fejlődés elsősorban a fürdő környéki területeket érintette, ezért a kiegyensúlyozott településszerkezet érdekében a város többi része is fejlesztéseket igényel, amellyel megőrizhető a város hagyományos mezővárosi karaktere – **a magas városi életminőség** biztosításával párhuzamosan.

A **hajdúszoboszlói imázs és identitás** újabb karakteres városképi elemek létrehozásával erősíthető. A városszerkezetben a közterek és a zöldterületek ilyen elemnek tekinthetők. A **közterületek revitalizálása és állapotuk javítása** egyrészt a két pólus közttereinek tudatos bővítését, minőségének emelését és „élettel telítését” jelenti a meglévő városközponti funkciók

erősítésével és új funkciók megtelepítésével, másrészt elengedhetetlen a nagy népsűrűségű lakótelep közterületeinek megújítása az épületek közötti területek parkosításával, a játszóterek felújításával és a parkolók esztétikusabb kialakításával. Mindezek eredményeként új közösségi terek jönnek létre.

További cél az **épületállomány megújításának folytatása**, amely esetében kiemelt szerepet játszik az alulhasznosított és/vagy nem megfelelő műszaki állapotban lévő **gazdasági és közfunkciókat betöltő épületállomány**. Ezen a területen a város hatásköre elsődlegesen a saját tulajdonában lévő ingatlanok rekonstrukciójára terjed ki. A cél az, hogy **a fizikai jellegű felújítások hozzájáruljanak az adott épület és az érintett városrész funkcióinak megerősítéséhez, bővítéséhez**.

A város **kiegyensúlyozott területi fejlődése** érdekében fontos, hogy az egymást zavaró funkciók (pl. iparterület és lakóövezet) térben elkülönüljenek egymástól (akár olyan környezethasználók közbeiktatásával, amelyek jellegüknél fogva nagyobb tűrést mutatnak a zavaró hatásokkal szemben). Ennek érdekében a nagyvárosi karakterelemként azonosítható városszéli kereskedelmi központok és iparterületek további fejlesztéseit elsősorban a meglévő gazdasági sűrűsödésekhez kapcsolódóan célszerű megvalósítani, a lakóterületek esetében pedig az intenzívebb, de túlszűfolttságot nem eredményező hasznosításra kell hangsúlyt fektetni – biztosítva ezáltal a fejlesztések és a (köz)szolgáltatások hatékonyságát, a negatív közlekedési hatások minimalizálását, valamint a zöldfelületek visszaszorulásának megállítását.

A fejlesztések hatására **a városi élet színvonala nő**, a helyi **lakosság identitása erősödik**. A jelenleg alulhasznált területek **intenzívebb hasznosítása** hozzájárul ahhoz, hogy a város megfelelő szinten tudja tartani térbeli terjeszkedést. A megújult közösségi tereknek, valamint a bővülő és javuló lakáskínálatnak köszönhetően **a város népességmegtartó ereje nő**.

3.2.2.3 T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálturisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével

Az endogén erőforrásokra épülő, élömlő munka-igényes idegenforgalom nagymértékben hozzájárul a város versenyképességéhez. Multiplikátor hatása a munkaerőpiacon, valamint a város és lakóinak bevételeiben egyaránt megmutatkozik. A turisztikai és rekreációs piaci jelenlét növeléséhez szükséges

- a város idegenforgalmi vonzerejének növelése új attrakciók létrehozása és a meglévők fejlesztése által,
- a kiszolgáló infrastruktúra és szolgáltatások (szállás- és vendéglátóhelyek) összehangolt fejlesztése,
- a turisztikai marketingkommunikáció intenzív és differenciált megvalósítása,
- az egészségturisztikai szolgáltatások fejlesztésének megalapozása komplex gyógyászati kutatás-fejlesztési tevékenységgel,
- valamint a turizmus helyi szervezeti rendszerének megújítása, idegenforgalmi hálózatok és egymásra épülő programcsomagok létrehozása.

Hajdúszoboszló legfőbb **turisztikai attrakciója** a kiváló minőségű gyógyhatású termálvízre épülő **strand-, gyógy- és élményfürdő**, amelynek folyamatos fejlesztésével a nemzetközi és hazai kínálatban egyedi turisztikai termék jött létre. Az egész évben széleskörű programokat nyújtó komplexum szolgáltatási kínálatát a különböző vendégkörök igényei alapján állították össze. A jövő idegenforgalmának alapja egyfajta **egészségturisztikai vertikum** kialakítása, amelyben a gyógyító, rehabilitációs, prevenciós és wellness-szolgáltatások egyaránt jelentős szerepet játszanak.

35. ábra: Az egészségturisztikai vertikum felépítése

Ahhoz, hogy a turisztikai övezet multiplikátor hatása a város egész területén és a környező településeken is megnyilvánuljon, elengedhetetlen **komplex rekreációs és szolgáltatási csomagok** összeállítása a vendégek számára – figyelembe véve az egyes célcsoportok eltérő szükségleteit. Ehhez mind időben, mind térben össze kell hangolni a települések és a szolgáltatók kínálatát a vendéglátás, a rendezvényszervezés (pl. esti kulturális programok) és az alternatív kikapcsolódási lehetőségek (pl. falusi és ökoturizmus, szórakozóhelyek, sport) terén egyaránt.

Az új, egymást támogató turisztikai elemek kialakításával párhuzamosan erősíteni kell a turisztikai marketing differenciált és célcsoport-orientált jellegét. Mindennek a feltétele a **turisztikai desztináció menedzsment** (Hajdúszoboszlói Turisztikai Nonprofit Kft.) megerősítése, amely a desztináció idegenforgalmi termékeit és szolgáltatásait integráltan kezelő partnerek (önkormányzatok, vállalkozások, szakmai és civil szervezetek stb.) hosszú távú, intézményesült együttműködésén alapul annak érdekében, hogy a vendég élményét, illetve a turizmusból származó hatásokat optimalizálják a fenntarthatóság szempontjainak figyelembevételével.

3.2.2.4 T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtésével

Hajdúszoboszló jelenlegi gazdasági struktúrája viszonylag egyoldalú: mind a város, mind a lakosság fő bevételi forrását az idegenforgalom és az ehhez kapcsolódó szolgáltatások jelentik. Az **egészségturizmus, mint húzóágazat** dominanciája a város gazdasági szerkezetében hosszú távon megkérdőjelezhetetlen, azonban gazdasági diverzifikáció nélkül Hajdúszoboszló fokozottan ki lesz téve a belföldi és a nemzetközi idegenforgalmi kereslet állandó változásának.

A lokális és térségi gazdasági stabilitás megteremtésének alapvető feltétele a környezetkímélő és fenntartható módon termelő és szolgáltató vállalkozások tartós jelenléte. Hosszú távon ez biztosítja a foglalkoztatási szint növelését, a lakosság gazdasági aktivitásának emelését, valamint a megfelelő és komfortos életminőség kialakítását. A **befektetés-ösztönzés** legfontosabb eszköze a kiszámítható és átlátható gazdasági környezet megteremtése, amely főképpen magas minőségű **pénzügyi és egyéb üzleti szolgáltatások** (pl. telekommunikációs hálózatok, banki szolgáltatások) biztosítását, illetve megfelelő nagyságú és kedvező infrastrukturális adottságokkal bíró iparterületek kialakítását jelenti, de szoros összefüggésben

áll a helyi munkaerőpiac összehangolt keresletével és kínálatával, azaz közvetetten az oktatási, képzési rendszer megújításával is.

A hosszú távú, fenntartható városi fejlődésben meghatározó fontosságú lesz az is, hogy a város milyen mértékben és milyen sikerességgel képes **a helyi kis- és középvállalkozásokkal együttműködni**. A helyi vállalkozásokra épülő **gazdaságfejlesztés** érdekében elsődleges szempont olyan KKV-ket támogató intézkedések kidolgozása, amelyek által gazdasági szerepük erősödik, versenyképességük fokozódik. Különösen fontos a helyi vállalkozások kooperációjának támogatása, a vállalkozásfejlesztési (pl.: technológiai fejlesztések) beavatkozások, a vállalkozói szellem előmozdítása, az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítése, valamint az új cégek alapításának ösztönzése.

A város előnyös közlekedés-földrajzi adottságát felhasználva Hajdúszoboszló hosszú távú gazdasági célja a XXI. századi, szolgáltatás alapú vállalkozói infrastruktúra és innovatív környezet megteremtése a nagyobb és folyamatos tökevonzás érdekében. A fő kitörési pontot **a termálvíz sokrétű gazdasági, energetikai és kutatás-fejlesztési célú hasznosítása** jelenti, amely lehetőséget nyújt nemzetközi vállalatok tartós megtelepedésére, Hajdúszoboszló ugyanis a telephelyek versenyében jelentős előnnyel rendelkezik az ún. „puha” telephelyi tényezők szempontjából.

Hosszú távon kiemelt jelentőségű olyan innovatív környezet kialakítása, amely biztosítja az alkalmazott kutatás-fejlesztési eredmények beépítését a fejlett vállalkozói üzemvitelbe. A kutatás-fejlesztés területén fokozottan építeni kell Hajdúszoboszló és Debrecen, kiemelten pedig a felsőoktatási intézmények, a kutatóhelyek és a vállalkozások együttműködésére, egyfajta **termálvízre épülő innovációs híd** kiépítésére.

Mindezek eredményeként Hajdúszoboszló gazdasági szerkezetének egyoldalúsága mérséklődik, megerősödik és sokoldalúbbá válik a **helyi vállalkozói szféra**, tartós tőkebekötés, egyenletesebb adóbevétel és növekvő hozzáadott érték termelés jelentkezik, ami kedvező munkaerő-piaci és – áttételesen – pozitív demográfiai folyamatokat eredményez (pl. szezonális munkanélküliség csökkenése, a képzett és vásárlóképes fiatal lakosság helyben maradása, a helyi társadalom kedvezőbb korösszetétele).

3.2.2.5 T5. A helyi gazdasági szféra igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés

A humánerőforrás általános fejlesztése a Hajdúszoboszlón és térségében élő lakosság helyzetére közvetlen hatást gyakorol, és a gazdaságilag-társadalmilag fenntartható fejlődés egyik alapfeltételét is jelenti. **A város versenyképességének és népességmegtartó erejének növelése** a tényleges és potenciális munkaerő képzettségi színvonalának és rugalmasságának jelentős emelése nélkül elképzelhetetlen. Ehhez **a képzési-oktatási rendszer egyes szintjein különböző fejlesztések szükségese**k:

A közoktatás színvonala Hajdúszoboszlón általánosságban jónak értékelhető, elsősorban az intézmények infrastrukturális felszereltsége esetében, illetve néhány speciális területen (pl. számítástechnikai, idegen nyelvi és helyismereti oktatás) indokolt a fejlesztés.

A gimnáziumi képzés keretében fontos a minőség – differenciált lehetőségeket és speciális szakmai elképzeléseket is figyelembe vevő – további javítása. Emellett erősíteni kell a gimnáziumok felsőoktatásra felkészítő funkcióját.

A szakképzési rendszer terén fel kell gyorsítani a helyi munkaerő-piaci igényeken alapuló modellváltást annak érdekében, hogy csökkenjen a fiatalok szelektív elvándorlása, valamint, hogy mérséklődjön a képzési kínálat és a munkaerő-kereslet közötti szakadék. Ezért a képzési kínálatban célszerű nagyobb hangsúlyt fektetni többek között a turisztikai, az egészségügyi, a logisztikai és a pénzügyi irányokra.

A helyi igényeknek megfelelő felsőfokú végzettséggel rendelkező szakemberek rendelkezésre állása érdekében a Debreceni Egyetemmel történő együttműködés keretében felsőfokú

képzések meghonosítása szükséges a településen kihelyezett képzési programok meghirdetésével.

Mindezek figyelembevételével a helyi gazdaság munkaerő-szükségletének kielégítése, a jellemzően szezonális munkanélküliség visszaszorítása, a külső befektetők letelepítése, a kis- és középvállalkozói szektor megerősítése az oktatás, valamint az át- és továbbképzések rendszerének összehangolt fejlesztése nélkül nem érhető el. Hajdúszoboszló gazdasági diverzifikációja, a külső gazdasági körülmények, a növekvő technológiai színvonal új képzettségeket és képességeket, valamint oktatási **intézményi infrastrukturális fejlesztéseket** követelnek. A változó igényeket csak a **gazdaság szereplőivel szorosan együttműködő**, rugalmas felnőttoktatási rendszer, a standard színvonalat biztosító gimnáziumi oktatás, valamint a szükséglet-orientált szak- és továbbképzési intézményrendszer képes figyelembe venni a kapcsolatok intézményesülésével. A fejlesztések eredményeként korszerű tudásbázissal rendelkező, szakképzett és minőségi munkaerő-piaci potenciál jön létre, amely elősegíti a gazdaság fejlődését és a helyi munkaerőpiac sajátos problémáinak hatékonyabb kezelését a szakpolitikai irányvonalaknak megfelelően.

3.2.2.6 T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése

Hajdúszoboszló járási központként széleskörű közigazgatási, hatósági feladatokat lát el, amelyek esetében **a minőség és a hozzáférhetőség javítása** kétféleképpen valósítható meg:

- a szolgáltatások és környezetük ügyfélbarát jellegének erősítésével,
- valamint az e-önkormányzat eszközeivel.

A város, jóllehet az előbbi területen is jelentős eredményeket ért el (Polgármesteri Hivatal hosszabb nyitva tartása, rugalmas ügyintézési lehetőségek, családbarát megoldások, a belső tér ügyfélbarát kialakítása), elsősorban a közigazgatás infokommunikációs fejlesztésével tűnik ki: élen jár a közigazgatás-korszerűsítési megoldások, az infokommunikációs technológiák alkalmazásában, számos eredeti termék kitalálója, bevezetője (pl. IKeR, ADATSZTÁR). Az igazgatásszervezési és infokommunikációs technológiai megoldások hatékonyan képesek támogatni az emberi munkát, költséghatékony, teljesítmény- és minőségorientált működést eredményeznek. A **hatékonyság és eredményesség** alapelve megmutatkozik az átlátható önkormányzati működésben, a magas szintű felhasználói elégedettségben, valamint a mérséklődő bürokráciában. Ennek keretében egyes üzleti és lakossági szolgáltatásokat kiemelten kell kezelni:

- mind a magánszemélyek, mind az üzleti szféra szereplői számára megbízható, **interoperabilis és egymást kiegészítő közszolgáltatásokat** kell biztosítani, amelyek például a tartózkodási helytől függetlenül lehetővé teszik az elektronikus személyazonosítást;
- az e-önkormányzati eszközökkel erősíthető az **aktív állampolgári részvétel** megteremtve a demokratikus döntéshozás alapját.

A közigazgatás korszerűsítésével a város és a környező települések lakosai – a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokhoz tartozó személyek is – egyszerűen, ún. infomentorok segítségével hozzáférhetnek a biztonságos és megbízható elektronikus e-kormányzati szolgáltatásokhoz, amelyeknek négy szintjét különböztük el:

- az első elektronikus szolgáltatási szinten („jelenlét”) olyan információs, tájékoztató szolgáltatás valósul meg, amely szűk, általános információkat nyújt az ügyintézés lépéseiről és az ahhoz szükséges dokumentumokról;
- a második elektronikus szolgáltatási szint („interakció”) az egyirányú interakciót biztosítja, amely az előzőhöz képest az ügyintézéshez szükséges iratok, nyomtatványok

letöltését, és azok ellenőrzéssel vagy ellenőrzés nélküli elektronikus kitöltését is lehetővé teszik, a dokumentum azonban csak hagyományos módon nyújtható be;

- a harmadik elektronikus szolgáltatási szint („tranzakció”) már lehetővé teszi a kétirányú interakciót, amely közvetlen vagy ellenőrzött kitöltésű dokumentum segítségével történő elektronikus adatbevitelre és az adatok ellenőrzésére terjed ki, az ügyintézésnek nem feltétele a személyes jelenlét, de a kapcsolódó közigazgatási döntés közlése, valamint az illeték- vagy díjfizetés tradicionális módon lehetséges;
- a negyedik elektronikus szolgáltatási szint („transzformáció”) biztosítja a teljes on-line tranzakciót (ügyintézési folyamatot) a közigazgatási döntés közléséig, illetve az elektronikus illeték- vagy díjfizetésig.

A közigazgatás ügyfélbarát jellegének erősítésének eszközei a **közösségi hozzáférési helyek**, a nyilvános informatikai csomópontok és a közterületi ingyenes internet-hozzáférés kialakítása, amelyek használatában a város aktív segítséget nyújt a lakosságnak. Mindezek hatására összességében emelkedik a város és a környező települések lakosainak komfortérzete és életminősége, erősödik helyi identitásuk, csökkennek a szolgáltatások elérhetőségében fellelhető különbségek, javul a partnerség és az együttműködés az önkormányzat és a lakosság között, valamint jelentős mértékben **megerősödik Hajdúszoboszló térségi szerepköre**.

3.2.2.7 T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése

Hajdúszoboszló kulturális és közösségi élete a turisztikai dominanciának köszönhetően sajátos kettősséget mutat: a programok többsége a nyári időszakban kerül megrendezésre, elsődleges céljuk a turisták igényeinek kiszolgálása. Emiatt a helyi lakosok, akik egyébként közvetlen és közvetett haszonélvezői az idegenforgalomnak, háttérbe szorítva érezhetik magukat. Ennek ellensúlyozására kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy rendszeresen lehetőségük nyíljon közösségi, kulturális, sport és egyéb szabadidős programokon való részvételre.

Ahhoz, hogy Hajdúszoboszló elősegítse a **kulturális és szabadidős kínálat minőségi és mennyiségi fejlődését**, tovább kell folytatni a már megkezdett tevékenységeket, infrastrukturális és tartalmi fejlesztéseket:

- helyi szellemi és tárgyi értékek fizikai védelme és ahol lehetséges, funkcionális megújítása,
- országos és helyi védettségű műemlékek védelme,
- hagyományörzés és -ápolás,
- nemzetközi és helyi érdeklődésre egyaránt számot tartó rendezvények szervezése,
- civil közösségek közösségi és kulturális kezdeményezéseinek támogatása,
- sportolási és egyéb szabadidős szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítása és a kínálat bővítése.

Önmagában a fenti tevékenységek folytatása azonban nem elegendő, hiszen a lakosság aktív részvételéhez és a turizmus kulturális vonulatának fejlesztéséhez elengedhetetlen a **város szellemi és művészeti értékeinek közismertté és elismertté tétele**, a programkínálat időbeli tervezése és összehangolása, továbbá a szolgáltatások illeszkedése a célcsoport elvárásaihoz és szükségleteihez.

A kultúra, a közművelődés és a rekreációs lehetőségek fejlesztése Hajdúszoboszlón nem csak cél, hanem eszköz is ahhoz, hogy

- erősítsék a helyi közösség társadalmi kohézióját és identitástudatát,

- csökkentsék a látens konfliktusokat a helyi társadalom és a vendégek között,
- kiegészítő kínálatot teremtsenek a turisták számára meghosszabbítva ez által az itt-tartózkodás idejét.

A program **eredményeként** színesebbé válik a város arculata, tovább bővül a programkínálat, gyakoribbá válnak a civil önszerveződések és a „bottom up” kezdeményezések, valamint erősödik a pozitív értelemben vett lokálpatriotizmus, ami összességében nemcsak a helyi lakosság számára jelenti az életminőség emelkedését, hanem hozzájárul a turisztikai vonzerő növekedéséhez is.

3.2.2.8 T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése

A lakosság jobb egészségi állapotának elérésében kiemelt jelentőséggel bírnak a **preventív tevékenységek**, vagyis a szűrések, az egészséges életmód és táplálkozás terjesztése, valamint a lelki egészségvédelem – különös tekintettel a szív- és érrendszeri megbetegedések vonatkozásában. Kiemelten fontos a középkorúak részvételének növelése az egészségügyi szűréseken különböző programok és térítésmentes szűrővizsgálatok szervezésével, így elérhető egyfajta szemléletváltás, miszerint a szűrések hasonlóan fontosak, mint a gyermekkorú védőoltások, amelyeken a részvételi arány 98-100%. Az egészségügyi felvilágosító programok másik célcsoportját az iskolai tanulók jelentik. Az egészségfejlesztési nevelő tevékenység beépülése a közoktatási programokba számottevően hozzájárulhat a lakosság egészségtudatosságának erősödéséhez különösen a drogmegelőzés, a szexuális felvilágosítás, az egészséges táplálkozás és az önvizsgálatok (pl. emlőszűrés) esetében. Mivel a környezeti ártalmak jelentős szerepet játszanak a lakosság egészségi állapotának alakulásában, ezért célszerű a környezet-egészségügy és a megelőzés kapcsolatát erősíteni.

Az **egészségügyi ellátó rendszer hatékonyságának növelése** érdekében fontos a felnőtt háziorvosi praxisok felszereltségének javítása, egyes szakterületeken a gép- és műszerpark fejlesztése, valamint a kapacitások bővítése (pl. a lakosság korstruktúrájának változása miatt gerontológiai ellátó hálózat). A cél elérése érdekében szükséges az alapellátás és a szakellátás közötti kapcsolatok erősítése, a lakossági monitoring kiépítése, továbbá minőségbiztosítási rendszerek bevezetése, ami elősegíti a színvonalas, **betegközpontú és transzparens egészségügyi ellátás** kialakulását. Speciális adottságainak köszönhetően Hajdúszoboszló a jövőben nagyobb szerepet tölthet be az **egészségügyi rehabilitáció** területén, amely nemcsak a helyi lakosságot szolgálja ki, hanem nagymértékben épít a városba érkező gyógyturistákra is. A **komplex egészségipar** kialakításához szoros együttműködést célszerű kialakítani a Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrumával, továbbá ösztönözni kell a speciális magánpraxisok megtelepedését a városban.

3.2.2.9 T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával

A szociális felzárkóztatás és a társadalmi kohézió keretében Hajdúszoboszló célként tűzi ki, hogy minden rászoruló lakója számára legyenek elérhetőek azok a jogszabályokban rögzített ellátási formák, amelyek a szociális biztonságot garantálják, és minőségi ellátást biztosítanak, továbbá, hogy a szociális szektor működése magas szinten feleljen meg a szakmai kritériumoknak és eredményesen, hatékony formában nyújtson szolgáltatásokat a klienseknek. Ezeket a célokat szolgálják a szociális szolgáltatások alapelvei:

- **szükséglet-orientáltság:** a városlakók, kiemelten a különböző hátrányos helyzetű csoportok (nők, munkanélküliek, csökkent munkaképességűek, fogyatékosok, a cigányság, hajléktalanok) megváltozott igényeinek, szociális szükségleteinek figyelembevételével kell kialakítani a szolgáltatások rendszerét;

- **minőség:** a meglévő ellátások fejlesztése a dolgozók szakmai felkészültségének és igényességének növelésével, az intézmények szervezeti-irányítási rendszerének korszerűsítésével;
- **hatékonyság:** a szociális szolgáltatások biztosításában erősíteni kell az önkormányzat felelősségét, ugyanakkor a feladatok ellátásában hangsúlyosabbá kell tenni – ellátási szerződések alapján – a civil és egyházi szervezetek részvételét, aminek keretében a hatékonyság érvényesülésére kell törekedni;
- **szektorok közötti együttműködés:** a különböző problémák, esetek bonyolultsága és komplex kezelése igényli az egyes ellátási típusok és szolgáltatások egymásra épülését, egymás melletti működését, hálózatba szerveződését.

A fenti alapelvek maximális figyelembevételével a **szociális biztonság javításának célterületei** a következők:

- területileg szegregált szegénytelepek kialakulásának megakadályozása Hajdúszoboszló veszélyeztetett területein, hosszútávon az érintett városrészek infrastrukturális problémáinak megszüntetése;
- a hátrányos helyzetűek munkaerőpiacra való beilleszkedésének támogatása, foglalkoztatási lehetőségeinek feltárása, koordinálása és tartós bővítése;
- a család- és gyermekvédelmi tevékenység javítása;
- a szociális ellátórendszer intézményeinek infrastrukturális fejlesztése;
- a szociális, oktatási és egészségügyi ellátás integrált megközelítése a hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása érdekében;
- a hátrányos helyzetű csoportok elfogadottságának erősítése, toleranciaprogramok megvalósítása.

Mindennek **eredményeként** nagyobb mértékben megvalósul mind az alap-, mind a szakellátások esetében a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés, azonosíthatóvá és elérhetővé válik a legrászorultabb, legvesélyeztetettebb társadalmi réteg, előtérbe kerül a saját környezetben történő gondozás, összességében pedig **mérsékelhető a társadalmi kirekesztődés kockázata**.

3.2.3 Területi célok

A hajdúszoboszlói területi célok kijelölését, a városrészek felosztását egy településszerkezeti és funkcionális tényező befolyásolta, a település **egyedi, kétpólusú szerkezete**, valamint a **pólusok közötti sajátos funkciómegosztás**:

- a város északi-északkeleti részén elhelyezkedő HungaroSpa Hajdúszoboszló Gyógyfürdő egy olyan komplex, szolgáltatásokkal nagy mennyiségben és magas minőségben ellátott üdülőövezet kialakulását indukálta, amely a vendégek számára a nyári időszakban ténylegesen központként funkcionál;
- a város – térbeli szempontból – központi része elsősorban a közszolgáltatások elérését és igénybevételét teszi lehetővé főként a helyi lakosság számára, a turisták csak alkalmanként keresik fel a belvárost, központi funkcióját elsősorban az idegenforgalmi idényen kívül tölti be.

A két „városközpont” tehát nemcsak földrajzi értelemben, hanem funkcionálisan is elkülönül egymástól, más célcsoportok igényeit elégíti ki, ráadásul eltérő időben.

A területi célok az alábbi városrészekhez kapcsolódnak:

- a két központi szerepkörű városrész mellett

- egy, a belváros és a turisztikai övezethez egyaránt kapcsolódó, vegyes hasznosítású, de zömében lakófunkciójú városrész,
- egy, a belvárost körbefogó, nagy kiterjedésű lakóövezetet
- és egy egyéb városrészt jelöltünk ki, amely többnyire a város külterületi részeit foglalja magában.

A 2-3 éves – helyenként hosszabb – időtartamra szóló területi (városrészi szintű) célok meghatározása az egyes városrészek átfogó gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetfeltárása, valamint az azokra épülő SWOT-elemzések alapján történt meg. A folyamat során kirajzolódtak azok a funkciók, amelyek esetében további fejlesztésekre, esetlegesen visszafelvezetésekre van szükség, így megvalósítható **a város kiegyensúlyozott területi, gazdasági és társadalmi fejlődése**. Összességében az alábbi megállapítások tehetők:

A város teljes területén szükség van **közösségi jellegű fejlesztésekre**, amelyek volumene, hatóköre és célcsoportja értelemszerűen különböző (pl. más típusú közösségi terekre van szükség a belváros, a turisztikai zóna vagy a lakóövezet esetében).

Bizonyos típusú fejlesztésekre csak a **belvárosban** van szükség (pl. közigazgatási funkciók megerősítése). Mindez része a **közzolgáltatási és közfeladat-ellátási rendszer optimalizálásának**, ami hatékonyabbá teheti a város működését. Az **üdülő övezet** turisztikai, kereskedelmi és egyéb szolgáltató funkcióinak erősödése egy viszonylag spontán, a piaci kereslet és kínálat által vezérelt folyamat, amelynek koordinációjára a városnak csak korlátozottan nyílik lehetősége. A cél az, hogy **a város kétpólusú szerkezete oldódjon** a két központi funkciójú rész térbeli és funkcionális összekötésével. Ezáltal elérhető, hogy a városrészek – a funkciók és használók vonatkozásában is – kiegyensúlyozottabb területi, időbeli és társadalmi megoszlást mutassanak.

A lakóövezetek esetében nem elsődleges cél újabb, jelentős kiterjedésű területek bevonása a lakófunkcióra, sokkal inkább az **intenzívebb, de zsúfoltságot nem eredményező beépítésre** és a **lakásállomány megújítására** kell figyelmet fordítani, aminek pozitív hatásai környezeti és gazdasági szempontból egyaránt megmutatkoznak (pl. lakóövezeti zöldfelületek csökkenésének megállítása, illetve a közművek és közzolgáltatások hatékonyabb fenntartása). A város egyes részein szükség lehet új építési telkek kialakítására.

A **lakótelepi beépítésű területek esetében** elengedhetetlen a **közterületek rehabilitációja** és a lakásállomány **energiahatékonysági korszerűsítése** és a közintézmények infrastruktúrájának és szolgáltatásainak átfogó fejlesztése.

A **kertvárosias és falusias jellegű városrészekben** a cél a minél egységesebb karakter kialakítása és fenntartása úgy, hogy a domináns lakó-, illetve üdülőfunkciót egyrészt infrastrukturális fejlesztésekkel kell erősíteni, másrészt szolgáltatási, kereskedelmi funkciókkal kell kiegészíteni.

Kereskedelmi és szolgáltatási fejlesztéseket egyfelől a város két központi jellegű részén, másfelől a forgalmasabb, bevezető útvonalak mentén célszerű végrehajtani, ezek jellege azonban alapvetően különbözik egymástól: a belvárosban a kisebb, egyedi arculattal rendelkező üzleteknek kell teret biztosítani, míg szükség esetén a peremterületek adhatnak helyet a nagyobb területű bevásárlóközpontoknak úgy, hogy azok ne eredményezzék a helyi kiskereskedők hátrányba kerülését.

Az **ipari jellegű területek** esetében cél az elérhetőség javítása, a meglévő területek rehabilitációja és/vagy intenzívebb hasznosítása, új területek bevonása, kiemelt figyelmet fordítva arra, hogy a lakó- és turisztikai övezetektől távol helyezkedjenek el.

A **jó talajviszonyokkal rendelkező külterületeken** szükség van a mezőgazdasági funkció erősítésére, így a város ellátásában a helyi termékek a jelenleginél nagyobb szerephez juthatnak.

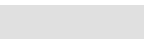
A **zöldfelületek minőségi és mennyiségi fejlesztése** a közterek és parkok differenciált megújításával valósítható meg, míg a külterületeken az extenzív mezőgazdasági területek kiterjesztése és az erdősítés jelent megoldást.

A **közlekedési funkció** erősítését ott tüntettük fel a táblázatban, ahol új elkerülő, tehermentesítő és/vagy gyűjtő utak kiépítése várható.

Mindezek a megállapítások a városrészi célok háttérét és kontextusát alkotják, ami hozzájárul ahhoz, hogy a városrészek közötti különbségek a konzisztens célok megfogalmazásával és megvalósításával csökkenjenek.

30. táblázat: Hajdúszoboszló városrészeinek fejlesztendő/háttérbe szorítandó funkciói

Funkció	1. Belváros	2. Turisztikai övezet	3. Délkeleti, vegyes hasznosítású városrész	4. Lakógyűrű	5. Egyéb területek
Ipari, logisztikai					
Kereskedelmi					
Mezőgazdasági					
Zöldfelületi, környezeti					
Turisztikai, rekreációs					
Közlekedési, távközlési					
Közösségi					
Közigazgatási					
Humán szolgáltatási					
Lakó					
Város(rész)-központi					

Jelmagyarázat: fejlesztendő funkció háttérbe szorítandó funkció

3.2.3.1 V1. A belváros funkcionális megújítása és térbeli kiterjesztése a kiegyensúlyozott városi fejlődés érdekében

A belváros esetében a cél a városközponti területek megújításával és kiterjedésével egy egységes arculatú, sajátos szerkezetű, élénk, modern és kereskedelmi, gazdasági és közszolgáltatási szempontból funkcionálisan megerősödött városmag kialakítása annak érdekében, hogy a város lakossága, valamint a városba érkező munkavállalók és turisták – mint a fejlesztés elsődleges célcsoportjai – (újra) felfedezzék és intenzívebben használják a belvárosi területeket. Ehhez többek között

- további forgalommentes övezeteket kell kialakítani,
- turizmust támogató hangulatos városmag és minőségi épített környezetet kell létrehozni,
- bővíteni kell a kiskereskedelmi egységek és vendéglátóhelyek színvonalas és változatos kínálatát;
- a meglévő közösségi tereket és zöldterületeket élővé és összefüggővé kell tenni,

- revitalizálni kell az alulhasznosított területeket,
- meg kell őrizni a városmag hagyományos beépítettségű területeit.

Hajdúszoboszló már bemutatott kétpólusú szerkezetének oldása a város kiegyensúlyozott működésének és fejlődésének alapvető előfeltétele. A településszerkezet optimalizálásához szükséges a **városmag központi funkcióinak bővítése és erősítése**. Ezt a folyamatot háromféleképpen lehet elősegíteni:

- a közlekedési rendszer átalakítása: a belváros közlekedési túlterheltsége a 4. számú főút kiépítésével ugyan nagymértékben csökkent, ettől függetlenül – a motorizáció és a közigazgatási, közszolgáltatási funkciók koncentrációja miatt – a forgalom további növekedése várható;
- a városmagban lévő intézmények megújítása: a közintézmények infrastrukturális rekonstrukciója mellett elengedhetetlen a szolgáltatások minőségi fejlesztése is;
- a közterek és parkok közösségi célú használatának megerősítése: Hajdúszoboszló központjában a Hősök tere, a Kálvin tér, a mozi körüli terület és a Halasi Fekete Péter tér rekonstrukciójával és összekötésével egy kibővült és egységes arculatú városmag jön létre.

3.2.3.2 V2. A turisztikai városrész átfogó fejlesztése és bekapcsolása a város mindennapi életébe

A Turisztikai városrész esetében elsődleges cél a városrész átfogó – elsősorban magánforrások bevonásával megvalósuló – fejlesztése, aminek köszönhetően a városrész jobban kapcsolódhat a helyi lakosság hétköznapi életébe annak érdekében, hogy a városrész intenzív használata ne korlátozódjon az idegenforgalmi időszakokra. Mindehhez a fürdő környéki területek turisztikai, rekreációs és zöldfelületi funkciójának megerősítése szükséges az idegenforgalmi attrakciók és fogadási feltételek átfogó mennyiségi és minőségi javításával, valamint vonzó városrész-központi területek kialakításával. A turisztikai kínálat és a fogadási feltételek folyamatos fejlesztésével, valamint a városon belüli és kívüli intenzívebb együttműködéssel elérhető, hogy a minél nagyobb számban érkező vendégek hosszabb időt töltsenek Hajdúszoboszlón. A lehetséges fejlesztések célcsoportját elsősorban a város lakossága, a potenciális turisták és a városrészben működő, illetve ott befektetni szándékozó vállalkozások alkotják.

3.2.3.3 V3. A délkeleti vegyes hasznosítású városrész puffer szerepének erősítése a turisztikai és a közszolgáltatások fejlesztésével

A délkeleti városrész célkitűzése a kedvező – a két városmag központi területéhez közeli – elhelyezkedésre építve a városrész vonzerejének növelése a települési környezet minőségi megújításával, ami magában foglalja a közintézmények rekonstrukcióját, a közszolgáltatások színvonalának emelését, a közterek, parkok, játszóterek kialakítását és rendezését, valamint a turisztikai szolgáltatások magán-erős fejlesztését. A városrész frekvenciált részein a vendégfogadási feltételek további bővülésével lehet számolni, amit az épített, a természeti és a vállalkozói környezet javításával lehet megvalósítani, azaz a városrészi beavatkozások közvetett célcsoportjába a turisták is beletartoznak. A kereskedelmi és szolgáltató funkciók erősítésével a Debreceni útfél menti forgalom „lefölözése” is megtörténhet. Mindezt úgy kell megvalósítani, hogy a városrész népességének érdekei (pl. nyugodt lakókörnyezet) ne sérüljenek.

3.2.3.4 V4. A lakóövezet épített és társadalmi környezetének minőségi javítása intenzívebb hasznosítással, a közösségi funkciók erősítésével és szociális jellegű beavatkozásokkal

A lakóövezet célja a nagyterjedésű, zömmel lakófunkciójú városrész környezetének és ellátottságának minőségi javítása

- a közszolgáltatások szükséges mértékű fejlesztésével,
- a hiányzó közüzemi hálózatok kiépítésével,
- megfelelő közösségi terek kialakításával,
- valamint a beépítettség intenzívebb, de ésszerű növelésével

valósítható meg. A városrész esetében kiemelt figyelmet kell fordítani a szegregációval veszélyeztetett területek infrastrukturális felzárkóztatására és az ott élők fokozott társadalmi integrációjára. A városrész déli és nyugati részén megerősödik a kereskedelmi és a szolgáltató – esetleg az ipari – funkció.

3.2.3.5 V5. A külterület multifunkcionalitásának megőrzése kiemelt figyelmet fordítva a fenntartható hasznosításra

Hajdúszoboszló változatos adottságokkal rendelkező és nagy kiterjedésű külterületén a cél a multifunkcionalitás megőrzése oly módon, hogy

- a városrész természeti értékeit fenntartható módon megóvjuk,
- a hagyományos életforma megőrzésével az egész város számára egyfajta rekreációs és agrárbázist (biogazdálkodás) jelentsen,
- az ipari területek bővítésével hozzájáruljon a város munkaerő-keresletének erősödéséhez.

A 100. számú vasútvonaltól délre elhelyezkedő zártkerti térség esetében cél a megfelelő infrastrukturális ellátottság és a kedvezőbb megközelíthetőség biztosítása. Ez előfeltétele a terület belterületbe vonásának, de ettől függetlenül is kiemelt figyelmet kell fordítani az ott élők társadalmi integrációjának elősegítésére. Újabb ipari hasznosítású területeket a Szováti út mentén a vasúttól délre a „déli ipari kapuban” célszerű kialakítani oly módon, hogy megfelelő véderdősítéssel mérsékelhető legyen a terület városképet zavaró karaktere. Mindez az egész város és lakosságának gazdasági életére és környezeti minőségére is jelentős hatással lesz, ami egyrészt kiegyensúlyozottabb gazdasági szerkezetet és stabilabb munkaerő-piaci viszonyokat eredményez, másrészt stabilabb ökológiai állapothoz vezethet.

3.3 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A megvalósítandó városrészi célkitűzések hozzájárulnak a város középtávú tematikus céljainak teljesüléséhez. A területi és tematikus célok együttesen segítik elő az átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését.

A következő táblázat összefoglalóan mutatja be a tematikus és területi célok közötti összefüggéseket.

31. táblázat: A tematikus és a területi célok közötti összefüggések

Területi célok Tematikus célok	V1. A belváros funkcionális megújítása és térbeli kiterjesztése a kiegyensúlyozott városi fejlődés érdekében	V2. A turisztikai városrész átfogó fejlesztése és bekapcsolása a város mindennapi életébe	V3. A délkeleti vegyes hasznosítású városrész puffer szerepének erősítése a turisztikai és a közszolgáltatások fejlesztésével	V4. A lakóövezet épített és társadalmi környezetének minőségi javítása intenzívebb hasznosítással, a közösségi funkciók erősítésével és szociális jellegű beavatkozásokkal	V5. A külterület multifunkcionalitásának megőrzése kiemelt figyelmet fordítva a fenntartható hasznosításra
T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása					
T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében					
T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálturisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével					
T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtésével					
T5. A helyi gazdasági szféra igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés					
T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése					
T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése					
T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése					
T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával					

Jelmagyarázat:

erős kapcsolódás

gyenge kapcsolódás

3.4 Célhierarchia és a célok számszerűsítése

Hajdúszoboszló Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának célrendszerében a különböző szintű célok egymásra épülnek és egyértelműen kiegészítik egymást:

36. ábra: Hajdúszoboszló Integrált Településfejlesztési Stratégiájának célrendszere

4 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és lehatárolás indoklása

Hajdúszoboszló Város Önkormányzata városfejlesztési tevékenységei során arra törekszik, hogy az EU által társfinanszírozott város rehabilitációs programokon kívül is a lehető legtöbb támogatási forrást és magántőkét mozgósítani tudja, annak érdekében, hogy a város fejlődése területileg kiegyensúlyozott legyen, azaz a városrészi célok teljesítéséhez kapcsolódó projekteket minél nagyobb arányban végrehajtsa – elősegítve ezáltal a városon belüli területi különbségek csökkenését (arányos városfejlesztés elve).

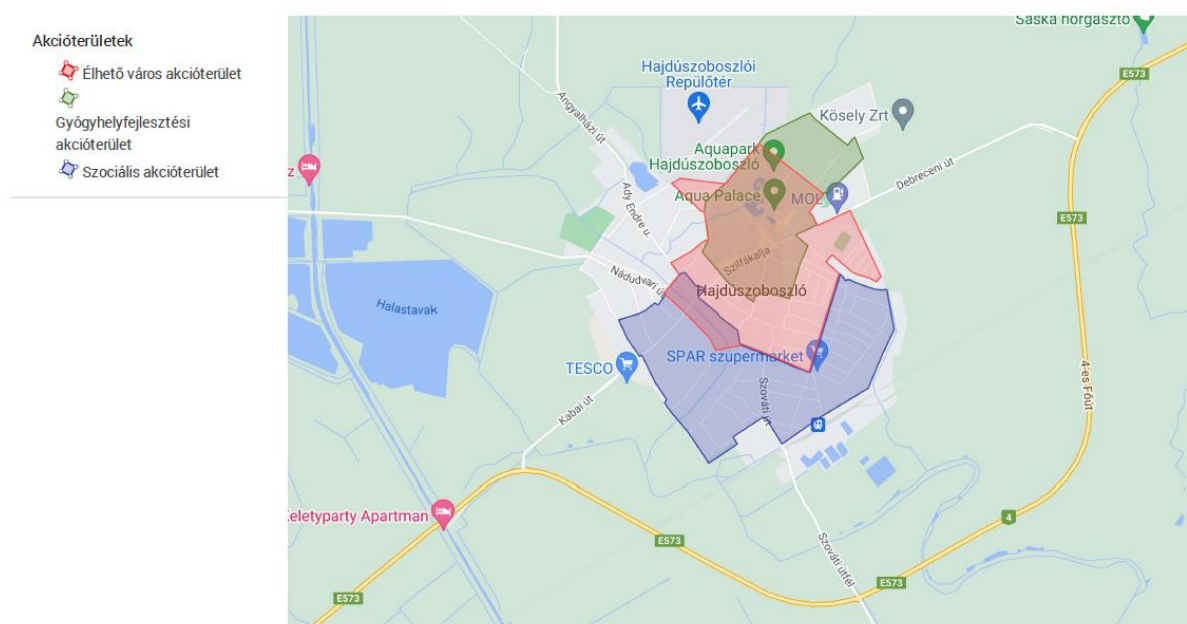
Mindezek mellett a konkrét, gyakorlati beavatkozásokat térbelileg fókuszáltan, pontosan azonosított területeken kell végrehajtani a valódi hatásosság érdekében. Ennek megfelelően a tevékenységeket akcióterületekre kell összpontosítani, amelyek **a településfejlesztés funkcionális magjaiként** szolgálnak. A településfejlesztési akcióterületek kijelölése tehát nem jelenti azt, hogy mindössze ezekben a városrészekben történnek átfogó fejlesztések, hiszen az önkormányzat egyéb projektjei és pályázatai, valamint a magánszféra beruházásai Hajdúszoboszló teljes területét érinteni fogják.

A fejlesztési akcióterületek kijelölése során az alábbi **alapelveket** vettük figyelembe:

- az akcióterületek teljesítsék legalább a minimálisan előírt követelményeket az ellátandó funkciók, illetve a társadalmi mutatók tekintetében;
- az akcióterületek kiterjedése ne legyen eltúlzott, csak azok az utcák kerüljenek bele, amelyek a fejleszteni kívánt épületek, intézmények és közterek, valamint a lehetséges magánberuházások miatt valóban indokoltak;
- az akcióterületek megjelenésében minél homogénebbek, térbelileg pedig koncentráltak legyenek;
- funkcionális szempontból az akcióterületek egy egységet alkossanak úgy, hogy a funkcióváltásra/bővítésre megfelelő helyszínt kínáljanak;
- a kijelölt akcióterületen a lehető legnagyobb addicionális hatást érjük el a magántőke mobilizálásával és a helyi lakosság mozgósításával.

Mivel a városrészek elemzéséből világosan kiderült, hogy a **Hajdúszoboszló fejlődését leginkább dinamizáló városrészek a Turisztikai városrész és a Belváros**, emellett **cél a szegregált területek lakosságának társadalmi-gazdasági felzárkóztatása**, a városvezetés úgy döntött, hogy az alábbi három akcióterületet jelöli ki a jelen ITS keretében:

- Élhető Város akcióterület,
- Gyógyhelyfejlesztési akcióterület,
- Szociális városrehabilitációs akcióterület.

37. ábra: Hajdúszoboszló településfejlesztési akcióterületei

Forrás: saját szerkesztés

E kijelölt akcióterületek mellett kirajzolódnak olyan további területek, amelyek fejlesztése vagy a fenti időszakon kívül (pl. a 100. számú vasútvonaltól délre fekvő, potenciálisan ipari fejlesztésű területek), vagy más pályázati forrásból, önerőből, illetve magántőkéből valósul, valósulhat meg:

- A jellemzően **a város déli és nyugati részén elhelyezkedő gazdasági-kereskedelmi fejlesztési területek** esetében a város szerepe többnyire nem terjed tovább a szükséges rendezési, szabályozási feladatok elvégzésénél, a proaktív befektetés-ösztönzésnél és a lehetséges tervalkuk megkötésénél. Azaz ezek a városrészek és ingatlanok akcióterületként nem értelmezhetők, de a város gazdasági fejlődése és munkaerő-piaci stabilitása szempontjából kiemelt jelentőséggel bírnak.
- Szintén fontosak a **külterületi zártkerti részek**: a hátrányosabb helyzetű lakosok egy része pénzügyi kényszer miatt ezekre a területekre költözik, azaz a viszonylag kedvezőtlen közüzemi és közlekedési infrastruktúrával rendelkező városrészeket szegregációs folyamatok fenyegetik. Jóllehet ezek – a városrehabilitációs feltételek miatt – várhatóan nem vonhatóak be az akcióterületi fejlesztésekbe, de fontos fejlesztési területnek tekintendők.
- A **szociális célú településfejlesztés** egyik célterülete a Belvárosban található, iparosított technológiával épült lakóépületek. Ezek energiahatékonysági korszerűsítése a központi panelprogram támogatásának bevonásával valósítható meg. Szintén a szociális jellegű beavatkozásokhoz kapcsolódhatnak a hagyományos építésű krízisterületek. Jóllehet, telepszerű lakókörnyezet nincs a városban, az önkormányzat fontosnak tartja a hátrányos helyzetű lakosság társadalmi-gazdasági felzárkóztatását, így kiemelt figyelmet fordít ezen célterületekre is.

A projektek rendszerének kialakítására két fő szempont figyelembevételével került sor:

- a város jövőbeli fejlesztési irányait meghatározó integrált településfejlesztési stratégia kereteihez, tartalmi követelményeihez való illeszkedés, megfeleltetés, valamint
- a korábban már megfogalmazott átfogó célokkal való összhang.

Az egyes akcióterületeken, valamint az akcióterületeken kívül tervezett fejlesztések előkészítettsége eltérő: egyes projektek már a konkrét előkészítés fázisában vannak, míg mások csak ötlet szintjén léteznek. A városfejlesztési programok és konkrét tevékenységek részletes meghatározása az akcióterületi, illetve projekt-szintű tervezés feladata lesz, amelyet – pályázati forrásból megvalósítani tervezett fejlesztések esetén – akkor célszerű elindítani, ha a források megszerzésének feltételei ismertté válnak. Az akcióterületi fejlesztéseket ideális esetben integrált projektek keretében célszerű végrehajtani, de szükség esetén egy-egy jelentősebb projektem kiemelésével is beindíthatók a pozitív irányú változások, és jelentős eredmények érhetők el.

4.2 Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása

4.2.1 Élhető Város akcióterület

A belváros területén 2014-ben zárult egy integrált funkcióbővítő városrehabilitációs projekt, amelynek keretében jelentős infrastrukturális és egyéb beavatkozásokat hajtottak végre. A 2014-2020 közötti európai uniós támogatási időszakban a „(H)ősök terein – Kálvin tér és környezetének megújítása Hajdúszoboszlón” elnevezésű projekt is ezt a területet érintette. Fontos a fejlesztések átgondolt folytatása és kiterjesztése. Az újonnan kijelölt akcióterület a már folyamatban lévő fejlesztések és a felmerült igények alapján átfedésben van a korábbival.

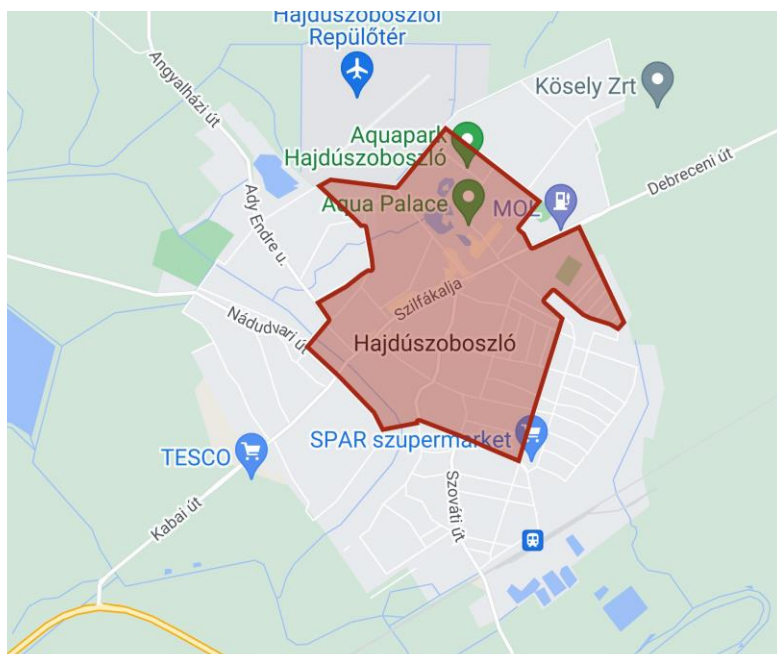
Az Élhető Város akcióterület legfontosabb funkciói a következők:

- oktatási-nevelési, szociális intézmények (Zichy Géza Zenei Alapfokú Művészeti Iskola, Gönczy Pál Református Sport és Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Közgazdasági Technikum, Szép Ernő Középiskolai Kollégium, Éltes Mátyás Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon, Mesevár Óvoda (Kovács Gyula u. 24.), Aprónép Óvoda (Rákóczi u. 21.), Hajdúszoboszlói Gyermeksziget Bölcsőde (Rákóczi u. 23-25.), Anna Idősek Otthona);
- közösségi, kulturális, egyházi intézmények (Bocskai Rendezvényközpont, Bocskai István Múzeum, Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ, Gyermek és Ifjúsági Ház, református templom, római és görög katolikus templom),
- hatósági intézmény (Járásbíróság, HBM-i Kormányhivatal Járási Hivatal, Katasztrófavédelem, Rendőrkapitányság, Polgármesteri Hivatal),
- gazdasági funkciók (piac, kiskereskedelmi üzletek, szolgáltatók, posta),
- városi funkciók (közterek, parkok, parkolók).

4.2.1.1 Az akcióterület tervezett tevékenységei

Az Élhető Város akcióterületen, a városközpont megújításának következő ütemeként az alábbi fő projektek megvalósítását tervezzük.

38. ábra: Az Élhető Város akcióterület lehatárolása

Forrás: saját szerkesztés

32. táblázat: Az Élhető Város akcióterületen tervezett főbb tevékenységek

Azo- nosító	Tervezett tevékenységek	Érintett funkciók	Becsült költség (Ft)
ÉV1	Szilfákajla és Bányász utca közötti park rekonstrukciója Hajdúszoboszlón	zöldfelületi/környezeti, turisztikai/rekreációs, közösségi, városközponti	53,8 millió
ÉV2	Okosmegoldások és a Hóvirág utca infrastrukturális fejlesztése Hajdúszoboszlón	zöldfelületi/környezeti, közösségi, közlekedési, közigazgatási	500 millió
ÉV3	Gázláng Pálya zöld infrastrukturális fejlesztése Hajdúszoboszlón	zöldfelületi/környezeti, turisztikai/rekreációs, közösségi, közlekedési, városközponti	500 millió
Az akcióterületi fejlesztések tervezett költségvetése összesen			1 053,8 millió

A projektsomag a városközpont és a környező területek funkcióinak megújítására és bővítésére irányul. **Szilfákajla és Bányász utca közötti park** teljes megújítását szolgálja a zöldfelület rekonstrukciója, fák és cserjék metszése, szükség esetén irtása és újak telepítése. A kandeláberek cseréjével és új utcabútorok kihelyezésével a park vonzereje és rekreációs funkciója növekszik a lakosok és a turisták körében is.

Hajdúszoboszló innovativitását mutatja, hogy előtérbe helyezi az **okos megoldások** alkalmazását: a digitális megoldások a településüzemeltetést és a közlekedést is hatékonyabbá teszik, többek között kialakításra kerül a település térinformatikai rendszere különböző modulok beépítésével (zöldfelület kataszter, településrendezési terv, közműnyilvántartás). A fürdő környezetében okosparkolási lehetőségekkel javítható a parkolási helyzet, amit egy új városi applikáció is segít. Ezen kívül rendszámfelismerő kamerák is telepítésre kerülnek a város több pontján.

A közlekedési funkciók erősítését szolgálja a **Hóvirág utca felújítása**, amit a csapadékvízvezetés kiépítése egészít ki.

A **Gázláng Pálya** teljes rekonstrukciója magában foglalja egy kézilabda pálya méretű rekortán pálya, cage ball pálya és egy 400 m hosszú rekortán pálya kialakítását. Az elérhetőséget új parkolók létrehozásával javítják, emellett közvilágítás és utcabútorok kerülnek telepítésre.

4.2.1.2 Az akcióterületi fejlesztések eredményei és hatásai

A tervezett köztér-rekonstrukciók hatására folytatódni fog a belváros funkcionális kiterjesztése: a megújuló közterek és közhasználatú létesítmények nemcsak a városközpont, hanem az egész város arculatát meghatározzák. A beavatkozások a pozitív esztétikai és városképi hatások mellett jelentős mértékben hozzájárulnak ahhoz is, hogy a belváros közsféra, közösségi, közlekedési, rekreációs és – ezáltal közvetetten a – gazdasági funkciói megerősödjenek, mivel a tervezett tevékenységek magántőkét is mobilizálhatnak.

A bemutatott elemeket tartalmazó komplex városrehabilitáció eredményeként átfogó javulást lehet elérni a város által biztosított magas életminőség és a szolgáltatások szempontjából:

- Az érintett intézmények, szolgáltatások és lakóépületek környezete teljes mértékben megújul.
- A városközpont funkcionálisan alulhasznosított területeinek száma és kiterjedése csökken.
- A belváros megújuló közterületeinek hatására a város és központjának attraktivitása erősödik.
- A közterek egységes hálózatot alkotnak, ami a gyalogos forgalmi lehetőségeket jelentősen kibővíti, különböző jellegű és funkciójú közterületek alakíthatók ki.
- A közösségi, rekreációs és sportcélú terek révén megerősödik a helyi és a térségi lakosság identitástudata, ami csökkenti az elvándorlás mértékét – elsősorban a fiatal és képzett társadalmi csoportok tekintetében.
- Könnyen elérhető, modern elemmel bővül a város közhasználatú sportcélú infrastruktúrája.
- Közvetett gazdasági hatásként emelkedhet a belvárosi vállalkozások bevétele.

A városközponti fejlesztések a város egészére nézve kedvező hatásokat eredményeznek, a település teljes lakosságát szolgálják. A városmag megújítása és kiterjesztése nem idézi elő szegregátumok kialakulását, a fejlesztések miatt nem kerül sor sem lakott épületek bontására, sem lakosságcserére.

4.2.2 Gyógyhelyfejlesztési akcióterület

Hajdúszoboszló Város Önkormányzata továbbra is fontos szerepet szán a turisztikai jellegű fejlesztéseknek. Ennek érdekében idegenforgalmi centruma körül kijelölt egy turisztikai jellegű akcióterületet. Az akcióterület lefedi a Turisztikai városrész jelentős részét, valamint a Belváros ÉK-i felét és a Délkeleti városrész ÉNy-i peremét.

Az akcióterület jelenlegi fő funkciói az alábbiakban foglalhatók össze:

- turisztikai funkciók: fürdő, szállodák, motelek, panziók, üdülőházak, kemping;
- kereskedelmi-szolgáltató funkció: kiskereskedelmi üzletek, vendéglátóhelyek, benzinkút, autószervez;
- nevelési-oktatási funkció: Bocskai István Szakképző Iskola,

- közlekedési funkció: távolsági, helyközi és helyi autóbussz-állomás, füves sport repülőtér;
- sport és szabadidős funkciók: sportpályák;
- zöldfelületi funkció: közparkok, közterek, fásított területek.

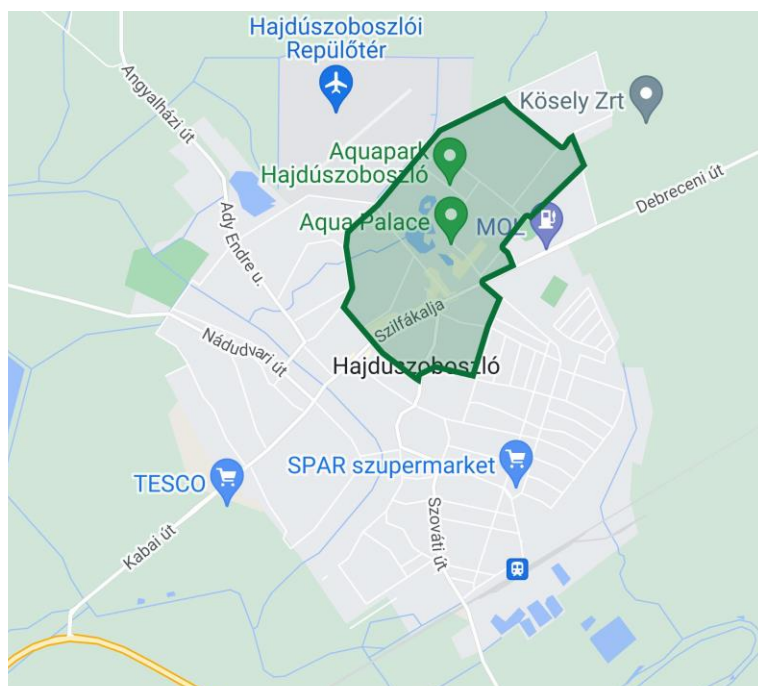
Ahhoz, hogy ezek a funkciók tovább bővüljenek, jelentős beruházásokra van szükség, amihez **a város rendelkezik** megfelelő, nagy kiterjedésű és **kiemelkedő fejlesztési potenciállal** bíró ingatlanokkal.

4.2.2.1 Az akcióterületen tervezett tevékenységek

Hajdúszoboszló Város Gyógyhelyfejlesztési Stratégiájának célja vendégbarát, magas minőségű szolgáltatásokat kínáló, egész éves programlehetőséget biztosító, újszerű kínálati elemeket magában foglaló fejlesztések megvalósítása, hozzájárulva ezzel a település vendégforgalmának bővítéséhez, illetve az ebből származó bevételek növeléséhez. A Gyógyhelyfejlesztési Stratégiában megcélzott beavatkozások jelentős részét az ITS-ben is szerepeltetjük, részben a Gyógyhelyfejlesztési akcióterület fejlesztéseiként, részben más projektekként (ld. a később bemutatásra kerülő kulcsprojekteket, hálózatos projekteket és egyéb projekteket).

A Gyógyhelyfejlesztési akcióterületen ennek megfelelően a következő időszakban az alábbi fő projektelemek megvalósítását tervezzük.

39. ábra: A Gyógyhelyfejlesztési akcióterület lehatárolása

Forrás: saját szerkesztés

33. táblázat: A Gyógyhelyfejlesztési akcióterületen tervezett főbb tevékenységek

Azo- nosító	Tervezett tevékenységek	Érintett funkciók	Becsült költség (Ft)
GyH1	Hajdúszoboszló gyógyhely komplex turisztikai fejlesztése	Kereskedelmi/szolgáltató, turisztikai/rekreációs, közösségi, közlekedési, városrész-központi	2,1 milliárd

Azo- nosító	Tervezett tevékenységek	Érintett funkciók	Becsült költség (Ft)
GyH2	A Gábor Áron utca környékén egyéb attrakciós elemek kialakítása (négyévszakos játszóház)	turisztikai/rekreációs, közösségi, szolgáltató, oktatási-nevelési, városrész-központi	700 millió
Az akcióterületi fejlesztések tervezett költségvetése összesen			2,8 milliárd

Hajdúszoboszló Város Önkormányzata, a Hajdúszoboszlói Turisztikai Közhasznú Nonprofit Kft., a Magyar Turisztikai Ügynökség Zrt., a Visit Hungary Nemzeti Turisztikai Szervezet Nonprofit Zrt. és a Magyar Turisztikai Szövetség Alapítvány projektjében **megújul a Mátyás király sétány és Szent István park egy része**. Cél a sétány gépjárműforgalmának csillapítása és ezzel párhuzamosan egy attraktív sétáló utca létrehozása, amelyet 10 élménypont tesz még érdekesebbé és látványosabbá. A projekt keretein belül egy fedett kerékpártároló és egy árusító egység is kialakításra kerül egy családbarát mosdóval együtt.

A Gyógyhelyfejlesztési akcióterület másik új attrakciója a **négyévszakos játszóház** kialakítása, amely egyértelműen az eddigi turisztikai kínálat bővítését szolgálja a családokat megcélózva – egy, a fürdő területéhez közeli, saját tulajdonú ingatlanon. A belső terekben nagymozgásos, audiovizuális és interaktív élményelemek kapnak helyet, a külső részen játszótér kerül kialakításra, ezenkívül kerékpárbérlésre is lehetőséget kínálnak majd.

A projektek megvalósításával növelhető a helyi és térségi turisztikai kínálat, miközben megnövelhető a gyógyhelyi környezetben található kis- és középvállalkozások nyitva tartása, és fejleszthető az esti időszak program- és szolgáltatáskínálata.

A Hungarospa Hajdúszoboszlói Zrt. fejlesztései („A hajdúszoboszlói Hungarospa célcsoportorientált attrakciófejlesztése”) keretében tovább bővítette az Aquapark területét (6 új extrém csúszda, 20 méteres mászó fal, valamint gyermek kalandparkmedencék kialakításával). A projekt keretében az Omega medence és tanmedence új élményelemekkel (vízi sportpályák, sodróvíz zóna, interaktív játékelemek) bővült, mellettük habshow helyszínt és gyermek show színpadot alakítottak ki, de megújult a gyógyfürdő termálcsernok is, bővültek a pihenőterek, a szénsavas kezelőhelyek kapacitásai, átépültek a vizesblokkok és Cryo hidegszauna is beszerzésre került. 2021-ben elkészült a Prémium Zóna, több mint 2500 m² vízfelülettel, egyedi vízelemekkel (Plitvicei medence, Tahiti medence, Amazonas medence).

Mindezek a fejlesztések azt a célt szolgálják, hogy az európai jelentőségű fürdő folyamatosan megőrizze versenyképességét. A Gyógyhelyfejlesztési akcióterület fent részletezett beavatkozásai megadják az esélyt arra, hogy a városrész a fürdő területén kívül is fejlődjön, korszerű és vonzó környezetet teremtsen a turisztikai és kereskedelmi vállalkozások működéséhez, ezáltal bővítve a turisztikai attrakció térbeli kiterjedését. Így Hajdúszoboszló hosszú távon is kiemelkedő hazai és nemzetközi egészségturisztikai desztináció maradhat.

4.2.2.2 Az akcióterületi fejlesztések eredményei és hatásai

A beruházásoknak köszönhetően új turisztikai és kereskedelmi szolgáltatások jelenhetnek meg a területeken, bővíthet a szállás- és vendéglátóhelyek kínálata, kiegészülhet a város idegenforgalmi attrakcióinak köre. Mindezek hosszú távon hozzájárulnak a vendégforgalom növekedéséhez, az itt-tartózkodási idő meghosszabbításához és a költési hajlandóság emelkedéséhez, ami közvetett módon elősegíti a város kiegyensúlyozott pénzügyi gazdálkodását. Mivel a jelenleg alulhasznosított területek funkcionális megújulásának – a vendégek mellett – a város teljes lakossága a haszonélvezője, ennek köszönhetően a fejlesztés nem eredményezi szegregált települési környezet kialakulását.

Az akcióterületen várhatóan jelentős lesz az önkormányzati tulajdonú ingatlanok értékesítése vagy bérbeadása, valamint magas lesz a magán beruházások aránya, így az akcióterületi fejlesztések pénzügyi mérlege egyértelműen pozitív, amellet, hogy számos előnyös környezeti, társadalmi és gazdasági folyamat felerősítését indukálja.

4.2.3 Szociális városrehabilitációs akcióterület

Hajdúszoboszló város célul tűzte ki a település területén található szegregátumok megszüntetését, a szegregációs folyamatok visszafordítását a szegregációval veszélyeztetett területeken az itt élők egyéni és közösségi szintű társadalmi integrációjával. A szociális városrehabilitációs akcióterület kijelölése során ennek megfelelően a legfőbb szempont az volt, hogy területének részét képezze a város szövetében található valamennyi szegregátum és szegregációval veszélyeztetett terület, ezáltal magában foglalja a Lakógyűrű városrész Erzsébet- és Bordángát utcától keletre található teljes területét.

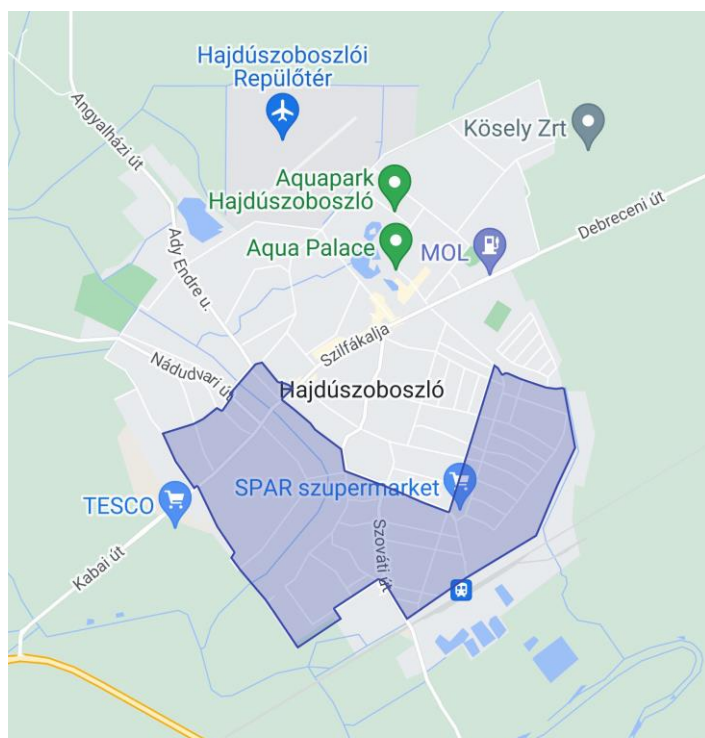
Az akcióterület fő funkciója a lakófunkció, azonban egyéb funkciók is megtalálhatóak itt:

- gazdasági funkció (TIGÁZ Zrt., ipari hasznosítású területek, kereskedelmi üzletek, vendéglátóhelyek),
- közlekedési funkció (vasútállomás, buszmegállók),
- nevelési-oktatási funkció (Lurkó óvoda).

4.2.3.1 Az akcióterület tervezett tevékenységei

Az akcióterületen infrastrukturális fejlesztések és az azt kiegészítő soft beavatkozások megvalósítására egyaránt sor kerül. A tevékenységek megvalósításának célja a leszakadó és leszakadással veszélyeztetett városi területeken élők közösségi és egyéni szintű társadalmi integrációja.

40. ábra: Szociális városrehabilitációs akcióterület lehatárolása

Forrás: saját szerkesztés

34. táblázat: A Szociális városrehabilitációs akcióterületen tervezett főbb tevékenységek

Azo- nosító	Tervezett tevékenységek	Érintett funkciók	Becsült költség (Ft)
SzV1	Leromlott városi területek rehabilitációja Hajdúszoboszlón - Önkormányzati tulajdonú szolgálati lakás kialakítása - Út felújítás - Tokay utca II. ütem - Csapadékvíz elvezetése a Libagát utcában	lakó, környezeti, közlekedési	111 millió
SzV2	„Összetartó lakosságért - Hajdúszoboszló”	közösségi	35 millió
Az akcióterületi fejlesztések tervezett költségvetése összesen			146 millió

A **Tokay utca** a helyi szabályozási terv szerint helyi gyűjtőútnak minősül, azonban az út szélessége egy több százméteres szakaszon nem teszi lehetővé ezen funkció megfelelő betöltését, emellett ezen szakaszon a burkolat minősége alapján is indokolt a felújítás. A tervezett felújítás során figyelembe kell venni a közműhálózat és a csapadékvíz-elvezető rendszer fekvését a területen, indokolt esetben korrekciókat kell végezni azok nyomvonalán.

A **Libagát utca** csapadékvíz-elvezető rendszere nem kielégítő. Annak érdekében, hogy nagyobb esőzések alkalmával a víz ne álljon meg az úttesten ezáltal akadályozva a közlekedést, csatornát kell kialakítani mind a páros, mind a páratlan oldalon.

A szociális városrehabilitációs programot a hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatása érdekében az „Összetartó lakosságért - Hajdúszoboszló” projekt keretében olyan „soft” programok kísérik, mint például a szociális munka, az egészségügyi és sportprogramok, foglalkoztathatóság elősegítését szolgáló programok. Ezen programok lebonyolításához megfelelő szakképzettséggel és kompetenciákkal rendelkező munkaerőre van szükség. Ezen személyek Hajdúszoboszlóra történő csábításához és/vagy az ottmaradás esélyeinek és a program sikerének biztosításához a béren felül a lakhatási feltételek javításával járulhat hozzá az önkormányzat, melynek érdekében az életvitelszerű tartózkodást biztosító **szolgálati lakás kialakítása** szükséges.

4.2.3.2 Az akcióterületi fejlesztések eredményei és hatásai

A beruházás hozzájárul a lakosság környezeti feltételeinek javításához, élhetőbbé válik az akcióterület, az önkormányzat számára kulcsfontosságú szakemberek lakhatási problémái megoldódnak.

A beruházást kísérő soft tevékenységek hatására a hátrányos helyzetű emberek életlehetőségei javulnak, elérhetővé válnak a foglalkoztatást, társadalmi integrációt, közösségfejlesztést, oktatást, iskolai felzárkózást, családsegítést, gyermekjóléti szolgáltatást, életvezetési tanácsadást, egyéni fejlesztést és szociális munkát biztosító programok.

4.3 Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések

4.3.1 Kulcsprojektek

A kulcsprojektek azok a tervbe vett fejlesztések, melyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, vagyis, olyan beavatkozások, amelyek, ha nem valósulnak meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el. Néhány kulcsprojekt előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének is.

35. táblázat: Az akcióterületen kívül tervezett kulcsprojektek

Azo- nosító	Tervezett tevékenységek	Érintett funkciók	Becsült költség (Ft)
KP1	Többfunkciós Konferenciaközpont	kereskedelmi/szolgáltató, turisztikai/rekreációs, közösségi, város (rész)- központi	30 milliárd
KP2	Komplex iparfejlesztési, munkahely-teremtési és foglalkoztatás-bővítési program (új gazdasági-szolgáltató terület kialakítása a belterületről D-re, a vasútvonalon túli, zártkerti területen, valamint a város lakott területétől nyugatra, inkubátorház építése, helyi termék- és termény-feldolgozás ösztönzése; helyi vállalkozások támogatása; környezetbarát és turizmus-konform ipari tevékenységek letelepítése, bővítése; egészségturisztikai kínálat bővítése szolgáltatás- és termékfejlesztéssel)	kereskedelmi/szolgáltató, turisztikai/rekreációs, közigazgatási, humán szolgáltatási	6,5 milliárd
KP3	Fürdő új élményelemek bevezetése, meglévő elemek felújítása	turisztikai/rekreációs	10 milliárd
KP4	A Hajdúszoboszló turisztikai kínálatának bővítése	kereskedelmi/szolgáltató, turisztikai/rekreációs, közösségi	6 milliárd
KP5	Használaton kívüli ingatlanok bekapcsolása a gazdasági körforgásba, üzleti hasznosításra alkalmas ingatlanok felújítása	gazdasági, kereskedelmi, turisztikai/rekreációs, közösségi, lakó	5 milliárd
KP6	Lovasközpont létesítése	turisztikai/rekreációs, közösségi	1,9 milliárd
Akcióterületen kívüli kulcsprojektek tervezett költségvetése összesen			59,4 milliárd

4.3.2 Hálózatos projektek

Az alább bemutatott hálózatos projektek egymással összehangolt, térben összefüggő beavatkozások, amelyek esetenként több, egymáshoz kapcsolódó projektelemből állnak, vagy szakaszolható vonalas létesítmény megvalósítását célozzák, a város egészére vagy annak jelentős részére kiterjednek, és a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik.

36. táblázat: A városban tervezett hálózatos projektek

Azo- nosító	Tervezett tevékenységek	Érintett funkciók	Becsült költség (Ft)
HP1	Önkormányzati ingatlanok komplex korszerűsítési programja	zöldfelületi/környezeti, közigazgatási, lakó, város(rész)-központi	2,8 milliárd
HP2	Közüzemmi infrastruktúra fejlesztése (az ivóvíz- és elektromos hálózat, szennyvíz- és belvíz-elvezető rendszer, közvilágítási rendszer, kommunális hulladékgyűjtési rendszer korszerűsítéséhez és bővítéséhez szükséges beavatkozásokkal)	zöldfelületi/környezeti, közösségi, közigazgatási, lakó	5,2 milliárd
HP3	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése (utak és hidak, gyalogutak felújításával, közlekedési csomópontok átalakításával, utak összekötésével,	kereskedelmi, zöldfelületi/környezeti, turisztikai/rekreációs,	5,5 milliárd

Azo- nosító	Tervezett tevékenységek	Érintett funkciók	Becsült költség (Ft)
	utak nyitásával, a parkolóhelyek számának bővítésével, felújításával a városi és térségi kerékpárút-hálózat hiányzó elemeinek megvalósításával, városi sétányok kialakításával)	közlekedési/távközlési, lakó	
HP4	Egészségügyi és szociális közszolgáltatás-fejlesztési program (Családok Átmeneti otthona, szenvedélybetegek nappali ellátása, hajléktalanok nappali ellátása, utcai szociális munka infrastrukturális fejlesztése, időskorúak gondozóháza, fogyatékos személyek ellátása)	közigazgatási, humán szolgáltatási	1,3 milliárd
HP5	Északi elkerülő út építése	közlekedési, gazdasági, kereskedelmi	2,8 milliárd
Hálózatos projektek tervezett költségvetése összesen			17,6 milliárd

4.3.3 Egyéb projektek

Az alábbi táblázat tartalmazza az egyéb, a fenti kategóriákba be nem sorolható projekteket.

37. táblázat: Egyéb projektek

Azo- nosító	Tervezett tevékenységek	Érintett funkciók	Becsült költség (Ft)
EP1	A víztorony belső vízterének felújítása	gazdasági, kereskedelmi, turisztikai/rekreációs, lakó	200 millió
EP2	Soproni temető rehabilitációja	zöldfelületi/környezeti	400 millió
EP3	Sportrepülőtér infrastruktúra fejlesztés, kapacitásbővítés	gazdasági, turisztikai/rekreációs, közlekedési	1,5 milliárd
EP4	Megújuló energiatermelő kapacitások bővítése	gazdasági, humán szolgáltatási,	500 millió
Egyéb projektek tervezett költségvetése összesen			2,6 milliárd

4.4 A tervezett fejlesztések illeszkedése a stratégia céljaihoz

A tervezett fejlesztések a kilenc városi tematikus célhoz az alábbiak szerint kapcsolódnak (egy projekt több sorban is megjelenhet, ha több tematikus célhoz is kapcsolódik).

38. táblázat: Tematikus célok és projekttypusok kapcsolata

Tematikus célok	Akcióterületi projektek	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Egyéb projektek
T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása	- Okosmegoldások és a Hóvirág utca infrastrukturális fejlesztése Hajdúszoboszlón - Hajdúszoboszló gyógyhely komplex turisztikai fejlesztése - Út felújítás - Tokay utca II. ütem - Csapadékvíz elvezetése a Libagát utcában		- Közlekedési infrastruktúra fejlesztése - Északi elkerülő út építése	Sportrepülőtér infrastruktúra fejlesztés, kapacitásbővítés
T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében	- Szilfákajla és Bányász utca közötti park rekonstrukciója Hajdúszoboszlón - Okosmegoldások és a Hóvirág utca infrastrukturális fejlesztése Hajdúszoboszlón - Gázláng Pálya zöld infrastrukturális fejlesztése Hajdúszoboszlón - Hajdúszoboszló gyógyhely komplex turisztikai fejlesztése - Önkormányzati tulajdonú szolgálati lakás kialakítása - Út felújítás - Tokay utca II. ütem - Csapadékvíz elvezetése a Libagát utcában	- Hajdúszoboszló turisztikai kínálatának bővítése - Használaton kívüli ingatlanok bekapcsolása a gazdasági körforgásba, üzleti hasznosításra alkalmas ingatlanok felújítása - Lovasközpont létesítése	- Önkormányzati ingatlanok komplex korszerűsítési programja - Közüzemi infrastruktúra fejlesztése - Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	- A víztorony belső vízterének felújítása - Soproni temető rehabilitációja - Sportrepülőtér infrastruktúra fejlesztés, kapacitásbővítés - Megújuló energiatermelő kapacitások bővítése
T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és turisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével	- Hajdúszoboszló gyógyhely komplex turisztikai fejlesztése - A Gábor Áron utca környékén egyéb attrakciós elemek kialakítása (négyévszagos játszóház)	- Többfunkciós Konferenciaközpont - Fürdő új élményelemek bevezetése, meglévő elemek felújítása - Hajdúszoboszló turisztikai kínálatának bővítése - Használaton kívüli ingatlanok bekapcsolása a gazdasági körforgásba, üzleti hasznosításra alkalmas ingatlanok felújítása - Lovasközpont létesítése	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	- A víztorony belső vízterének felújítása - Sportrepülőtér infrastruktúra fejlesztés, kapacitásbővítés

Tematikus célok	Akcióterületi projektek	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Egyéb projektek
T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói	- Hajdúszoboszló gyógyhely komplex turisztikai fejlesztése - A Gábor Áron utca környékén egyéb attrakciós elemek kialakítása (négyévszakos játszótér)	- Komplex iparfejlesztési, munkahely-teremtési és foglalkoztatás-bővítési program - Használaton kívüli ingatlanok bekapcsolása a gazdasági körforgásba, üzleti hasznosításra alkalmas ingatlanok felújítása	Északi elkerülő út építése	- A víztorony belső vízterének felújítása - Megújuló energiatermelő kapacitások bővítése
T5. A helyi gazdasági szféra igényeire illeszkedő humán-erőforrás-fejlesztés	Összetartó lakosságért - Hajdúszoboszló	- Komplex iparfejlesztési, munkahely-teremtési és foglalkoztatás-bővítési program - Hajdúszoboszló turisztikai kínálatának bővítése	- Önkormányzati ingatlanok komplex korszerűsítési programja - Egészségügyi és szociális közszolgáltatás-fejlesztési program	
T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése	- Okosmegoldások és a Hóvirág utca infrastrukturális fejlesztése Hajdúszoboszlón - Összetartó lakosságért - Hajdúszoboszló	Komplex iparfejlesztési, munkahely-teremtési és foglalkoztatás-bővítési program	- Önkormányzati ingatlanok komplex korszerűsítési programja - Közütemi infrastruktúra fejlesztése - Egészségügyi és szociális közszolgáltatás-fejlesztési program	
T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése	- Szilfákajla és Bányász utca közötti park rekonstrukciója Hajdúszoboszlón - Gázláng Pálya zöld infrastrukturális fejlesztése Hajdúszoboszlón - Hajdúszoboszló gyógyhely komplex turisztikai fejlesztése - A Gábor Áron utca környékén egyéb attrakciós elemek kialakítása (négyévszakos játszótér) - Összetartó lakosságért - Hajdúszoboszló	Többfunkciós Konferenciaközpont	Önkormányzati ingatlanok komplex korszerűsítési programja	

Tematikus célok	Akcióterületi projektek	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Egyéb projektek
T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi	- Önkormányzati tulajdonú szolgálati lakás kialakítása - Összetartó lakosságért - Hajdúszoboszló	Többfunkciós Konferenciaközpont	- Közüemi infrastruktúra fejlesztése - Egészségügyi és szociális közszolgáltatás-fejlesztési program	
T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával	- Önkormányzati tulajdonú szolgálati lakás kialakítása - Összetartó lakosságért - Hajdúszoboszló	Komplex iparfejlesztési, munkahely-teremtési és foglalkoztatás-bővítési program	- Önkormányzati ingatlanok komplex korszerűsítési programja - Közüemi infrastruktúra fejlesztése - Közlekedési infrastruktúra fejlesztése - Egészségügyi és szociális közszolgáltatás-fejlesztési program	

4.5 A fejlesztések ütemezése

Tekintettel arra, hogy Hajdúszoboszló esetében három akcióterület került kijelölésre, emellett számos kulcsprojekt, hálózatos és egyéb fejlesztés is tervezett, szükség van az egyes beavatkozások közötti prioritási sorrend meghatározására. A kijelölt akcióterületek és az azonosított fejlesztések jellemzőit megvizsgálva a következő szempontok alapján szükséges meghatározni a fejlesztések rangsorát és időbeli ütemezését:

- Indokoltság, szükségesség:
 - a fejlesztések által érintett lakosság száma és szociális helyzete,
 - a fejlesztések időszerűsége,
 - a fejlesztések lakosság általi elfogadottsága és támogatottsága.
- Hatások:
 - a fejlesztések hatása a város egészére,
 - az érintett településrész jelentősége a város lakófunkciójára nézve,
 - a fejlesztések gazdasági és társadalmi multiplikátor hatása.
- Finanszírozás és fenntarthatóság:
 - a támogatási források megszerzésének lehetősége és esélye,
 - a rendelkezésre álló önkormányzati saját erő nagysága,
 - a bevonható magánforrások mértéke,
 - a létrehozott kapacitások fenntarthatósága.

Az alábbi előzetes ütemtervet az akcióterületi projektek köré szerveztük: ezek önmagukban is időigényes, és a lebonyolítás szempontjából sok erőforrást lekötő beavatkozások, amelyek hosszú előkészítő, forrásszerző tevékenységet követően valósíthatók meg. Igyekeztünk az érintett beavatkozási területek között a munkákat időben széthúzni. A kisebb beavatkozást igénylő projektek esetében a kevesebb előkészítést igénylőket, és/vagy fontosabbakat ütemeztük korábbra.

A kulcsprojektek ütemezésekor figyelembe vettük azok más projektekkel való összefüggéseit, valamint a város szempontjából alapvető fontosságú gazdaságfejlesztésre gyakorolt hatásait. A hálózatos és egyéb projekteket a pénzügyi és lebonyolítási erőforrások becsült rendelkezésre állása alapján ütemeztük.

Mindezek alapján az alábbi sorrendet és ütemezést javasoljuk:

39. táblázat: A fejlesztések előzetes ütemterve

Azonosító sorsszám	Fejlesztési elképzelés	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév	2024. I. félév	2024. II. félév	2025. II. félév	2025. II. félév	2026. II. félév	2026. II. félév	2027. II. félév	2027. II. félév	2028. II. félév	2028. II. félév	2029. II. félév	2029. II. félév	2030. II. félév	2030. II. félév
Az Élhető Város akcióterület projektjei																		
ÉV1	Szilfákajla és Bányász utca közötti park rekonstrukciója Hajdúszoboszlón																	
ÉV2	Okosmegoldások és a Hóvirág utca infrastrukturális fejlesztése Hajdúszoboszlón																	
ÉV3	Gázláng Pálya zöld infrastrukturális fejlesztése Hajdúszoboszlón																	
A Gyógyhelyfejlesztési akcióterület projektjei																		
GyH1	Hajdúszoboszló gyógyhely komplex turisztikai fejlesztése																	
GyH2	A Gábor Áron utca környékén egyéb attrakciós elemek kialakítása (négyévszakos játszóház)																	
A Szociális városrehabilitációs akcióterület projektjei																		
SzV1	Leromlott városi területek rehabilitációja Hajdúszoboszlón																	
SzV2	Összetartó lakosságért - Hajdúszoboszló																	
Kulcsprojektek																		
KP1	Többfunkciós Konferenciaközpont																	
KP2	Komplex iparfejlesztési, munkahely-teremtési és foglalkoztatás-bővítési program																	
KP3	Fürdő új élményelemek bevezetése, meglévő elemek felújítása																	
KP4	Hajdúszoboszló turisztikai kínálatának bővítése																	
KP5	Használaton kívüli ingatlanok bekapcsolása a gazdasági körforgásba, üzleti hasznosításra alkalmas ingatlanok felújítása																	
KP6	Lovasközpont létesítése																	
Hálózatos projektek																		
HP1	Önkormányzati ingatlanok komplex korszerűsítési programja																	
HP2	Közüzem infrastrukturúra fejlesztése																	

Azonosító sorszám	Fejlesztési elképzelés	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév	2024. I. félév	2024. II. félév	2025. I. félév	2025. II. félév	2026. I. félév	2026. II. félév	2027. I. félév	2027. II. félév	2028. I. félév	2028. II. félév	2029. I. félév	2029. II. félév	2030. I. félév	2030. II. félév
HP3	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése																	
HP4	Egészségügyi és szociális közszolgáltatás-fejlesztési program																	
HP5	Északi elkerülő út építése																	
	Egyéb projektek																	
EP1	A víztorony belső vízterének felújítása																	
EP2	Soproni temető rehabilitációja																	
EP3	Sportrepülőtér infrastruktúra fejlesztés, kapacitásbővítés																	
EP4	Megújuló energiatermelő kapacitások bővítése																	

4.6 Az akcióterületi fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

A tervezett projektek finanszírozási forrásait elsősorban a 2021-2027 közötti (kisebb részben még a 2014-2020 közötti) európai uniós támogatások jelentik, ami az egyes szereplők saját forrásaival egészül ki, részben a támogatások társfinanszírozása, részben a teljes mértékben saját forrásból megvalósítandó fejlesztések kapcsán. Hajdúszoboszló Város Önkormányzata, bár a hazai önkormányzatok többségénél lényegesen kedvezőbb költségvetési helyzetben van, csak részben tudja a tervezett fejlesztésekhez szükséges önerőt biztosítani. A teljes fejlesztési csomag megvalósításához szükséges a következő években realizálandó iparűzési adóbevételek növekedése is.

Az önkormányzat a beavatkozások megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít a fenntarthatóságra a stabil költségvetési helyzet megőrzése érdekében:

- egyfelől fontos, hogy a létrejövő vagy megújuló létesítmények működtetése ne terhelje meg a város költségvetését,
- másfelől számos olyan fejlesztést tervez, amely már önmagában is a költséghatékony fenntartás irányába hat.

A városok, ezen belül különösen a járasszékhelyek számára kiemelt figyelmet érdemel a 2014-2020 közötti időszakban a **Terület és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)**, míg a 2021-2027 közötti időszakban a **Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)** források új eljárás szerinti felhasználása. A TOP és a TOP Plusz keretein belül meghatározott források tervezése és felhasználása az ún. Integrált Területi Programok (ITP) kialakításával valósul meg, amely tartalmazza a megyék területén megvalósítani tervezett intézkedéseket. A 1702/2014. (XII.3.) Korm. határozat¹³ 2. mellékletében Hajdú-Bihar megye TOP forrása 49,62 milliárd forint (a megyei jogú város kivételével). A 1086/2022. (II. 23.) Korm. határozat 1. melléklete szerint Hajdú-Bihar megye TOP Plusz forráskerete 127,322 milliárd forint, amiből Debrecen nagyságrendileg egyharmad arányban részesedik.

40. táblázat: Hajdú-Bihar megye TOP Plusz intézkedései

Prioritás / Intézkedés	Felhívás
1. Versenyképes megye	
1.1 Helyi gazdaságfejlesztés	1.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés 1.1.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés 1.1.4 Aktív turizmus fejlesztése
1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások	1.2.1 Élhető települések 1.2.2 Szociális célú városrehabilitáció (ERFA) 1.2.3 Belterületi utak fejlesztése
1.3 Fenntartható városfejlesztés	1.3 Fenntartható városfejlesztés (1.3.1 és 1.3.2)
2. Klímabarát megye	
2.1 Klímabarát megye	2.1.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energiaközösségek 2.1.2 Fenntartható városfejlesztés (energetika)
3. Gondoskodó megye	
3.1 Megyei és térségi fejlesztések (ESZA+ elemei)	3.1.1 Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések 3.1.2 Szociális célú városrehabilitáció 3.1.3 Helyi humán fejlesztések
3.2 Fenntartható városfejlesztés (ESZA+ elemei)	3.2.1 Fenntartható városfejlesztés

¹³ A Kormány 1702/2014. (XII. 3.) Korm. határozata a 2014–2020 közötti programozási időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, valamint az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról

Prioritás / Intézkedés	Felhívás
3.3 Helyi és térségi közszolgáltatások (ERFA)	3.3.1 Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése 3.3.2 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése 3.3.3 Fenntartható városfejlesztés (bölcsőde, óvoda, köznevelés, egészségügyi alap- és szakrendelés, szoc. alapszolgáltatás)

Forrás: Hajdú-Bihar megye Integrált Területi Programja 2021-2027

A TOP Plusz forrásain túl az Európai Unió Strukturális és Beruházási Alapjai terhére az alábbi források állnak rendelkezésre a 2021-2027 közötti időszakban:

- A **Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)** a digitális termékre irányuló kutatásfejlesztési tevékenység ösztönzésére, a kis- és középvállalkozások (KKV) digitális transzformációjára, a biztonságos és fenntartható digitális infrastruktúrákra, illetve a digitális készségek, képességek fejlesztésére és a hozzáférés javítására helyezi a hangsúlyt.
- Az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)** elsődleges célja a szociális felzárkózás támogatása Magyarországon. Az EFOP Plusz öt humán szakterület fejlesztéseit foglalja magában, ezek az egészségügy, köznevelés, társadalmi felzárkózás, szociális, valamint család- és ifjúságpolitika, amelyekhez a kultúra és a sport is hozzájárul.
- A **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)** célja a 2014-2020 közötti GINOP eredményeire építve a magyar vállalkozások támogatása, annak érdekében, hogy a vállalkozások technológiájukat, működésüket megújítva kedvezőbb pozíciót alakítsanak ki a hazai és nemzetközi piacokon, valamint előrelépjenek a globális értékláncokban.
- Az **Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)** célja a magyarországi kötőtpályás, közúti, kerékpárúti és kikötői beruházások megvalósítása, három fő területen: tiszta üzemű városi-elővárosi közlekedés erősítése; TEN-T vasúti és regionális intermodális közlekedés fejlesztése; fenntarthatóbb és biztonságosabb közúti mobilitás fejlesztése.
- A **Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)** az előző KEHOP folytatása, a 2021-2027 közötti időszak új keretrendszerében. A prioritásokban új beruházási területek jelennek meg, pl. települési zöld-kék infrastruktúra, vízvesztés csökkentés, körforgásos gazdaság, helyi energiaközösségek és a karbon intenzív megyék átállítása karbonsemlegességre.
- A **Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz)** célja a hazai halgazdálkodási ágazat fejlesztése
- A **Végrehajtás Operatív Program Plusz (VOP Plusz)** célja a rendelkezésre álló kohéziós célú források eredményes és hatékony felhasználását támogatása.
- A **Vidékfejlesztési Program (VP)** elsődleges célja a mezőgazdasági vállalkozások versenyképességének növelése, az agrárium fenntartható fejlődése, a vidéki térségek és közösségek erősítése, az életminőség javítása a vidéki térségekben, valamint a gazdasági fejlődés támogatása.
- A **Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF)** kiemelt célja a koronavírus-világjárvány társadalmi és gazdasági hatásainak enyhítése az európai gazdaságok és társadalmak fenntarthatóbbá és ellenállóbbá tételével, illetve a zöld és a digitális átállásra való felkészítésével. Az uniós eszköz főként állami beruházások és reformok felgyorsítását célozza meg. Ehhez igazodva Magyarország elkészítette a Helyreállítási

és Alkalmazkodási Tervét. A program költségvetésének meghatározó része az egészségügy, az oktatás és a környezetbarát közlekedés fejlesztését érinti.

Mindezek mellett a városok egyéb EU-s és nemzetközi támogatást is bevonhatnak fejlesztéseik megvalósításába:

- Határon átnyúló együttműködési programok (Románia-Magyarország),
- Transznacionális programok (Interreg Central Europe Program, Danube Region Programme 2021-2027, Interreg Europe Program),
- Központi EU-s megvalósítású programok (pl. Horizon 2020, URBACT),
- Bilaterális programok (pl. Norvég Alap, Svájci Alap).

A tervezett fejlesztések lehetséges finanszírozásának források szerinti összefoglalását a következő táblázat mutatja be.

41. táblázat: A tervezett fejlesztések vázlatos pénzügyi terve¹⁴

Azo-nosító	Fejlesztési elképzelés	Becsült költség (Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
Az Élhető Város akcióterület projektjei			
ÉV1	Szilfákajla és Bányász utca közötti park rekonstrukciója Hajdúszoboszlón	53,8 millió	TOP Plusz 1.2.1
ÉV2	Okosmegoldások és a Hóvirág utca infrastrukturális fejlesztése Hajdúszoboszlón	500 millió	TOP Plusz 1.2.1
ÉV3	Gázláng Pálya zöld infrastrukturális fejlesztése Hajdúszoboszlón	500 millió	TOP Plusz 1.2.1
A Gyógyhelyfejlesztési akcióterület projektjei			
GyH1	Hajdúszoboszló gyógyhely komplex turisztikai fejlesztése	2,1 milliárd	GINOP 7.1.9
GyH2	A Gábor Áron utca környékén egyéb attrakciós elemek kialakítása (négyévszagos játszóház)	700 millió	TOP Plusz 1.1.3
A Szociális Városrehabilitációs akcióterület projektjei			
SzV1	Leromlott városi területek rehabilitációja Hajdúszoboszlón	111 millió	TOP 4.3.1
SzV2	Összetartó lakosságért - Hajdúszoboszló	35 millió	TOP 5.2.1
Kulcsprojektek			
KP1	Többfunkciós Konferenciaközpont	30 milliárd	Dedikált állami támogatás
KP2	Komplex iparfejlesztési, munkahely-teremtési és foglalkoztatás-bővítési program	6,5 milliárd	TOP Plusz 1.1.1 GINOP Plusz 1., 3., 4., 5., 6. prioritások
KP3	Fürdő új élményelemek bevezetése, meglévő elemek felújítása	10 milliárd	GINOP Plusz 6. prioritás
KP4	A Hajdúszoboszló turisztikai kínálatának bővítése	6 milliárd	TOP Plusz 1.1.3 GINOP Plusz 6. prioritás
KP5	Használaton kívüli ingatlanok bekapcsolása a gazdasági körforgásba, üzleti hasznosításra alkalmas ingatlanok felújítása	5 milliárd	TOP Plusz 1.1.1 TOP Plusz 1.1.3 TOP Plusz 1.2.1 GINOP Plusz 1. prioritás

¹⁴ A jelölt források potenciális lehetőségként értendők, a tényleges támogathatóságot csak az aktuális pályázati kiírások alapján lehet eldönteni. A finanszírozás lehetséges forrása az Operatív Programokról szóló végleges döntés függvényében változhat.

Azo- nosító	Fejlesztési elképzelés	Becsült költség (Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
KP6	Lovasközpont létesítése	1,9 milliárd	GINOP Plusz 6. prioritás
Hálózatos projektek			
HP1	Önkormányzati ingatlanok komplex korszerűsítési programja	2,8 milliárd	TOP Plusz 1.1.1 TOP Plusz 1.2.1 TOP Plusz 1.2.2 TOP Plusz 2.1.1 TOP Plusz 3.3
HP2	Közüzemi infrastruktúra fejlesztése	5,2 milliárd	TOP Plusz 1.2.1 KEHOP Plusz 1., 2., 3. prioritás
HP3	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	5,5 milliárd	TOP Plusz 1.1.2 TOP Plusz 1.2.1 TOP Plusz 1.2.3
HP4	Egészségügyi és szociális közszolgáltatás-fejlesztési program	1,3 milliárd	TOP Plusz 3.3 EFOP Plusz 1., 3., 4. prioritások
HP5	Északi elkerülő út építése	2,8 milliárd	IKOP Plusz 3. prioritás
Egyéb projektek			
EP1	A víztorony belső vízterének felújítása	200 millió	KEHOP Plusz 1. prioritás
EP2	Soproni temető rehabilitációja	400 millió	TOP Plusz 1.2.1
EP3	Sportrepülőtér infrastruktúra fejlesztés, kapacitásbővítés	1,5 milliárd	GINOP Plusz 6. prioritás
EP4	Megújuló energiatermelő kapacitások bővítése	500 millió	TOP Plusz 2.1.1 intézkedés

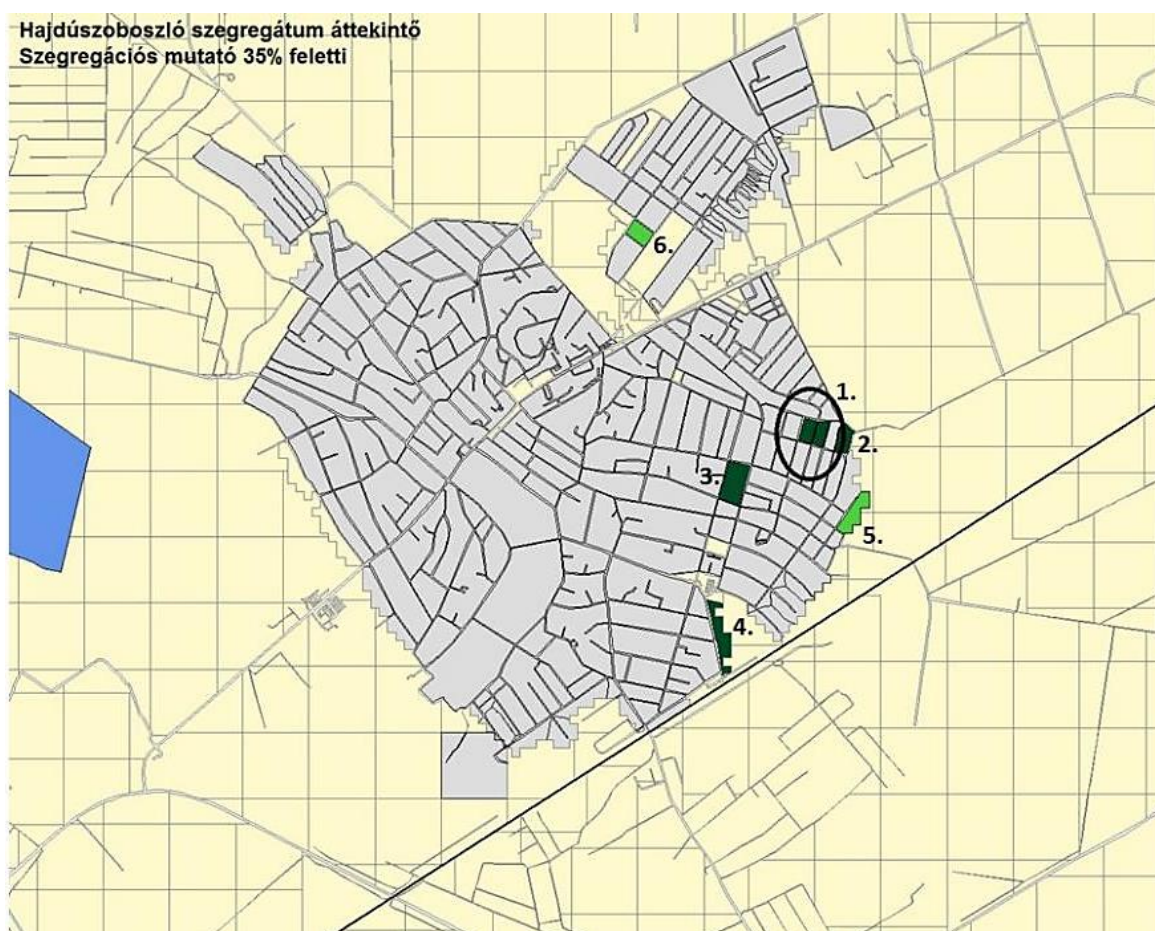
Forrás: palyazat.gov.hu információi alapján saját szerkesztés

5 ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

5.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása

A szegregált vagy szegregációval fenyegetett területeket a 2011-es népszámlálás adataiból nyert ingatlan-szintű szegregációs adatok alapján készített KSH-adatszolgáltatást felhasználva tudjuk azonosítani. **A kijelölés alapja a szegregációs mutató**, vagyis a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül. Abban az esetben, ha ez az arány egy összefüggő területen, legalább 35%-ot mutat, és a szegregációs feltételeknek megfelelő lakosságcsoport eléri az 50 főt, akkor kialakult szegregátumról beszélhetünk, amelyre mindenképpen külön anti-szegregációs intézkedési tervet kell készíteni. Hajdúszoboszló esetében egy ilyen terület található (az alábbi térképen 1-es számmal jelölve, bekarikázva). Azt az öt további, összefüggő lakóterületet, ahol a szegregációs mutató eléri ugyan a 35%-os küszöbértéket, de a képzettségi és foglalkoztatási feltételeket teljesítő lakosok száma 50 főnél kevesebb, szegregációval veszélyeztetett területként azonosítottuk (az alábbi térképen 2-6 között jelölve, karikázás nélkül):

41. ábra: Hajdúszoboszló statisztikai adatok alapján szegregált (1) és szegregációval veszélyeztetett (2-6) területei (2011)

Forrás: KSH, saját szerkesztés

42. táblázat: A szegregátumra vonatkozó népszámlálási adatok

Mutató megnevezése	Mértékegység	Érték (2001)	Érték (2011)
Lakónépesség száma	fő	164	84
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	%	17,1	17,9
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	%	61,0	54,8
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya	%	22,0	27,4
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	%	67,0	45,7
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	%	0,0	1,6
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	%	60,0	52,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	%	50,0	37,0
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	%	36,6	41,8
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	%	57,1	54,3
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	%	61,0	56,5
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya az akcióterületi lakónépességen belül	%	65,9	67,9
Munkanélküliek aránya az akcióterületen (munkanélküliségi ráta)	%	26,8	14,8
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya. (Számítás: tartós munkanélküliek száma/ munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	%	7,1	14,8
Lakásállomány	db	51	34
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	%	49,0	20,6
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	%	48,0	21,2
Ak egy szobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	%	20,0	21,2

Forrás: KSH Népszámlálás

Lakosainak száma 84 fő, akik között mind a 14 évnél fiatalabbak, mind a 60 évnél idősebbek aránya meghaladja a városi átlagot. Az érintett területen a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 50%-ról 37%-ra csökkent, és éppen csak túllépi a szegregációs határértéket. Ez részben az öregedő lakosságnak, részben pedig az összességében kedvezőtlen iskolai végzettségének köszönhető. Ugyanakkor az itt lakók iskolai végzettsége összességében jelentősen javult 10 év alatt (a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya harmadával csökkent).

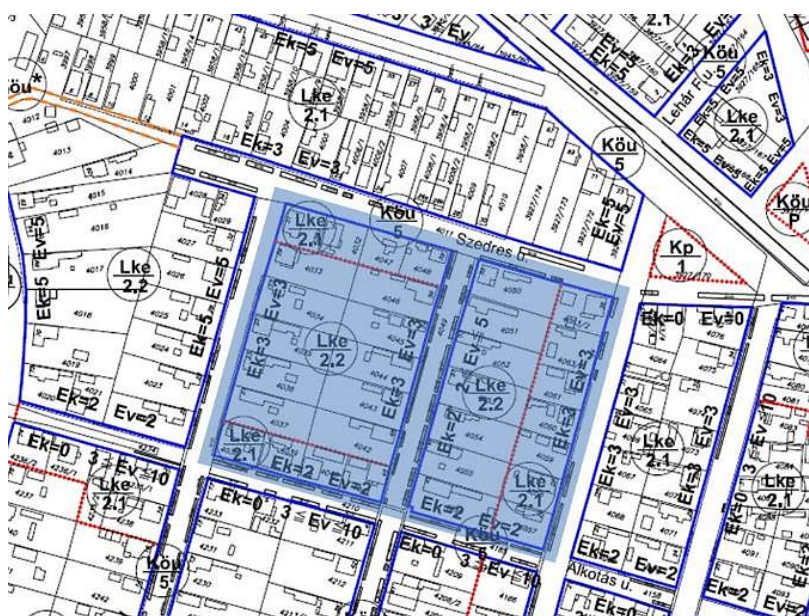
A **munkaerő-piaci viszonyokat** jól jellemzi, hogy a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül 57,8%, ami 7,2%-kal marad el a városi értéktől, így nem meglepő, hogy a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya meghaladja az 50%-ot. A foglalkoztatottak nagyobb része (53%) ráadásul alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportba tartozik, ugyanakkor ez utóbbi mutatók mindegyike jelentősen javult a 2001-es népszámlálás óta eltelt időszak során. A munkanélküliek aránya közel felére csökkent, és megfelel a Lakógyűrű városrész átlagának, ugyanakkor az érintettek 100%-a tartós munkanélkülinek számít. Összességében a gazdasági aktivitás alacsony szintű, és kis mértékben romlott is: a gazdaságilag nem aktív népesség aránya az akcióterületi lakónépességen belül 68%.

Az itt található 34 – magántulajdonú – **lakásnak** már csak alig 21%-a alacsony komfortfokozatú, és az egy lakásra jutó személyek száma (2,74) is közelíti a városi átlagot (2,17). Az érintett terület közműmi ellátottsága teljes, kiépült a szennyvízcsatorna-hálózat is.

A vizsgált terület városképi, infrastrukturális állapota:

- **Utcakép, ingatlanok:** Átlagos kisvárosias környezet. A területen található ingatlanok zöme rendezett, csak néhány elhanyagolt állapotú látható. Az eltérő jövedelmi viszonyok tükröződnek az épületek állagán. A lakóépületek koruknak megfelelő műszaki állapotban vannak. A hagyományos építési mód a jellemző. Energiatakarékossági beruházások jelei nem tapasztalhatók. Jelentős a hagyományos tüzelési formák alkalmazásának aránya. A telkek zömében rendezettek, hulladék vagy törmelék lerakása nem látható.
- **Utak:** szilárd útburkolat, közepes állapotban (hálózatosan repedezett)
- **Járdák:** kiépített
- **Közműmi ellátottság:** teljes.
- **Szükséges felújítás:** Középtávon az útburkolatnak és esetlegesen a csapadékvíz-elvezetésnek javasolt a felújítása.

43. ábra: A terület településszerkezeti terv szerinti övezeti besorolása, és jellemző utcaképe

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata, saját szerkesztés

5.1.2 Csontos utca – Kender utca területe

Az érintett, statisztikai adatai alapján szegregálódónak minősülő terület a Lakógyűrű városrész K-i felének É-i peremén, az Alkotás és a Szedres utca között, a Kender, Alkotás, Csontos és Szedres utcák által határolt lakótömbből áll (ld. a fenti térképen, 2-es számmal jelölve).

A vizsgált terület városképi, infrastrukturális állapota:

- **Utcakép, ingatlanok:** Átlagos kisvárosias környezet. A területen található ingatlanok zöme rendezett, csak néhány elhanyagolt állapotú látható. A lakóépületek koruknak megfelelő műszaki állapotban vannak. A hagyományos építési mód a jellemző. Jelentős a hagyományos tüzelési alkalmazásának aránya. A telkek zömében rendezettek, hulladék vagy törmelék lerakása nem látható.
- **Utak:** szilárd útburkolat, közepes állapotban (hálózatosan repedezett)
- **Járdák:** kiépített
- **Közüemi ellátottság:** teljes.

44. ábra: A terület településszerkezeti terv szerinti övezeti besorolása, és jellemző utcaképe

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata, Google Street View, saját szerkesztés

5.1.3 Hőforrás utca – Keleti utca területe

Az érintett, statisztikai adatai alapján szegregálódónak minősülő terület a Lakógyűrű városrész K-i részének közepén helyezkedik el, és két, a Hőforrás, Gorkij, Keleti és Ádám utcák által határolt telekegyüttesből áll (ld. a fenti térképen, 3-as számmal jelölve).

A vizsgált terület városképi, infrastrukturális állapota:

- **Utcakép, ingatlanok:** Átlagos kisvárosias környezetbe ékelt terület. É-i fele egy nagyobb, beépítetlen terület, ÉK-i sarkán működő élelmiszer üzlettel. D-i felében idősök otthona található, mely műszakilag leromlott állapotban van, felújítása indokolt. A területen lakóingatlanok nincsenek, övezeti besorolása szerint is vegyes használatúnak minősül. A telkek gondozottak, rendezettek, hulladék vagy törmelék lerakása nem látható.
- **Utak:** szilárd útburkolat, újszerű állapotban
- **Járdák:** kiépített, jó állapotú
- **Közüemi ellátottság:** teljes.

45. ábra: A terület településszerkezeti terv szerinti övezeti besorolása, és jellemző utcaképe

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata, saját szerkesztés

5.1.4 Rákóczi utca K-i oldala

Az érintett, statisztikai adatai alapján szegregálódónak minősülő terület a Lakógyűrű városrész DK-i peremén helyezkedik el, és a Rákóczi utca K-i oldalán fekvő ingatlanok alkotják a Déli sor és a Hőforrás utca között (ld. a fenti térképen, 4-es számmal jelölve).

A vizsgált terület városképi, infrastrukturális állapota:

- **Utcakép, ingatlanok:** Átlagos kisvárosias környezetbe ékelt terület, amelyet részben lakóingatlanok, részben gazdasági ingatlanok alkotnak. Övezeti besorolása szerint kereskedelmi-szolgáltató terület. A területen található lakóépületek koruknak megfelelő műszaki állapotban vannak. A hagyományos építési mód a jellemző. A telkek zömében rendezettek, hulladék vagy törmelék lerakása nem látható. A gazdasági épületek közül a volt Volán-terület ingatlana és kerítése elhanyagolt, és rossz állapotban van a korábbi vasutas ház is (jelenleg mosoda). Az ugyanitt található Tüzép és TIGÁZ telephelyek ugyanakkor gondozottak, rendezettek, épületeik jó műszaki állapotban vannak. A területen üres beépítetlen terület is található, amelyen lakópark-beruházást terveznek.
- **Utak:** szilárd útburkolat, átlagos állapotban
- **Járdák:** szakaszosan kiépített, átlagos állapotú
- **Közüzemi ellátottság:** teljes.
- **Szükséges felújítás:** A vegyesen megtalálható földmedrű, nyílt, illetve burkolt, zárt árkok felújítása javasolt.

46. ábra: A terület településszerkezeti terv szerinti övezeti besorolása, és jellemző utcaképe

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata, saját szerkesztés

5.1.5 Kötelezi utca – Határ utca területe

Az érintett, statisztikai adatai alapján szegregálódónak minősülő terület a Lakógyűrű városrész K-i peremén, a belterület szélén helyezkedik el, és egyetlen, a Kötelezi és Határ utcák által határolt lakótömbből áll (ld. a fenti térképen, 5-ös számmal jelölve).

A vizsgált terület városképi, infrastrukturális állapota:

- **Utcakép, ingatlanok:** Átlagos kisvárosias környezet. A területen található ingatlanok zöme rendezett, csak néhány elhanyagolt állapotú látható. A lakóépületek koruknak megfelelő műszaki állapotban vannak. A hagyományos építési mód a jellemző. Jelentős a hagyományos tüzelési mód alkalmazásának aránya. A telkek zömében rendezettek, hulladék vagy törmelék lerakása nem látható.
- **Utak:** szilárd útburkolat, közepes állapotban (hálózatosan repedezett)
- **Járdák:** kiépített
- **Közüemi ellátottság:** teljes.

47. ábra: A terület településszerkezeti terv szerinti övezeti besorolása, és jellemző utcaképe

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata, saját szerkesztés

5.1.6 Gábor Áron utca – Damjanich utca területe

Az érintett, statisztikai adatai alapján szegregálódónak minősülő terület a Turisztikai városrész közepén, a Damjanich, Szent Erzsébet és Gábor Áron által határolt lakótömb ÉK-i felén található (ld. a fenti térképen, 6-os számmal jelölve). Az ingatlanok értéke alapján ez a város egyik legértékesebb területe. A környező utcákban található ingatlanok legnagyobb részén szállodák, panziók és vendégházak működnek. Magán a KSH által bejelölt területen is működik közepes méretű kereskedelmi szálláshely, a saját wellness részleggel rendelkező, **impozáns megjelenésű** Kastély Panzió. Álláspontunk szerint ez a terület statisztikai hatás miatt kerülhetett a szegregációval fenyegetett területek közé, talán azért, mert K-i oldalán mezőgazdasági hasznosítású telek volt található, melyet a mellékelt korábban készült fotó is megmutat. Mivel az értékes, rendezett területen nincs értelme antiszegregációs beavatkozásoknak, ennek vizsgálatától eltekintünk.

48. ábra: A terület településszerkezeti terv szerinti övezeti besorolása, és jellemző utcaképe

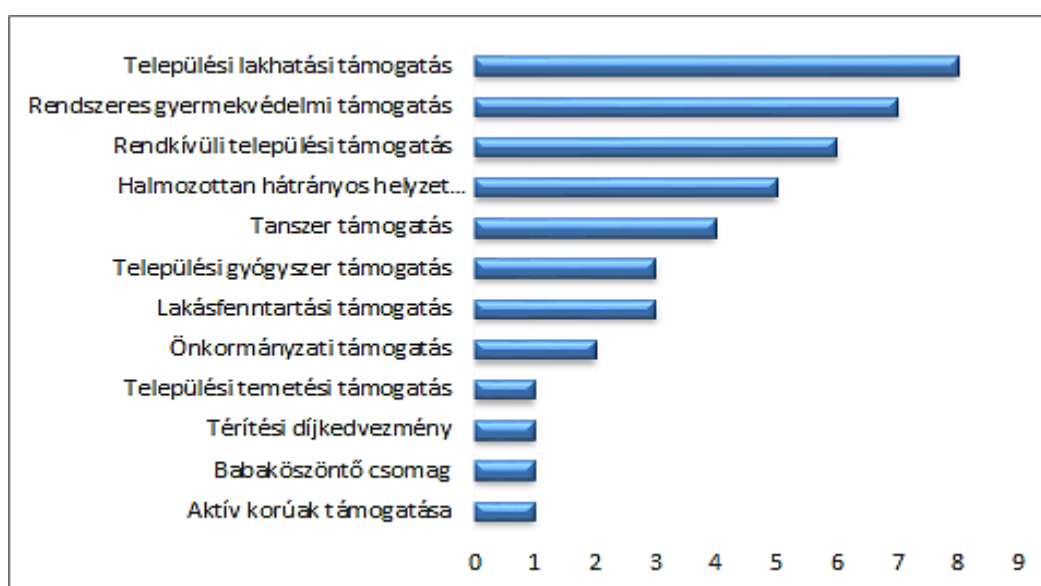

Forrás: Google Maps, Google Street View, saját szerkesztés

5.2 A szegregátum területén lakók szociális helyzetének vizsgálata

A város egyetlen – a statisztikai adatok alapján – szegregált területén, amely a Lakógyűrű városrészben, a Szabadság, Alkotás, Bor János és Szedres utcák által határolt két lakótömbben található, a 2011. évi Népszámlálás alapján 84 fő lakik. Ha megvizsgáljuk az Önkormányzat által nyújtott szociális támogatások 2014-2015-ös adatait¹⁵, akkor azt láthatjuk, hogy 2015-ben az itt lakók igen jelentős része, 50,0%-a részesült valamilyen támogatásban. Ugyanakkor ez az előző évhez képest 12,5%-os csökkenés. Ezzel szemben a város egész népességének csak 12,0%-a részesült idén támogatásban, ami 2014-hez képest jóval nagyobb, 20,3%-os csökkenést jelent. Láthatjuk tehát, hogy a vizsgált területen lakók átlagos szociálisan helyzete valóban kedvezőtlenebb, mint a város teljes népességének átlagos helyzete, de azt is, hogy a támogatási rendszer átalakulása pozitívan diszkriminálja az itt lakó rászorultakat. 2015-ben az itt lakók az alábbiak szerint részesültek valamilyen önkormányzati támogatásban vagy ellátásban:

49. ábra: Önkormányzati támogatás vagy ellátás a szegregátum területén (2015. 1-11. hónap)

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzata

Összességében elmondhatjuk, hogy lakókörnyezetét tekintve a szegregátumként jelölt, a Szabadság, Alkotás, Bor János és Szedres utcák által határolt terület, és hozzá hasonlóan a többi, szegregálódónak mutató terület rendezett képet mutat. A városvezetés számára a statisztikai hatással kimutatott, szegregációval potenciálisan fenyegetett területek körülhatárolása fontos információt jelent a kommunális szolgáltatások minőségének fejlesztése, a közszolgáltatások hozzáférhetőségének javítása, a munkaerő-piaci aktivitás ösztönzése és a lakások komfortosításának elősegítése során. Kijelenthetjük tehát, hogy az érintett területeket **a Lakógyűrű és Déleleti városrészek érintett részeire célzott városfejlesztési beavatkozásokkal** célszerű kezelni.

Az infrastrukturális fejlesztések és a leszakadás meggátlását célzó támogatáspolitikával mellett az önkormányzat nagy hangsúlyt fektet a soft jellegű, esélyegyenlőséget növelő projektek megvalósítására is. 2014-2015-ben a következő, ilyen jellegű projektek valósultak meg:

- A Szociális Szolgáltató Központ Családsegítő Szolgálatára már évek óta működött a „Művelt konyhakertért” programot, amelynek keretében 15 család kertjét segítette

¹⁵ 2015 esetében az 1-11. hónapok adataival számoltunk.

művelhetővé tenni biztosítva a szükséges vetőmagok, szerszámok, illetve oktatás és gyakorlati tanácsadás biztosításával.

- A TÁMOP támogatásával megvalósított Esélyteremtő, interaktív Hajdúszoboszló c. projekt keretében tanyaprogramok, hagyományőrző programok és egyéb gyerekprogramok valósultak meg óvodások, általános iskolások és gimnáziumi tanulók számára, különös tekintettel a hátrányos helyzetű gyermekekre.

5.3 Antiszegregációs intézkedési terv

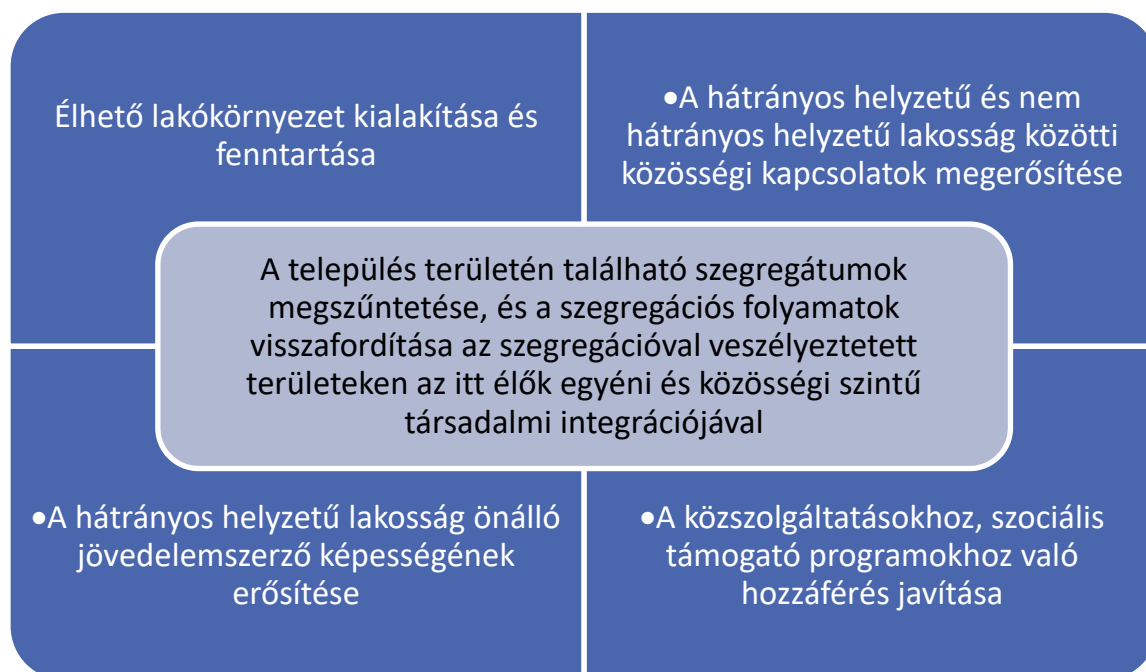
Az antiszegregációs intézkedési terv jelentős mértékben épít a 2014-ben aktualizált Integrált Városfejlesztési Stratégia Antiszegregációs programjára, az annak megvalósítása során szerzett tapasztalatokra, valamint a város hatályos Helyi Esélyegyenlőségi Programjában meghatározott célokra, beavatkozásokra.

A fentieket figyelembe véve Hajdúszoboszló Város Antiszegregációs Programjának átfogó célja a település területén található szegregátumok megszüntetése, és a szegregációs folyamatok visszafordítása az szegregációval veszélyeztetett területeken az itt élők egyéni és közösségi szintű társadalmi integrációjával.

Az átfogó cél elérését szolgáló specifikus célok az alábbiak:

- Élhető lakókörnyezet kialakítása és fenntartása
- A hátrányos helyzetű és nem hátrányos helyzetű lakosság közötti közösségi kapcsolatok megerősítése
- A hátrányos helyzetű lakosság önálló jövedelemszerző képességének erősítése
- A közszolgáltatásokhoz, szociális támogató programokhoz való hozzáférés javítása

50. ábra: Az antiszegregációs intézkedési terv célrendszere

Forrás Saját szerkesztés

5.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedéseket az alábbi táblázat tartalmazza:

43. táblázat: A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

Specifikus cél	Intézkedés	Felelős
Élhető lakókörnyezet kialakítása és fenntartás	Szociális bérlakások kialakítása	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata
A hátrányos helyzetű lakosság önálló jövedelemszerző képességének erősítése	Közfoglalkoztatási programok folytatása	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata
A hátrányos helyzetű és nem hátrányos helyzetű lakosság közötti közösségi kapcsolatok megerősítése	Sportnapok szervezése	Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális, Család és Gyermekjóléti Központ
Élhető lakókörnyezet kialakítása és fenntartás	Leromlott állapotú utak felújítása, forgalmi viszonyoktól függő fejlesztése	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata
Élhető lakókörnyezet kialakítása és fenntartás	Járdahálózat fejlesztése bővítéssel, indokolt esetben felújítással	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata
A hátrányos helyzetű lakosság önálló jövedelemszerző képességének erősítése	Oktatási felzárkóztató programok, korrepetálás	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata A városban működő oktatási intézmények
A hátrányos helyzetű lakosság önálló jövedelemszerző képességének erősítése	Ösztöndíjprogramok hátrányos helyzetű gyermekek számára	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata
A hátrányos helyzetű lakosság önálló jövedelemszerző képességének erősítése	A hátrányos helyzetű felnőtt lakosság számára kompetenciafejlesztő tréningek, szakmai képzések indítása	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata A városban működő oktatási intézmények

Forrás: Saját szerkesztés

5.3.2 A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések

A projektfejlesztés során figyelembe kell venni, hogy a tervezett beavatkozások ne eredményezzenek esélyegyenlőtlenséget, diszkriminációt, ne járuljanak hozzá a szegregációs folyamatok erősödéséhez. Ennek érdekében már a tervezési szakaszban vizsgálni szükséges a fejlesztések esetleges szegregációs hatásait. Törekedni kell a tervezett beavatkozások társadalmi elfogadottságának növelésére, melyet a rendszeres társadalmi párbeszéddel, az adott területen jelentős tapasztalattal rendelkező szakértők bevonásával lehet elérni.

Jelen Integrált Településfejlesztési Stratégia alacsony státuszú lakosság térbeli koncentrációjának emelkedését eredményező, vagy a szegregációt fokozó intézkedést nem tartalmaz.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégiában tervezett beruházások hozzájárulhatnak az antiszegregációs programban meghatározott célkitűzések teljesítéséhez azáltal, ha azokban törekednek a szegregátumokban élő hátrányos helyzetű személyek foglalkoztatására. Ennek eszközei lehetnek a közfoglalkoztatottak bevonása, vagy a hátrányos helyzetű személyek foglalkoztatásának előírása közbeszerzési feltételként.

5.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatása, hatásának kivédése céljából megvalósításra kerülő intézkedéseket az alábbi táblázatban mutatjuk be:

44. táblázat: A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

Specifikus cél	Intézkedés	Felelős
Élhető lakókörnyezet kialakítása és fenntartás	Szociális szolgáltatást végző személyek számára szolgálati lakás kialakítása	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata
A közszolgáltatásokhoz, szociális támogató programokhoz való hozzáférés javítása	Egészségnapok és egészségügyi előadások szervezése	Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális, Család és Gyermekjóléti Központ
A közszolgáltatásokhoz, szociális támogató programokhoz való hozzáférés javítása	Személyre szabott egészségügyi tanácsadás	Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális, Család és Gyermekjóléti Központ
A közszolgáltatásokhoz, szociális támogató programokhoz való hozzáférés javítása	Egészségügyi szűrőprogramok szervezése	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata
A közszolgáltatásokhoz, szociális támogató programokhoz való hozzáférés javítása	Információs napok szervezése az igénybe vehető hatósági szolgáltatásokkal, támogatásokkal és az ügyintézés menetével kapcsolatban	Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális, Család és Gyermekjóléti Központ
A hátrányos helyzetű lakosság önálló jövedelemszerző képességének erősítése	Kertművelési programok	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális, Család és Gyermekjóléti Központ
Élhető lakókörnyezet kialakítása és fenntartás	Életvezetési és háztartásgazdálkodási tanácsadás biztosítása	Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális, Család és Gyermekjóléti Központ
A hátrányos helyzetű lakosság önálló jövedelemszerző képességének erősítése	Pályaorientációs tanácsadás fiataloknak	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata
A közszolgáltatásokhoz, szociális támogató programokhoz való hozzáférés javítása	Jelenlét típusú szociális munka biztosítása	Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális, Család és Gyermekjóléti Központ
Élhető lakókörnyezet kialakítása és fenntartás	csapadékvízvezető rendszer felújítása	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata
Élhető lakókörnyezet kialakítása és fenntartás	Lakásfelújítási támogatás biztosítása	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata

Forrás: Saját szerkesztés

6 A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

6.1 Külső összefüggések

6.1.1 Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseire

Az EU 2020 stratégia (intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés) megvalósítása érdekében kijelölt **2014-2020 közötti EU kohéziós politika tematikus célkitűzései** az alábbiak (alábontással felsorolva a jelen ITS tematikus céljaihoz kapcsolódó beruházási prioritásokat):

- (1) A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése:
 - (1/1) A kutatási és innovációs infrastruktúra (K+I) és ennek kiválóságának a fejlesztésére irányuló kapacitás megerősítése és különösen az európai érdekeltégű kompetenciaközpontok támogatása.
 - (1/2) A vállalatok K+I beruházásainak, a vállalkozások és K+F központok és felsőoktatási intézmények egymás közötti kapcsolatainak és szinergiáinak kialakításának támogatása, különösen a termék- és szolgáltatásfejlesztés elősegítése, technológiaátadás, szociális innováció és közszolgálati alkalmazások, keresletélénkítés, hálózatépítés, klaszterek és nyílt innováció intelligens specializáció által.
 - (1/3) A technológiai és alkalmazott kutatás, kísérleti programok, korai termékhitelítési intézkedések, az alaptechnológiák fejlett gyártási kapacitásának és az első gyártás támogatása, az általános célú technológiák terjesztése.
- (2) Az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása:
 - (2/2) Az IKT-termékek és szolgáltatások, az e-kereskedelem továbbfejlesztése és az IKT iránti kereslet fokozása.
 - (2/3) Az e-kormányzás, az e-tanulás, az e-befogadás, e-kultúra és az e-egészségügy IKT-alkalmazásainak megerősítése.
 - (2/4) Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés elősegítése és a technológiák használatának és minőségének fokozása a digitális jártasság és az e-tanulás fejlesztése, valamint a digitális társadalmi befogadással, a digitális jártassággal és a megfelelő vállalkozói készséggel kapcsolatos beruházások révén.
- (3) A kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése:
 - (3/1) A vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítésével, valamint új cégek alapításának ösztönzésével, beleértve az üzleti inkubációt.
 - (3/3) A termék- és szolgáltatásfejlesztésre irányuló korszerű kapacitások támogatása, létrehozása.
 - (3/4) A kkv-k kapacitásainak támogatása a növekedés és innováció érdekében.
- (4) Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban:
 - (4/3) Az infrastrukturális létesítményekben, beleértve a közcélú épületeket és a lakásépítési ágazatban az energiahatékonyság és a megújuló energia támogatása.
 - (4/5) Minden típusú területi egységben, különösen a városokban alacsony szén-dioxid-kibocsátású fejlesztési stratégiák támogatása, beleértve a fenntartható városi mobilitás előmozdítását és a releváns adaptációs intézkedések negatív hatásainak enyhítését.

- (5) Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása:
 - (5/1) Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló célzott beruházás támogatása.
- (6) A környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása:
 - (6/2) A vízgazdálkodási ágazat jelentős beruházási igényeinek kielégítése az Unió környezetvédelmi vívmányai követelményeinek teljesítése érdekében.
 - (6/3) A kulturális és természeti örökség védelme, elősegítése és fejlesztése, a biológiai sokféleség védelme és helyreállítása, talajvédelem és- helyreállítás, és az ökoszisztéma-szolgáltatások elősegítése, ideértve a NATURA2000-t és a zöld infrastruktúrákat is.
 - (6/5) Innovatív technológiák támogatása környezetvédelem és az erőforrás-hatékonyság fokozása érdekében a hulladék- és vízgazdálkodási ágazatban, a talajvédelem területén és a légszennyezettség csökkentése érdekében.
- (7) A fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban:
 - (7/2) A regionális mobilitás fokozása a másodrangú és harmadrangú csomópontok TEN-T infrastruktúrához történő kapcsolásával.
 - (7/3) Környezetbarát és alacsony szén-dioxid-kibocsátású közlekedési rendszerek - beleértve a folyami és tengeri közlekedést, kikötőket és multimodális csomópontokat is - kifejlesztése és a fenntartható városi mobilitás elősegítése.
- (8) A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása:
 - (8/1) Üzleti inkubátorházak létrehozása, valamint az önfoglalkoztatás, a mikro-vállalkozások és a cégalapítás beruházásokkal való támogatása foglalkoztatás-barát növekedés támogatása a területi stratégiákban foglalt endogén potenciálok fejlesztése által a speciális területeken, beleértve a hanyatló ipari régiók szerkezetváltását, továbbá a különös természeti és kulturális erőforrásokhoz való hozzáférés növelését, valamint ezen erőforrások fejlesztését.
 - (8/4) Munkaerő-piaci hozzáférés a munkakeresők és az inaktív személyek számára többek között helyi foglalkoztatási kezdeményezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén.
 - (8/5) Fiatalok - különös tekintettel a munkanélküli és oktatáson kívüliekre - fenntartható munkaerő-piaci integrációja.
 - (8/6) Önfoglalkoztatás, vállalkozói készség és vállalkozásalapítás.
 - (8/7) A nemek közötti egyenlőség biztosítása, a munka és a magánélet összeegyeztetése.
 - (8/9) Aktív és egészséges idősödés.
- (9) A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem:
 - (9/1) Beruházás a nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába, az egészségügyi státuszbeli egyenlőtlenségek csökkentése, valamint átállás az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra.
 - (9/2) A rászoruló városi és falusi közösségek és térségek fizikai rehabilitációjának, valamint gazdasági és társadalmi fellendülésének támogatása.

- (9/7) A megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat.
- (10) Az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében:
- (10/1) Oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztése.
- (10/2) A korai iskolaelhagyás megelőzése, a korai iskolaelhagyók számának csökkentése; és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkori nevelésben, mind az alap- és középfokú oktatásban.
- (10/4) Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való hozzáférés ösztönzése, a munkavállalók készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, továbbá az oktatási és képzési rendszereknek a munkaerő-piaci igényekhez való jobb igazítása; beleértve a szakoktatás és szakképzés minőségi javítását, valamint a gyakornoki rendszerek és munkaalapú tanulás kialakítását, mint pl. a duális képzési rendszerek.
- (11) A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás:
- (11/1) Az intézményi kapacitás és az ERFA végrehajtásához kapcsolódó közigazgatási hatékonyság és közszolgáltatások megerősítése által, valamint az ESZA által támogatott intézményi kapacitásra és a közigazgatás hatékonyságára irányuló intézkedések támogatása.
- (11/2) Az intézményi kapacitás és a KA végrehajtásához kapcsolódó közigazgatási hatékonyság és közszolgáltatások megerősítése által.
- (11/4) A foglalkoztatás-, oktatás- és szociálpolitika kidolgozásában érintett felek intézményi kapacitásának növelése; ágazati és területi paktumok a nemzeti, regionális és helyi szintű reformok ösztönzésére.

Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedését az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz a következő táblázat mutatja be:

45. táblázat: A tervezett fejlesztések illeszkedése az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása	7	7/2, 7/3
T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében	4, 5, 6, 7	4/3, 4/5, 5/1, 6/2, 6/3, 6/5, 7/2, 7/3
T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálutisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével	1, 2, 3, 4, 11	1/1, 1/2, 1/3, 2/2, 2/3, 2/4, 3/1, 3/3, 3/4, 4/3, 4/5, 11/1, 11/2, 11/4
T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtésével	1, 2, 3, 8, 10, 11	1/1, 1/2, 1/3, 2/2, 2/3, 2/4, 3/1, 3/3, 3/4, 8/1, 8/4, 8/5, 8/6, 8/9, 10/1, 10/2, 10/4, 11/1, 11/2, 11/4
T5. A helyi gazdasági szféra igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés	10	10/1, 10/2, 10/4
T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése	11	11/1, 11/2, 11/4

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése	2, 9, 11	/2, 2/3, 2/4, 9/1, 9/2, 9/7, 11/1, 11/2, 11/4
T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	6, 9	6/2, 6/3, 6/5, 9/1, 9/2, 9/7
T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával	9	9/1, 9/2, 9/7

6.1.2 Illeszkedés az Európai Unió 2021-2027 közötti célkitűzéseire

Az Európai Unió a 2014-2020 közötti végrehajtási időszakból kiindulva, annak 11 tematikus célkitűzését 5 egyértelmű szakpolitikai célkitűzéssé egyszerűsítve alkotta meg a 2021-2027 közötti végrehajtási időszak célrendszerét. A meghatározott szakpolitikai célkitűzések a következők:

- 1) Intelligensebb Európa
- 2) Zöldebb, karbonszegény Európa
- 3) Jobban összekapcsolt Európa
- 4) Szociálisabb Európa
- 5) A polgárokhoz közelebb álló Európa

Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedését az EU szakpolitikai célkitűzéseire az alábbi táblázat mutatja be:

46. táblázat: A tervezett fejlesztések illeszkedése az EU szakpolitikai célkitűzéseire

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU szakpolitikai célok
T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása	3) Jobban összekapcsolt Európa 5) A polgárokhoz közelebb álló Európa
T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében	2) Zöldebb, karbonszegény Európa 5) A polgárokhoz közelebb álló Európa
T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálturisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével	5) A polgárokhoz közelebb álló Európa
T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtésével	1) Intelligensebb Európa
T5. A helyi gazdasági szféra igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés	4) Szociálisabb Európa
T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése	1) Intelligensebb Európa
T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése	4) Szociálisabb Európa
T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	4) Szociálisabb Európa
T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával	4) Szociálisabb Európa

6.1.1 Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz

A **Partnerségi Megállapodás** az Európai Unió tervezési folyamat nemzeti alapidokumentuma, amely azonosítja Magyarország legfontosabb kihívásait, és kitűzi fő fejlesztési prioritásait a 2014 és 2020 közötti időszakra. A 2014. szeptember 11-én Magyarország és az Európai Bizottság által aláírt Partnerségi Megállapodás 5 nemzeti fejlesztési prioritást határozott meg, amelyekhez a következő módon illeszkedik az ITS célrendszere:

47. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásaihoz

Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásai	T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása	T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében	T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálurisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével	T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megerősítésével	T5. A helyi gazdasági szféra igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés	T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése	T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése	T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával
1. A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása									
2. A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási, oktatási, társadalmi felzárkózási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)									
3. Energia- és erőforrás-hatékonyság növelése									
4. A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése									
5. A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása									

A 2014. januárban elfogadott **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)** négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg. Ezek Hajdúszoboszló kilenc tematikus céljához a következők szerint kapcsolódnak:

48. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése az OFTK specifikus céljaihoz

OFTK specifikus céljai	T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása	T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében	T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálutisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével	T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtésével	T5. A helyi gazdasági szféra igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés	T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése	T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése	T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával
Szakpolitikai célok									
Versenyképes, innovatív gazdaság									
Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése									
Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság									
Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I									
Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom									
Jó állam, szolgáltató állam és biztonság									
Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme									
Területi célok									
Az ország makro-regionális szerepének erősítése									
A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat									

OFTK specifikus céljai	T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása	T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében	T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálturisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével	T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtésével	T5. A helyi gazdasági szféra igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés	T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése	T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése	T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával
Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése									
Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése									
Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése									
Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása									

A 2021–2027 közötti időszakra a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz tervezéséhez kapcsolódóan a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat az alábbi tervezési dokumentumokat készítette el:

- Hajdú-Bihar megyei Területfejlesztési Konceptió,
- Hajdú-Bihar megyei Területfejlesztési Stratégiai Program 2021-2027,
- Hajdú-Bihar megyei Területfejlesztési Program 2021-2027 Operatív Programrész,
- Hajdú-Bihar megye Integrált Területi Programja 2021-2027.

A 43/2021. (V. 6.) elnöki határozattal elfogadott **Hajdú-Bihar megyei Területfejlesztési Konceptió**ban a megye stratégiai céljai két szinten, ágazati és területi szinten kerültek meghatározásra annak érdekében, hogy a különböző tématerületeknek és ágazatoknak, valamint a megye területi tagozódásának megfelelő fejlesztések kiemelésre kerülhessenek. Ezek az alábbiak:

- Stratégiai ágazati cél 1 (Á1): Versenyképes gazdaság innovatív megoldásokra és hálózatosodásra építve
- Stratégiai ágazati cél 2 (Á2): Motivált és rugalmas humánerőforrás Hajdú Bihar megyében
- Stratégiai ágazati cél 3 (Á3): Hatékony klímavédelem és adaptáció a megyében
- Stratégiai ágazati cél 4 (Á4): Korszerű infrastruktúra, digitális megoldások
- Stratégiai ágazati cél 5 (Á5): Élhető és éltető települések
- Stratégiai területi cél 1 (T1): Debrecen és szoros településeggyüttese
- Stratégiai területi cél 2 (T2): Dinamizálódó észak-nyugati kaputárság
- Stratégiai területi cél 3 (T3): Határmenti térségek és felzárkóztatásra váró peremtárság

A város célrendszere szorosan kapcsolódik a megyei területfejlesztési koncepció Á1, Á2, Á4, Á5 és T1 céljaihoz.

A **Hajdú-Bihar megyei Területfejlesztési Stratégiai Program 2021-2027** dokumentum célrendszerében foglalt stratégiai ágazati és területi célok elérése érdekében meghatározásra kerültek azok a prioritások, melyek keretében az adott intézkedések – mint a koncepció végrehajtását szolgáló fejlesztési eszközök – alkalmazásra kerülnek. E prioritások az alábbiak:

- 1 Fenntartható környezet
- 2 Klímaadaptáció és klímavédelem a megyében
- 3 A megye gazdaságának komplex fejlesztése
- 4 Az elérhetőség fejlesztése Hajdú-Bihar megyében
- 5 Rugalmasan alkalmazkodó intelligens társadalom
- 6 Egészséges és gondoskodó társadalom
- 7 Az innovatív gazdaságot támogató környezet fejlesztése Debrecenben és környékén
- 8 Élhető vidék – élhető települések

A fenti prioritások közül Hajdúszoboszló céljai az 1-7. prioritásokhoz illeszkednek.

Az ITS kidolgozása során maximálisan figyelembevételre kerültek a 314/2012 (XI. 28.) Korm. rendelet előírásai a településfejlesztés és területfejlesztés, valamint a településrendezés és területrendezés összefüggései tekintetében:

- A koncepció és a stratégia a területfejlesztési koncepciók és programok, a szakpolitikai és területi koncepciók és programok, valamint a területrendezési tervek figyelembevételével kerülnek kidolgozásra [4. § (1)].

- A településrendezési eszközöket a területrendezési tervek rendelkezéseivel összhangban kell készíteni [4. § (2)], amely Hajdúszoboszló esetében a 13/2010 (IX. 17.) önkormányzati rendelettel jóváhagyott Hajdú-Bihar Megyei Területrendezési Terv.

6.1.2 Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat

6.1.2.1 Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz

Hajdúszoboszló Város Településfejlesztési Konceptiójának átfogó céljai a következők:

- Hajdúszoboszló, az egészségturisztikai vertikum kiépítésével, nemzetközileg elismert fürdőhellyé, a gyógyulni és pihenni vágyók „Paradicsomává” válása.
- A megerősödött és differenciált helyi vállalkozói szférára épülő kiegyensúlyozottabb gazdasági szerkezet kialakítása.
- A városban és a térségben megmutatkozó lakossági igények kielégítése, a magas életszínvonal biztosítása, valamint a környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontok érvényesítése.
- A város természeti, kulturális és történeti értékei (termálvíz, Hajdúvárosi hagyományok, HNP Világörökségi Helyszín) egymást erősítő egységének megteremtése, az épített környezet fejlesztése, a történeti értékek hangsúlyosabb bemutatása, hozzájárulva ezzel a városlakók életminőségének, egyúttal az idegenforgalom minőségének fejlődéséhez is.

A város **Helyi Építési Szabályzatát** az Önkormányzata képviselő-testületének 6/2012 (III.22.) önkormányzati rendelete tartalmazza (amelyet az 5/2013.(III.21.) Önkormányzati rendelet módosított). Az önkormányzat 2019. december 12-én a 185/2019.(XII.12.) számú határozatában döntött a hatályos településrendezési eszközeinek módosításáról. A módosítási eljárás jelenleg véleményezési szakaszban jár. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósítása során, az adott beavatkozások véglegesítése közben emiatt szükség lehet a tervezett célok és a rendezési terv, valamint a HÉSZ illeszkedésének újbóli összevetésére, illetve utóbbi dokumentumok szükség szerinti módosítására vagy a fejlesztések újragondolására.

6.1.2.2 Illeszkedés az Önkormányzat gazdasági programjához

Hajdúszoboszló Város Önkormányzatának a 2019-2024 éves önkormányzati ciklusra vonatkozó gazdasági programja 2020 márciusában készült el. Tekintettel arra, hogy ebben a közelmúltban elkészült dokumentumban az integrált településfejlesztési stratégia módszertanához illeszkedő módon került újragondolásra a település jövőképe és fejlesztési céljai, azokat a jelen ITS módosítása során teljes mértékben figyelembe vettük.

6.1.2.3 A települési környezetvédelmi programmal való összhang

Hajdúszoboszló Város Önkormányzata 2015-ben készítette el aktuális Környezetvédelmi Programját, melyet a Képviselő-testület 13/2016. (I. 28.) rendeletével hagyott jóvá. A Program jelentős része a település természeti-környezeti állapotának elemzését foglalja magában, egyértelmű célrendszere nincs – inkább konkrét feladatokat fogalmaz meg a város vezetése számára, így nehezen vethető össze az ITS stratégiai jellegű céljaival. Az azonban megvizsgálható, hogy az ITS céljai ellentmondásban állnak-e a Környezetvédelmi Programban foglalt feladatokkal.

49. táblázat: Az ITS kapcsolódása a Környezetvédelmi Programhoz

Környezetvédelmi Programban foglalt feladatok	ITS céljai	
	kapcsolódás (közvetett/közvetlen/ nincs)	ellentmondás (van/nincs)
Talajszennyezések megelőzése, ezen belül a talajt érő szennyeződések mérséklése, a talajra vagy a talajba jutott szennyezőanyagok mennyiségének csökkentése	közvetett	nincs
A mezőgazdasági termőföldek minőségének megóvása, a termőképesség fenntartása.	közvetlen	nincs
A felszíni és felszín alatti vizek terhelésének csökkentése.	közvetlen	nincs
A keletkező sós víz megfelelő elhelyezésének megoldása.	közvetett	nincs
Az egészséges tiszta levegő biztosítása a légszennyezés korlátozása.	közvetlen	nincs
Az épített környezetben élők (tartózkodók) egészségének védelme, életfeltételeinek folyamatos javítása, különböző tevékenységek káros hatásainak megszüntetése. Az emberi igényeket kielégítő, esztétikus, kultúra és hagyományörző épített környezet biztosítása.	közvetlen	nincs
Olyan környezeti körülmények biztosítása, amely hosszú távon sem befolyásolja negatívan az emberi egészséget, hozzájárul a lakosság egészségi állapotának javításához.	közvetlen	nincs
A város köztisztasági helyzete, közterületi rendje kielégítőnek nevezhető, bár folyamatos gondot okoz az illegális hulladéklerakók megjelenése.	közvetlen	nincs
A közterületek tisztántartása a kézi és gépi úttisztítást, valamint a téli kézi és gépi siktalanítást, hó eltakarítást takarja.	közvetett	nincs
Az erdő területek növelése, a természetes növénytakaró fenntartása.	közvetlen	nincs
Minimális hulladéktermeléssel járó gazdálkodás és fogyasztás.	közvetlen	nincs
A lakosság egészségvédelme érdekében a környezeti zajok elfogadható szintre mérséklése.	közvetett	nincs

Az összevetés eredményeként kijelenthető, hogy az ITS célrendszere nincs ellentmondásban a Környezetvédelmi Programban foglaltakkal, és több esetben közvetlenül vagy közvetetten hozzájárul az abban foglaltak eléréséhez, teljesítéséhez.

6.1.2.4 Illeszkedés a város fenntartható fejlődési tervéhez

Hajdúszoboszló a település fenntartható fejlődésének biztosítására az ENSZ és az EU által is ajánlott **helyi fenntartható fejlődési terv (Local Agenda 21)** kidolgozása mellett döntött. A város célja a terv megalkotásával nem egy teljesen új stratégiai dokumentum kialakítása volt, hanem a meglévő, kiforrott településfejlesztési célrendszer fenntarthatósági szemléletben történő értelmezésének elősegítése.

50. táblázat: Az ITS és a Local Agenda 21 összhangja

	Local Agenda 21	ITS
Átfogó cél	Hajdúszoboszló hosszútávon fenntartható környezeti, társadalmi, gazdasági fejlődésének megteremtése	Hajdúszoboszló az egészségturisztikai szegmensre koncentrálni ismert fürdőhelyből nemzetközileg elismert fürdővárossá, igazi gyógyhellyé fejlődjön úgy, hogy közben kiemelt hangsúlyt helyez a városban és a térségben megmutatkozó lakossági igények kielégítésére, a magas életszínvonal biztosítására, valamint a környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontok érvényesítésére, amihez nagymértékben hozzájárul a megerősödött és differenciált helyi vállalkozói szférára épülő kiegyensúlyozottabb gazdasági szerkezet.
Tematikus célok	1/1 Népesedési problémák kezelése	(nincs közvetlen kapcsolat)
	1/2 A lakosság egészségi állapotának javítása	T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése
	1/3 A foglalkoztatási helyzet javítása	T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtésével T5. A helyi gazdasági szféra igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés
	1/4 A társadalmi kohézió erősítése	T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése
	2/1 A települési természeti és épített környezeti értékek védelmének fejlesztése	T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében
	2/2 Fenntartható vízgazdálkodás megteremtése	T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében
	2/3 Felkészülés a klímaváltozás hatásaira	T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében
	2/4. Az alternatív energiaforrások felhasználása, az energiagazdálkodás szerkezetváltásának elősegítése	T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében
	2/5. A fenntartható mobilitás és térszerkezet kialakulásának elősegítése	T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása
	2/6. A fenntartható fogyasztóvá válás elősegítése szemléletformálással	T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében
	3/1. Környezettudatos, fenntartható helyi gazdaságösztönzési rendszer kialakítása	T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtésével
	3/2 Az önkormányzat költségvetési egyensúlyának megőrzése	(nincs közvetlen kapcsolat)
	3/3 A fenntartható turizmus megteremtése	T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálturisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével

	Local Agenda 21	ITS
	3/4 A fenntartható mezőgazdaság megteremtése	T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtésével
	H/1 A lakossági részvétel támogatása a döntéshozatalban	T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése
	H/2 Az önkormányzat közpolitikáinak fejlesztése, átalakítása	T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése

Mindezek értelmében az Integrált Településfejlesztési Stratégia és a Local Agenda 21 egyértelműen ugyanabba az irányba hatnak, célrendszerük erőteljes koherenciát mutat.

6.2 Belső összefüggések

Az ITS célrendszere teljes mértékben a helyzetelemzésben feltárt jelenségekre, trendekre és tendenciákra épül. Ezt támasztja alá a tematikusan és városrészi szinten összeállított **SWOT-elemzés, amelyekből egyértelműen levezethetők a tematikus és a városrészi célok** egyaránt.

A célrendszer tervezése során elsődleges szempont az volt, hogy minden városrészben a városrész adottságaiból, lehetőségeiből és szükségleteiből indulva tervezzük meg a városrészi célokat. Egyrészt minden városrészt külön elemeztünk, másrészt megkerestük azokat a problémákat, kezelésre váró feladatokat, amelyeket az egyes városrészek esetében meg kell oldani, vagy valamilyen módon kezelni szükséges. Jóllehet Hajdúszoboszló alapvetően kétközpontú település, a lakosságot és a turistákat kiszolgáló funkciók részben elválnak egymástól, ezek duplikálásának veszélye nem fenyeget. A város az elmúlt években tudatosan tervezte a közszolgáltatásai szervezését, így a jelenlegi ellátórendszer kapacitásai kihasználtak és biztosítottak. **A stratégia a város ellátása szempontjából fontos alapfunkciók fejlesztését** (alapfokú oktatás, alapfokú egészségügyi ellátás, lakóterületi igényeket kiszolgáló kereskedelmi egységek fejlesztését stb.), **illetve visszafejlesztését sem tűzi ki célul**, ugyanis az alapfunkciókkal a város jól ellátott.

A városrészi szintű célok **koherens rendszerben, egymást erősítve** járulnak hozzá a stratégia tematikus céljainak és átfogó céljának megvalósításához. Fel kell tárnunk azonban a városrészi fejlesztések azon kapcsolódási pontjait is, amelyek esetlegesen negatív hatást eredményeznek a város más területén, lehetővé téve a kockázatok megelőzését.

A külső megközelíthetőség javítása (T1.) elsősorban a külterületet, valamint a vasút- és az autóbussz-állomás környezetét érinti, a célok eléréséhez szükséges fejlesztések hozzájárulnak a kiegyensúlyozott közlekedési rendszer kialakulásához. A belső megközelíthetőség elsősorban a városközponti intézmények és szolgáltatások gyors és rugalmas elérhetőségét jelenti, ehhez a város minden részén szükség van a feltáró és gyűjtő utak minőségének javítására, a hiányzó hálózati elemek kiépítésére. Mivel a városszerkezet ezekről a fejlesztésekről alapvetően nem változik meg, ezért nem várható a lakosság fő közlekedési irányainak megváltozása. Kivételt a városperemi kereskedelmi fejlesztések jelentenek, amelyek miatt bizonyos útvonalakon megnövekedhet a forgalom nagysága.

A természeti és az épített környezet megóvása és minőségének javítása (T2.) eltérő mértékben érinti a városrészeket – elsősorban a tulajdonviszonyoktól és a funkcióktól függően: a városközpontban és a fürdő környékén sokkal nagyobb az önkormányzat szerepe ebben a tekintetben, hiszen ezek a területek adják a város központi funkciójú területeit. A többi városrész esetében az önkormányzat eszközeit – a konkrét ingatlanfejlesztések mellett – főként a szabályozások adekvát alakítása jelenti, amivel a kedvező területhasználatra ösztönözheti a lakosságot és a vállalkozásokat. A zöldfelületi rendszer szempontjából kiemelt

szerepet játszanak a külterületi részek, de emellett a belterületi közterek és parkok megfelelő hálózatát is ki kell alakítani.

A **turisztikai vonzerőkínálat fejlesztése** (T3.) mindenekelőtt a turisztikai városrészre és a belvárosra koncentrálódik, de hangsúlyt kell helyezni a külterületi adottságokra is, amelyeknek köszönhetően változatosabb programot tud nyújtani a város az ideérkezők számára. Emellett mindegyik városrészben várható a szállás- és vendéglátóhelyek magántőkéből megvalósuló fejlesztése.

A **kedvező gazdasági környezet** (T4.) hatása – különböző módon és eltérő mértékben – a város teljes területére kiterjed, a nagyobb gazdasági jellegű fejlesztések fő célterületét (a szolgáltatási ágazat kivételével) a város déli és nyugati pereme jelenti. A **humán szolgáltatások** (T5-T9.) esetében szükséges a városban található közintézmények infrastrukturális és tartalmi fejlesztése úgy, hogy párhuzamos kapacitások ne alakuljanak ki. A szociális jellegű beavatkozások a kedvezőtlenebb társadalmi-gazdasági mutatókkal rendelkező városrészre koncentrálódnak.

6.2.1 A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

Jelen fejezet célja, hogy bemutassa, hogy a stratégiában meghatározott célok teljesülése hogyan és milyen mértékben segíti elő a helyzetfeltáró fejezetekben meghatározott városi és városrészi problémák mérséklődését, illetve, hogy a célok milyen mértékben építenek a különböző területi szinteken definiált adottságokra. Az alábbi táblázatokban összefoglalva azonosítottuk a tematikus és területi célok, valamint a problémák és adottságok közötti összefüggéseket, erősségét egy 0-3 skálán, ahol a „0” a kapcsolódás hiányát, míg a „3” érték az erős kapcsolódást jelöli.

51. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és a városi szintű problémák kapcsolata

Kiválasztott városi szintű problémák	T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása	T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében	T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálturisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével	T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megerősítésével	T5. A helyi gazdasági szféra igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés	T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése	T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése	T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával
A város az ország keleti, viszonylag periférikus, részén fekszik.	3	0	3	0	0	0	2	0	1
A településközpont több területe kisvárosias jellegű, alulhasznált vagy éppen leromlott állapotú.	2	3	2	0	0	1	0	1	1
A turisztikai és szolgáltatási kínálat területi eloszlása a városon belül egyenlőtlen.	1	2	2	3	1	0	1	0	0
A belváros egyes parkolói és zöldterületei elhanyagolt állapotban vannak.	2	2	0	0	0	0	1	0	0
A város gazdaságára az egy lábbon állás jellemző, ami kiszolgáltatottá teszi a piaci változásoknak.	0	0	2	3	3	1	0	0	0
A város viszonylag kevés munkahelyet tud biztosítani a felsőfokú végzettségű, szellemi munkaerő számára, ezért jelentős a kvalifikált, fiatal nemzedék elvándorlása.	1	0	2	3	3	1	1	0	0
A rendezvények szervezésére és az aktív szabadidő eltöltésére alkalmas helyszínek száma és minősége nem megfelelő.	1	3	0	0	0	0	2	0	0
Az idegenforgalmi programkínálat a gyógyfürdőn kívül nem éri el a vendégek által elvárt szintet.	2	3	3	3	0	0	3	0	0
A kapcsolódások összesített erőssége	12	13	14	12	7	3	10	1	2

Ahogy a fenti összefoglaló-értékelő táblából látszik, a problémák mérséklése szempontjából a város legfontosabb célkitűzése a „T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálturisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével”. A települési problémákat közel hasonló mértékben csökkentheti a „T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében”. A „T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése tematikus cél a város problémáinak kezelése tekintetében” csak korlátozott szerepű lehet, a „T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával” hatásai elsősorban közvetett módon jelenhetnek meg.

Az egyes célokhoz kapcsolódó eredmények hozzájárulása a különböző problémákhoz eltérő mértékű, összességében a célok elérése kapcsán az idegenforgalmi programkínálat növekedése, és a felsőfokú végzettségű, szellemi munkaerő számára biztosított munkahelyek számának emelkedése várható leginkább.

52. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és a városi szintű adottságok kapcsolatai

Kiválasztott városi szintű adottságok	T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása	T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében	T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálturisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével	T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megerősítésével	T5. A helyi gazdasági szféra igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés	T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése	T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése	T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával
Hajdúszoboszló a régióközpont vonzáskörzetében helyezkedik el, jól kiépített vasúti és közúti összeköttetéssel rendelkezik az ország egyéb területei felé.	3	0	2	2	0	0	0	0	0
A város rendelkezik ipari fejlesztésre kijelölt és bővíthető területekkel.	2	0	2	3	1	1	0	0	0
A település és a kistérség tökevonzó képessége magas, az egy főre jutó külföldi működő tőke a régiós átlaghoz viszonyítva kiemelkedő.	2	1	2	1	2	2	0	0	1

Kiválasztott városi szintű adottságok	T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása	T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében	T3. Hajdúszoboszló nemzeti idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálutisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével	T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtésével	T5. A helyi gazdasági szféra igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés	T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése	T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése	T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával
A város és térsége jelentős mezőgazdasági hagyományokkal rendelkezik, a termőhelyi adottságok kedvezőek.	1	2	0	2	0	0	0	1	0
A közhasználatú zöldterületek kiterjedése viszonylag magas.	0	3	2	0	0	1	2	1	0
Idegenforgalmi adottságai és turisztikai potenciálja kiemelkedő. A város jó minőségű termálvízzel, gyógyvízzel és nemzeti hírű gyógyfürdővel rendelkezik. Az idegenforgalmi szolgáltatások színvonala magas.	2	3	3	3	2	1	2	1	0
Az egészségügyi és a szociális intézményi alapellátás kiépült, az ellátás struktúrája és színvonala kedvezőtlen infrastrukturális adottságok ellenére magas.	1	1	2	0	0	1	0	3	3
A város innovatív eljárásokat vezetett be a közigazgatás és a közszolgáltatások terén.	1	0	1	2	1	3	2	1	2
A kapcsolódások összesített erőssége	12	10	14	13	6	9	6	7	6

Az értékelő táblázatból látható, hogy város három célkitűzés tekintetében közel azonos mértékben épít adottságaira; ezek közül a „T3. Hajdúszoboszló nemzeti idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálutisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével” célkitűzés alapoz leginkább a meglévő legfontosabb települési erőforrásokra. A T5, T7, T8 és T9 célkitűzések az adottságok csak kisebb részére és mérsékelt hangsúllyal építhet. Ezen célok a meglévő adottságok szempontjából elsősorban városi „ágazati” célnak tekinthetők. Az adottságok és a célok viszonyában kiemelkednek a város idegenforgalmi adottságai, amelyek (Hajdúszoboszló esetében nem meglepő

módon) a város legfontosabb adottságának tekinthetők, és amelyek további fejlesztése és minél szélesebb körű funkciókkal történő hasznosítása az egész város fejlődése szempontjából meghatározó lehet.

6.2.2 A célok logikai összefüggései

Jelen fejezetben a stratégiában meghatározott városi és városrészi célok között azonosítható összefüggéseit mutatjuk be. Az alábbi összesítő táblában azt vizsgáljuk, hogy az egyes területi/városrészi célok teljesülése milyen mértékben segíti elő települési léptékű célok megvalósulását. Az alábbi táblázatban a tematikus és területi célok közötti összefüggések erősségét egy 0-3 skálán azonosítottuk, ahol a „0” a kapcsolódás hiányát, míg a „3” érték az erős kapcsolódást jelöli.

53. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és a városrész célok kapcsolatai

Kiválasztott városi szintű adottságok	T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása	T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében	T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálutisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével	T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megerősítésével	T5. A helyi gazdasági szféra igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés	T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése	T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése	T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával	ÖSSZESEN
V1. A belváros funkcionális megújítása és térbeli kiterjesztése a kiegyensúlyozott városi fejlődés érdekében	3	3	2	1	1	2	2	1	1	16
V2. A turisztikai városrész átfogó fejlesztése és bekapcsolása a város mindennapi életébe	2	2	3	3	2	1	3	2	0	18
V3. A délkeleti vegyes hasznosítású városrész puffer szerepének erősítése a turisztikai és a közszolgáltatások fejlesztésével	1	2	3	2	2	3	2	2	2	19

Kiválasztott városi szintű adottságok	T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása	T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében	T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálutisztítási adottságok és szolgáltatások fejlesztésével	T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtésével	T5. A helyi gazdasági szféra igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés	T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése	T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése	T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával	ÖSSZESEN
V4. A lakóövezet épített és társadalmi környezetének minőségi javítása intenzívebb hasznosítással, a közösségi funkciók erősítésével és szociális jellegű beavatkozásokkal	2	3	0	1	2	1	3	3	3	18
V5. A külterület multifunkcionalitásának megőrzése kiemelt figyelmet fordítva a fenntartható hasznosításra	2	1	2	3	2	0	1	0	1	12
ÖSSZESEN:	10	11	10	10	9	7	11	8	7	

A fenti, a különböző célok logikai összefüggéseit összesítő ábra alapján a következő főbb megállapításokat tehetjük:

- Az Egyéb területet leszámítva mindegyik városrészi cél nagyjából egyenletesen járul hozzá a város fejlődéséhez.
- Mivel az Egyéb városrész (vagyis a külterület) elsősorban nem lakófunkciót betöltő terület, ezért a lakókörnyezet, a közösség, valamint a közszolgáltatások fejlesztését célzó tematikus célkitűzések itt természetes módon kevésbé érvényesülnek.
- A „T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében” és „T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése” tematikus célkitűzések azok, amelyek a leginkább kapcsolódnak mindegyik városrész fejlesztési céljaihoz, így ezek kapták a legtöbb pontot a vizsgálatban.
- Legkevésbé a „T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése” és „T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával” tematikus célok mutatnak homogén korrelációt minden városrész fejlesztési céljához. Ugyanakkor még ezek esetében is van olyan városrész, amellyel maximális az együtthatás.
- Az Élhető Város akcióterület (vagyis a Belváros városrész) fejlesztési célja legerősebben a „T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása” és „T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas életminőség elérése érdekében” tematikus célokkal van összefüggésben.
- A Gyógyhelyfejlesztési akcióterület fejlesztési célja legerősebben a „T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálturisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével”, a „T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtésével” és a „T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése” tematikus célokkal van összefüggésben.

6.2.3 A stratégia megvalósíthatósága

A stratégia megvalósíthatósága számos külső és belső tényezőtől függ; ezek egy részét az önkormányzat közvetlenül biztosíthatja, más részére jelentős befolyása van, míg a tényezők jelentős része az önkormányzat tevékenységétől részben vagy egészen független adottságként jelentkezik. A legtöbb ilyen tényezővel kapcsolatban kockázatokat is azonosíthatunk, ezeket lásd részletesen „A stratégia megvalósításának főbb kockázata” c. fejezetben. A megvalósítást befolyásoló legfontosabb tényezők:

- **Partnerségi viszonyok:** A megvalósítás alapfeltétele, hogy a város az összes érdekelt fél támogatását élvezze, és mind saját polgáraival, mind pedig járási, megyei és központi kormányzati partnereivel kölcsönös előnyökön nyugvó, a problémák megoldására koncentráló, kreatív párbeszédet folytasson. A partnerség kiépítése már a tervezés során megkezdődik, és a végrehajtás során a különböző ágazati partnerek bevonásával teljesebbé válik. A partnerségi kérdéseket „Az ITS megvalósításának szervezeti keretei” c. fejezet fejti ki.
- **Felelős vezetés:** A stratégia megvalósításához – tekintettel a döntéshozói és operatív feladatok számosságára – felelős és aktív városvezetésre, és jól képzett, tájékozott operatív munkatársakra van szükség. A megfelelő szervezet és személyi állomány a biztosítéka annak, hogy a szükséges döntések megfelelő időben és megfelelő tartalommal megszülessenek, és a döntések alapján az operatív végrehajtó szervezet világos hatáskörökkel dolgozzon a megvalósításon. A vezetés és irányítás feladatait részletesen „Az ITS megvalósításának szervezeti keretei” c. fejezet tárgyalja.

- **Nyomon követés, rugalmas tervezés:** A változó társadalmi-gazdasági körülményekhez történő alkalmazkodás követelménye szükségessé teszi, hogy a stratégia elfogadása után is lehetőleg rugalmasan tudjon alkalmazkodni a lehetőségekhez, külső adottságokhoz. Ehhez monitoring és kontrolling rendszer működtetése szükséges, amely lehetővé teszi a megvalósulás nyomon követését, az akadályozó tényezők azonosítását és megfelelő intézkedések meghozatalát. A monitoring és kontrolling témakörét a „Monitoring rendszer kialakítása” c. fejezet tartalmazza.
- **Pénzügyi tervezés, pénzügyi források:** A megvalósítás alapvető feltétele a pénzügyi források megfelelő időben történő rendelkezésre állása. Míg az előkészítés feladatai során ezek elsősorban önkormányzati források, addig a megvalósítás – tekintettel a szűkös belső anyagi lehetőségekre – elsősorban külső forrásokra támaszkodhat. A források biztosításának körülményeit, ütemezését és azok nagyságrendjét „A fejlesztések ütemezése”, valamint „A fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve” c. fejezet tartalmazza.

6.2.4 A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

A **városrészi célok kölcsönhatása** egyértelműen **pozitív mérleget mutat**. A legerősebb kapcsolat a két központi jellegű városrész esetében emelhető ki: a fejlesztéseket úgy kell végrehajtani, hogy hosszú távon egy egységes, nagy kiterjedésű – közbeékelődött zárvány nélküli – városközponti terület jöjjön létre, amihez a kijelölt vegyes hasznosítású városrész fejlesztése is hozzájárul. A lakóövezeti fejlesztések részben a természetes ingatlanpiaci folyamatok eredményeként fognak végbemenni. Emellett fontos kiemelni azokat a külterületi fejlesztéseket (kereskedelmi egységek megjelenése, ipari területek bővülése), amelyek hatását a város összes lakosa és vállalkozása érezheti.

Mivel a fejlesztések hosszú távon a város teljes területét érintik, ezért a célok teljesülése nem idézi elő sem hátrányos helyzetű lakosságot tömörítő szegregátumok kialakulását, sem zárványok közbeékelődését.

54. táblázat: A városrészi célok kölcsönhatása

	V1. A belváros funkcionális megújítása és térbeli kiterjesztése a kiegyensúlyozott városi fejlődés érdekében	V2. A turisztikai városrész átfogó fejlesztése és bekapcsolása a város mindennapi életébe	V3. A délkeleti vegyes hasznosítású városrész puffer szerepének erősítése a turisztikai és a közszolgáltatások fejlesztésével	V4. A lakóövezet épített és társadalmi környezetének minőségi javítása intenzívebb hasznosítással, a közösségi funkciók erősítésével és szociális jellegű beavatkozásokkal	V5 A külterület multifunkcionalitásának megőrzése kiemelt figyelmet fordítva a fenntartható hasznosításra
V1. A belváros funkcionális megújítása és térbeli kiterjesztése a kiegyensúlyozott városi fejlődés érdekében					
V2. A turisztikai városrész átfogó fejlesztése és bekapcsolása a város mindennapi életébe					
V3. A délkeleti vegyes hasznosítású városrész puffer szerepének erősítése a turisztikai és a közszolgáltatások fejlesztésével					
V4. A lakóövezet épített és társadalmi környezetének minőségi javítása intenzívebb hasznosítással, a közösségi funkciók erősítésével és szociális jellegű beavatkozásokkal					
V5 A külterület multifunkcionalitásának megőrzése kiemelt figyelmet fordítva a fenntartható hasznosításra					

Jelmagyarázat:

erős hatás

gyenge hatás

7 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

Az ITS megvalósítása és megvalósíthatósága szempontjából fontos, hogy azonosítsuk azokat a kockázatokat, amelyek esetleges bekövetkezése a stratégia céljainak elérését veszélyezteti. Az egyes konkrét beavatkozások, projektek megvalósítását veszélyeztető kockázatokat az adott fejlesztések kapcsán kell meghatározni és kezelni.

Jelen fejezet a stratégiai szintű kockázatok bemutatása mellett megbecsüli a bekövetkezés valószínűségét és hatásának mértékét, valamint meghatározza a kockázatkezelési intézkedéseket is. A kockázatok több szempont alapján csoportosíthatók:

- Attól függően, hogy az adott kockázat bekövetkezése, illetve megelőzése önkormányzati hatáskörbe tartozik-e, elkülöníthetők belső és külső kockázatok.
- A stratégiaalkotás és -megvalósítás fázisait tekintve három különböző típusú kockázat határozható meg:
 - **Tervezéshez kapcsolódó kockázatok:** A legfontosabb kockázatot a stratégiaalkotás szempontjából a tervezési környezet folyamatos változása jelenti. A kockázat kiküszöbölése érdekében folyamatos egyeztetések, szakértői konzultációk valósultak meg, a városi projektportfólió a helyi igények és szükségletek, valamint az EU-célkitűzések és a hazai operatív programok által kijelölt lehetőségek figyelembevételével került kialakításra.
 - **Megvalósításhoz kapcsolódó kockázatok:** A legfőbb nehézséget a tervezett projektek végrehajtásával kapcsolatos műszaki és pénzügyi problémák okozhatják, amelyek megfelelő előkészítési tevékenységgel jelentősen csökkenthetők.
 - **Fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok:** A tervezés és megvalósítás mellett kiemelt figyelmet kell fordítani az elért eredmények fenntartásának módjára és szervezeti hátterére.
- A kockázatok különböző területeken jelentkezhetnek: felmerülhetnek pénzügyi, gazdasági, jogi, intézményi, műszaki vagy társadalmi nehézségek, amelyek akadályozhatják a stratégia céljainak elérését.

55. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja
Kedvezőtlen makrogazdasági és geopolitikai folyamatok	közepes	jelentős	Alternatív megoldások és eszközök alkalmazása a város fejlődése érdekében Intenzív befektetés-ösztönzés
Versenytársak nagymértékű megerősödése	alacsony	közepes	Potenciális versenytársak tervezett fejlesztéseinek nyomon követése Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében Hatékony lobbizási tevékenység A város komparatív versenyelőnyeinek azonosítása és kiaknázása Egyedi arculat kialakítása

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja
Állami hatáskörbe tartozó fejlesztések elmaradása, jelentős csúszása	közepes	magas	Alternatív megoldások és eszközök alkalmazása a város fejlődése érdekében Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében Hatékony lobbizás tevékenység
Növekvő különbségek és részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járásközpont és a járás többi települése között	alacsony	közepes	Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében (részletesen a 8.3 fejezetben)
A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányú változása	magas	jelentős	A jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése Rugalmas, gyors reagálás a megváltozó jogszabályi körülményekhez
Közbeszerzési eljárások elhúzódása, sikertelensége	közepes	közepes	Az eljárásrend szigorú betartása minden érintett részéről A közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítettségének biztosítása Közbeszerzési szakértő alkalmazása
Hatósági dokumentumok hiánya, késése	közepes	közepes	A hatsági dokumentumok ügyintézési időkereteinek figyelembe vétele Esetleges késésre, csúszásra előre felkészülés már az előkészítés során
Saját forrás előteremtésének nehézségei	közepes	jelentős	Alternatív forráslehetőségek felkutatása
Hazai és európai uniós fejlesztési források elmaradása	alacsony / közepes	jelentős	A forrás lehívás késedelmére való felkészülés Folyamatos egyeztetés a forrást biztosító szervezetekkel
A fejlesztések megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	közepes	közepes	Részletes projektervek, átgondolt műszaki tervek, költségvetések készítése Tartalékkeret meghatározása
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya	alacsony	közepes	Megfelelő szakmai háttér biztosítása
Előre nem látható műszaki problémák	magas	jelentős	Részletes tanulmánytervek készítése, alapos helyszínelmérés
Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés	alacsony	közepes	A tervezők és kivitelezők kiválasztása során kiemelt figyelem fordítása a szakmai alkalmasság, megfelelő referenciák meglétére

8 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

8.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

8.1.1 Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia céljainak elérését biztosító fejlesztéseket alapvetően meghatározza azok környezete, amely esetében a természeti és infrastrukturális környezet mellett meghatározó szerepet tölt be a helyi önkormányzat és annak szabályozási gyakorlata. A pénzügyi erőforrások tudatos felhasználásából származó vélelmezett hatásokat sokszorosan felülmúlhatja az önkormányzat a hatáskörébe rendelt szabályozási eszközök tudatos alkalmazásával, ám ennek ellenkezője is igaz: a megfelelő és támogató szabályozás hiánya ellehetetleníti, megghiúsíthatja a pénzügyi eszközökre alapozott fejlesztéseket.

Ezért a stratégia sikeres megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat konzisztens és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítása és fenntartása, legyen szó akár milliárdos befektetésekről, akár a szociális segély igénybevételéről. A helyi gazdaságpolitika céljait világosan meg kell fogalmazni, meg kell határozni a célok megvalósításához szükséges támogató jogi, szabályozási lépéseket, és tudatosan végre is kell hajtani azokat.

Az önkormányzatnak a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása **csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát.**

Különösen fontos továbbá **az építési szabályok meghatározása és a területhasználat korlátainak felállítása** úgy, hogy az megfelelő rugalmassággal módosítható lehessen, amennyiben befektetői igény jelentkezik – természetesen a helyi lakosok érdekeinek maximális érvényesítése mellett. A befektetői folyamatot lehetőség esetén különböző eszközökkel is ösztönözni, gyorsítani lehet.

8.1.2 Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás

Felesleges, kihasználatlan kapacitásaival, illetve a tevékenység-racionalizálás során felszabaduló kapacitásokkal gazdálkodnia kell az önkormányzatnak. Ilyen felszabaduló átmeneti lehet többek között egy funkcióváltás alatt álló, időlegesen használaton kívüli ingatlan, amelyben teret lehet engedni annak közösségi, vagy civil szervezetek által történő időleges hasznosítására (pl. az eladás vagy felújítás megkezdésének időpontjáig). Ugyanilyen módon célszerű a folyamatosan használaton kívüli, az önkormányzat tevékenysége szempontjából **funkcióval nem rendelkező ingatlanok hasznosítása.** Hasonló módon lehet eljárni más olyan eszközök, erőforrások esetében (pl. gépkocsi, hangtechnikai és informatikai eszközök stb.), amelyek időszakosan hasznosíthatóak, és azokkal úgy termelhetünk mások számára értéket, hogy az önkormányzat számára nem jelentkezik közvetlen költség. Ezzel a jólét pusztá javításán felül többek között támogatható a stratégia megvalósítását is segítő, de önmagukban is jelentőséggel bíró kulturális vagy közösségi értékek létrejötte.

Az önkormányzatnak a tulajdonában álló ingatlanokat céljai és feladatai megvalósításához alkalmazható eszközöknek kell tekintenie. Ennek tükrében lehetősége van eladói és szabályozói pozíciójával élve – de nem visszaélve – **bizonyos ingatlanok eladását vagy hasznosításba adását olyan feltételekhez kötni, amelyek az önkormányzat által ellátandó feladatok megvalósítását garantálják** (pl. játszótér építése a beruházó által használatba vett területen vagy más közterületen). Kölcsönös előnyök esetén célszerű a PPP konstrukciók alkalmazása, ami biztosítja a magánbefektetések hatékonyságát, az

önkormányzati likviditás megőrzését és az önkormányzat pénzügyi forrásainak szabadabb felhasználhatóságát.

8.1.3 Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése

Bár nehezen számszerűsíthető, de a Hajdúszoboszlóról kialakult, kialakított arculat, illetve a városhoz kapcsolódó emocionális tényezők hatással vannak a befektetői döntéseiket meghozó üzletemberekre, a városba látogató turistákra, de magukra a város lakóira is. A tudatos, célzott és differenciált városmarketing tevékenység ezért nagyban támogatja a városfejlesztési stratégia céljainak megvalósítását többek között az egyes projektek végrehajtásának elősegítésén, de akár az egész stratégia városi lakosság körében való elfogadottságának növelésén keresztül is.

A városfejlesztési stratégia céljainak kijelölésével párhuzamosan be kell **azonosítani a fejlesztések potenciális érintettjeit**, megkülönböztetve a haszonélvezőket és potenciális kárvallottakat. Az érintettek közül az alábbi célcsoportokra kell intenzív városmarketing-akciókat irányozni:

- városban befektetni szándékozó vállalatok és személyek,
- a városban gazdasági tevékenységet folytató szervezetek,
- turistaként a városba látogatók,
- a város és a környező települések lakossága.

A város, illetve a városban zajló bizonyos tevékenységek, környezeti és/vagy társadalmi értékek, gazdasági folyamatok szélesebb körben való megismertetése biztosíthatja Hajdúszoboszló (el)ismertségét, vagyis ezen információkat minél szélesebb társadalmi és szakmai kör számára kommunikálni kell.

Tudatos és jól felépített **marketing-kommunikációs stratégia** mentén, megfelelő szervezeti háttér kialakításával kell a város speciális értékeit, adottságait és lehetőségeit szakmai fórumokon, befektetői körökben bevezetni és elterjeszteni. A gazdasági jellegű célokhoz elsődlegesen speciális ismertetőket érdemes készíteni, egységes adatbázist létrehozni, amelyből bármilyen időpontban előállítható aktuális adatszolgáltatás a befektetők, betelepülők felé, míg a városi életminőséghez kötődő programok esetén, a civil szervezeteken és a városi médián keresztül történő népszerűsítés a célszerű.

A sikeres marketing nem kizárólag egy-egy befektetés megvalósulásához járul hozzá, de a városban tevékenykedő gazdasági társaságok tevékenységét, ismertségét és az irántuk táplált bizalmat is erősítheti aktuális és potenciális üzleti partnereik körében, ezzel közvetett módon hozzájárulva a helyi gazdaság fejlődéséhez is.

Hajdúszoboszló arculatának megerősítése, továbbá a városmarketing eszközeinek a különböző városi célcsoportok felé történő alkalmazása elősegítheti a **város iránti lojalitás** kialakulását – ez a helyi gazdaság és társadalom szereplői esetében a város problémáinak megoldásában való aktívabb közreműködést (pl. adományokkal vagy természetbeni segítségnyújtással) és üzleti partnerei körében a város imázsának továbbadását, a városmarketingbe való bekapcsolódását jelentheti.

A marketing alapvető feladat a turizmus területén is. Természeti és kulturális értékeivel, hangulati elemek kialakításával a várost el kell adni a potenciális odalátogatók körében. A rendezvények növelik a turisztikai vonzerőt, egyben a sok résztvevő potenciális terepe lehet az arculat további fejlesztésének és kommunikálásának – e rendezvényeket tudatosan használni is kell a városmarketing céljaihoz. A turizmus fejlődése a vendéglátásból származó bevételeken felül azért is fontos a városnak, mert a turisztikai attrakciók és a turizmust

támogató szolgáltatások és kulturális események a város lakói számára is növelik az elérhető szolgáltatások körét.

Hajdúszoboszló kommunikációs értékkel bíró tulajdonságainak összegyűjtése, célzott és rendszeres kommunikálása javítja a település lakóinak identitását, hozzájárul városi büszkeségük fejlesztéséhez – egyúttal a város környezetének, értékeinek megtartása, fejlesztése mellé is állíthatja őket. Rendszeres közvélemény kutatásokon keresztül érdemes időszakonként mérni a stratégia fogadtatását és az abból megvalósult elemek hatását annak érdekében, hogy a módszertani kézikönyvnek megfelelően az ITS két-háromévente felülvizsgálatra kerüljön.

Az ITS-hez kötődő **marketing akciók jellemzője** a stratégia filozófiájának megfelelően az **ágazat- és terület specifikus szemléletmód** párhuzamos alkalmazása, valamint a **rendszer szemlélet** és a **mérhetőség**. Mindennek eléréséhez fontos egy, a város képéhez és fejlődési elképzeléseihez illő szlogen és jelkép-rendszer kialakítása, továbbá az egységes arculat alkalmazása.

Ennek érdekében Hajdúszoboszló Város Önkormányzata komplex városmarketing stratégiát dolgoztatott ki, amely 2013-2014 között megvalósított városrehabilitációs projekt keretében jött létre, az alábbi tevékenységeket magában foglalva:

- városmarketing kutatás elvégzése,
- városmarketing stratégia kidolgozása,
- város promóciós kiadvány összeállítása,
- hirdetési kampányok lefolytatása.

8.1.4 Befektetés-ösztönzési stratégia

A 2014-ben elkészült a város egységes, szervezett és célzott befektetés-ösztönzési tevékenységét megalapozó komplex városmarketing stratégia. Hajdúszoboszló Magyarország egyik kiemelt turisztikai desztinációjaként – a hasonló nagyságrendű hazai városokhoz képest – a spontán tökebefektetések és beruházások viszonylag jelentős célpontja. A befektetések azonban többnyire kizárólag turisztikai (zömmel szálláshely-) fejlesztésre irányulnak. Ahhoz, hogy a város gazdasági diverzifikációja előrehaladjon, más jellegű befektetők vonzására is szükség van – ennek egyik alapja a megfelelő ingatlanok rendelkezésre állása és kiajánlása.

Hajdúszoboszló Város Önkormányzata jelentős ingatlanállománnyal rendelkezik mind számát, mind értékét tekintve. Az önkormányzat a jogszabályi előírásoknak megfelelő, átgondolt vagyongazdálkodást folytat, amelynek alapja a naprakész ingatlan-nyilvántartás. Az ingatlanoknak kisebb része forgalomképes vagy korlátozottan forgalomképes, és ezeknek is csak töredéke az, amely valós értéket képvisel a potenciális befektetők számára.

A befektetés-ösztönzési stratégia célja

- a forgalomképes és korlátozottan forgalomképes ingatlanállomány értékelése,
- a fejlesztési irányoknak és elképzeléseknek megfelelő kiajánlható ingatlanok azonosítása,
- a kiajánlható ingatlanokról befektetői leírás készítése, amelyek megjeleníthetők a város honlapján,
- a kommunikációs eszközök és csatornák meghatározása.

Az elkészült dokumentum nem tekinthető „hagyományos” befektetés-ösztönzési stratégiának, hanem inkább a befektetés-ösztönzési tevékenységek egyik pillérét, a befektetési célú ingatlanok rendelkezésre állását és promócióját alapozza meg. Fontos, hogy a kiajánlható ingatlanok között nemcsak önkormányzati tulajdonú ingatlanok szerepelnek, hanem

- több olyan magántulajdonú ingatlan is, amelyek a munkahelyteremtés megfelelő szinterei lehetnek,
- illetve néhány, a járás más települései által tulajdonolt, ipari fejlesztésre alkalmas ingatlan is.

51. ábra: A befektetés-ösztönzési tevékenység folyamata

8.2 Az ITS megvalósításának szervezeti keretei

8.2.1 A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere

Hajdúszoboszló Város Önkormányzata szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a **képviselő-testület** feladata. Ezen belül a **Városfejlesztési, és Műszaki Bizottságot** elsősorban **véleményezési, kezdeményezési, javaslattevési, közreműködő és döntési jogszolgáltatásokkal** ruházták fel

- a különböző időtávú településfejlesztési és - rendezési dokumentumok tervezése és végrehajtása,
- a közműfejlesztések és a kommunális szolgáltatások,
- az önkormányzati beruházások,
- az önkormányzati felújítási alap,
- az önkormányzati tulajdonú területek, ingatlanok hasznosítása és értékesítése,
- a különböző közszolgáltatások és közfeladatok,
- a közterületek kialakítása és fejlesztése,
- a védett területek, épületek és köztéri tárgyak fenntartása,
- a környezet- és természetvédelem stratégiai és gyakorlati kérdései,
- a közlekedés feltételeinek javítása tekintetében.

A bizottság munkáját a hivatal részéről a főmérnök segíti. Emellett **a többi bizottság is rendelkezik a városfejlesztéssel összefüggő jogkörökkel**, amelyek esetében felmerülnek döntési, ellenőrzési és jóváhagyási feladatok is. A bizottságok saját szakterületükön közreműködnek a városfejlesztési tevékenységeket megalapozó dokumentumok tervezésében, véleményezésében, figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását, felügyelik a feladatkörükhöz kapcsolódó önkormányzati intézmények működését, de ezen általános hatáskörök mellett a bizottságok többsége speciális feladatokat is ellát a városfejlesztéshez kapcsolódóan, amelyek jelentősége az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozása és megvalósítása szempontjából is kiemelkedő.

56. táblázat: Az egyes bizottságok speciális feladatai és hatáskörei a városfejlesztéssel kapcsolatosan

Bizottság	Városfejlesztéssel szorosan összefüggő feladatok és hatáskörök
Pénzügyi és Gazdasági Bizottság	Az önkormányzat gazdasági programjának előkészítése, teljesítésének figyelemmel kísérése
	Az önkormányzati vagyon nyilvántartásának és a vagyongazdálkodás ellenőrzése
	Javaslattevő a vagyon kezelésének módjáról, a vagyon hasznosításáról
	Véleménynyilvánítás vállalkozás indításáról, az abban való önkormányzati részvételről, a megállapodás tervezetéről
	Közreműködés a befektetési és vállalkozási tevékenység összefogásában, koordinálásában, a vállalkozásbarát környezet kialakításában
	Javaslattevő önkormányzati felújítási alap, civil alap, társasházak felújításával kapcsolatos önerő alap felhasználásáról, a külterületi utak, hidak, átjárók felújításának költségeiről.
Városfejlesztési, és Műszaki Bizottság	A városfejlesztés, rendezés - tervnek megfelelő - fő irányai érvényesülésének elősegítése, a rendezési programok, tervek előkészítése, véleményezése
	Véleményezés közműfejlesztési kérdésekben, valamint a beruházások területrendezési és építészeti kérdéseiben
	Véleményezés önkormányzati terület-felhasználások, beruházások ügyében
	Javaslattevő az önkormányzati felújítási alappal kapcsolatban a felújítások szakmai hátteréről
	Segítségnyújtás az önkormányzati építőipari tevékenység (szociális célú lakásépítés és felújítás, önkormányzati költségvetési intézmények építése, felújítása, karbantartása, építési vállalkozás) elvégzésében
Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Bizottság	A mezőgazdasággal és mezőgazdasági rendeltetésű önkormányzati tulajdonú földekkel, valamint a természeti környezettel kapcsolatos önkormányzati feladatok segítése
	Javaslattevő és véleménynyilvánítás a külterületi rendezési tervről
	Javaslattevő az önkormányzati tulajdonba került külterületi utak és vízelvezető csatornák kialakításáról, karbantartásáról
	Az önkormányzati beruházások környezetvédelmi hatásainak vizsgálatának ellátása.
Turisztikai és Nemzetközi Kapcsolatokért Felelős Bizottság	A városi idegenforgalmi fejlesztési javaslatának elkészítése
	Javaslattevő az idegenforgalmi célkeret és a városmarketing keret felhasználására
Kulturális, Nevelési és Sport Bizottság	Véleményezés a nevelési intézményeknek szánt felújítási keret felhasználásáról
	Javaslattevő művelődési intézmények, illetve a kulturális- és sportegyesületek korszerűsítésére, fejlesztésére
Szociális és Egészségügyi Bizottság	Az egészségügyi és szociális helyzet, valamint az ellátórendszer és az ellátások körének vizsgálata és folyamatos alakítása
Jogi, Igazgatási és Ügyrendi Bizottság	A polgármesteri hivatal fejlesztési, korszerűsítési tervének véleményezése, ennek menetének ellenőrzése

Forrás: Hajdúszoboszló Város Önkormányzatának Szervezeti és Működési Szabályzata

Kifejezetten a város megújítását célzó fejlesztések és az azokkal kapcsolatos döntések előkészítése érdekében az önkormányzati beruházások rendjéről szóló 7/2000 (IV.20)

önkormányzati rendelettel¹⁶ hozták létre a **beruházási munkacsoportot**, amelynek elnöke a polgármester, állandó tagjai pedig a következők:

- Gazdasági Iroda képviselője
- Városfejlesztési irodarészlegének képviselője,
- Városfejlesztési, és Műszaki Bizottság,
- Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Bizottság
- Pénzügyi és Gazdasági Bizottság.

Eseti tagként meghívandó az adott fejlesztéshez kapcsolódó bizottságok, irodák, városrészek, intézmények, üzemeltetők képviselője, illetve a főépítész.

A városfejlesztési tevékenységekben a jegyző is kiemelt szerepet játszik, ő végzi, irányítja, szervezi és koordinálja az önkormányzati rendeletek, tervek, koncepciók, programok és pályázati projektek előkészítését.

A városfejlesztési programok **operatív megvalósítása** a **Városfejlesztési Iroda** feladata, amelynek hatáskörébe a településfejlesztéssel, településrendezéssel, a közellátással, foglalkoztatással, a kommunális közszolgáltatások szervezésével, az önkormányzati ingatlanvagyon állagmegóvásával és felújításával, hasznosításának műszaki előkészítésével és lebonyolításával kapcsolatos önkormányzati feladatok tartoznak.

A Városfejlesztési Iroda mellett a többi önkormányzati iroda is közreműködik valamilyen formában a városfejlesztési tevékenységek megvalósításában.

Az Igazgatási Iroda a város rehabilitáció előkészítéséhez szükséges adatok gyűjtésével és rendszerezésével, valamint a terület-felhasználási, telekalakítási, építésrendészeti, környezetvédelmi feladatok révén járul hozzá a városfejlesztéshez;

Az ITS megvalósítása szempontjából releváns dokumentum **az európai uniós pályázati források felhasználásának rendjéről szóló szabályzat**, mivel az ITS-ben foglalt fejlesztések megvalósítását jelentős részben pályázati források bevonásával lehet megvalósítani. Az önkormányzaton belül felhalmozódó fejlesztési és projektmenedzsment tapasztalatokat a helyzetelemzés tartalmazza.

Hajdúszoboszló tulajdonában **több** olyan **gazdasági társaság** és egyéb szervezet van, amelyek tevékenysége valamilyen módon **kapcsolódik a városfejlesztéshez**, a város rehabilitációhoz:

- a Hajdúszoboszlói Városgazdálkodási Nonprofit Zrt. végzi a piac és a parkolók üzemeltetését, a közterületek tisztántartását, az ingatlan- és házkezelési feladatokat, a hulladékgyűjtést és -kezelést, a temető szolgáltatás, valamint egyéb városüzemeltetési feladatokat;
- a városmarketing eszköze a minden postaládába ingyenesen eljutó Hajdúszoboszló Városi Lap és a Hajdúszoboszlói Városi Televízió. Ezek folyamatos tájékoztatást nyújtanak a helyi társadalomnak.

8.2.2 Az ITS megvalósításának intézményi háttere

A városfejlesztés jelenleg is hatékonyan és szakmailag jól (együtt)működő szervezeti rendszere a jövőben is alkalmas a város rehabilitációval kapcsolatos tevékenységek átgondolt, ütemezett és eredményes megvalósítására.

¹⁶ A rendeletet módosította: 17/2004. (IX. 15.) Ör., illetve 5/2005. (II.24.) Ör.

57. táblázat: A városrehabilitációban résztvevő szervezetek feladatai és kompetenciái

Városfejlesztésben résztvevő szervezetek	Feladatkörök, kompetenciák	
Képviselőtestület	a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása, befektetés-ösztönzés	PARTNERSÉG
Bizottságok	véleményezési, kezdeményezési, javaslattevési, közreműködési és/vagy felügyeleti jogkör saját szakterületükön	
Irodák	város rehabilitáció stratégiai tervezés, döntés-előkészítés, városfejlesztési programok operatív megvalósítása: - pályázati források feltárása - projekt-generálás - projektmenedzsment - a fejlesztések pénzügyi egyensúlyának biztosítása - tájékoztatás, nyilvánosság	
Gazdasági társaságok	közterület-fenntartás, közvilágítás, városi vízellátás, a hulladékgazdálkodás, vagyongazdálkodás, ingatlanfejlesztés, városmarketing	
Beszerezési/ Közbeszerzési munkacsoport	- tervezett beruházások ütemezése, tervezése, előkészítése - versenypályázat kiírása és döntés a beérkezett ajánlatokról - értékelő jelentések készítése	

A szükséges **humán-erőforrás** tekintetében elsődleges szempont, hogy a város rehabilitáció projektmenedzsment-szervezetét olyan tapasztalt szakemberek alkossák, akik széleskörű projektmenedzsment ismerettel és gyakorlattal rendelkeznek. A városfejlesztési projektek megvalósításához legalább 1-1 fő pénzügyi, műszaki és jogi szakemberre van szükség, akik esetében a megfelelő végzettség mellett a releváns szakmai tapasztalat is alapvető elvárás. Ezen kritériumoknak megfelelő szakemberek jelenleg is az önkormányzat alkalmazásában állnak:

- a projektmegvalósítás szakmai és jogi felügyelete a jegyző feladata,
- a főmérnök a műszaki menedzser funkciót tölti be,
- a főkönyvelő garantomálja a város rehabilitációs projektek bonyolult pénzügyi műveleteinek megvalósíthatóságát,
- a pályázatkezelő a projekttel kapcsolatos adminisztratív tevékenységeket látja el.

Az alkalomszerűen szükséges szaktudást megbízási szerződések keretében lehet becsatornázni a városfejlesztési tevékenységek megvalósításába. A pontos szakmai elvárások, kompetenciák és az ahhoz kapcsolható személyek meghatározása mindig az adott projekthez kapcsolódóan történik meg.

A város rehabilitációs programok megvalósítása során a projektmenedzsment-szervezet az önkormányzat bizottságaival és a képviselőtestülettel, a Polgármesteri Hivatal minden érintett irodájával, a projektpartnerekkel, valamint a fenntartásban érdekelt szervezetekkel együtt részletesen meghatározza azokat a garanciális elemeket és szerződéses feltételeket, amelyek lehetővé teszik a városfejlesztési **akciók pénzügyi egyensúlyának, megvalósíthatóságának és fenntarthatóságának folyamatos ellenőrzését**. Annak érdekében ugyanis, hogy a program végrehajtása és a létrehozott létesítmények működtetése eredményesen, a támogatási szerződésben foglaltaknak megfelelően történjen, több kérdést tisztázni kell a résztvevő felek között:

- Felelősség:** A projekt megvalósítására vonatkozó konzorciumi szerződésben a tagok az általuk végzett feladatok elvégzésért vállalnak szakmai és pénzügyi felelősséget. Így egyrészt a pénzügyi és szakmai felelősség kérdése nem egyedül a projektgazda

önkormányzatot terheli, másrészt a kisebb projektelemek megvalósítótól sem várunk el aránytalan mértékű felelősségvállalást.

- **Információáramlás:** A projektmenedzsment-szervezet kialakít egy olyan naprakész adatbázist és informatikai rendszert, amelyben a projektpartnerek folyamatosan nyomon követhetik az egyes projektelemek állását mind a műszaki, szakmai kivitelezés, mind a pénzügyi teljesítés tekintetében – ezáltal biztosított a projektmenedzsment működésének nagyfokú hatékonysága. Emellett a partnerek kötelesek minden, a város rehabilitáció megvalósítását veszélyeztető szervezeti, pénzügyi változásról azonnal tájékoztatni a projektgazdát.
- **Kockázatelemzés:** A kockázatelemzést nemcsak a projekt megvalósításával kapcsolatban kell elvégezni, hanem előzetesen fel kell tárni azokat a potenciális veszélyeket, amelyek a projektgazda, a projektmenedzsment és a projektpartnerek szervezeti felépítésével, illetve pénzügyi hátterével kapcsolatosak (pl. önkormányzati gazdálkodás, vállalkozói környezet bizonytalanságai stb.). A felmerült kockázatokat a megfelelő eszközök hozzárendelésével lehet elkerülni.
- **Pénzügyi kötelezettségvállalás:** A városrehabilitáció megvalósítása során figyelmet kell fordítani arra, hogy a támogatási szerződésnek megfelelő részteljesítések esetén minden projektpartner időben hozzájusson a támogatási forrásokhoz. Ehhez szoros együttműködés szükséges a projekt-előrehaladási jelentések elkészítésében és a számlák megfelelő tartalmú és formájú kibocsátásában.

8.3 A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

A településközi koordinációban a potenciális versenytársak és együttműködők (azonos méretű és adottságú települések) közötti párbeszéd kistérségi/járási szinten történik.

Hajdúszoboszló a kistérségi/járási szerepkörből adódó alapfeladatokat képes ellátni, kérdéses azonban, hogy milyen mértékben képes gazdasági-társadalmi fejlődést generálni az érintett településeken. Egyértelműen leszögezhető, hogy a városnak nem érdeke a pontszerű, elszigetelt fejlődés, hiszen, ha nagy a fejlettségbeli kontraszt a város és környéke között, az negatívan befolyásolhatja a város egészének gazdasági-társadalmi fejlődését.

58. táblázat: Munkamegosztás a Hajdúszoboszlói kistérségben

Hajdúszoboszló, mint járási/kistérségi központ által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások	A környező települések által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások
▪ Gyógy- és termálturizmus ▪ Munkahely ▪ Közigazgatás ▪ Egészségügy, szakellátás ▪ Középfokú szakoktatás ▪ Kiskereskedelmi szolgáltatások ▪ Üzleti és pénzügyi szolgáltatások ▪ Kommunális szolgáltatások ▪ Kulturális lehetőségek	▪ Munkaerő ▪ Rekreatív tevékenység ▪ Lakóterület ▪ Mezőgazdasági termékek ▪ Alternatív ipari területek

A kapcsolatrendszer jól ábrázolja a város és a kistépülések közötti szoros és részleteiben is pontosan meghatározható egymásrautaltságot, amelynek alapja az erősségeket építeni és a gyengeségeket megszüntetni kívánó gondolkodásmód és a **funkciók ésszerű megosztása**.

A Hajdúszoboszlói járás és vonzáskörzet egységes fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy a térség képessé váljon arra, hogy problémáit és szükségleteit közösen megfogalmazza, majd ezeket integrált programokká, komplex projekteké alakítsa. A párhuzamos kapacitások elkerüléséhez, valamint a város és környéke közötti esetleges konfliktusok (pl. szelektív migráció, párhuzamos kapacitások) megelőzéséhez tehát **nemcsak Hajdúszoboszló, hanem a környező települések fejlesztési igényeit is pontosan ismerni kell.** Ezt a folyamatot a kistérség települései 2004 márciusában elindították: az **Elektronikus Fejlesztési Ötletgenerátor** (EFOG) ingyenesen használható projektfejlesztő rendszerrel a Hajdúszoboszlói kistérségben. Az éveken keresztül eredményesen működő honlapot azóta felváltották a személyesebb kapcsolattartási és projektfejlesztési módszerek.

A térség településeinek tervezett fejlesztései esetében célszerű különbséget tenni a szűken értelmezett járás és a tágabb vonzáskörzet – főként városi jogállású – települései között. A **városi rangú települések** (pl. Püspökladány, Nádudvar, Balmazújváros, Derecske) **saját vonzáskörzetük kibővítésére és megerősítésére törekednek.** Ennek eléréséhez a térségben számos olyan fejlesztés megvalósítása történt, történik és fog történni, amelyek jellegükben hasonlóak a hajdúszoboszlói fejlesztésekhez.

A közeli **községekkel az egyeztetés általában rugalmasabb és közvetlenebb**, mivel fejlesztéseik inkább kisebb léptékűek és kifejezetten a helyi lakosság életminőségének javítására irányulnak. Szintén a települési funkciók megerősítését és az önkormányzati bevételek növelését célozzák meg azok az agglomerációs fejlesztések, amelyek keretében ipari területek infrastrukturális helyzetének javítását, új ipari területek kijelölését hajtják végre akár önkormányzati, akár magánberuházás keretében. Ezen a téren elsősorban Ebes és Hajdúszoboszló közötti egyeztetések szükségesek.

Jelentős szegmenst képviselnek a **turisztikai pályázatok**: a fogadási feltételek javítására irányuló befektetések potenciális kedvezményezettjei inkább a magánberuházók közül kerülnek ki, míg az attrakciófejlesztésben az önkormányzatok is megjelennek. Az idegenforgalom esetében Hajdúszoboszló térségi szerepe megkérdőjelezhetetlen: a város dinamizáló erőként jelenik meg a térségben, a kedvező folyamatokat azonban megerősítheti, ha a környező települések alternatív programokat kínálnak a hajdúszoboszlói vendégek számára, megnyújtva ezáltal az itt eltöltött időszak hosszát.

Emellett kiemelt jelentőséggel bírnak azok a **közüti fejlesztések**, amelyek tehermentesítik a településmagokat az átmenő forgalomtól. Ezek gyakorlatilag a térségen belüli mobilitást, a központi funkciójú települések és a környezetük összeköttetését biztosítják.

Mikroregionális szinten a tervezett fejlesztések településközi koordinációjában, a járási közigazgatási egységek kialakítása mellett, továbbra is fontos szerepet tölt be a Hajdúszoboszlói Kistérségi Társulás. Az önkormányzati szervezetekben jelentős projektmenedzsment tudás halmozódott fel ahhoz, hogy az érintett települések fejlesztési elképzeléseit koordinálni tudják. Ehhez szükséges

- a térségi szinten megjelenő **projektjavaslatok** pontos **számbavétele** (ezt szolgálta a kistérség 2005-ben készült projektorientált fejlesztési programja),
- a folyamatos egyeztetés és tájékoztatás a tervezett fejlesztésekről,
- a megvalósítást befolyásoló tényezők nyomon követése,
- a fejlesztések megvalósításának **évenkénti felülvizsgálata**,
- valamint a **kritikai észrevételek beépítése** a települések és a térség stratégiai fejlesztési dokumentumaiba.

Összességében megállapítható tehát, hogy Hajdúszoboszló tervezett városfejlesztési tevékenységeivel és az azt megalapozó Integrált Településfejlesztési Stratégiával a térségi, több milliárd forintnyi nagyságrendű **fejlesztési elképzelések területi szintű kölcsönhatása pozitív mérleget mutat**, a hatások szinergikusan kiegészítik, felerősítik egymást, felesleges, párhuzamos kapacitásokat létrehozó, egymást kioltó fejlesztések nem valósulnak meg. A

fejlesztések eredményeként **az ellátott funkciók optimalizálására kerül sor** az Európai Unió egyik legfontosabb alapelveként, a szubszidiaritásnak a figyelembevételével.

8.4 A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során

Hajdúszoboszló Város Önkormányzata 2013 decemberében elkészítette a város településfejlesztési koncepciója, integrált településfejlesztési stratégiája és településrendezési eszközei elkészítésével és módosításával kapcsolatos Partnerségi Szabályzatát, melyet 2017 áprilisában váltott fel a partnerségi egyeztetés szabályairól szóló 10/2017 (IV.20.) önkormányzati rendelet.

A partnerség megvalósításának a jogszabályi kötelezettségen túl is **fontos szerepe van** a tervezési folyamatban: egyrészt lehetőséget ad a partnerek fejlesztési elképzeléseinek megismerésére, másrészt lényeges szerepe van az elkészülő helyzetértékelő dokumentum és integrált településfejlesztési stratégia társadalmi elfogadtatásában annak, hogy a partnerek már a tervezés során széles körben bevonásra kerülnek, véleményt nyilváníthatnak.

A partnerségi együttműködés folyamata a fenntartható településfejlesztés tervezési, megvalósítási és fenntartási szakaszaira is kiterjed.

A településfejlesztési dokumentumok egyeztetésének folyamatába az alábbi **partneri csoportok** kerülnek bevonásra:

- a 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör (államigazgatási szervek, önkormányzatok),
- a település közigazgatási területén székhellyel, telephellyel rendelkező civil szervezetek, gazdálkodó szervezetek, egyházak, építészeti, mérnöki szakmai szervezetek,
- lakossági szint.

A tervezetek, valamint az előzetes tájékoztatási és véleményezési dokumentáció (tájékoztató anyag) közzétételét, továbbá az ezzel kapcsolatos tájékoztatást a főépítész végzi. A partnerek általános tájékoztatásának eszközei:

- a tájékoztató anyagnak az önkormányzat hivatalos honlapján való megjelentetése;
- a tájékoztató anyagnak a helyi, önkormányzati médiában való megjelentetése;
- az önkormányzat (a polgármesteri hivatalban található) hivatalos hirdetőtábláján hirdetmény kifüggesztése;
- egyes partnerek tájékoztatása külön, térítvényes levél megküldésével is történhet.

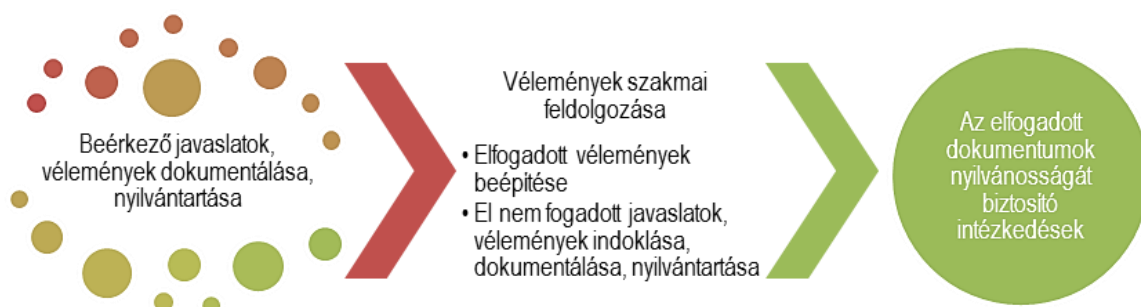
Az ITS kidolgozása során a bevont külső szakértőkkel, több alkalommal szakmai egyeztetések is történtek:

- 2015.11.20: Projektfejlesztési workshop
 - célrendszer áttekintése
 - projektlista aktualizálási módszertanának meghatározása
 - projekt típusok azonosítása
 - Akcióterületek kijelölése
 - Akcióterületi beavatkozások áttekintése
- 2015.03.11. Stratégiai workshop
 - Akcióterületi projektek
 - Kulcsprojektek

- Hálózatos projektek
- Egyéb projektek

Az elkészült ITS lakossági és államigazgatási egyeztetésére 2016. január–februárban került sor. Az egyeztetési folyamatot követően, a beérkezett észrevételek kezelése után a végleges ITS elfogadása 2016 április 7-én történt.

52. ábra: A vélemények kezelésének lépései a partnerségi egyeztetési folyamatban

A partnerségi egyeztetési folyamat során beérkező vélemények kezelése egységes, előre rögzített módon történt, a javaslatok, vélemények dokumentálására, nyilvántartására, valamint szakmai feldolgozására is kiterjedően. Az elfogadott vélemények beépítésre kerültek a dokumentumba, míg az el nem fogadott vélemények esetében megtörtént azok indoklása. Az elfogadott stratégia nyilvánosságának biztosítása érdekében az önkormányzat honlapjára – www.hajduszoboszlo.eu – feltöltésre került.

8.5 Monitoring rendszer kialakítása

8.5.1 Az ITS intézkedéseikhez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása

A stratégia végrehajtásának és eredményeinek nyomon követését az átfogó, a meghatározott városfejlesztési célok mellé rendelt **indikátorrendszer** biztosítja. A hatékony monitoring rendszer jellemzője a stratégiához kapcsolódó beavatkozások és tartalmi összefüggések figyelése egységes elvek és integrált szemlélet mentén. Az egyes beavatkozások során projektszintű indikátorok is meghatározásra kerülnek majd, amelyek az egyes beavatkozásokhoz kapcsolódó adattartalmakat (pl. vállalt kötelezettségeket) egzakt módon definiálják. E kétszintű indikátor-rendszer segítségével **a stratégia egyes céljai számszerűsíthetővé és ezáltal mérhetővé válnak.**

A városfejlesztéshez rendelt célok megvalósulását leginkább konkrét, számszerűsített mutatók segítségével lehet mérhető folyamattá tenni. A következőkben bemutatásra kerülnek azok a mutatók és célértékek, amelyek alapján az átfogó cél, a tematikus célok és a városrészi célok elérése egyaránt nyomon követhetők. Ezek a számszerűsített célok szolgálnak egyúttal a később bemutatásra kerülő monitoring rendszer alapjaként is.

59. táblázat: A városfejlesztéshez rendelt célok megvalósulását mérő mutatók meghatározása

Cél	Indikátor neve	Indikátor definíciója	Me.	Bázis-érték	Év	Célérték	Év	Forrás	Adat-gyűjtés gyakorisága
Átfogó célok	Lakónépesség száma	A város lakónépességének száma (cél: szinten tartás)	fő	23 882	2013	23 882	2023	KSH	Éves
	A város gazdasági teljesítő-képessége	A városban működő vállalkozások által fizetett éves iparüzési adó (cél: növekedés)	mFt	944	2014	1 000	2023	Polgármesteri Hivatal	Éves
	Átlagos tartózkodási idő	Vendégéjszakák számának és a vendégek számának a hányadosa (cél: szinten tartás)	éj	3,5	2014	3,5	2023	Polgármesteri Hivatal	Éves
	Munka-nélküliségi ráta	Nyilvántartott álláskereső aránya a lakónépességhez viszonyítva	%	4,7	2014	3,7	2023	NFSZ	Éves
T1. A külső és belső megközelíthetőség, elérhetőség javítása	Belvárosi utak elméleti terheltsége	Hajdúszoboszló belterületén található burkolt utak hossza és a Hajdúszoboszlón regisztrált gépjárművek hányadosa (cél: szinten tartás)	m/db	360	2014	360	2023	UKIG, Polgármesteri Hivatal	Éves
	Kerékpárutak hossza	Hajdúszoboszló bel- és külterületén lévő kerékpárutak hossza (cél: növekedés)	km	11,6	2014	15	2023	Polgármesteri Hivatal	Éves
T2. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magas	Felújított köz-intézmények száma	A fizikailag és műszakilag felújított közintézmények száma (cél: növekedés)	db	0	2014	3	2023	Polgármesteri Hivatal	Éves

Cél	Indikátor neve	Indikátor definíciója	Me.	Bázis-érték	Év	Célérték	Év	Forrás	Adat-gyűjtés gyakorisága
életminőség elérése érdekében	Közhasználatú zöldterületek	Közhasználatú zöldterületek nagyságváros belterületén (cél: növekedés)	m ²	240 375	2014	260 000	2023	Polgármesteri Hivatal	Éves
	Szelektíven gyűjtött hulladék aránya	Szelektíven gyűjtött lakossági hulladék aránya (cél: növekedés)	%	15	2014	20	2023	Város-gazdálkodási Zrt.	Éves
T3. Hajdúszoboszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-, wellness- és termálturisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével	Vendég-éjszakák száma	Kereskedelmi és magánszálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma (cél: növekedés)	vé.	1 063 721	2014	1 200 000	2023	Polgármesteri Hivatal	Éves
T4. Stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítása a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtésével	Iparüzési adót fizető vállalkozások száma	Regisztrált vállalkozások száma (cél: megtartás)	db	4 879	2014	4 879	2023	APEH	Éves
	Foglalkoztatottak aránya	Nyilvántartott álláskereső aránya a lakónépességhez viszonyítva	%	4,7	2014	3,7	2023	NFSZ	Éves
T5. A helyi gazdaság igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés	Középfokú oktatásban résztvevő tanulók száma	Középfokú oktatásban résztvevő tanulók száma (cél: szinten tartás)	fő	916	2014	916	2017	KSH	Éves
	Középiskolákban oktatott szakmák száma	A Hajdúszoboszlón működő közép fokú oktatási intézményekben oktatott szakmák száma (cél: szinten tartás)	db	17	2014	17	2017	középfokú oktatási intézmények	Éves

Cél	Indikátor neve	Indikátor definíciója	Me.	Bázis- érték	Év	Célérték	Év	Forrás	Adat- gyűjtés gyako- risága
T6. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése	Az e-önkormányzati szolgáltatások száma	Hajdúszoboszló Polgármesteri Hivatala által biztosított e-önkormányzati szolgáltatások száma (cél: növekedés)	db	3	2014	5	2023	Polgármesteri Hivatal	Éves
T7. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése	Kulturális rendezvényeken résztvevők száma	Kulturális rendezvényeken résztvevők száma (cél: növekedés)	fő	170 460	2014	172 000	2023	Polgármesteri Hivatal	Éves
	Támogatott civil szervezetek száma	Az Önkormányzati Civil Alap által támogatott civil szervezetek száma (cél: szinten tartás)	db	34	2014	34	2017	Polgármesteri Hivatal	Éves
T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	Várható élettartam	A városban élők születéskor várható élettartama (cél: növekedés)	év	Nő: 78,2 Férfi: 70,5	2011	Nő: 80,1 Férfi: 72,3	2021	KSH, ÁNTSZ	10 évenként
T9. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával	Aktív kereső nélküli háztartások száma	Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	%	39,3	2011	37	2021	KSH Népszámlálás	10 évenként
	Szociális bérlakások száma	Az önkormányzati tulajdonú szociális bérlakások száma (cél: szinten tartás)	db	124	2014	124	2017	Polgármesteri Hivatal	Éves
V1-V5. Városrészi célok	Városrészek népesség-száma	Az egyes városrészek lakónépességének száma (cél: a városrészek esetében szinten tartás, városrészek között átrendeződés elképzelhető)	fő	1: 7 382 2: 3 943 3: 10 825 4: 1 063 5: 716	2011	1: 7 382 2: 3 943 3: 10 825 4: 1 063 5: 716	2021	KSH Népszámlálás	10 évenként

Cél	Indikátor neve	Indikátor definíciója	Me.	Bázis- érték	Év	Célérték	Év	Forrás	Adat- gyűjtés gyako- risága
	Városrészekben működő kis-kereskedelmi üzletek száma	Az egyes városrészekben működő egyéni, illetve társas vállalkozások száma (cél: szinten tartás)	db	1: 232 2: 110 3: 53 4: 112 5: 29	2012	1: 232 2: 110 3: 53 4: 112 5: 29	2021	KSH	Éves
	Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	Városrészek közötti diszparitás meghatározása érdekében városrészenként a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya (cél: növekedés)	%	1: 21,4 2: 22,2 3: 10,5 4: 26,9 5: 7,2	2011	1: 23 2: 24 3: 15 4: 27 5: 12	2021	KSH	10 évenként
	Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	Városrészek közötti diszparitás meghatározása érdekében városrészenként az alacsony komfort fokozatú lakások aránya (cél: csökkenés)	%	1: 1,4 2: 4,1 3: 10,7 4: 0,7 5: 47,8	2011	1: 1 2: 3 3: 6 4: 0,5 5: 35	2021	KSH	10 évenként

60. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések output indikátorai

Azonosító sorszám	Fejlesztési elképzelés	Indikátor	Mérték-egység
Az Élhető Város akcióterület projektjei			
ÉV1	Szilfákajla és Bányász utca közötti park rekonstrukciója Hajdúszoboszlón	Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága	m²
ÉV2	Okosmegoldások és a Hóvirág utca infrastrukturális fejlesztése Hajdúszoboszlón	Új vagy korszerűsített csapadékvízvezető hálózat hossza	m
		Átépített vagy korszerűsített közutak hossza – nem TEN-T	m
		Városi okosmegoldások száma	db
ÉV3	Gázláng Pálya zöld infrastrukturális fejlesztése Hajdúszoboszlón	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek területe	m²
A Gyógyhelyfejlesztési akcióterület projektjei			
GyH1	Hajdúszoboszló gyógyhely komplex turisztikai fejlesztése	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	látogatás
GyH2	A Gábor Áron utca környékén egyéb attrakciós elemek kialakítása (négyévszagos játszóház)	Támogatott kulturális és turisztikai helyszínek száma	db
A Szociális városrehabilitációs akcióterület projektjei			
SzV1	Leromlott városi területek rehabilitációja Hajdúszoboszlón	Helyreállított lakóegységek városi területeken	lakóegység
		Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m²
		Integrált városfejlesztési stratégiákba bevont területek lakossága	fő
		Szociális célú városrehabilitációval érintett akcióterületen élő lakosság száma	fő
SzV2	Összetartó lakosságért - Hajdúszoboszló	Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma	fő
		A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma	fő
		A jobb életlehetőségekkel rendelkező hátrányos helyzetű személyek száma az akcióterületen	fő
		Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma	fő
Kulcsprojektek			
KP1	Többfunkciós Konferenciaközpont	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	látogatás

Azonosító sorszám	Fejlesztési elképzelés	Indikátor	Mértékegység
KP2	Komplex iparfejlesztési, munkahely-teremtési és foglalkoztatás-bővítési program	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	ha
KP3	Fürdő új élményelemek bevezetése, meglévő elemek felújítása	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	látogatás
KP4	Hajdúszoboszló turisztikai kínálatának bővítése	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	látogatás
KP5	Használaton kívüli ingatlanok bekapcsolása a gazdasági körforgásba, üzleti hasznosításra alkalmas ingatlanok felújítása	Támogatásban részesülő vállalkozások száma	db
KP6	Lovasközpont létesítése	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	látogatás
Hálózatos projektek			
HP1	Önkormányzati ingatlanok komplex korszerűsítési programja	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	m ²
HP2	Közüzemmi infrastruktúra fejlesztése	A korszerűsített/újonnan épített közüzemmi hálózatok hossza	m
		A korszerűsített/újonnan épített közüzemmi létesítmények száma	db
HP3	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	A felújított, korszerűsített vagy újonnan épített közutak hossza	m
		A felújított, korszerűsített vagy újonnan épített kerékpárutak hossza	m
		A felújított, korszerűsített vagy újonnan épített járdák hossza	m
HP4	Egészségügyi és szociális közszolgáltatás-fejlesztési program	Jobb egészségügyi/szociális szolgáltatásokban részesülő lakosság	fő
HP5	Északi elkerülő út építése	A felújított, korszerűsített vagy újonnan épített közutak hossza	m
Egyéb projektek			
EP1	A víztorony belső vízterének felújítása	A korszerűsített/újonnan épített közüzemmi létesítmények száma	db
EP2	Soproni temető rehabilitációja	Fejlesztéssel érintett terület nagysága	m ²
EP3	Sportrepülőtér infrastruktúra fejlesztés, kapacitásbővítés	Fejlesztéssel érintett terület nagysága	m ²
		Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	m ²
EP4	Megújuló energiatermelő kapacitások bővítése	A megújulóenergia-termelés további kapacitása	MW

8.5.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

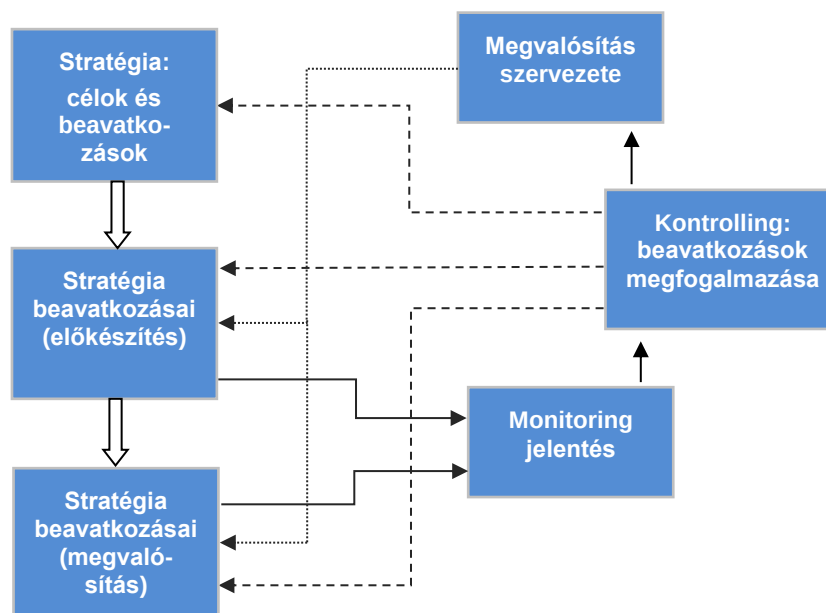
A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba, vagy magába a stratégiába avatkozik be.

Fontos, tehát a stratégiában kijelölni a program monitoring

- felelősét
- kivitelezőjét
- gyakoriságát
- formai elvárásait
- a visszacsatolás módját

A monitoring jelentések rendkívül fontos adalékok a program ütemezett felülvizsgálatának megalapozásához, illetve indokolt esetben rendkívüli módosításokat is eredményezhet egy-egy éves jelentés tartalma a programban. A monitoring jelentések az évente készülő akciótervek fontos háttérdokumentumai is, az ott megfogalmazott javaslatokat az akciótervekben is figyelembe kell venni. A monitoring folyamatát az alábbi ábra összegzi:

53. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása

A monitoring folyamat szervezete:

- **Képviselőtestület:** a képviselőtestület a monitoring folyamatokkal javaslatokat fogalmaz meg és meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket
- **Szakmai Bizottságok:** javaslatot tesznek a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra
- **Monitoring bizottság:** negyedéves rendszerességgel felülvizsgálja a stratégia megvalósításának folyamatát és javaslatokkal él az érintett bizottságok, illetve képviselőtestület felé; megtárgyalja és elfogadja a negyedéves, illetve az éves rendszerességgel készülő monitoring jelentést, valamint javaslatokat fogalmaz meg annak kapcsán; a monitoring bizottság tagjai:
 - Polgármester,
 - A testületi bizottsági elnökök,
 - Jegyző,
 - Az egyeztetésbe bevont civil szervezetek,
 - Stratégia megvalósításáért felelős operatív önkormányzati munkatársak.
- **Monitoring felelős:** az Önkormányzaton belül a monitoringért felelős munkatársat kell kijelölni. A munkatárs feladata, hogy éves rendszerességgel elkészítse a megvalósítás folyamatáról szóló jelentést, és eljuttassa azt a monitoring bizottság vezetőjének.

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok:

- **Éves monitoring jelentés:** az éves jelentés elkészítéséért, a monitoring felelős munkatárs felel. Az éves jelentést a Monitoring Bizottság javaslatai alapján az érintett testületi bizottságok, valamint a képviselőtestület minden évben megtárgyalja, elfogadja, illetve meghozza a szükséges intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket. Az éves jelentés tartalma:
 - A megvalósítás szervezeti keretei
 - A megvalósítással kapcsolatos tevékenységek, azok előrehaladása és értékelése
 - A megvalósítás folyamatainak javítása érdekében fogantatott intézkedések leírása és értékelése
 - A stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok
 - A megvalósításra fordított pénzügyi források
 - A szervezettel, célokkal és beavatkozásokkal kapcsolatos javaslatok, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is
 - A következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása
- **Adatbázis:** Hajdúszoboszló Város Önkormányzata jelenleg is részletes, folyamatosan frissített adatbázist vezet a monitoringrendszer működtetéséhez szükséges legfontosabb adatokról – ez kiegészíthető egy projektszintű adatbázissal. Mindez formalizáltan biztosítja az ITS keretében tervezett beavatkozások előrehaladásának, valamint a stratégiai és projektszintű indikátorok teljesítésének objektív és naprakész nyomon követhetőségét, valamint az esetlegesen felmerülő problémákat megfelelő kezelést. Az adatbázis az éves jelentések mellékletét képezi.

9 MELLÉKLETEK

9.1 Városrészek és akcióterületek utcaszintű lehatárolása

Az ITS-ben lehatárolt városrészek	Utcanevek
1. Belváros	Arany János utca – Hőgyes utca – Bocskai utca – Rákóczi utca – Új utca – Bajcsy-Zsilinszky utca – Nádudvari út – Erzsébet utca – Ady Endre utca – Móricz Zsigmond utca – Böszörményi utca – József Attila utca – Szilfákajla utca
2. Turisztikai övezet / fürdővárosrész	Böszörményi utca – József Attila utca – Debreceni útfél – Tessedik Sámuel utca mindkét oldala – Nagyváthy J. utca – Bánomkert utca mindkét oldala – összekötő utca a Bánomkert utca és a Böszörményi utca között
3. Délkeleti, vegyes hasznosítású városrész	Arany János utca – Hőgyes utca – Bocskai utca – Rákóczi utca – Hőforrás utca – Szedres utca – Hóvirág utca – Debreceni útfél
4. Lakógyűrű	Rákóczi utca – Hőforrás utca – Szedres utca – lakott terület pereme – Határ utca mindkét oldala – vasút – Szováti utca mindkét oldala – Rácz Farkas utca mindkét oldala – Makkos Ferenc utca mindkét oldala – Libagát mindkét oldala – a térképen balra a Tokay utca – Bajcsy-Zsilinszky utca mindkét oldala – rövid átkötő utca a Hajdú utca és a Bajcsy-Zsilinszky utca között – Bárány utca mindkét oldala – Nyugati sor – Csepűs sor – Sólyom utca – Bihari utca mindkét oldala – Surányi utca – Fazekas Mihály utca mindkét oldala – a belterületi lakott terület pereme – Ady Endre utca – Fehér utca – Malom sor – Huba utca – Böszörményi utca – Móricz Zsigmond utca – Erzsébet utca – Nádudvari út – Bajcsy-Zsilinszky utca – Új utca
5. Egyéb terület	Az előző városrészek külső határait alkotó utcák, az előzőeken kívüli bel- és külterület
Az ITS-ben lehatárolt akcióterületek	Utcanevek
Élhető Város akcióterület	(ld. Belváros)
Gyógyhelyfejlesztési akcióterület	Böszörményi utca – Liget utca – Bánomkerti út – Tessedik Sámuel utca – Sport utca – Kemping utca – Debreceni útfél – Hőforrás utca – Attila utca – Árpád utca – Luther utca – Bethlen utca – Kenézy utca – Böszörményi utca
Szociális városrehabilitációs akcióterület	Szedres utca - Hőforrás utca - Keleti utca - Rákóczi utca - Hősök tere - Kálvin tér - Gönczy Pál utca - Erzsébet utca – Nádudvari út - Bordángát utca – Hamvas utca - Bordángát utca - Nyugati sor – Dózsa György út - Bárány utca - Kecskeméty Balázs utca - Fekete László utca – Papp István utca - Rácz Farkas utca - Szováti út - Déli sor – Határ út – Csontos utca

9.2 Régészeti területek jegyzéke

Árkoshalom	Angyalháza-puszta
4-es sz. főút Hajdúszoboszlót elkerülő	Kunpál-halom
4-es sz. főút Hajdúszoboszlót elkerülő	Ady Endre út 4.
4-es sz. főút Hajdúszoboszlót	Szováti útfél
4-es sz. főút Hajdúszoboszlót	Legelő-dűlő
4-es sz. főút Hajdúszoboszlót	Legelő-dűlő 2.
4-es sz. főút Hajdúszoboszlót	Ökör-járás
4-es sz. főút Hajdúszoboszlót	Ökör-járás 2.
4-es sz. főút Hajdúszoboszlót	Baross utca
4-es sz. főút Hajdúszoboszlót	Angyalháza-puszta, Mélyfenék határa
Erzsébet tér	Vasútállomás
Ady Endre út 4.	Angyalháza
Korpád-halom	Aranyszeg
Borsós-halom	Korpád falu temploma
Hajdúszoboszló határa	Korpád falu
Várostantya	Bánomkert, Bródy Sándor utca
Gáti-legelő	Bocskai Halászló Tsz 1. sz.
Gáti-legelő 2.	Tangazdaság
Pali-halom	Téglagyár
Ördög-árok	Református templomkert
Faluvég-laponyag	Köztemető
Csikós-laponyag	Benedekvölgy
Szik-laponyag	Bagi-zug
Hegyes-halom	Bánomkert
Citra-halom	Kösely-part
Papné halma	Sportház
Csordaföld, Cs. Tóth Gábor földje	Móricz Zsigmond és Táncsics utca
Gönczy Pál utca 1.	4. sz. főút Hajdúszoboszlót elkerülő
Rákóczi és Török utca sarka	Kis Szoboszló
Bercsényi utca 49.	Hajdúváros
Bajcsy-Zsilinszky utca 60.	Földvár
Két-halom	Szováti útfél 2.
Járó-halom	Német-telek
Korpád-halom	Szováti útfél 3.
Földvári-laponyag	Czitraháti-dűlő
Nyéki-halom	Fogthy-dűlő
Zsoldos-halom	Fogthy-dűlő II.
Tekintő-halom	Anyagszeg II.
Hegyes-halom II.	Anyagszeg III.
Csontos-halom	Anyagszeg IV.
Giró-halom	Napos-dűlő I.
Bárány-halom	Napos-dűlő II.
Hármashatár-laponyag	Rózsa-dűlő
Bárány-halom II.	Zsoldos-zug
Baló-halom	Nádudvari út mente
Sziget, középkori falu	Forrás: Hajdúszoboszló Város IVS-e
Észak-dűlő	
Sziget-halom	

10 ÁBRA-, KÉP-, TÁBLÁZATJEGYZÉK

10.1 Ábrajegyzék

1. ábra: A Hajdúszoboszlóra érkező vendégek számának (fő) és az átlagos tartózkodási időnek (nap) a változása 2005 és 2018 között.....	7
2. ábra: Hajdúszoboszló fejlődésének dinamikája	7
3. ábra: A Hajdúszoboszlói járás	9
4. ábra: Hajdúszoboszló történelmi városmagja 1783-ban	13
5. ábra: Hajdúszoboszlón regisztrált vendégéjszakák éves száma (2005-2018).....	16
6. ábra: Külföldi vendég éjszakák száma (2008-2018).....	16
7. ábra: Iparüzési adóbevételek és adózók.....	20
8. ábra: A földhasználati szerkezet Hajdúszoboszló és a kistérség területén (ha)	20
9. ábra: A regisztrált vállalkozások megoszlása a létszám-kategória alapján (2019)	21
10. ábra: A regisztrált vállalkozások összevont nemzetgazdasági ág szerinti megoszlása (2019).....	21
11. ábra: Az állandó népesség korcsoportok szerinti megoszlása (2005-2019).....	24
12. ábra: Hajdúszoboszló korfája (2019)	25
13. ábra: A munkaerő-piaci mutatók szezonális ingadozása Hajdúszoboszlón (fő, %)	26
14. ábra: A közfoglalkoztatottak és az ellátásban nem részesülő álláskeresők számának alakulása (2013-2020. 1-6. hó).....	28
15. ábra: Jövedelmi helyzet Hajdú-Bihar megye járásaiban, 2018.....	29
16. ábra: Ezer főre jutó gépkocsialomány változása térségi összehasonlításban 2000-2019	30
17. ábra: A szegregátum elhelyezkedése	31
18. ábra: Segélyek és támogatások Hajdúszoboszlón.....	32
19. ábra: A hajdúszoboszlói civil szervezetek megoszlása fő tevékenységi terület és jogi forma szerint	33
20. ábra: Az Országos Ökológiai Hálózat elemeinek elhelyezkedése Hajdúszoboszlón	38
21. ábra: A helyi értékvédelmi terület.....	39
22. ábra: A lakásállomány mutatóinak változása 2001 és 2014 között	40
23. ábra: Hajdúszoboszló azonosított városrészei.....	62
24. ábra: A városrészek lakó- és állandó népessége a 2011. évi Népszámlálás alapján (fő).....	63
25. ábra: A városrészek lakónépességének korcsoportos megoszlása	63
26. ábra: A lakásállomány jellemzői a 2011. évi Népszámlálás alapján.....	64
27. ábra: A Belváros elhelyezkedése.....	65
28. ábra: A korábbi városrehabilitációs akcióterület elhelyezkedése a Belváros területén	67
29. ábra: A Turisztikai városrész, üdülőövezet elhelyezkedése	68
30. ábra: A gyógyhelyfejlesztési akcióterület elhelyezkedése a Belváros, a Turisztikai városrész és a Délkeleti városrész területén	70
31. ábra: A Délkeleti, vegyes hasznosítású városrész elhelyezkedése.....	72
32. ábra: A Lakógyűrű elhelyezkedése.....	74
33. ábra: Hajdúszoboszló Hortobágyi Nemzeti Parkhoz tartozó része és annak környezete	78
34. ábra: Hajdúszoboszló átfogó stratégiai céljai	84
35. ábra: Az egészségturisztikai vertikum felépítése	91
36. ábra: Hajdúszoboszló Integrált Településfejlesztési Stratégiájának célrendszere	102
37. ábra: Hajdúszoboszló településfejlesztési akcióterületei.....	104
38. ábra: Az Élhető Város akcióterület lehatárolása	106
39. ábra: A Gyógyhelyfejlesztési akcióterület lehatárolása	108
40. ábra: Szociális városrehabilitációs akcióterület lehatárolása.....	110
41. ábra: Hajdúszoboszló statisztikai adatok alapján szegregált (1) és szegregációval veszélyeztetett (2-6) területei (2011)	124
42. ábra: A Szedres u. – Alkotás u. területén található szegregátum elhelyezkedése.....	125
43. ábra: A terület településszerkezeti terv szerinti övezeti besorolása, és jellemző utcaképe	127

44. ábra: A terület településszerkezeti terv szerinti övezeti besorolása, és jellemző utcaképe	128
45. ábra: A terület településszerkezeti terv szerinti övezeti besorolása, és jellemző utcaképe	129
46. ábra: A terület településszerkezeti terv szerinti övezeti besorolása, és jellemző utcaképe	130
47. ábra: A terület településszerkezeti terv szerinti övezeti besorolása, és jellemző utcaképe	131
48. ábra: A terület településszerkezeti terv szerinti övezeti besorolása, és jellemző utcaképe	132
49. ábra: Önkormányzati támogatás vagy ellátás a szegregátum területén (2015. 1-11. hónap)	133
50. ábra: Az antiszegregációs intézkedési terv célrendszere	134
51. ábra: A befektetés-ösztönzési tevékenység folyamata	163
52. ábra: A vélemények kezelésének lépései a partnerségi egyeztetési folyamatban	170
53. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása	177

10.2 Képjegyzék

1. kép AquaPalace fedett élményfürdő	14
2. kép: Egy belvárosi étterem helyi védelemre javasolt épülete a Hősök terén	19
3. kép: A Gönczy Pál Sport és Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola épületei	47
4. kép: A Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtár felújított épülete	50
5. kép: Városháza	53
6. kép: A városháza látképe a református templom tornyából	66
7. kép: A város keleti részének látképe előtérben a fürdő területével	69
8. kép: Külterületi utcák a 100-as vasúti fővonal D-i oldalán	76
9. kép: A Nádaspart horgásztó	77

10.3 Táblázatjegyzék

1. táblázat: Néhány összehasonlító adat Hajdúszoboszló megyén belüli szerepére vonatkozóan (2019).....	8
2. táblázat: A Hajdúszoboszlói kistérség, illetve járás közötti különbségek	10
3. táblázat: A város funkcióinak területi hatóköre (a „Városrehabilitáció 2007-2013-ban – Kézikönyv a városok számára” útmutatóban felsorolt funkciók alapján)	12
4. táblázat: Hajdúszoboszló idegenforgalmi attrakciói	15
5. táblázat: Vendégforgalmi adatok 2008 és 2019 között.....	18
6. táblázat: A lakosság gazdasági aktivitása (2011)	25
7. táblázat: A munkanélküliségi mutatók összehasonlítása 2006-ban és 2013-ban	27
8. táblázat: Munkanélküliségi adatok 2005 és 2019 között (minden év decemberében)	27
9. táblázat: Az Önkormányzati Civil Alap adatai.....	33
10. táblázat: Kunhalmok adatai Hajdúszoboszló közigazgatási területén	37
11. táblázat: Önkormányzati bérlakások Hajdúszoboszlón komfortfokozat szerint.....	41
12. táblázat: A hajdúszoboszlói oktatási intézmények adatai.....	46
13. táblázat: Óvodai feladat-ellátási helyek Hajdúszoboszlón.....	47
14. táblázat: Középiskolai feladat-ellátási helyek Hajdúszoboszlón	48
15. táblázat: Oktatott szakok a középfokú oktatási intézményekben.....	48
16. táblázat: A bölcsőde épületének adatai	49
17. táblázat: Szociális intézmények Hajdúszoboszlón	50
18. táblázat: Néhány kiemelt program 2019-ben	51
19. táblázat: Hajdúszoboszló kulturális, sport- és közösségi szereplői	51
20. táblázat: A város jelentősebb EU-s fejlesztései	55
21. táblázat: Hajdúszoboszló SWOT-elemzése	58
22. táblázat: A városrészek népességének szociális jellemzői	64
23. táblázat: A belvárosban található közszolgáltató szervezetek.....	65
24. táblázat: A belváros SWOT-elemzése	68
25. táblázat: A turisztikai városrész SWOT-elemzése.....	71
26. táblázat: A délkeleti, vegyes hasznosítású városrész SWOT-elemzése	73
27. táblázat: A lakóövezeti városrész SWOT-elemzése.....	75
28. táblázat: A külterületi városrész SWOT-elemzése	78
29. táblázat: Hajdúszoboszló városrészeinek jelenlegi funkciói	80
30. táblázat: Hajdúszoboszló városrészeinek fejlesztendő/háttérbe szorítandó funkciói	98
31. táblázat: A tematikus és a területi célok közötti összefüggések	101
32. táblázat: Az Élhető Város akcióterületen tervezett főbb tevékenységek.....	106
33. táblázat: A Gyógyhelyfejlesztési akcióterületen tervezett főbb tevékenységek	108
34. táblázat: A Szociális városrehabilitációs akcióterületen tervezett főbb tevékenységek	111
35. táblázat: Az akcióterületen kívül tervezett kulcsprojektek.....	112
36. táblázat: A városban tervezett hálózatos projektek	112
37. táblázat: Egyéb projektek	113
38. táblázat: Tematikus célok és projekttypusok kapcsolata.....	114
39. táblázat: A fejlesztések előzetes ütemterve	118
40. táblázat: Hajdú-Bihar megye TOP Plusz intézkedései	120
41. táblázat: A tervezett fejlesztések vázlatos pénzügyi terve.....	122
42. táblázat: A szegregátumra vonatkozó népszámlálási adatok	126
43. táblázat: A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések	135
44. táblázat: A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések	136
45. táblázat: A tervezett fejlesztések illeszkedése az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz.....	139
46. táblázat: A tervezett fejlesztések illeszkedése az EU szakpolitikai célkitűzéseivel.....	140
47. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásaihoz	141
48. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése az OFTK specifikus céljaihoz	142

49. táblázat: Az ITS kapcsolódása a Környezetvédelmi Programhoz	146
50. táblázat: Az ITS és a Local Agenda 21 összhangja	147
51. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és a városi szintű problémák kapcsolatai	150
52. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és a városi szintű adottságok kapcsolatai	151
53. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és a városrész célok kapcsolatai ..	153
54. táblázat: A városrészi célok kölcsönhatása	157
55. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai	158
56. táblázat: Az egyes bizottságok speciális feladatai és hatáskörei a városfejlesztéssel kapcsolatosan	164
57. táblázat: A városrehabilitációban résztvevő szervezetek feladatai és kompetenciái	166
58. táblázat: Munkamegosztás a Hajdúszoboszlói kistérségben	167
59. táblázat: A városfejlesztéshez rendelt célok megvalósulását mérő mutatók meghatározása	171
60. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések output indikátorai	175